

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်
အကောက်ခွန်၏ရငွေပြောင်းလဲမှုကို
လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း

မချိုချိုသိန်း

၁၉၉၅ခုနှစ်

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏လှုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်
အကောက်ခွန်၏ရငွေပြောင်းလဲမှုကို
လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း

မချိုချိုသိန်း

အကောဏ်ခွန်ဦးစီးဌာန၏
လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် အကောဏ်ခွန် ရငွေများ
ပြောင်းလဲမှုကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း
(၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄)

မဟာစီးပွားရေးပညာ (ဘောဂဗေဒ)
စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊

မချိုချိုသိန်း
နံအမှတ်(၁၁-၁၁)

၁၉၉၅ ခုနှစ်၊

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏
လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် အကောက်ခွန် ရငွေများ
ပြောင်းလဲမှုကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း
(၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄)

မဟာစီးပွားရေးပညာ (ဘောဂဗေဒ) ဘွဲ့အတွက်
လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့်
စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊ အသုံးချဘောဂဗေဒဌာနသို့
တင်သွင်းသော ကျမ်းဖြစ်ပါသည်။

မဲချိုချိုသိန်း
ခုံအမှတ်(၁-၁၁)
မဟာစီးပွားရေးပညာ(ကျမ်းစာ)၊ ဘောဂဗေဒ၊
စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်။

ကြီးကြပ်သူ
ဒေါ်ညွန့်ညွန့်ရင်
ကထိက
ဘောဂဗေဒဌာန
စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်။

ကျမ်းပြုစုသူ
မဲချိုချိုသိန်း
ခုံအမှတ်(၁-၁၁)
မဟာစီးပွားရေးပညာ၊ (ကျမ်းပြု)
ဘောဂဗေဒ။
စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်။

စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်
ဘောဂဗေဒဌာနနှင့်အသုံးချဘောဂဗေဒဌာန

ဤကျမ်းကို စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊ ဘောဂဗေဒဌာနနှင့်အသုံးချဘောဂဗေဒ စာစစ်အဖွဲ့သို့ မဟာစီးပွားရေးပညာ(ဘောဂဗေဒ)ဘွဲ့အတွက် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ရေးသားတင်သွင်းခြင်း ဖြစ်သည်။

စာစစ်အဖွဲ့ကအတည်ပြုသည်။

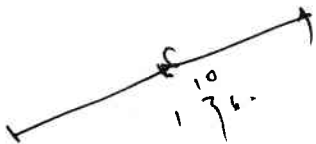
စာစစ်အဖွဲ့ဝင်
ဒေါ်ခင်သိန်းရီ
ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး)
အသုံးချဘောဂဗေဒဌာန

စာစစ်အဖွဲ့ဝင်
ဒေါက်တာတင်စိုး
ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး)
ဘောဂဗေဒဌာန

စာစစ်အဖွဲ့ဝင်
ဒေါ်ညွန့်ညွန့်ရင်
ကထိက
ဘောဂဗေဒဌာန

ပြင်ပစာစစ်
ဦးကိုကိုဦး
ဒုညွှန်ကြားရေးမှူး
ထုတ်ကုန်သွင်းကုန်ဌာန
အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

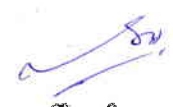

ဥက္ကဋ္ဌ
စာစစ်အဖွဲ့
ဦးမြတ်သိန်း
ပါမောက္ခချုပ်
စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်

စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်

စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်မှ ပေးအပ်သော မဟာစီးပွားရေးပညာ (ဘောဂဗေဒ)ဘွဲ့ အတွက်
မချို့ချိန် (ဘ - ၂၇) ၏ " အဘိဓာန်နှင့်စီးပွားရေး၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်
အဘိဓာန်နှင့်ရေပစ္စည်းပြောင်းလဲမှုကိုလေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း " (၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၃-၉၄
ခုနှစ်) ကျမ်းစာကို စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်း စီစစ်ပြီးဖြစ်ပါ ကြောင်းထောက်ခံပါသည်။

ဒေါ်တင်မေ
ကထိက (ဌာနမှူး)
မြန်မာစာဌာန
စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်

ဂါရဝပြုလွှာ

ရတနာသုံးပါး အမှူးထား၍
ကျေးဇူးရှင် မိဘနှစ်ပါးနှင့်တကွ
အနန္တဂိုဏ်းဝင် ဆရာသမားအပေါင်းတို့အား
ဤစာတမ်းဖြင့် ဂါရဝပြု
ကန်တော့ပါ၏။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤကျမ်းစာသည်၊ စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊ ဘောဂဗေဒဌာနမှ ပေးအပ်မည့် မဟာစီးပွားရေးပညာ(ဘောဂဗေဒ) ဘွဲ့အတွက် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ရေးသား တင်သွင်းသော ကျမ်းစာဖြစ်ပါသည်။

ဤကျမ်းစာကို၊ ရေးသားပြုစုခွင့် ပေးသောစီးပွားရေးတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ် ဦးမြတ်သိန်း၊ အသုံးချဘောဂဗေဒဌာနမှ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး)ဒေါ်ခင်သိန်းရီ၊ ဘောဂဗေဒဌာနမှ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး)ဒေါက်တာတင်စိုး တို့အားလည်းကောင်း၊ ကျမ်းပြုစုရေးသားရာတွင် အစမှအဆုံးတိုင် ကြီးကြပ်ညွှန်ကြား တည်းဖြတ် ပေးခဲ့သော ဘောဂဗေဒဌာနမှ ကထိကဆရာမ ဒေါ်ညွန့်ညွန့်ရင်အား လည်းကောင်း၊ အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရှိပါသည်။

ဤကျမ်းစာအတွက် လိုအပ်သည့်စာရင်းအင်း အချက်အလက်များ ရှာဖွေ စုဆောင်းခြင်း နှင့် ပြုစုရာတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သော အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၊ ထုတ်ကုန် သွင်းကုန်ဌာနမှ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးကိုကိုဦးနှင့် ဦးညီညီလင်း တို့အား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ် ပါသည်။

ဤကျမ်းစာဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အဖက်ဖက်မှ ကူညီပေးခဲ့သူများကိုလည်း အထူးကျေးဇူး တင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။ ဤကျမ်းစာတွင် တင်ပြချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ မှားယွင်း ချွတ်ချော်မှုများ တစ်စုံတစ်ရာရှိပါက၊ ကျမ်းပြုစုသူ၏ တာဝန်သာဖြစ်ပါသည်။

မာတိကာ

အခန်း	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	ကျမ်းစာအကျဉ်းချုပ်	
	နိဒါန်း	
၁။	အကောက်ခွန်၏ နောက်ခံသမိုင်း	၁
၁-၁	ပေါ်ပေါက်လာပုံ	၁
၁-၁-၁	ရှေးခေတ်မြန်မာနိုင်ငံအကောက်ခွန်	၂
၁-၁-၂	လွတ်လပ်ရေးအကြိုခေတ်နှင့် လွတ်လပ်ရေးရပြီး နောက်ပိုင်း မြန်မာ့အကောက်ခွန်	၆
၁-၂	၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းပြောင်းလဲလာသော မြန်မာ့အကောက်ခွန်	၈
၁-၃	ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်အဓိကတာဝန်	၁၁
၁-၃-၁	ဌာနခွဲအလိုက်ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များ	၁၄
၁-၃-၂	အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ ဌာနခွဲအလိုက် လုပ်သား အင်အား ပါဝင်မှု	၁၈
၂။	အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်	၂၁
	အခွန်ကောက်ခံရသည့်အကြောင်းအရင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှု	
၂-၁	အကောက်ခွန်နှုန်းဇယားဆိုင်ရာ အခြေခံမူဝါဒများ	၂၅
၂-၂	ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအမည်ခွဲခြားခြင်း	၃၁
၂-၂-၁	တပြေးညီစည်းဝါးညီစနစ်	၃၂
၂-၃	အကောက်ခွန်နှုန်းထားသတ်မှတ်ခြင်း	၃၃
၂-၃-၁	အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်သက်သာခွင့်ပြုခြင်း	၃၈
၂-၃-၂	အထူးအမိန့်ဖြင့်ပစ္စည်းထုတ်ယူခြင်း	၃၉
၂-၃-၃	အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာဥပဒေများ	၄၁

	၂-၄	တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း	၄၃
	၂-၄-၁	ထင်ရှားသော နိုင်ငံတကာတန်ဖိုး သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စနစ်များ	၄၄
	၂-၄-၂	မြန်မာနိုင်ငံ၏ သွင်းကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်း	၄၇
	၂-၅	အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်း	၅၃
၃။		နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေတွင် အကောက်ခွန်ရရှိမှု အခန်းကဏ္ဍ	၅၅
	၃-၁	မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းသာမန်ရငွေတွင် အခွန်ရငွေ ပါဝင်မှု	၅၇
	၃-၂	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေနှင့် အခွန်အုပ်စုအလိုက် ရငွေပါဝင်မှု	၆၀
	၃-၃	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် တိုက်ရိုက်ခွန်၊ သွယ်ဝိုက်ခွန်၊ နှင့် အခြားအခွန်များ၏ ပါဝင်မှုကို လေ့လာခြင်း	၆၅
	၃-၄	G.D.P တွင်အခွန်အုပ်စုအလိုက် အမျိုးအစားပါဝင်မှု လေ့လာခြင်း	၆၈
	၃-၅	စုစုပေါင်းသာမန်ရငွေတွင် စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်မှ ရငွေနှင့် အကောက်ခွန်ရငွေပြောင်းလဲမှုကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း	၇၁
၄။		မြန်မာနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးနှင့် အကောက်ခွန်	၇၄
	၄-၁	၄-၁-၁ နယ်စပ်မှတစ်ဆင့်ပို့မုန် ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်း	၇၇
	၄-၁-၂	နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်း	၇၈
	၄-၂	နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအလိုက် တင်သွင်း တင်ပို့သော ကုန်စည်များနှင့် အကောက်ခွန်ရငွေပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာခြင်း	၈၀
	၄-၃	နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း	၉၁
	၄-၄	နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှ စုစုပေါင်း အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာခြင်း	၉၅

၅။	<p>အကောက်ခွန်ရငွေပြောင်းလဲမှုကိုလေ့လာခြင်း</p> <p>၅-၁ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်၊ တန်ဖိုးပြောင်းလဲမှုအရ အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲမှုကိုလေ့လာခြင်း</p> <p>၅-၂ တင်သွင်း၊ တင်ပို့သောကုန်စည်အလိုက်နှင့် အချို့သော သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်အမယ်များ၏ အရေးပါမှုကို လေ့လာခြင်း</p> <p>၅-၃ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် အကောက်ခွန်ရငွေ တိုးတက်မှု အလားအလာ</p> <p>နိဂုံးနှင့် ဆက်ပြုချက်</p> <p>နောက်ဆက်တွဲဖယား</p> <p>က။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနဖွဲ့စည်းပုံ</p> <p>ခ။ မြန်မာနိုင်ငံ စုစုပေါင်း အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် နှစ်အလိုက်ရငွေ</p> <p>ဂ။ ၁၉၈၉-၉၀ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် မြို့နယ်ရုံးများမှ အခွန်ခေါင်းစဉ် အလိုက်အမှန်ရငွေ</p> <p>ဃ။ ၁၉၉၀-၉၁ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် မြို့နယ်ရုံးများမှ အခွန်ခေါင်းစဉ် အလိုက်အမှန်ရငွေ</p> <p>င။ ၁၉၉၁-၉၂ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် မြို့နယ်ရုံးများမှ အခွန်ခေါင်းစဉ် အလိုက်အမှန်ရငွေ</p> <p>စ။ ၁၉၉၂-၉၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် မြို့နယ်ရုံးများမှ အခွန်ခေါင်းစဉ် အလိုက်အမှန်ရငွေ</p> <p>ဆ။ ၁၉၉၆ ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့မှပြောင်းလဲလာသော အကောက်ခွန် နှုန်းထားအရအကောက်ခွန်ရငွေပြောင်းလဲမှုကိုဖော်ပြခြင်း</p> <p>နောက်ဆက်တွဲပုံစံ</p> <p>အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ အကောက်ခွန်ကြေညာလွှာပုံစံ</p> <p>ကျမ်းကိုးစာရင်း</p>	<p>၉၈</p> <p>၁၀၃</p> <p>၁၀၈</p> <p>၁၁၃</p> <p>၁၂၀</p>
----	--	---

ဇယားမာတိကာ

စဉ်	ဇယား နံပါတ်	ဇယားခေါင်းစဉ်	စာမျက်နှာ
၁။	၁-၁	ဋ္ဌာနခွဲအလိုက် လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှု	၁၈
၂။	၁-၂	နယ်ရုံးများကြီးကြပ်ရေးဋ္ဌာနခွဲနှင့် အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၆)ခုရှိ လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှု	၂၀
၃။	၂-၁	(၁၉၈၃-၈၄ - ၁၉၉၃-၉၄) စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေတွင် အခွန်ရငွေ အုပ်စုအလိုက် ပါဝင်မှု ပမာဏနှင့် ရာခိုင်နှုန်း	၅၈
၄။	၂-၂	အခွန်အုပ်စုအမျိုးအစားအလိုက် ရငွေပမာဏနှင့် ပါဝင်မှု	၆၂
၅။	၂-၃	မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းအခွန်ရငွေတွင် တိုက်ရိုက်ခွန်၊ သွယ်ဝိုက်ခွန်နှင့် အခြားအခွန်များ ပါဝင်မှု ပမာဏ	၆၆
၆။	၂-၄	မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းအခွန်ရငွေတွင် တိုက်ရိုက်ခွန်၊ သွယ်ဝိုက်ခွန် နှင့် အခြားအခွန်များ ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း	၆၇
၇။	၂-၅	အခွန်အုပ်စုအလိုက် G.D.P တွင်ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း	၆၉
၈။	၂-၆	စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ၊ စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် အကောက်ခွန်မှရငွေတို့၏ နှစ်အလိုက် တိုးတက်မှုနှုန်း ပြောင်းလဲမှု	၇၁
၉။	၄-က	တရုတ်-မြန်မာကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအရ အခွန်ကောက်ခံ ရငွေ	၈၁
၁၀။	၄-ခ	အိန္ဒိယ-မြန်မာကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအရ အခွန်ကောက်ခံ ရငွေ	၈၆
၁၁။	၄-ဂ	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအရ အခွန် ကောက်ခံ ရငွေ	၈၈
၁၂။	၄-ဃ	ထိုင်း-မြန်မာကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအရ အခွန်ကောက်ခံ ရငွေ	၈၉
၁၃။	၄-၂-၁	နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးအမျိုးအစား လဲလှယ်နှုန်း	၉၂
၁၄။	၄-၂-၂	နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး စနစ်အရ နယ်စပ်နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ် နှုန်းနှင့် တရားဝင်နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း ပြောင်းလဲမှု	၉၃
၁၅။	၄-၄-၁	နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအလိုက် စုစုပေါင်း အကောက်ခွန်ရငွေ	၉၆

၁၆။	၅-၁	၁၉၈၃-၈၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၁၉၉၃-၉၄ လိ အကောက်ခွန်ရငွေ	၉၉
၁၇။	၅-၂	အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ လိ အကောက်ခွန်ရငွေနှင့် အခြားရငွေ	၁၀၁
၁၈။	၅-၃	သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်တန်ဖိုး ပြောင်းလဲမှုအလိုက် အခွန်ကောက်ခံ ရငွေ ပြောင်းလဲမှု	၁၀၄
၁၉။	၅-၄	အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအလိုက် သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်တန်ဖိုး ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းအမျိုးအစား	၁၀၆
၂၀။	၅-၅	သွင်းကုန်ပမာဏနှင့် အုပ်စုအလိုက်ပြောင်းလဲမှု	၁၀၈
၂၁။	၅-၆	ပို့ကုန်ပမာဏနှင့် အမျိုးအစားအလိုက် ပြောင်းလဲမှု	၁၀၉
၂၂။	၅-၇	၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် အချို့သော အရေးပါပို့ကုန်များ တင်ပို့မှု	၁၁၀
၂၃။	၅-၈	၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် အချို့သော သွင်းကုန်စည်များ၏ တင်သွင်းမှု	၁၁၂
၂၄။	၅-၉	အချို့သောသွင်းကုန်ပစ္စည်းများ၏ အကောက်ခွန်နှုန်းထားနှင့် အကောက်ခွန်ရငွေ	၁၁၄
၂၅။	၅-၁၀	နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းပြောင်းလဲမှုနှင့် အခွန်နှုန်းထားပြောင်း လဲမှုအလိုက် အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲမှု	၁၁၇

ကျမ်းစာအကျဉ်းချုပ်

အကောက်ခွန်ဌာနသည် နိုင်ငံတော်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လိုအပ်သော ဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအမြစ်များကို ရှာဖွေပေးရုံသာမက နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး တိုးတက်မှုတို့အတွက် ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးနေသော ဌာနကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံမှုရှိခဲ့သော်လည်း အကောက်ခွန်ကောက်ခံခြင်း၏ အနှစ်သာရနှင့်ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကွဲပြားမှုရှိပေသည်။ ခေတ်စနစ် ပြောင်းလဲသည်နှင့်အမျှအကောက်ခွန်၏အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှာ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် (၂၆) နှစ်တာမျှ ဗဟိုဦးစီး စီးပွားရေးစနစ်ကိုကျင့်သုံး ခဲ့ရာမှ (၁၉၈၈) နောက်ပိုင်းမှစပြီး ဈေးကွက်အခြေခံသောစီးပွားရေးစနစ်ကိုကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ယင်းနှင့်အတူ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ အခြားပြောင်းလဲတိုးတက်မှု များနှင့်အတူ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု၊ ကုန်သွယ်မှု၊ ဝန်ဆောင်မှုစသော နယ်အသီးသီးတွင် များစွာ ပြောင်းလဲတိုးတက်လာခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိကနှင့်သမဝါယမလုပ်ငန်းများ ကိုလည်းကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုလာခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် လည်ပတ်လုပ်ဆောင် မှုတွင် ပုဂ္ဂလိကနှင့်ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်မှုတိုးချဲ့လာခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ကုန်ထုတ်၊ ကုန်သွယ် နှင့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုအပိုင်းတွင် သိသာစွာတိုးတက်မှု ရှိလာပေသည်။ ဤသို့အခြေအနေတွင် အကောက်ခွန်စနစ်ကိုလည်း လိုက်လျောညီထွေဖြစ်ရန် နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့် နိုင်ငံတကာစနစ်တို့နှင့် တစ်ပြေးညီဖြစ်လာစေ ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများလည်းလုပ်ဆောင်လာခဲ့ရပါသည်။

ထိုသို့ပြောင်းလဲလာသောစီးပွားရေးစနစ်နှင့် အညီအကောက်ခွန်စနစ်များ မည်သို့ပြောင်း လဲလာသည်၊ အကောက်ခွန်ဌာန၏ လုပ်ဆောင်ချက်နှင့် အကောက်ခွန်ရငွေများ မည်သို့ပြောင်းလဲတိုးတက်လာသည်၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကိုမည်သို့ အထောက်အကူ ပြုနေသည် တို့ကိုစနစ်တကျလေ့လာဖြင့်ဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို ပိုမိုအထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကောက်ခွန်စနစ်ပြောင်းလဲမှု နှင့် အလူးသဖြင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ် မတိုင်မီကာလ နှင့် ၁၉၈၈ နောက်ပိုင်းကာလ အကောက်ခွန်ရငွေ နှင့် အခွန်ရငွေပြောင်းလဲမှု တို့ကိုဤကျမ်းကြီးတွင် လေ့လာတင်ပြပါသည်။ ဤလေ့လာမှု၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်များမှာ ၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းပြောင်းလဲလာသော အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ကောက် ခံခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ အကြောင်းအရင်းနှင့်အကျိုးသက်ရောက်မှု၊ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုသိရှိရန်၊ နိုင်ငံတော်၏ဘဏ္ဍာငွေပိုင်းတွင်အကောက်ခွန်ရရှိမှုအခန်းကဏ္ဍ သုံးသပ်ရန်၊ မြန်မာနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး နှင့် အကောက်ခွန်နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြ ရန်၊ နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်းပြောင်းလဲမှု နှင့် အကောက်ခွန်နှုံးထားပြောင်းလဲမှုတို့၏ အကောက်ခွန်ရငွေ တို့အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ကိုလေ့လာသိရှိရန်တို့ ပါဝင်ပါသည်။

(၁၉၈၃-၈၄) မှ (၁၉၉၃-၉၄) ကာလအထိ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ နှင့် အကောက်ခွန်ရငွေအခြေအနေတို့ကိုလေ့လာရာမှ တွေ့ရှိချက်များကို အောက်ပါအတိုင်း အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာအခြေခံမူမှာ- ဘဏ္ဍာငွေကိုအခြေခံပြီး စည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။ နည်းလမ်းမှာမူ တန်ဖိုးပေါ်တွင် သတ်မှတ်ကောက်ခံခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဈေးကွက်အခြေခံသော စီးပွားရေးစနစ်အရ ကုန်သွယ်မှုများ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လာခြင်းကြောင့် အကောက်ခွန်ရငွေလည်း များစွာ တိုးလာကြောင်း တွေ့ရသည်။ ကိန်းဂဏန်းများအရ ၁၉၈၈ ခုနှစ်မတိုင်မှီက အကောက်ခွန်ရငွေသည် G.D.P ၏ (၁.၉%) သာရှိခဲ့ရာမှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် G.D.P ၏ (၆.၅၉%) ခန့်အထိ ပါဝင်မှု တိုးလာသည်။ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ် မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် ကာလအထိ ပျမ်းမျှ အကောက်ခွန်ရငွေ တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ (၄၀ %) ခန့်အထိ တိုးတက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ တိုးတက်လာခြင်းမှာ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်အရ ကုန်သွယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်ပြု ခဲ့သဖြင့် သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် တင်သွင်း၊ တင်ပို့မှုများ များပြားလာသည်ဖြင့် ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍအလိုက် သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်ပြောင်းလဲလာမှု တို့ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းလေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။ ဥပမာ- ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်း တို့၏ သွင်းကုန်၊ တင်သွင်းမှု အချိုးအစားမှာ (၁:၂) နှင့် ပို့ကုန်တင်ပို့မှု အချိုးအစားမှာလည်း (၁:၂) ဖြင့် ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်း စွမ်းဆောင်ရည်ပိုမိုမြင့်မားလာသဖြင့် နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုပိုင်းမှ ပိုမိုကောင်းမွန်လာသောအကျိုးဆက်ကို အကောက်ခွန်ပိုင်းမှ ဝင်ရောက်လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများဖြစ်သော တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့နှင့် တရားဝင်ဖွင့်လှစ်လုပ်ကိုင်နေပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ နှင့် တရားဝင် ဖွင့်လှစ်လုပ်ကိုင်ခြင်းမရှိသေးစေကာမူ ပုဂ္ဂလိကကုန်သည်အချင်းချင်း ကူးသန်းဆက်သွယ်မှု ရှိပေသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးအရ အကောက်ခွန်ရငွေကိုလေ့လာကြည့်လျှင် ထိုင်းမြန်မာ လမ်းကြောင်းမှရငွေအများဆုံးဖြစ်ပြီး တရုတ်မြန်မာလမ်းကြောင်းမှရငွေမှာ ဒုတိယအများဆုံး ဖြစ်သည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုစနစ်အရကုန်သွယ်ရာတွင် နယ်စပ်မှတစ်ဆင့် ပုံမှန်ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်းနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုနည်းလမ်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုမှ ကောက်ခံရရှိမှုမှာ (၁၉၈၉-၉၀) တွင် စုစုပေါင်းအကောက်ခွန်ရငွေ၏ (၃၀%) ရှိပြီး (၁၉၉၀-၉၁) တွင် (၄၀%) အထိပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ (၁၉၉၂-၉၃) နောက်ပိုင်းတွင်မူ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို ပုံမှန်ကုန်သွယ်ရေးစနစ်အဖြစ် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာခဲ့သဖြင့် နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးမှရငွေများ ကျဆင်းလာခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ နယ်စပ်ဒေသ၌ ဖြစ်ပေါ်နေသောငွေကြေးဈေးကွက်ငွေလဲလှယ်မှုတွင် မြန်မာငွေတန်ဖိုးကျဆင်းခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှုပြု သောကုန်စည်များမှာ အခြေခံစားကုန်စည်များဖြစ်နေခြင်း စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုမှာ အခွန်ငွေရရှိလိုသည် သဘောတစ်ခုတည်းဖြင့်လုပ်ကိုင်ခြင်း မဟုတ်ပဲ ထိုနယ်စပ်ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက်ပါအထောက်အကူဖြစ်စေသည်။

အကောက်ခွန်ဌာနအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်နှင့်အညီ လိုက်လျောညီထွေလုပ်ဆောင်နေသည်အားလျော်စွာ အကောက်ခွန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင်တစ်နိုင်ငံအဖြစ် ပါဝင်နိုင်ခဲ့သည်။ အကောက်ခွန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကောင်စီ နှင့် နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့တို့၏အကူအညီဖြင့် နိုင်ငံတကာကုန်စည်အမျိုးအစားခွဲခြားစနစ်(H.S) ကိုပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာနိုင်ခဲ့သည်။ အကောက်ခွန်နှုံးထားများကိုလည်း အသေးစိတ်သတ်မှတ်လာနိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းစနစ်အရသတ်မှတ်ထားသောအကောက်ခွန်နှုံးမှာ အနိမ့်ဆုံး (၅%)မှ အမြင့်ဆုံး(၅၀၀%)အထိရှိပေသည်။ အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ရန်အတွက် သွင်းကုန်များအပေါ် စည်းကြပ်သည့်နှုန်းမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်ဒေါ်လာလျှင် မြန်မာငွေ (၆) ကျပ်ဖြစ်ပေသည်။ အမှန်တကယ် ပြင်ပတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော ငွေလဲလှယ်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် များစွာ ကွာဟမှု ရှိနေသဖြင့် အကောက်ခွန်ရငွေပိုင်းတွင် နစ်နာမှု ရှိနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၉၆ ဇွန်လ (၁) ရက်နေ့မှစ၍ သွင်းကုန်များအပေါ် ရာဖြတ်စည်းကြပ်နှုန်းကို (အမေရိကန် ဒေါ်လာ တစ်ဒေါ်လာလျှင် ၁၀၀ ကျပ်) ဖြင့်ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်လိုက်သည်။ တဖက်မှလည်း အခွန်ဝန်ပီမှု မရှိစေရန် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို (၁၀ %) နိးပါးလျော့ချ ပေးလိုက်သည်။ ပြောင်းလဲပြီးနှုန်းထားများအရ အနိမ့်ဆုံး အခွန်နှုန်းမှာ ၁ % မှ အမြင့်ဆုံးနှုန်းမှာ (၄၀%) အထိသာရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ပြောင်းလဲလိုက်သဖြင့် သွင်းကုန်များပေါ်မှ ကောက်ခံရငွေမှာ မူလထက် (၂ ဆ) ခန့်တိုးလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

အကောက်ခွန်ဌာန အနေဖြင့် အခွန်ကောက်ခံရာတွင် ဘဏ္ဍာငွေ တစ်ခုတည်းသာ မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံစီးပွားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးအတွက် အခြားအချက်များကိုပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစား လုပ်ကိုင်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အထူးသဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် အထောက်အကူပြုသော ဓာတ်မြေဩဇာ မျိုးစေ့ စသည့် ကုန်ကြမ်းများ ပစ္စည်းများကို အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားသကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားမှ ရင်းနှီးမှုများ စီးဝင်လာစေရန်အတွက် လည်း နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတွက် တင်သွင်းသော ကုန်စည်များအပေါ်တွင်လည်း အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် (၃)နှစ် ခွင့်ပြုထားပေသည်။ အလားတူပင် ကျန်းမာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အချို့သော ဆေးဝါးများကို ကျန်းမာရေးပန်ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုထားပေသည်။

အကောက်ခွန်ဌာနသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်ရန်နှင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ ကုန်သွယ်မှု အဆင်ပြေချောမွေ့ စွာ လုပ်ကိုင်လာစေရန် ထိန်းချုပ်ကာကွယ်မှုများကို လျော့ချပေးရန် လိုပါသည်။ အကောက်ခွန် နှင့် ပတ်သက်၍ လက်ရှိလုပ်ဆောင်နေရသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို နိုင်ငံတကာ နည်းလမ်း နှင့် တတ်နိုင်သမျှ လက်ခံသုံးစွဲသင့်သည်။ ပြောင်းလဲတိုးတက်လာသော ခေတ်စနစ်နှင့်အညီ လုပ်ဆောင်မှုပိုင်းတွင် သတင်းအချက်အလက်နည်းလမ်း (Information Technology) ကိုအသုံး ချနိုင်ပါက ပိုမိုကောင်းမွန်လာနိုင်ပြီး ကုန်သွယ်မှုကို ပိုမိုအဆင်ပြေ ချောမွေ့စွာ လုပ်ကိုင်လာနိုင် မည်ဖြစ်ပေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံတိုင်းသည် မိမိတို့နိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသော နိုင်ငံလား တို့၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် အားထုတ်ကြရာတွင် တစ်နိုင်ငံတည်း ရပ်တည်၍ မရချေ။ အခြားသော နိုင်ငံများနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံကြရပေသည်။ နိုင်ငံအတွင်းမှ ကုန်ပစ္စည်းများ တင်ပို့ရောင်းချ ရသကဲ့သို့ ပြည်တွင်းသုံးစွဲရန် လိုအပ်သော ကုန်စည်များကိုလည်း တင်သွင်း ကြရသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတွင်းတွင် ယင်းသို့တင်ပို့ တင်သွင်းသည့် ကုန်စည်များအပေါ် နိုင်ငံကချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ကိုက်ညီခြင်းရှိမရှိ စစ်ဆေးရန် သတ်မှတ် ထားသော အခွန်များကို ကောက်ခံရန်အတွက် အကောက်ခွန်ဌာနများ ဖွဲ့စည်းထား ရှိပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းများသည် ရှေးမြန်မာလက်ထက် ကတည်းက ရှိခဲ့ပါသည်။ ခေတ်စနစ် ပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ အကောက်ခွန်၏ အရေးပါသော အခန်း ကဏ္ဍမှာ လည်းပြောင်းလဲ လာခဲ့ပေသည်။

နိုင်ငံတော်သည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရရှိစေရန်အတွက် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ကျင့်သုံး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ဆောင်ရွက် ခဲ့ပါသည်။ ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်ဟူသည် ဖြစ်တည်မှု၊ ဖြစ်တည်လာသော ဈေးကွက်၏ လိုအင်နှင့် ဖြည့်ဆည်းနိုင်မှု အခြေအနေတို့ အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ဈေးကွက် တည်ငြိမ် စေအောင် ထိန်းကြောင်းမျှ၊ ဈေးကွက်ဖန်တီးမှု နှင့် ထိုးဖောက်မှု စသည်တို့ကို လေ့လာကြံဆ ဆောင်ရွက်ရသော စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းရပ်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အတွက် ပြည်တွင်းဈေးကွက်နှင့် ပြည်ပဈေးကွက်များကို ဆက်စပ်ပေးနေသော ပြည်ပကုန်သွယ်မှု အခြေ အနေများကို မျက်မြေမပြတ် လေ့လာသုံးသပ် နေရပေသည်။ ထိုသို့ပြည်ပ ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်း များ ဆောင်ရွက်ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အချက်အလက်များ၊ ကိန်းဂဏန်းများသည် ပြည်တွင်း ပြည်ပဈေးကွက် အခြေအနေများကို ဖော်ထုတ်ပြသလျက် ရှိပေသည်။

စနစ်သစ် စီးပွားရေးနှင့် အတူ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည်လည်း အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ များစည်းကြပ်ကောက်ခံပေးခြင်း၊ တရားမဝင် တင်သွင်း တင်ပို့ခြင်း များကို တားဆီး ပေါ်ထုတ် အရေးယူခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရင်း ဈေးကွက်အခြေအနေကို ဖော်ပြနိုင်သော ပြည်ပကုန်သွယ်မှု စာရင်းဇယားများကိုပါ စုစည်းပြုစုခြင်းဖြင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေးကို ထိမ်းကြောင်းနိုင်မည့် အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးရာ ဗဟိုဌာနကြီး တစ်ခုဖြစ်လာပေသည်။ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိကျင့်သုံးနေသော ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်အရ ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်း များမှာ သိသိသာသာ တိုးတက်လာသကဲ့သို့ အကောက်ခွန်၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ပြောင်းလဲလာ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်အကောက်ရငွေ များထဲတွင် (၄၀ ရာနှုန်း) ခန့်ပါဝင်လျက် ရှိပေသည်။ ထို့ပြင် တိုင်းပြည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု အတွက် လိုအပ်သော ဘဏ္ဍာငွေရာရာ တွင် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်မှ ချမှတ်ထားသော ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ အကောင်အထည်ဖော်

နိုင်ရန်နည်းကိရိယာ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အကောက်ခွန်ဌာနမှ ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံအတွက် အလွန်အရေးပါ အရာရောက်သော လုပ်ငန်းဖြစ် သည်။

နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့သည်၊ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူများ၏ စားဝတ်နေရေး ချောင်လည်ရေး၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဈေးကွက် စီးပွားရေး စနစ်ကျင့်သုံး နေချိန်တွင် နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို အကောင် အထည် ဖော်လျက်ရှိနေပေသည်။ ထိုသို့အကောင်အထည်ဖော်သည်နှင့်အညီ အကောက်ခွန် ဌာနမှ နယ်စပ်ဒေသများ၌ အခွန်ကောက်ခံရေးစခန်းများ ဖွင့်လှစ်၍ နိုင်ငံတော် ဘဏ္ဍာငွေ တိုးတက်အောင် ဖြည့်ဆည်း ကောက်ခံလျက်ရှိပေသည်။ ထို့ပြင် ပြည်ပမှ တိုက်ရိုက် လာရောက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ ရှိလာစေရန် အကောက်ခွန်ဌာန အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အတွင်းသို့ ရင်းနှီးမြုပ်နှံ မှုစီမံကိန်းအရ တင်သွင်းသည့် ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ်တွင် အချိန်ကာလပိုင်း အလိုက် အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုခြင်း၊ လျော့ပေါ့သက်သာခွင့် ပေးခြင်းစသည်ဖြင့် အကောက်ခွန် ဆိုင်ရာ မက်လုံးများပေး၍ ဆွဲဆောင်လျက်ရှိပေသည်။

ယခင်က နိုင်ငံတော်၏ ကုန်သွယ်မှု အပိုင်းတွင် အစိုးရကသာ လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိ ခဲ့ပြီး သွင်းကုန်အစားထိုး မူဝါဒအရ သွင်းကုန်များကို အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ ဖြင့်သတ်မှတ် ခဲ့သည်။ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုတွင်လည်း အစိုးရကသာ လုပ်ကိုင်ခဲ့ပေသည်။ ယခုအခါ စီးပွားရေး စနစ်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် အစိုးရတစ်ဦးတည်း မဟုတ်ဘဲ ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမအခန်းကဏ္ဍမှာ များပြားလာခဲ့ပေသည်။ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပိတ်ပင် တားဆီးမှုများကို ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့သည်။ ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးကို တွန်းအားပေးသည့် အနေဖြင့် အချို့သော ကုန်စည် (ဆန်၊ ပဲအမျိုးမျိုး) တို့ကို ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အဖွဲ့အစည်းများအား တင်ပို့ခွင့်ပြုခဲ့ပေသည်။ ပို့ကုန်ခွန်နှုန်းထားများကို အနိမ့်ဆုံး သတ်မှတ် ပေးထားပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၈၉ နောက်ပိုင်းတွင် ပို့ကုန်ပမာဏ တက်လာ သကဲ့သို့ ပို့ကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာလည်း များလာပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ခေတ်စနစ်ပြောင်းလဲမှု နှင့်အတူ အကောက်ခွန်၏ အခန်းကဏ္ဍ မှာလည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်၍ အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိပေသည်။

ထို့ပြင်နိုင်ငံတကာ အကောက်ခွန် အဆင့်မီ ဖြစ်စေရန်အတွက် အကောက်ခွန်နှင့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေ သဘောတူစာချုပ် (Gatt) အဖွဲ့၊ အကောက်ခွန် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့^၁ တို့တွင် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအဖြစ်ပါဝင်နိုင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာ၌ ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုနေသော ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစား ခွဲခြားသည့် စည်းဝါးညီစနစ်^၂ ကိုလည်း ၁၉၉၂ ခုနှစ်မှ စ၍ ကျင့်သုံးလျက်ရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်အရ အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်အကောင်အထည်ဖော်နေမှုများနှင့် နိုင်ငံတော် ဘဏ္ဍာ ငွေရရှိရာ စစ်မြစ်တွင် အရေးပါမှုကို လေ့လာဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

^၁ Customs Co-operative Council
^၂ Harmonized System

ထိုသို့လေ့လာရာတွင် အခန်း(၅)ခန်းခွဲ၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အကောက်ခွန်
လုပ်ငန်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် ယင်း၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း၊ လုပ်ငန်းဖွဲ့စည်းပုံနှင့်
တာဝန်တို့ကို အခန်း(၁)တွင်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်း၏
ရည်ရွယ်ချက်၊ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ အကောက်ခွန် ဆိုင်ရာမူဝါဒ၊ အကောက်ခွန်နှုန်းထား
သတ်မှတ်မှု၊ ကုန်စည်အမျိုးအစား ခွဲခြားမှုများ၊ အကောက်ခွန် ကင်းလွတ် သက်သာခွင့်ပြုခြင်း၊
စသည့် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အခန်း(၂)တွင်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံ
အတွင်း၌ကောက်ခံလျက်ရှိသော အခွန်အမျိုးအစား အလိုက်ရငွေပမာဏနှင့် နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်
ရငွေပိုင်းတွင် အရေးပါမှုကို အခန်း(၃)တွင် လည်းကောင်း၊ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးအရ
နယ်စပ်ဒေသ အကောက်ခွန်၏ အရေးပါမှု၊ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းအလိုက်
အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲလာမှု တို့ကို အခန်း(၄)တွင်လည်းကောင်း၊ အခန်း(၅)တွင်
အကောက်ခွန်၏ စုစုပေါင်းရငွေပြောင်းလဲ လာမှုကို (၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၈၇-၈၈) အထိနှင့်
(၁၉၈၉-၉၀ မှ ၁၉၉၃-၉၄) အထိ အချိန်ကာလပိုင်းခြား၍ လည်းကောင်း၊ သွင်းကုန်၊
ပို့ကုန်ပြောင်းလဲမှု အလိုက် အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲလာမှု တို့ကို လေ့လာတင်ပြ
ထားပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အကောက်ခွန်၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို သုံးသပ်
တင်ပြ ထားပါသည်။

အခန်း(၁)

အကောက်ခွန်၏ နောက်ခံသမိုင်း

၁-၁ ။ ။ ပေါ်ပေါက်လာပုံ

အကောက်ခွန်ဆိုသည်မှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားအရ ကာစတန်^၁ ဟူသည့်အတိုင်း ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည် ဟုဆိုရပေမည်။ လူအများသည် စွန့်စားလိုစိတ်ဖြင့် တစ်နေရာမှ တစ်ခြားတစ်နေရာ၊ တစ်နိုင်ငံမှအခြား တစ်နိုင်ငံသို့ သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်ကျော်၍ ရေလမ်းဖြင့်၎င်း၊ တောတောင် အသွယ်သွယ်ကို ဖြတ်ကျော်၍ ကုန်လမ်းဖြင့်၎င်း၊ စတင်သွားလာကြသောအခါ တနေရာနှင့် တနေရာ၊ အနေအထိုင်၊ အသွားအလာ၊ အဝတ်အစား မှစ၍ ယဉ်ကျေးမှု၊ အခြေခံချင်း မတူညီကြောင်း သိရှိလာကြသည်။ တစ်နိုင်ငံမှ ပစ္စည်းအသုံး အဆောင်များသည် အခြားတစ်နိုင်ငံတွင် အသစ်အဆန်းများဖြစ်နေပြီး စူးစမ်းစွန့်စားလိုစိတ် အပြင် စီးပွားရေးကိုပါ အခြေပြု၍ ကုန်အရောင်းအဝယ်ပြုသူများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ တစ်နိုင်ငံမှ ပြန်လာသောအခါ ကုန်ပစ္စည်းအသစ်အဆန်းများကို ယူလာပြီး မိမိနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ အချို့ကို တန်ရာတန်ကြေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစိုးရအရာရှိကြီးများကို လက်ဆောင်ပဏ္ဏာအဖြစ် လည်းကောင်း ဆက်သကြခြင်းမှာ လူတို့၏ ရောင်းဝယ်ရေး ထုံးတမ်း စဉ်လာတရပ်ဖြစ်လာပေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အချိန်ကာလ ရွေ့လျားလာသည့်နှင့်အမျှ မိမိတို့၏ ရောင်းဝယ်ရာ အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် အလို့ငှာ ပါရှိလာသည့် ပစ္စည်းများကို ဆက်သကြခြင်းမှာ တာဝန်တရပ်ကဲ့သို့ဖြစ်လာပေသည်။ နောင်တွင် တာဝန်အရ ပေးဆောင် ကြရသော အခွန်အကောက် ဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် ပင်လျှင် အကောက်ခွန်^၂ ဆိုသည်မှာ အခြားသော အခွန်အကောက်ရငွေ^၃ ကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ပေးရန် တာဝန်ရှိခြင်းသည်ပင်လျှင် အကောက်ခွန်အဖြစ် ထူးခြားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အချက်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ အကောက်ခွန် ဟူသည် ပြည်ပမှ နိုင်ငံတွင်းသို့ တင်သွင်းလာသော သွင်းကုန်နှင့် နိုင်ငံ၏ ပြည်ပသို့ တင်ပို့သော ပို့ကုန်ပစ္စည်းများပေါ်တွင် တောင်းခံကောက်ယူသော (အခွန်အခ) ကိုဆိုလိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် လွန်ခဲ့သော နှစ်ထောင်ပေါင်း များစွာကပင် ကျောက်ခေတ် လူသားများ နေထိုင်သွားခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ်လူသားတို့၏ အတိအကျမရှိသော ဘဝမျိုးမှ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှအတွက် အမဲလိုက်၊ ငါးဖမ်း၊ သစ်သီးသစ်ဖုရာဖွေ စိုက်ပျိုးလာသော

^၁ Customs
^၂ Customs Duty
^၃ Tax Revenue

အခါ လူတို့သည် စိုက်ပျိုးကွင်းများနှင့် နီးစပ်သည့်နေရာဒေသတို့တွင် အိုးအိမ်များ ထူထောင် စုရုံးလာခြင်းဖြင့် ရွာများဖြစ်လာကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် အတည်တကျစုရုံး နေထိုင်လာတတ်ကြပြီး စည်းကမ်းခေလေ့ ထုံးစံများပေါ်ပေါက်လာကာ အုပ်ချုပ်မှုအခြေခံ သဘောတရားနှင့် ခေါင်းဆောင် အုပ်ချုပ်သူများ စတင်ပေါ်ပေါက်လာ ကြပေသည်။ အုပ်စုတဖွဲ့နှင့် တစ်ဖွဲ့ ပစ္စည်းချင်း ဖလှယ်ကြပြီး အုပ်စုအကြီးအကဲကို ခိုင်းနှုန်းပေးသော ခေလေ့၊ လက်ဆောင်ပေးသော ခေလေ့က စ၍ အကောက်ခွန်လုပ်ငန်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာပေသည်။

ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းသည် သမိုင်းဦးဘုံမြေခေတ် ယဉ်ကျေးမှုနှင့်အတူ ပေါ်ပေါက်လာသောလူမှုဆက်ဆံရေးလုပ်ငန်းတခု ဖြစ်သည်ဟုဆိုရပေမည်။ သို့သော်ခေတ်ဦးပိုင်း အကောက်ခွန်တို့မှာ ပြည်သူတို့အတွက် မဟုတ်ဘဲ ခေါင်းဆောင်အတွက်သာ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ပဒေသရာဇ်၏ ဘုရင်အုပ်ချုပ်သော အချိန်အခါတွင် ဘုရင်အတွက်ဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ် ခဲ့ကြသည်။ ပုဂံခေတ် အနော်ရထာမင်းလက်ထက် မတိုင်မီအထိ တိုင်ငယ်၊ ပြည်ငယ် ကလေးများဖြင့် အုပ်ချုပ်မင်းလုပ် နေခဲ့ကြသော်လည်း ပြည်ပကူးလူးဆက်ဆံမှုများ ရှိနှင့်ပြီ ဖြစ်သည်။

* ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ပွင့်တော်မမူမီနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသား ဟိန္ဒူ အနွယ် ကသည်းလူမျိုး၊ သင်္ဘောကုန်သည် တို့သည် ကစ္ဆပနဒိမြစ် (ကုလားတန်မြစ်ပ) ပင်လယ် ပြင် မော်တင်စွန်း၊ သိဂုံတ္တရ အငူကိုလှည့်ပြီး ယခုအခေါ် ဘီလူးကျွန်း၊ ရှေးအခေါ် ခလက်တို (ကုလားကတ်ကျွန်း) ဆိပ်ကမ်းအထိ လှည့်လည်ရောင်းဝယ် နေခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်ကပင်လျှင် ပြည်ပနိုင်ငံများ ကူးသန်းဆက်သွယ်မှုများ ရှိခဲ့ သဖြင့် ထိုစဉ်က အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းပေါ်ပေါက် နေပြီးဖြစ်သည်။ အကောက်တော် ကောက်ခံ ခြင်းနှင့် ပတ်သတ်၍ အကောက်တော်ကို အစောဆုံးတွေ့ရှိရသည်မှာ -

“ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ဆံတော်များကို ပင့်ဆောင်လာသော တဖုဿ နှင့် ဘလ္လိက ညီနောင် တို့ထံမှ ဇေဒိပကျွန်း (ယခု ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ဖရုံကာကျွန်း) အဇ္ဈတ္တနဂရ အကောက် မင်းကြီးက (၁၀၃ ခုနှစ်) တွင် ဆံတော်နှစ်ဆူကို အကောက်တော်အနေဖြင့် အတင်းပင့်ယူပြီး ဟူ၍ ဖြစ်သည်။”

၁-၁-၁ ။ ။ ရှေးခေတ်မြန်မာ့အကောက်ခွန်

ရှေးခေတ်က မြန်မာမင်း အဆက်ဆက်တို့၏ အခွန်ကောက်ခံပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သုတ်ပါထေယျပါဠိတော် အဂ္ဂညသုတ်တွင် “မယံပန ဝေါသာလိနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒသာမတိ၊ သာလိနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒသာမာတိမယံ ဧကေကဿ ခေတ္တတော အဗ္ဗဏာဗူနံ အာဟရိတွာ တုယျံသာဠိ ဘာဂံဒဿမ” ဟုဖော်ပြ ပါရှိပေသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ရှေးခေတ်မြန်မာမင်း

* မောင်ငြိမ်းချမ်း (တက္ကသိုလ်)၊ အကောက်တော်မှသည် အကောက်ခွန်သို့ (၁၉၉၃) (စာပေဗိမာန်စာမူဆုရ)

အဆက်ဆက်တို့သည် မင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးနှင့်အညီ တိုင်းသူ ပြည်သားအပေါင်းတို့အား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အလို့ငှာ ပြည်သူတို့၏ လုပ်ငန်းခွင်များမှ ဆယ်ဖို့တစ်ဖို့၊ ဆယ်နံတန် အခွန်တော် ကောက်ခံကြသည်။ သို့ရာတွင် ဆယ်ဖို့တစ်ဖို့မှာ ပုံသေမဟုတ်ဘဲ တိုင်းပြည်၏ အခြေအနေပေါ် မူတည်၍ သင့်တင့်သလို အခွန်ကောက်ခံသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိပါသည်။**

ရှေးခေတ်က ကောက်ခံခဲ့ကြသော အခွန် အမျိုးအစားတို့မှာ -

- ၁) မင်းစကရာဇ်နှင့် သက်ဆိုင်သော အခွန်တော်
- ၂) မင်း မိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်၊ မှူးတော် မတ်တော်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော အခွန်တော်
- ၃) နိုင်ငံတော်နှင့် သက်ဆိုင်သော အခွန်တော်
- ၄) ရတနာသုံးပါးနှင့် သက်ဆိုင်သော အခွန်တော်ဟူ၍ (၄) မျိုးခွဲခြားထားသည် ကိုတွေ့ရသည်။

မြန်မာမင်းတို့သည် အုပ်ချုပ်ရေး သဘောအရ- နေပြည်တော်နှင့် ဝေးကွာသော အဝေးမြို့၊ ကျေးလက်နယ်များတွင် ဝင်ထွက်သွားလာသူများကို စစ်ဆေး၍ အကောက်ခွန် ကောက်ခံသင့်က ကောက်ခံရသော ဌာနများကို “ကင်း” ဟုခေါ်ဝေါ် သတ်မှတ်ကာ အစောင့် အနေဖြင့် ထားခဲ့သည်။ ထိုစဉ်အခါက ကောင်ခံသော အခွန်တော်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍

- ၁) ရာဇဓာနိကင်း - အဝေးကင်းခွန်
- ၂) ရာဇဓာနိသစ်တော်ခွန် - အဝေးသစ်တောခွန်
- ၃) ပတ္တမြား၊ ကျောက်၊ စိန်၊ ရွှေ၊ ဘော်၊ ပယင်း၊ ခဲ၊ ကန့်၊ စသည့်တွင်းထွက် ကုန်ခွန်
- ၄) ရာဇဓာနိဈေး - အဝေးဈေးခွန်
- ၅) ကူးတို့ခွန်
- ၆) ထွက်ကုန်ခွန်
- ၇) ဝင်ကုန်ခွန် ဟူ၍ အခွန် (၇) မျိုးဖြင့် ကောက်ခံခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

၁၈၆၁ ခုနှစ် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် “သသာမေခွန်” ဟူ၍ တိုးပြီး အခွန်(၈)မျိုး ကောက်ခံ၍ ဒေးဝန်းတိုက်ဟု ခေါ်တွင်သော အကောက်ခွန်ရုံးများ ထားရှိခဲ့သည်။

ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းကြီးတွင် ပြည့်ရှင်မင်းတို့သည် မိမိတို့အုပ်ချုပ်သော တိုင်းနိုင်ငံ သာယာစည်ပင် ဖွံ့ဖြိုးအောင် အစဉ်သဖြင့် သင်္ဂဟတရား(၄)ပါးကို ကျင့်သုံးကြရမည်။ ထိုသင်္ဂဟတရား(၄)ပါးမှာ -

- ၁) သဿမေဓ - သင့်တင့်မျှတသော အကောက်အခွန်များ ကောက်ခံခြင်း
- ၂) ပုရိဿမေဓ - နိုင်ငံကိုအသက်ပေး၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သော သူများကို ရှိုးမြှောက်ခြင်း၊
- ၃) သမ္မာပါသ - ကုန်သည် လယ်လုပ်တို့အား ထိန်းသိမ်း ပံ့ပိုးစောင့်ရှောက်ခြင်း

** မြန်မာမင်းလက်ထက်တော် စာတမ်းများ

၄) ဝါစာပေယျ - မည်သူ့ကိုမဆို ပြေပြစ်ချောမွေ့စွာ ဆက်ဆံခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင်ကုန်သည် အချင်းချင်းပေါင်းစုရုံး၍ ကူးသန်းရောင်းဝယ်စေရမည်။ မိမိနိုင်ငံ အတွင်း၌သာ ကူးသန်းရောင်းဝယ် ဖောက်ကားသည်ထက် တိုင်းတပါးနှင့်ကူးသန်း ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားခြင်းကား ပို၍ အကျိုးရှိမည်ဖြစ်သည်။ တိုင်းတပါး၌ ကုန်သည်တို့နှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရာတွင် အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိရအောင် မဟာမိတ်ဖွဲ့၍ ကူးသန်း ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားစေရမည် ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း၌ ဖော်ပြပါရှိသည့် အထက်ပါလမ်းညွှန်ချက်သည် “ချေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်” ကိုကျယ်ပြန့်စွာ ကျင့်သုံးရန် ဖော်ပြထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

*တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ကူးသန်းရောင်းဝယ် ဖောက်ကားမှု ရှိလာသည်နှင့်အတူ အကောက်ခွန်စနစ်မှာလည်း ရှိလာရပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ပါရှန်နှင့် အာရပ်များသည် ပုဂံခေတ်ကတည်းကပင် လာရောက် ကုန်သွယ်ကြသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် မတ္တမ၊ သံလျင်၊ ပုသိမ်၊ သံတွဲ၊ မြောက်ဦး၊ ထားဝယ် တို့မှာ အရေးပါသော ဆိပ်ကမ်း ခြံကြီးများ ဖြစ်လာရာ ထိုဆိပ်ကမ်းမြို့သို့ရောက်လာသော နိုင်ငံခြားသား ကုန်သည်များကို စီမံ အုပ်ချုပ်ရန်နှင့် ကုန်စည်များကို အခွန်တော် ကောက်ခံရန် မြန်မာမင်းတို့က အခွန်ဝန်၊ မြို့ဝန်၊ ရေဝန်နှင့် စစ်ကဲတို့ကို ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခဲ့ကြသည်။ တောင်ငူခေတ်တွင် နိုင်ငံခြားသား ကုန်သည်တို့သည် ဘုရင်က ခန့်အပ်ထားသော ပွဲစားကြီးများမှ တစ်ဆင့်ရောင်းဝယ် ကြရသည်။

တောင်ငူခေတ်က အကောက်ခွန် ကောက်ခံသည့် နှုန်းထားများမှာ- ကုန်စည် တန်ဖိုး၏ (၂၂ ရာနှုန်း) ဖြစ်သည်။ အကောက်ခွန် ထမ်းဆောင်ပြီးပါက မြို့ဝန် (သို့မဟုတ်) မြို့စား အကြီးအကဲက နိုင်ငံခြားသား ကုန်သည်တို့အား ကူးသန်းသွားလာခွင့် လက်မှတ်ထုတ် ပေးရပါသည်။ ထိုတောင်ငူခေတ်တွင် (၁၅ ရာစု နှင့် ၁၆ ရာစု နှစ်အတွင်း) ပြည်ပ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး လောက၌ အရေးပါဆုံးသော ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း^၁ မှာ တရုတ်၊ ဟံသာဝတီ (ပဲခူး) မလက္ကား၊ မတ္တရာ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ သီဟိုဠ် နှင့် ပင်လယ်နီ လမ်းကြောင်း တို့ဖြစ်သည်။

သာလွန်မင်းလက်ထက်တွင် နိုင်ငံခြားသား ကုန်သည်များအပေါ် ကောက်ခံသည့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ (၁၀ ဒဿမ ၅ ရာနှုန်း) ဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် ဆယုလာတွေ့ရှိရသည်။ ကုန်ဘောင်ခေတ်၏ နောက်ဆုံးမင်းဆက်ဖြစ်သော သီပေါဘုရင် လက်ထက်၌ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော (၁၄)ဌာန အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တွင် သဿမေဓ ခေါ် ဘဏ္ဍာရေး ဌာနကြီးအပြင် အကောက်ခွန်ဌာနကြီး^၂ ကိုသီးခြားတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဤထောက်အထား များကို မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံ စာတမ်းတွင် အခိုင်အမာ တွေ့ရှိရပါသည်။

^၁ Furnivall. J. S = Notes on History on Hanthawaddy
(ဟံသာဝတီသမိုင်း ဆိုင်ရာမှတ်စုစာတမ်း) (၁၉၉၄-၉၅ အကောက်ခွန်နစ်ပတ်လည်မဂ္ဂဇင်း)
^၂ Trade route
^၃ Customs House

၁၈၅၆ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်တို့၏ ပထမကျူးကျော်စစ်မှစ၍ တနင်္သာရီနှင့် ရခိုင်တို့ကို သိမ်းယူပြီးနောက် ဗြိတိသျှတို့က လွှဲပြောင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး ၁၈၅၂ ခုနှစ် ဒုတိယကျူးကျော်စစ် အပြီးတွင် အောက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ကာ အခွန်အရပ်ရပ်ကို ၎င်းတို့က ကြီးစိုးကောက်ခံ ခဲ့သည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးကို သိမ်းယူပြီးနောက် အိန္ဒိယ အင်ပါယာတွင် သွတ်သွင်း၍ အိန္ဒိယအက်ဥပဒေ ၈/၁၈၈၈ နှင့် ၁၉/၁၉၂၄ အရ ပင်လယ်အကောက်ခွန် အက်ဥပဒေနှင့် ကုန်လမ်းအကောက်ခွန် အက်ဥပဒေ တို့ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် စတင်ပြဋ္ဌာန်း အသုံးပြုခဲ့သည်။

ထိုအချိန်က အကောက်တော်ဌာန၏ ဖွဲ့စည်းပုံမှာ မြန်မာနိုင်ငံကို ဘုရင်ခံ တဦး ထားရှိအုပ်ချုပ်သော်လည်း အကောက်တော်ဌာနကို ဘုရင်ခံနှင့် အစိုးရ အဖွဲ့လက်အောက် တွင်ထားရှိဘဲ အိန္ဒိယအစိုးရအဖွဲ့၏ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်မှု အောက်တွင် ထားရှိလေသည်။ အကောက်ခွန်ဌာနကိုလည်း ဘုရင့်အကောက်ခွန်^၆ ဟုသတ်မှတ်ခေါ်ဝေါ်ပြီး အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် လက်အောက်ရှိ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးက တာဝန်ယူရသည့် အပြင် ယင်းဝန်ကြီးဌာန လက်အောက် တွင် အကောက်တော်ဝန်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူများနှင့် စီးပွားရေးကျွမ်းကျင်သူများ ပါဝင် ဖွဲ့စည်းထားသော ဗဟိုအကောက်တော်အာဏာပိုင်အဖွဲ့^၇ ထားရှိလျက် ရန်ကုန်အပါအဝင် ဆိပ်ကမ်းမြို့များ၌ အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ခံအဖွဲ့ဝင်များ^၈ ဖြစ်သည့် အကောက်ဝန်များကို ခန့်ထား အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။ အကောက်ခွန် ဥပဒေနှင့် ကျင့်ထုံးပိုင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စအားလုံးမှာ အိန္ဒိယ နိုင်ငံ၏ ပုံစံအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရသည်။ ကုန်းလမ်းမြို့နယ်ရုံးများ ဖွင့်လှစ်ခြင်း မရှိသေးသဖြင့် ပင်လယ်ရေကြောင်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ကိုသာ အာရုံစိုက်၍ ကြီးကြပ်ရ ပါသည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယအင်ပါယာမှ ခွဲထွက်ပြီး (၉၁)ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အကောက်တော်ဌာနမှ မြန်မာဘုရင် လက်အောက်ရှိမြေနှင့် အခွန်တော်ဌာနမှ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးက ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ဤကာလ၌ မြန်မာနိုင်ငံသည် သီးခြားတိုင်းပြည်တပြည်အဖြစ် ရပ်တည်လာပြီးနောက် ကုန်လမ်း အကောက် ရုံး (၃)ရုံးကို ဗန်းမော်၊ လားရှိုးနှင့် ကြူကုတ်ဒေသတို့တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပို့ကုန်အဖြစ် ဆား၊ ဝါဂွမ်း၊ ငါးဆားနယ်၊ ငါးခြောက်၊ တို့ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံမှ ပိုးချည်ခင်း၊ သစ်ကြားသီး၊ ဝက်ပေါင်ခြောက်နှင့် ဘယဆေးများ တင်သွင်းခွင့် ပြုခဲ့ရာ ၁၉၃၇ ခုနှစ်မတိုင်မီ ကတည်းက ရှိခဲ့သော သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန် အခွန်နှုန်းထားများ အတိုင်းကောက်ခံ ခွင့်ပြုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို ဖြတ်သန်း၍ တရုတ်ပြည်သို့ တင်ပို့သော အမေရိကန် ကုန်စည်များနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ဆင့်ပို့ကုန်သွယ်ရေးစနစ်^၉ ကိုကျင့်သုံးသည်။

^၆ Imperial Customs
^၇ Central Board of Revenue
^၈ Indian Civil service
^၉ Transit Trade

၁၉၄၂-၄၅ ခုနှစ်ကာလမှာ စစ်အတွင်းဖြစ်သဖြင့် အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းများလည်း တွင်ကျယ်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ပြည်ပကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှုမှာ လုံးဝနီးပါး ရှုပ်ငြိမ်းသွားခဲ့သည်။ စစ်ကာလအတွင်း ဂျပန် အစိုးရ၏ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်သော စီးပွားရေး စီမံကိန်း^{၁၀} ကို ကျင့်သုံးရာ၌လည်း မြန်မာသယံဇာတများ ဂျပန်သို့ပို့ခြင်းနှင့် ဂျပန်မှ စက်ပစ္စည်းများ သယ်ယူခြင်းလောက်သာ ရှိခဲ့သည်။ စစ်ပြီးခေတ် အမျိုးသားလှုပ်ရှားမှုများ အပြီး ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးရသည်မှစ၍ အကောက်တော်ဌာနသည် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးရုံးကို ဖျက်သိမ်းလိုက်သော အခါတွင်- ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော်ဝန်ကြီးဌာနမှပင် တိုက်ရိုက်ကွပ်ကဲခဲ့သည်။ ယင်းကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကောက်ခွန် လုပ်ငန်းများ ပြောင်းလဲမှုရှိလာခဲ့သည်။ ဥပဒေမဲ့ ကူးသန်းမှုကို တားဆီးရန် စစ်ပြီးခေတ်မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရသည် မြစ်ကြီးနားနှင့် တမူးမြို့တို့တွင် အကောက်ခွန်ရုံးသစ်များ ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးအကြံဉာဏ် ဖြစ်သော ၁၉၄၆ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် မြန်မာခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျနီဗာမြို့ရှိ ကုလသမဂ္ဂကြီးမှူးသော ကုန်သွယ်မှုနှင့် အကောက်ခွန်နှုန်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု အဖွဲ့ကြီး၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန် ကြီးကြပ်ရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သတ်၍ မူဝါဒများ ချမှတ်ပေးပြီး အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနက အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ရသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် အကောက်ခွန်နှုန်းထား ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး နှုန်းထားဇယား^{၁၁} ကိုလည်း ခေတ်နှင့် လျော်ညီစွာ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်ကစတင်မီငြိမ်းခဲ့သည့် ကုန်ပစ္စည်း အမျိုးအစား ခွဲခြားမှု စနစ်ဇယားကို မယူတော့ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံစံနှုန်းအဖြစ်ထားသော ကုန်စည် အမျိုးအစားခွဲခြားမှုစနစ်^{၁၂}ကို အစားထိုးလာသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် သမိုင်းပေးတာဝန်အရ တော်လှန်ရေး ကောင်စီက အာဏာ လွှဲပြောင်း ရယူပြီးနောက် ၁၉၆၄ ခုနှစ်မှစ၍ ဘဏ္ဍာရေး၊ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများ၊ ပွဲရုံ၊ စက်ရုံများ ပြည်သူပိုင်သိမ်းကာ ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေးစနစ်ကို နိုင်ငံ၏ လက်ကိုင် စီးပွားရေး မူဝါဒအဖြစ် အခြေခံထားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေး မူဝါဒအဖြစ် အခြေခံထား ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်စီးပွားရေး မဟုတ်သော ပုဂ္ဂလိက၏ အခန်း ကဏ္ဍမှာ ကျုံ့သွားခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပ၏ အဓိက ကုန်စည်ကူးသန်းမှုမှာ နိုင်ငံတော် ကသာလျှင် အဓိက ဆောင်ရွက် ခွင့်ရှိလာသည်။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီ၏ ပထမအကြိမ် ညီလာခံမှ ပြည်သူ့ပါတီအဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့ပြီး ၁၉၇၂ ခုနှစ်၌ စနစ်သစ် အုပ်ချုပ်ရေး ပေါ်ပေါက်လာသော အခါတွင်မူ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနကို စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ကွပ်ကဲမှု အောက်တွင် ထားရှိလေသည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှ စ၍ ပြည်သူ့ကောင်စီများဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်ကိုပြုပြင် ပြောင်းလဲခဲ့ရာ ဒေသများရှိ အကောက်ခွန် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့် ကြီးကြပ်ရန်

^{၁၀} New Order Plan
^{၁၁} Tariff Schedule
^{၁၂} Burma standard International Trade Classification

တာဝန်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ ဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်းများကို အဆင့်အားဖြင့် ပထမအဆင့်၊ ဒုတိယအဆင့်၊ တတိယအဆင့်ဟူ၍ (၃)ဆင့် ခွဲခြားထားသည့် အနက် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် ပထမအဆင့်ဝင် အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်လေ သည်။ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စု၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း အသီးသီးရှိ လက်အောက်ခံနယ် ရုံးများကို ဗဟိုမှ တိုက်ရိုက်ကြီးကြပ်လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသော ဦးစီးဌာနဖြစ်သည်။

မြန်မာ့သမိုင်းစဉ်တွင် အချုပ်အချာ အာဏာတည်မြဲရေးအတွက် အခွန်အကောက်များ ကောက်ခံရာတွင် ကောက်ခံမှုသည် ခေတ်၏အခြေအနေများတွင် မှုတည်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ပဒေသရာဇ်ခေတ်တွင် ဘုရင်အတွက်သာ ကောက်ခံရပြီး အခွန်ပေးဆောင်ရသော ပြည်သူတို့မှာ အကျိုးမဲ့ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ်က အကောက်ခံပေးရသော ဝန်ထမ်းများ၏ စိတ်ဓာတ်မှာလည်း ပဒေသရာဇ်စနစ် တည်မြဲရေးနှင့် ဘုရင်အတွက်သာ ဦးတည်ခဲ့လေသည်။ အရင်းရှင်၊ ဓနရှင်များ ကြီးစိုးခဲ့သော ကာလတွင်လည်း အရင်းရှင်စနစ် တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရေးအတွက်သာ အဓိက ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေးစနစ်တွင် ဆိုရှယ်လစ် အရင်းအနှီး ရရှိရေးအတွက် စုဆောင်းရှာဖွေပေးခြင်း ဖြင့်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။

၁-၂ ၁၉၈၈ နောက်ပိုင်း ပြောင်းလဲလာသော မြန်မာ့အကောက်ခွန်

ခေတ်စနစ်ပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ အကောက်ခွန်၏ အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍ မှာလည်း ပြောင်းလဲလာခဲ့ပေသည်။ ယခုအခါ ၁၉၈၈ ခုနှစ်နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ အစိုးရတက်လာသည့် အချိန်မှစ၍ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးစနစ်ကို ဈေးကွက်ကို အခြေခံသည့် ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးနေသော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့်အညီ ကုန်သွယ်မှု၊ လုပ်ငန်းများ၌ နိုင်ငံတော်ကသာမက သမဝါယမများ၊ ဖက်စပ်ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ အစုစပ်လုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကများပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်လုပ်ဆောင်လာကြသည်။ ထုတ်ကုန် သွင်းကုန် လုပ်ငန်းများလည်း တစ်နေ့တစ်ခြား ကြီးထွားလာသည်။ ပြည်ပပို့ကုန်များ များပြား လာသကဲ့သို့ ပြည်တွင်းသို့ သွင်းကုန်များလည်း တိုးပွားလျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ကုန် သွင်းကုန် လုပ်ငန်းပမာဏ တိုးတက်များပြားလာသည့် အလျောက် နိုင်ငံတော် စီးပွားရေးကို တဖက်တလမ်းမှ အထောက်အကူပြုနေသော အကောက်ခွန် လုပ်ငန်းများလည်း ပိုမိုတွင်ကျယ်စွာ ဆောက်ရွက်လာရသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် အဝင်ဝင်ကျ ဖြစ်စေမည့် အကောက်ခွန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစနစ်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အကောက်ခွန် ဌာနများ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစနစ်များနှင့် နီးစပ်သည့်အဆင့် သို့ရောက်ရှိအောင် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင်ပုဂ္ဂလိကသို့ အသွင်ပြောင်းခြင်းလုပ်ငန်း များကို နိုင်ငံတော် ကလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ယခင်ကထက်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်လာ

^{၁၂} privatization

သဖြင့် အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းများကိုလည်း ကျယ်ပြန့်စွာ ကောက်ခံလာရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် အကောက်ခွန်မှ ရငွေသည် နိုင်ငံတော်၏ အခွန်ရငွေများထဲတွင် (၄၀ ရာနှုန်း) ခန့် ပါဝင်လျက်ရှိပေသည်။ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့သည် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူများ၏ စားဝတ်နေမှု၊ ချောင်လည်စေရေး၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုး ရေးအတွက် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ကျင့်သုံးနေချိန်တွင် တံခါးဖွင့် စီးပွားရေး မူဝါဒအရ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် လျှက်ရှိပေသည်။ ထိုသို့ အကောင်အထည်ဖော်သည်နှင့်အညီ အကောက်ခွန်ဌာနမှနေ၍ နယ်စပ်ဒေသများ၌ အခွန် ကောက်ခံရေး စခန်းများဖွင့်လှစ်၍ နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေ တိုးတက်အောင် ဖြည့်ဆည်း ပေးလျက်ရှိပေသည်။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှအပ နယ်စပ်ဒေသ အကောက်ခွန်ရုံးများသည် ပြည်ပနှင့် ဆက်သွယ်တင်ပို့သည့် ကုန်ပစ္စည်းများကို ဖမ်းဆီး အရေးယူမည့်အစား ကျသင့်အခွန် ကောက်ခံ ၍ တင်သွင်းခွင့်ပြုသလို ထုတ်ကုန်များ အတွက်လည်း ဥပဒေအမှတ်- ၄/၈၉ ဖြင့် ထုတ်ကုန် ခွန်နှုန်းထား ဇယားများ သတ်မှတ် ပေးခဲ့သည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလမှ စတင်ကျင့်သုံးခဲ့သော နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးစနစ်အရ မည်သူမဆို အခွန်အခ ပေးဆောင်၍ ပြည်ပသို့တင်ပို့ခြင်း၊ ပြည်ပမှ တင်သွင်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်ခွင့် ပြုခဲ့သည်။ သို့သော် နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးအတွက် တင်ပို့ရန် တားမြစ် ပစ္စည်းများ သတ်မှတ်ပေးပြီး တင်သွင်းခွင့်မပြုသည့် ပစ္စည်းများကိုလည်း ကျေညာခဲ့သည်။ အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကြီးကြပ်မှု တာဝန်များကိုလည်း ပြည်နယ်၊ တိုင်းကောင်စီများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို နယ်မြေညွှန်ကြားရေးမှူးများသို့၎င်း၊ မြို့နယ်ကောင်စီများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို မြို့နယ် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနများသို့၎င်း လွှဲပြောင်းပေးအပ် ခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ အစိုးရတက်လာပြီး နောက်ပိုင်းတွင် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခွန်အတုပ်များကို တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် တိုးမြှင့် စည်းကြပ်ကောက်ခံ ပေးလျက်ရှိပေသည်။

၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ ကောက်ခံရငွေမှာ ကျပ်ကုဋေ (၅၂) တိုးလာပြီး စုစုပေါင်း ကျပ်(၂၂၅) ကုဋေအထိ တိုးမြှင့်ကောက်ခံရရှိပေသည်။ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ် တွင်လည်း ကျပ်(၆၃) ကုဋေထပ်မံ တိုးကောက်ခံ ရရှိရာ စုစုပေါင်း ကျပ်ကုဋေ ၂၉၀ အထိ၎င်း၊ ၁၉၉၂-၉၃ တွင် ကျပ်(၂၃) ကုဋေတိုးမြှင့် ကောက်ခံရရှိပေရာ စုစုပေါင်း ကျပ်ကုဋေ(၃၁၃) အထိ တိုးမြှင့် ရရှိခဲ့ပေသည်။

အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ယင်းကဲ့သို့ အကောက်ခွန်များကို တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် တိုးမြှင့် စည်းကြပ်ကောက်ခံပေးလျက် ရှိခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြောင်းလဲကျင့်သုံး လျှက်ရှိသော ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်နှင့်အညီ စီးပွားကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းများ၊ ထုတ်ကုန် သွင်းကုန်လုပ်ငန်းများ တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် ကြီးထွားလာခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

အကောက်ခွန် အဖွဲ့အစည်းမှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပေရာ တချိန်က အကောက်ခွန်ဖွဲ့သည် အမျိုးသား ခံယူချက်နှင့် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံ တကာ ကျင့်ထုံးများနှင့် အံဝင်ဝင်ကျ မဖြစ်သည်များကို တွေ့ရှိရပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံတကာနှင့် စီးပွားရေး ကုန်သွယ်မှု ဆိုင်ရာ အကောက်ခွန်စနစ်သည် မဖြစ်မနေ လိုက်လျော

ညီငွေမျှ ရှိစေရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းမျဉ်းဥပဒေ အစရှိသည်များကို လိုက်၍ ပြောင်းလဲ လုပ်ကိုင် ရပေသည်။

နိုင်ငံတကာနှင့် စီးပွားရေးဆက်သွယ်ရာတွင် နည်းပညာဆိုင်ရာအတားအဆီးများ^{၁၇} ကင်းလွတ်စေခြင်းငှာ ဟာမိုနိုက်စနစ် (တပြေးညီစည်းဝါးကိုက်ညီစနစ်)^{၁၈} သို့ကူးပြောင်းရန် လိုအပ်လျက်ရှိ၍ ပထမဦးစွာ အကောက်ခွန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကောင်စီ^{၁၉} အဖွဲ့ဝင်ဖြစ် စေရန် လိုအပ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ ကြိုးပမ်းမှုဖြင့် ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် အကောက်ခွန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ကောင်စီ (C.C.C) တွင် ၁၀၉ နိုင်ငံမြောက် အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အကောက်ခွန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စနစ်ကို နိုင်ငံတကာအဆင့်မှီအောင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

အကောက်ခွန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ကောင်စီနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေး ရဲပုံငွေအဖွဲ့^{၂၀} တို့၏ အကူအညီဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း စနစ်ကို^{၂၁} အမျိုးသားရေး ဆိုင်ရာ အကောက်ခွန်နှုန်းထား စနစ်မှ တဆင့် နိုင်ငံတကာ စနစ်တစ်ခုဖြစ်သော ဟာမိုနိုက်စနစ် (H.S) သို့ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ယင်း H.S^{၂၂} ကို ၁၉၈၈ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် နိုင်ငံတကာ နယ်ပယ်တွင် စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ၁၉၉၂ ခုနှစ်မှ စတင်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် H.S စနစ်ကျင့်သုံးမှု နောက်ကျသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီးများ၏ နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှု နယ်ပယ်တွင် ရင်ဆောင်တန်းနိုင်သော နိုင်ငံတကာအဆင့်မှီ အကောက် ခွန်နှုန်းစာရင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအမည် ခွဲခြားခြင်းစနစ်ဖြစ်သည့် H.S ကို စတင်ကျင့်သုံး ခြင်းသည် အကောက်ခွန် သမိုင်းတွင် တစ်ခုသော လုပ်ငန်း မှတ်တိုင်ကို ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ထူးခြားစွာ စိုက်ထူလိုက်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တံခါးဖွင့်စီးပွားရေး ကုန်သွယ်မှုဝါဒအရ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းများ၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများ အကျိုးတူပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများ စသောလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ကြရန် နိုင်ငံခြားသားများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပိုမိုဝင်ရောက်မှု ရှိလာသည်။ ထို့အတူ နိုင်ငံသားများ အနေဖြင့်လည်း ပြည်ပ နိုင်ငံများသို့ ဆက်သွယ်သွားရောက်မှု ပိုမိုများပြားလျက် ရှိပါသည်။ ယင်းသို့ များပြားလာသည့် အဝင်အထွက်ခရီးသည်များ အနေဖြင့် ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေဆိပ်သို့ ရောက်ရှိသော အခါ မိမိတို့၌ ပါရှိလာသော နိုင်ငံခြား ငွေကြေးနှင့် သယ်ဆောင်လာသော ပစ္စည်း တို့ကို

^{၁၇} Technical Barriers
^{၁၈} Harmonized System (The Harmonized commodity Description and coding system)
^{၁၉} Customs co-operative Council
^{၂၀} International Monetary Fund
^{၂၁} Commodity code classification
^{၂၂} H.S ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူ၊ အကောက်ခွန်၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်သူ၊ စာရင်းအင်းအဖွဲ့အစည်း လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စီးမှု ပြုနိုင်ရန် စီမံပြုစုထားသော စနစ်

တရားဝင် ကြေညာရပေသည်။ ယင်းတို့ကို အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနမှ စစ်ဆေးပေးရသဖြင့် မလိုလားအပ်သော ရှာဖွေမှု၊ တားဆီးမှုများ၊ ပြုလုပ်ခြင်းသည် လုပ်ငန်း အသီးသီးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် အတားအဆီးများ^{၂၀} သဖွယ်ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် သြဂုတ်လ(၁)ရက်နေ့မှ စတင်၍ ရန်ကုန်လေဆိပ် အဝင်ခန်းမ၌ အဝင်ခရီးသည်များအတွက် အစိမ်းလမ်းကြောင်း^{၂၁} နှင့် အနီလမ်းကြောင်း^{၂၂} စနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ယင်းစနစ်အရ ဝင်ရောက်လာသော ခရီးသည်အနေဖြင့် ၎င်းနှင့်အတူ ပါရှိသော ဝန်စည်များတွင် အခွန်ပေးဆောင် ထိုက်သော ပစ္စည်း တစ်ခုတရာ မပါရှိလျှင် အကောက်ခွန်ပေးဆောင်ရန် မလိုဘဲ အစိမ်းရောင်လမ်းကြောင်းမှ လျင်မြန်စွာ ထွက်သွား နိုင်ပေသည်။ အကယ်၍ အခွန်ပေးဆောင်ထိုက်သော ပစ္စည်းများနှင့် လက်ဆောင်များ ပါလာလျှင် အကောက်ခွန် ကောက်ခံနိုင်ရန် အနီလမ်းကြောင်းမှ ထွက်ခွာရပေသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ကျင့်သုံးသော အစိမ်း၊ အနီလမ်းကြောင်း စနစ်မှာ အခြားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် နေသော တိုင်းပြည်ထက်ပင် အခွင့်အရေးပိုပေးထားပါသည်။ ဥပမာ- အချို့နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံသား များကို အစိမ်းလမ်းကြောင်းမှ ခွင့်မပြုသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံသားများကို ပါဝင် ရောက်ခွင့် ပြုထားပါသည်။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ ပင်လယ်အကောက်ခွန် ဥပဒေပုဒ်မ (၂၄) အရ အပ်နှင်းထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အရ ပစ္စည်းအချို့ကို အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ဖြင့် တင်သွင်းခွင့် ပြုထားသည်။ ယင်းပစ္စည်းများကို ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့် ကြော်ငြာစာ အမှတ် ၁/၈၅ အရ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ တဖန် ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၄/၈၈ အရ နိုင်ငံသားများ၏ တရားဝင်စုဆောင်းထားရှိသော နိုင်ငံခြားငွေနှင့် ပစ္စည်းအများအပြားကို သွင်းကုန်ပါမစ် မလိုဘဲ တိုးချဲ့ တင်သွင်းခွင့်ပြုခဲ့သည်။

အကယ်၍ တင်သွင်းလာသော ပစ္စည်းများသည် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနမှ ကန့်သတ် တားဆီးပိတ်ပင်ထားသော ပစ္စည်းမဟုတ်သော်လည်း အခြားဌာနမှ ကန့်သတ်ချက် ဖြင့်တင်ပို့ခွင့်ပြုသော ပစ္စည်းများဖြစ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ ဌာနမှ ခွင့်ပြုချက် မပါရှိသည့်အခါ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနမှ ခွင့်မပြုချေ။

ယင်းသို့ အစိမ်း၊ အနီလမ်းကြောင်းနှစ်သွယ် စနစ်ကို ကျင့်သုံးသဖြင့် ခရီးသည်များ အတွက် အနောက်အယုက်ကင်းစေပြီး အချိန်ကြန့်ကြာမှုကို သက်သာစေပါသည်။ ထို့ပြင် အကောက်ခွန် ရှောင်တိမ်းမှုများ ပြုလုပ်ပါက အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေများနှင့်အညီ ခေါ်ယူစစ်ဆေး နိုင်သဖြင့် နိုင်ငံတော်အတွက် အခွန်အခ ဆုံးရှုံးမှုမှ ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံတိုင်း၌ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနမှာ ရှိစမြဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဌာနများသည် မိမိနိုင်ငံအလိုက် မူဝါဒအမျိုးမျိုး ချမှတ်ကြရာ တင်းကြပ်သော မူဝါဒ၊ လျော့ပေါ့သော မူဝါဒ၊ မတင်းမလျော့သော မူဝါဒဟူ၍ သုံးမျိုးရှိတတ်ကြပါသည်။

^{၂၀} barriers
^{၂၁} green channel
^{၂၂} red channel

မြန်မာ့ အကောက်ခွန်သည် စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းသဖြင့် တင်းကြပ်သယောင် ထင်ရသော်လည်း အနောက်နိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အဆင့်မန်မံသည် ကိုတွေ့ရသည်။

၁-၃ ။ ။ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အဓိကတာဝန်

ရှေးမြန်မာဘုရင်များ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုဖြင့် အုပ်ချုပ်ဖွဲ့စည်းခဲ့သော အကောက်ခွန် ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ ချုပ်ငြိမ်းပြီးနောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အကောက်ခွန်နည်းစနစ်အတိုင်း ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်သည့် မြန်မာ့အကောက်ခွန် ခေတ်ဦးပိုင်း သမိုင်းအလောက်အထားများအရ (၁၈၅၂) ခု မေလ(၂)ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စနစ်သစ် အကောက်ခွန်စနစ် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က အင်္ဂလိပ် နယ်ချဲ့နှင့် မြန်မာဘုရင် ပုဂံမင်းတို့ စစ်ဖြစ်နေဆဲ ကာလဖြစ်သည်။ ပိုမို၍စနစ်ကျသော မြန်မာအကောက်ခွန် အဖွဲ့အစည်းကို (၁၈၈၅) ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မှစ၍ ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ (၁၈၈၅)ခုတွင် အင်္ဂလိပ် နယ်ချဲ့တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ တဝှမ်းလုံးအား ကျူးကျော်တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ပြီးသောအခါ ၎င်းတို့၏ အကျိုးအတွက် ရှေးစုပြီး အကောက်တော် အက်ဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်၊ အိန္ဒိယအင်ပါယာမှ ခွဲထွက်ပြီး ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆုတ်ခွာသည့် အချိန်အထိ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမြေနှင့် အခွန်ဋ္ဌာန၊ အခွန်တော်ဋ္ဌာန အနေဖြင့်သာ ရှိခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် အခွန်တော်ဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့် သီးခြားဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှပြန်သိမ်းပြီး အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သစ် မဖော်ထုတ်မီက အကောက်ခွန်ဋ္ဌာနမှ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော်ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်တွင် ထားရှိသည်။

လွတ်လပ်ရေးမရမှီ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ဝန်ထမ်းအင်အား ၇၆၁ ဦးဖြင့်၎င်း၊ ၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် ဝန်ထမ်းအင်အား ၁၅၀၆ ဦးဖြင့်လည်းကောင်း အဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

တော်လှန်ရေးကောင်စီ တက်လာပြီးနောက် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးနှင့် အံဝင်ဝင်ကျ ဖြစ်စေရန် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၇၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်သစ်ဖော်ထုတ်သည့် အချိန်မှစ၍ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်၌ ထားရှိခဲ့သည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် ဝန်ထမ်းအင်အား ၁၅၃၃ ဦး ဖြင့်၎င်း၊ ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် ဝန်ထမ်းအင်အား ၂၀၆၀ ဦးဖြင့် အသီးသီးပြင်ဆင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် အင်အားမလုံလောက်၍ ယာယီစီမံချက်ဖြင့် (၄၉) ဦးတိုးမြှင့်ခဲ့၍ စုစုပေါင်း (၂၂၀၉) ဦးဖြစ်လာသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ တက်လာပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးလာသဖြင့် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ ပိုမိုများပြားလာပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝန်ထမ်းအင်အားကို တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း (၂၃၅၂) ဦးဖြစ်လာသည်။ အခွန်နှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီး လက်အောက်တွင် ထားရှိပါသည်။

အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနကို ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် တို့မှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲလျက် ညွှန်ကြားရေးမှူးများက ထပ်မံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်သည်။ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ဌာနခွဲကြီး (၇)ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားရှိပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ

အခြေပြဇယားကိုလည်း နောက်ဆက်တွဲ (၁-က) ဖြင့်တင်ပြထားပါသည်။ ယင်းဌာနခွဲကြီးများမှာ -

- (က) စီမံရေးဌာနခွဲ
- (ခ) ကာကွယ်ရေးဌာနခွဲ
- (ဂ) စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဌာနခွဲ
- (ဃ) ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် ကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲ
- (င) ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေး ဌာနခွဲ
- (စ) ထောက်ပံ့ရေးနှင့် ပို့ဆောင်ရေးဌာနခွဲ
- (ဆ) နယ်ရုံးများ ကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲ တို့ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းဌာနခွဲများအနက် အကောက်ခွန် ဌာနကြီး၏ အဓိကလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရသော ဌာနကြီး (၂)ခုမှာ ထုတ်ကုန် သွင်းကုန်ဌာနနှင့် ကာကွယ်ရေးဌာန တို့ဖြစ်ပါသည်။

အဓိကရည်မှန်းချက်တာဝန်များ

အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန အနေဖြင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကည်ဆဲဥပဒေများအရ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ပင်မအဓိက ရည်မှန်းချက် လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- (က) မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ တင်သွင်းလာသော ပစ္စည်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ တင်ပို့သော ပစ္စည်းများ အပေါ်တွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေများနှင့်အညီ အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်း။
- (ခ) ပြည်ပနိုင်ငံများနှင့် ဆက်သွယ်ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားသည့် အခါမိမိနိုင်ငံက သတ်မှတ်ထားသော (Trade policy) နှင့်အညီ ညီညွတ်မျှရှိ၊ မရှိ၊ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများနှင့် ငြိစွန်းမျှရှိ၊ မရှိကို အကောက်ခွန်ဌာနက ဝင်ပေါက် ထွက်ပေါက် များမှ စောင့်ကြပ်ထိန်းသိမ်းပေးခြင်း။
- (ဂ) တရားမဝင်တင်သွင်း/ တင်ပို့မှုများကို ကာကွယ်တားဆီးခြင်း၊ စုံစမ်းဖော်ထုတ် အရေးယူခြင်း။
- (ဃ) နိုင်ငံတော် အတွင်းတင်သွင်း/တင်ပို့ခြင်း ဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းများ စာရင်းပြုစုခြင်း။
- (င) နိုင်ငံတကာနှင့် ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးနှင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး တိုးတက်စေရန် အထောက်အကူပြုခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

အခြားတာဝန်ဝတ္တရားများ

အထက်ပါ ရည်မှန်းချက်တာဝန်များ အပြင် အောက်ပါ လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုပါ နိုင်ငံတော်၏ အကျိုးအလို့ငှာ ယှဉ်တွဲ၍ ထမ်းဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

- (က) အခြားသက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနများအတွက် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုခွန်၊ လိုင်စင်ခွန်၊ ရှားစေးခွန်၊ ချိပ်ခွန်၊ ကြက်ပေါင်ဈေးခွန်၊ ဝါဂွမ်းခိုင်ကြေးခွန် နှင့် မီးပြခွန်များကို ကောက်ခံပေးခြင်း။
- (ခ) အခြားအစိုးရ ဌာနဆိုင်ရာ ဥပဒေများဖြစ်ကြသော သွင်းကုန် ထုတ်ကုန်ကြီးကြပ်ရေး ဥပဒေ၊ နိုင်ငံခြား ငွေလဲလှယ်မှု ကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ၊ ဝန်ဆောင်မှုခွန် အက်ဥပဒေ၊ လက်နက်ဥပဒေ၊ ပေါက်ကွဲစေတတ်သော ပစ္စည်းများ အက်ဥပဒေ၊ မူးယစ်ထုံထိုင်း ဘေးဖြစ်စေတတ်သော ဆေးဝါးများဥပဒေ၊ သက်ရှိသတ္တဝါများ တင်သွင်းရေး အက်ဥပဒေ၊ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များကာကွယ်ရေး အက်ဥပဒေ၊ ယစ်မျိုးအက်ဥပဒေ၊ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေ အသီးသီးတို့၏ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ချက်များကို ချိုးဖောက်တိမ်းရှောင်ခြင်း တို့ကို စစ်ဆေး၍ ဖော်ထုတ်အရေးယူခြင်း။
- (ဂ) ကမ်းရိုးတန်းသွား ရေယာဉ်များနှင့် လေယာဉ်များ ဝင်ထွက်ခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် ပင်လယ်အကောက်ခွန် ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ၊ မရှိနှင့် လိုက်နာမှု ရှိ၊ မရှိစစ်ဆေးခြင်း။
- (ဃ) ပြည်ဝင် ပြည်ထွက် ခရီးသည်များနှင့် ဝန်စည်များကို ဥပဒေစည်းမျဉ်းများနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိ၊ မရှိစစ်ဆေးခြင်း။
- (င) ရှေးဟောင်းသမိုင်း အထောက်အထားနှင့် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်များ ပြည်ပသို့ရိုးထုတ် သွားခြင်းမှ ကာကွယ်ခြင်း။
- (စ) မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ရိုးရာဓလေ့ ထုံးစံများကို ပျက်ပြားစေမည့် ပစ္စည်းနှင့် စာရွက် စာတမ်းများကို ရှာဖွေတားမြစ်ခြင်း။
- (ဆ) မြန်မာအမျိုးသား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ပျက်စီးစေမည့် အဟန့်အတားဖြစ်စေမည့် သွင်းကုန်/ ပို့ကုန်များကို စိစစ်ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်း။
- (ဇ) နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေးကို ထိခိုက်ပျက်ပြားစေမည့် ပစ္စည်းများ ဝင်ရောက်/ ထုတ်ယူသွား မျက်စစ်ဆေးတားမြစ်ခြင်း။

(၁) ။ ။ စီမံရေးရာဌာနခွဲ

စီမံရေးရာဌာနခွဲ၏ အဓိကတာဝန် ဝတ္တရားများမှာ -

- က။ ဥပဒေ စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ ခွင့်ပြုထားသော ဝန်ထမ်းများ ဝန်ထမ်းရေးရာ ကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို စီမံဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။
- ခ။ လိုအပ်သော ရုံးတွင်း အမိန့်နှင့် ညွှန်ကြားချက်များ၊ စည်းကမ်းချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်း။
- ဂ။ ဝန်ကြီးဌာနသို့လည်းကောင်း၊ အခြားသော ဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်းများသို့လည်းကောင်း၊ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို အရေးယူဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ဆက်သွယ်မှု၊ တင်ပြမှု၊ ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ပေးခြင်း။
- ဃ။ ဥပဒေရေးရာ ကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- င။ ပြည်တွင်းပြည်ပ လေ့ကျင့်ရေးကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- စ။ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်မှု ဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ဆောင်ရသည်။

စီမံရေးရာဌာနခွဲအား အဓိကအားဖြင့် အောက်ပါဌာနစုများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

- ၁။ ရုံးချုပ်လုပ်ငန်းဌာနစု
- ၂။ ဝန်ထမ်းရေးရာဌာနစု
- ၃။ ဥပဒေဌာနစု
- ၄။ နိုင်ငံတကာရေးရာဌာနစု
- ၅။ လေ့ကျင့်ရေးဌာနစု ဟူ၍ဖြစ်သည်။

(၂) ။ ။ ကာကွယ်ရေးဌာနခွဲ

ကာကွယ်ရေးဌာနခွဲသည် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ ရည်မှန်းချက် တာဝန်များကို အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှ တာဝန်ယူ ဖော်ဆောင်နေသော ဌာနခွဲဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ အဓိကတာဝန်ဖြစ်သော တရားမဝင်တင်ပို့ တင်သွင်းခြင်း ကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ် ဖမ်းဆီး အရေးယူခြင်းဟူသော တာဝန်ကို ဆောင်ရွက်နေသော ဌာနဖြစ်သည်။ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်သည့် ကာလမှစ၍ ယခုအချိန်အထိ အရေးပါသော တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နေရသည်။ ကာကွယ်ရေးဌာနခွဲတွင် ဌာနစု (၄)ခု ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- (က) ရုံးဌာနစု
 - ၁။ စာပေးစာယူဌာနစိတ်
 - ၂။ ဝန်စည်ကြေညာလွှာနှင့် နိုင်ငံခြားငွေ ကြေညာလွှာ ဌာနစိတ်

- ၃။ ရတနာ ထိမ်းသိမ်းရေး ဌာနစိတ်
- ၄။ မျခင်းဌာနစိတ်
- ၅။ အရာရှိ တာဝန်ခန့်ခွဲရေး ဌာနစိတ်

- (ခ) မြစ်ဌာနစု
- (ဂ) လေဆိပ်ဌာနစု
- (ဃ) ကင်းဌာနစု တို့ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ။ ။ ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် ကြီးကြပ်ရေး ဌာနခွဲ

ဤဌာနခွဲသည် နိုင်ငံခြားသို့ ကုန်စည်တင်ပို့ရာတွင်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံခြား ကုန်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းရာတွင်လည်းကောင်း၊ ပင်လယ် အကောက်ခွန်အက်ဥပဒေ၊ သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန် ကြီးကြပ်ရေး(ယာယီ) အက်ဥပဒေ၊ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်မှု ကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေများ၊ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိ၊ မရှိ၊ ပိတ်ပင် တားမြစ်ချက်များနှင့် ငြိစွန်းမှု ရှိ၊ မရှိတို့ကို အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရသည်။ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့သည့် ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းသည့် ကုန်ပစ္စည်းများ အပေါ် အကောက်ခွန် ကောက်ခံသည့် အဓိက တာဝန်ကို ဆောင်ရွက်ရသည်။ ဤဌာနခွဲသည် ဌာနစု (၂) ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

- (က) ရာဖြတ်လုပ်ငန်းဌာနစု
 - ၁။ ရုံးချုပ်လုပ်ငန်းစု
 - ၂။ အထူးအမိန့်လုပ်ငန်းစု
 - ၃။ ပြန်တမ်းလုပ်ငန်းစု
 - ၄။ ရာဖြတ်ရုံးဌာနစိတ်
- (ခ) ထုတ်ကုန်၊ သွင်းကုန်ဌာနစိတ်
 - ၁။ စာတိုက် ရာဖြတ်လုပ်ငန်းစု
 - ၂။ ဆိပ်ကမ်းရာဖြတ် လုပ်ငန်းစု
 - ၃။ ထုတ်ကုန်ဌာနစိတ်
 - ၄။ ထုတ်ကုန်ရာဖြတ်ဌာနစု
 - ၅။ သွင်းကုန် ဌာနစိတ်
 - ၆။ ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး ဌာနစိတ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

(၄) ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေးဌာနခွဲ

- ဤဌာနခွဲ၏ အဓိကလုပ်ငန်း တာဝန်များမှာ -
- က။ ရုံးချုပ်တွင် အခွန်အခရငွေများကို လက်ခံထိမ်းသိမ်းပြီး ဘဏ်သို့ ပို့ပေးခြင်း။
 - ခ။ ရုံးချုပ်မှ အခွန်အခရငွေများကို နေ့စဉ် လစဉ် စာရင်းများ ရေးဆွဲပြုစု ထိမ်းသိမ်းခြင်း။

- ဂ။ ဒေသရုံးများနှင့် ရုံးချုပ်အတွက် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများ ရေးဆွဲခြင်း။
- ဃ။ နှစ်ချုပ်စာရင်း၊ ရငွေ၊ သုံးငွေစာရင်းများ ရေးဆွဲပြုစုခြင်း။
- င။ အခွန်အခရငွေများ မှန်ကန်မှုရှိမရှိ၊ အခွန်အကောက် နှုန်းထားနှင့် တန်ဖိုးဖြတ်မှု အမျိုးအစား ခွဲခြားမှု မှန်မမှန်စစ်ဆေးခြင်း။
- စ။ ဒေသရုံးနှင့် ရုံးချုပ်တို့၏ အသုံးစရိတ်များသည် စည်းမျဉ်းနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိမရှိ စစ်ဆေးခြင်း။
- ဆ။ ရုံးငွေများ ထပ်မံတောင်းခံခြင်း၊ ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်များ လှုံ့ပြောင်းသုံးစွဲခြင်း၊ ပိုလှုံ့ငွေများ ပြန်လည်အပ်နှံခြင်း၊ စသည့်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ဇ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာရင်းများ (ငွေလုံး ငွေရင်း အသုံးစရိတ်များ) ရေးဆွဲခြင်း၊ စသည့် ငွေရေးကြေးရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ၊ စစ်ဆေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အဓိက ထား၍ဆောင်ရွက်ရပါသည်။
ဤဌာနခွဲ အောက်တွင် အောက်ပါဌာနစုများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။
- က။ လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေးဌာနစု
- ခ။ ရသုံးမှန်းခြေဌာနစု
- ဂ။ ငွေစာရင်းဌာနစု တို့ဖြစ်သည်။

(၅) ထောက်ပံ့ရေးနှင့် ပို့ဆောင်ရေးဌာနခွဲ

ရုံးတွင်းလိုအပ်သော ရုံးသုံး ကိရိယာနှင့် စာရေးကိရိယာများ ဖြည့်တင်းရေး၊ အဆောက်အဦများဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး၊ ယာဉ်များပြင်ဆင်မှုနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး စသည်တို့အပြင် ကုန်လှောင်ရုံ လုပ်ငန်းရပ်များနှင့် အခြားအရေးကြီးသော လုပ်ငန်းတာဝန် များကို လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ဌာနခွဲကို ဖွဲ့စည်းထားရှိပါသည်။ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ အဓိက ရည်မှန်းချက် တာဝန်များကို အခြားသော ဌာနခွဲ အသီးသီးက ဆောင်မြင်စွာ ဖော်ဆောင် နိုင်ကြစေရန် ထောက်ပံ့ဖြည့်ဆည်းပေးနေရသော ဌာနခွဲ တစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ ဌာနခွဲ လက်အောက်ရှိ ဌာနစုများမှာ -

- က။ အဆောက်အဦနှင့်ပို့ဆောင်ရေးဌာနစု
 - ၁။ အဆောက်အဦဌာနစိတ်
 - ၂။ မော်တော်ယာဉ်ဌာနစိတ်
- ခ။ စာရင်းအင်းဌာနစိတ်
 - ၁။ စာရင်းအင်းဌာနစိတ်
 - ၂။ ဆုငွေဌာနစိတ်
 - ၃။ ကွန်ပျူတာဌာနစိတ်
- ဂ။ ပစ္စည်းထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ထောက်ပံ့ရေးဌာနစု
 - ၁။ လှည်းတန်းကုန်လှောင်ရုံဌာနစိတ်
 - ၂။ လေဆိပ်ကုန်လှောင်ရုံဌာနစိတ်

(၆) စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် လုပ်ငန်းသဘောအရ တရားမဝင် အကောက်ခွန်မဲ့ တင်ပို့၊ တင်သွင်းခြင်းများကို ကာကွယ်တားဆီးရခြင်းနှင့် စုံစမ်းဖော်ထုတ် အရေးယူရသော လုပ်ငန်းများ သာမကဌာနအတွင်းမှ ဝန်ထမ်းများ၏ ဖောက်ပြန်၍ မမှန်မကန် လုပ်ဆောင်မှုကို တားဆီးခြင်း နှင့် ဖော်ထုတ်အရေးယူခြင်း လုပ်ငန်းရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သောကြောင့် ဤဌာန စိတ်ကို ဖွဲ့စည်းထားရှိရခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ(၂၁)ရက် နေ့မှစ၍ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ အမိန့်အမှတ် (၁၃/၅၉) ဖြင့် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအရ -

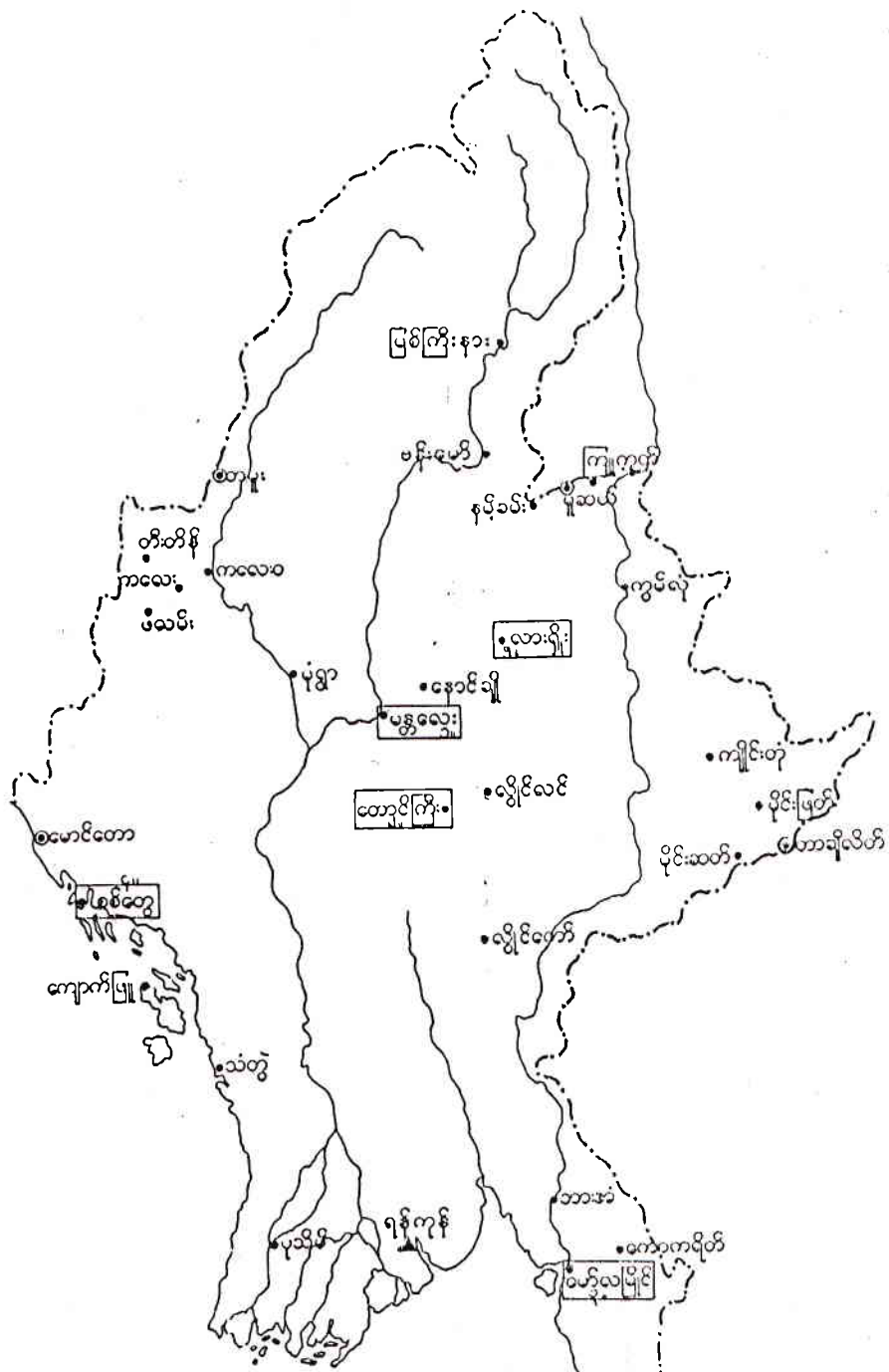
- ၁။ အကောက်ခွန်စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ရုံးဌာနစု
- ၂။ စစ်ဆင်ရေးဌာနစု ဟူ၍ ခွဲခြားထားရှိပါသည်။

(၇) နယ်ရုံးများ ကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲ

ရန်ကုန်မြို့တော် အကောက်ခွန် နယ်မြေမှအပ ကျန်ဒေသ အသီးသီးရှိ မြို့နယ်ရုံးများ ကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲကို ဖွဲ့စည်းထားရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း (၁၄)ခုတွင် အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၆)ခု အဖြစ်ခွဲခြား၍ နယ်စပ်ဒေသ အကောက်ခွန်ရုံးများနှင့် ဆက်သွယ် ရေးလမ်းကြောင်း ဗဟိုကျရာ မြို့နယ်(၃၀)တွင်သာ မြို့နယ်ဦးစီးဌာန ရုံးအဆင့် (၂၈)ရုံးကို ဖွင့်လှစ်ထားရှိပြီး အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ဤကောက်ခွန် နယ်မြေ (၆)ခုမှာ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများ ပါဝင်သည်။

- (က) အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၁) မန္တလေး၊ မကွေး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ချင်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်
- (ခ) အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၂) ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းနှင့် ကယားပြည်နယ်
- (ဂ) အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၃) မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်
- (ဃ) အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၄) စရာဝတီတိုင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်
- (င) အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၅) ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း
- (စ) အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၆) တနင်္သာရီတိုင်း

နယ်မြေ(၁)သည် မန္တလေးတွင် ရုံးကို အခြေစိုက်ပါသည်။ နယ်မြေ(၂) သည် တောင်ကြီးတွင် အခြေစိုက်သည်။ နယ်မြေ(၃)သည် မော်လမြိုင်တွင်လည်းကောင်း၊ နယ်မြေ(၄) သည် စစ်တွေတွင်လည်းကောင်း၊ နယ်မြေ(၅)သည် ယခင်က ရှမ်းပြည်နယ်၏ ကွပ်ကဲမှု အောက်တွင် ထားရှိရာမှ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတ နိုင်ငံနှင့် သဘောတူညီချက်အရ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးများ ဖွင့်လှစ်သည့်အခါတွင် လုပ်ငန်းပမာဏ များပြားသောကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ လားရှိုးမြို့၊ မူဆယ်မြို့၊ နမ်းခမ်းမြို့နှင့် ကြူကုတ် အကောက်ခွန် စခန်းများ ဖွင့်လှစ်ဖွဲ့စည်း ကြီးကြပ်ပါသည်။ ယခင်က အကောက်ခွန် နယ်မြေ (၄) တွင်ပါဝင်သော

- ▲ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနရုံးချုပ်
- ▭ နယ်မြေညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး
- အကောက်ခွန်စစ်ဆေးရေးစခန်း
- ◎ နယ်စပ်အကောက်ခွန်ရုံး

ကော့ကရိတ်

ပုသိမ်မြို့နယ်၊ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနကို ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ခက်ခဲမှုအရ ရုံးချုပ်မှ တိုက်ရိုက်ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အောက်တွင် ထားရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများတွင် အခြေစိုက်ဖွင့်လှစ်သော အကောက်ခွန်ရုံး စိုက်ရာ မြို့များ မြေပုံနှင့်တကွ ဖော်ပြထား ပါသည်။

၁-၃-၂ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ ဌာနခွဲအလိုက် လုပ်သားအင်အား ပါဝင်မှု

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ ဖွဲ့စည်းပုံအရ ဌာနခွဲကြီး (၇)ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ဌာနခွဲတစ်ခုစီတွင် ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ တိုင်းဦးစီးမှူး စသည်ဖြင့် အရာထမ်းများပါဝင်သလို အကောက်ခွန်မှူး၊ ဒုတိယအကောက်ခွန်မှူး ရုံးစာရေး၊ စာချိ စသည်ဖြင့် အမှုထမ်းများလည်း ပါဝင်ပေသည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အရ စုစုပေါင်း လုပ်သားအင်အားမှာ ၂၁၉၈ ဦးရှိပါသည်။ ဌာနခွဲ တစ်ခုစီတွင် ပါဝင်သော လုပ်သားအင်အား တို့ကို ဇယား(၁-၁) ဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား (၁-၁)

ဌာနခွဲအလိုက် လုပ်သားအင်အား ပါဝင်မှု အခြေပြဇယား

စဉ်	ဌာနခွဲအမည်	အရာထမ်း	အမှုထမ်း	စုစုပေါင်း လုပ်သား	ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း
၁။	စီမံရေးဌာန	၂၄	၁၃၆	၁၆၀	၇.၃
၂။	ကာကွယ်ရေးဌာန	၂၃	၄၅၇	၄၈၀	၂၁.၈
၃။	စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဌာန	၁၃	၇၅	၈၈	၄.၀
၄။	ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် ကြီးကြပ်ရေးဌာန	၅၄	၈၅	၁၃၉	၆.၃
၅။	ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လုပ်ငန်း စစ်ဆေးရေးဌာန	၂၀	၉၁	၁၁၁	၅.၁
၆။	ထောက်ပံ့ရေးနှင့် ပို့ဆောင်ရေးဌာန	၂၀	၃၉၂	၄၁၂	၁၈.၇
၇။	နယ်ရုံးများကြီးကြပ်ရေး ဌာန (ရုံးချုပ်+ နယ်ရုံး)	၅၂	၇၅၆	၈၀၈	၃၆.၈
		၂၀၆	၁၉၉၂	၂၁၉၈	၁၀၀

စစ်မြစ်- အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန

* ရန်ကုန်ရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းများမှ လုပ်သားများပါဝင်သည်။

အကောက်ခွန်ဌာနခွဲအလိုက် လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှု အခြေအနေကို လေ့လာကြည့်ပါက နယ်ရုံးများ ကြီးကြပ်ရေးဌာနရှိ လုပ်သားအင်အား ပါဝင်မှုမှာ အများဆုံး ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းဌာနမှာ ရန်ကုန်ရုံးချုပ်ရှိ လုပ်သားများ သာမက မြန်မာတနိုင်ငံလုံးရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း အသီးသီးရှိ အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၆)ခုလုံးရှိ လုပ်သားများပါ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စုစုပေါင်းလုပ်သား အင်အား၏ (၃၆.၈%) ရှိပါသည်။ လုပ်သားအင်အား ဒုတိယအများဆုံး ဌာနခွဲမှာ ကာကွယ်ရေး ဌာနဖြစ်ပြီး အရာထမ်း ၂၃ ဦးနှင့်၊ အမှုထမ်း (၄၅၇) ဦးရှိပြီး စုစုပေါင်း ၄၈၀ ဦးရှိပါသည်။ ဌာနတစ်ခုလုံး စုစုပေါင်း လုပ်သားအင်အား၏ ၂၁.၈% ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းဌာနသည် နိုင်ငံတော်၏ ဂိတ်မှူးသဖွယ် ဆောင်ရွက်ပေးနေရသော ဌာနဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ကုန်းလမ်း၊ လေဆိပ်၊ ဆိပ်ကမ်း တို့မှဝင်ရောက်လာသော ကုန်ပစ္စည်းများကို အကောက်ခွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်း ဥပဒေတို့နှင့် ညီမညီ စစ်ဆေးပေး ရသော ဌာနဖြစ်သည်။ အလုပ်ရားရဆုံး ဌာနဟုဆိုရပေမည်။ “စာရေး၊ စာချိန်နှင့် ရာဖြတ်များမှာ ဌာန၏ ဦးခေါင်းပိုင်းနှင့်တူပြီး၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ထမ်းများမှာ ခြေလက်နှင့်တူသည်”ဟု ခိုင်းနိုင် ပြောဆိုထားပေသည်။^၂ ထို့ကြောင့် ယင်းကာကွယ်ရေး ဌာန၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများမှာ အရေးပါသကဲ့သို့ ဝန်ထမ်းအင်အား ပါဝင်မှုမှာလည်း အများဆုံး ဖြစ်နေပေသည်။ တတိယ မြောက် လုပ်သားအင်အား အများဆုံးဌာနမှာ ထောက်ပံ့ရေးနှင့် ပို့ဆောင်ရေး ဌာနပင်ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း လုပ်သားအင်အား၏ ၁၈.၇% ရှိပါသည်။ ယင်းဌာနမှာ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန လက်အောက်ရှိ ဌာနအသီးသီးတို့၏ လုပ်ငန်းကိစ္စ အရပ်ရပ်ကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစစအရာရာ ဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့ ပေးနေရသော ဌာနဖြစ်ပါသည်။ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန တွင် အဓိက အရေးပါသော ဌာနကြီး (၂)မှာ ကာကွယ်ရေးဌာနနှင့် ထုတ်ကုန်၊ သွင်းကုန်ဌာနခွဲ တို့ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအနက် ထုတ်ကုန်၊ သွင်းကုန် ဌာနခွဲရှိ လုပ်သားဦးရေမှာ ၁၃၉ ဦးရှိပြီး စုစုပေါင်း လုပ်သားဦးရေ၏ ၆.၃% ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဌာနခွဲအားလုံးရှိ လုပ်သားအင်အား ပါဝင်မှုကို လေ့လာကြည့်ပါက အရာထမ်း (၂၁၂) ဦးနှင့် အမှုထမ်း (၁၉၉၂) ဦး ရှိသည်။ ဌာနတစ်ခုလုံးရှိ စုစုပေါင်း လုပ်သားဦးရေမှာ (၂၁၉၈) ဦး ရှိပါသည်။ အရာထမ်း ဦးရေမှာ စုစုပေါင်း လုပ်သားဦးရေ၏ ၉.၄% ရှိပြီး အမှုထမ်း ဦးရေမှာ ၉၀.၆% ရှိပေသည်။ အမှုထမ်းနှင့် အရာထမ်းမှာ လစာပေါ်မူတည်၍ ခွဲခြားထား ပါသည်။ လစာ ၁၂၅၀ ကျပ်မှ ၁၄၀၀ ကျပ်အထက်ရရှိသူများကို အရာရှိ၊ အရာထမ်း အဖြစ်သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ယင်းလစာ ၁၂၅၀ ကျပ်အောက်ရရှိသူ တို့ကို အမှုထမ်းများအဖြစ် သတ်မှတ်ပါသည်။ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ ဖွဲ့စည်းပုံအရ လုပ်သားအင်အား ဖွဲ့စည်းမှုမှာ အရာထမ်းနှင့် အမှုထမ်း ဦးရေ အချိုးအရ အရာထမ်း (၁)ဦး လျှင် အမှုထမ်း (၁၀) ဦးနှုန်း ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းအချိုးအရ လုပ်သားဖွဲ့စည်းမှုသည် မနိမ့်လွန်း၊ မမြင့်လွန်းဘဲ ဆီလျော်ညီညွတ်မှု ရှိပေသည်။

^၂ မောင်ငြိမ်းချမ်း (တက္ကသိုလ်) - အကောက်တော်မူသည့် အကောက်ခွန်သို့ (၁၉၉၃)

နယ်ရုံးများကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲမှာ ရန်ကုန်ရုံးချုပ်မှ တဆင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းအသီးသီး ရှိ အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၆)ခု အတွက် ကြီးကြပ်ညွှန်ကြားမှု ပြုလုပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရန်ကုန် ရုံးချုပ်နှင့် နယ်မြေ(၆) ခုရှိ လုပ်သားအင်အားကို ဇယား(၁-၂)ဖြင့် ဖော်ပြပါသည်။

ဇယား(၁-၂)

နယ်ရုံးများ ကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲနှင့် အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၆)ခုရှိ လုပ်သားအင်အား ပါဝင်မှု

စဉ်	နယ်မြေ	အရာထမ်း	အမှုထမ်း	စုစုပေါင်း လုပ်သား	ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း
၁။	နယ်ရုံးများ ကြီးကြပ်ရေး (ရုံးချုပ်)	၅	၃၂	၃၇	၄.၅
၂။	အကောက်ခွန်နယ်မြေ(၁)	၁၅	၁၈၅	၂၀၀	၂၄.၉
၃။	အကောက်ခွန်နယ်မြေ(၂)	၁၁	၁၆၇	၁၇၈	၂၂
၄။	အကောက်ခွန်နယ်မြေ(၃)	၆	၁၀၇	၁၁၃	၁၄
၅။	အကောက်ခွန်နယ်မြေ(၄)	၉	၁၃၆	၁၄၅	၁၈
၆။	အကောက်ခွန်နယ်မြေ(၅)	၃	၄၇	၅၀	၆.၁
၇။	အကောက်ခွန်နယ်မြေ(၆)	၃	၈၂	၈၅	၁၀.၅
		၅၂	၇၅၆	၈၀၈	၁၀၀

စစ်မြစ်။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

နယ်ရုံးများ ကြီးကြပ်ရေးဌာနရှိ လုပ်သားအင်အား စုစုပေါင်းမှာ ၈၀၈ ဦး ရှိပါသည်။ အကောက်ခွန်နယ်မြေ ဒေသအလိုက် လုပ်သားအင်အား ဖွဲ့စည်းမှုကို လေ့လာကြည့်ပါက အကောက်ခွန်နယ်မြေ(၁)ရှိ လုပ်သားအင်အားမှာ (၂၀၀)ရှိပြီး အများဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါ သည်။ စုစုပေါင်း၏ ၂၄.၉% ရှိပါသည်။ အကောက်ခွန် နယ်မြေ(၁)မှာ မန္တလေးတွင် ရုံးစိုက်ပါသည်။ နယ်မြေ(၁)သည် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းရှိ ကူးသန်းရောင်းဝယ် ဆိုချက်ချာ ကျရာ မြို့ကြီးများ၌ အကောက်ခွန် စခန်းများ ဖွင့်လှစ်ပြီး မြန်မာ-တရုတ်၊ မြန်မာ-အိန္ဒိယ စသည့်နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းအရ ဝင်ရောက်လာသော ကုန်စည်များကို စောင့်ကြပ် စစ်ဆေးပေးရပါသည်။ တံခါးဖွင့် စီးပွားရေး မူဝါဒအရ တရားဝင် အိမ်နီးနားချင်း နိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှု ပြုလာသည့် အခါ အကောက်ခွန် ဥပဒေနှင့်အညီ စောင့်ကြပ်စစ်ဆေးပေးရသော တာဝန်မှာ ပိုများလာပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ နယ်မြေ(၆)ခုအနက် အကောက်ခွန်နယ်မြေ(၁)မှာ လုပ်သားအင်အား ပိုများသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အကောက်ခွန် နယ်မြေ(၅)မှာ လုပ်သားအင်အား အနည်းဆုံးဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း လုပ်သားအင်အား၏ ၆.၁% သာရှိသည်။ တရုတ်-မြန်မာ ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအချက်အချာ ကျသော လားရှိုးမြို့တွင် ရုံးစိုက်ပါသည်။

အခန်း(၂)

အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်း၏ လည်ပတ်ချက်

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံများသည် တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၊ ကုန်ဖလှယ်မှု၊ များပြုလုပ်ကြပေသည်။ ဤသို့သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုကြောင့် ကုန်သွယ်ဘက် နိုင်ငံများမှာ ကောင်းကျိုးများ ခံစားရသကဲ့သို့ ဆိုးကျိုးများကိုလည်း ရင်ဆိုင်ရပေသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှု၏ ဆိုးကျိုးဖြစ်ပေါ်လာမှုကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် မည်သည့် နိုင်ငံကမျှ လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်မှု ကိုမကျင့်သုံးပေ။ တချိန်တည်းမှာပင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုမှ ရရှိသော အကျိုးခံစားရမှု များမှာလည်း အလွန်ကြီးမားသည့် အလျှောက် ကုန်သွယ်မှု မပြုလုပ်သော နိုင်ငံဟူ၍လည်း မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအားလုံးသည် ထိန်းချုပ်မှုနှင့် တားမြစ် ပိတ်ပင်ထားသည့် အခြေအနေများ အောက်တွင် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှု ကိုပြုလုပ်နေကြကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ ကန့်သတ် ပိတ်ပင်မှုများနှင့် ထိန်းချုပ်မှုများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုတွင် ပြုလုပ်လာကြခြင်းသည် ကုန်သွယ်မှု၏ ဆိုးကျိုးများကို လျော့နည်းသွားစေရန် အတွက်ထက် မိမိတို့ နိုင်ငံ၏ ရည်မှန်းချက်များကို ကြီးပမ်းဆောင်ရွက် ရာတွင် အထောက်အကူရစေရန် အတွက်သာ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာ- ပို့ကုန်နှင့် သွင်းကုန်တို့ အပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်း အားဖြင့် အစိုးရ၏ ရငွေတိုးတက်ရန် ဖြစ်ပြီး သွင်းကုန် ကောက်ခံခြင်းအားဖြင့် လိုငွေပြု ပြည်ပငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်း' ကိုပြင်ဆင် နိုင်ရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ ပို့ကုန် အပေါ် အခွန်ကောက်ခံ ခြင်းအားဖြင့် အချို့သော ပို့ကုန် အထူးရှားပါးသည့် ကုန်ပစ္စည်းများ (ကျောက်မျက်ရတနာ၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်း) ကို တင်ပို့မှု လျော့နည်းစေရန်အတွက် လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုတွင် ကန့်သတ်တားမြစ်မှုများ ပြုလုပ်ရာ၌ အဓိက အသုံးပြုသော နည်းလမ်းများမှာ-

- ၁။ အကောက်ခွန်^၁
- ၂။ ကိုတာ (သို့) အရေအတွက် သတ် မှတ်ခြင်း^၂
- ၃။ နိုင်ငံခြားငွေ ထိန်းချုပ်ခြင်း^၃ တို့ဖြစ်သည်။

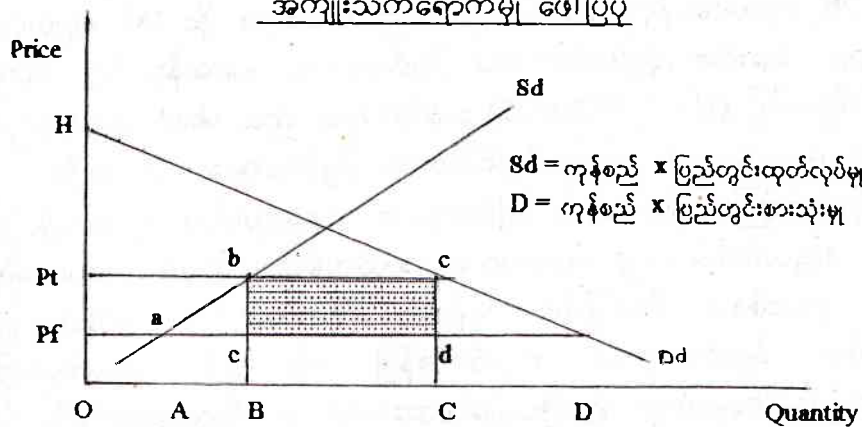
Holley Ulbrich ၏ *International trade and finance* တွင် အကောက်ခွန် ကောက်ခံ ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်မှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှုကြောင့်

^၁ Free Trade
^၂ Balance of payment deficit
^၃ Tariffs
^၄ Quota
^၅ Exchange Control

နိုင်ငံများ အကြားတွင် ကောင်းကျိုးများ ခံစားရသော်လည်း နိုင်ငံအများအပြားသည် တနိုင်ငံမှ တနိုင်ငံသို့ ကုန်ပစ္စည်း စီးဆင်းမှုကို ကန့်သတ်နိုင်ရန် အတွက် အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်း၊ အရေအတွက် သတ်မှတ်ခြင်း၊ ပို့ကုန်ခွန် ကောက်ခံခြင်း၊ စသည့် နည်းလမ်းကို အသုံးပြုနေကြ ပေသည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းများသည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ပေါ်လစီဟု ခေါ်သော လုပ်ရပ်၏ အဓိကလက်နက်များဟု ဆိုနိုင်သည်။ အကောက်ခွန် ကောက်ခံရာတွင် အများအား ဖြင့် သွင်းကုန် များပေါ်တွင် ကောက်ခံလေ့ရှိကြသည်။ အစိုးရအတွက် ရငွေတိုးတက်လာ စေရန် အတွက် အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်းကို ကျင့်သုံးလေ့ ရှိပေသည်။ အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်း၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံခြားနှင့် ယှဉ်ပြိုင်လုပ်ကိုင်နေရသော ပြည်တွင်း လုပ်ငန်းများကို အကာအကွယ်ပေးရန် ဖြစ်ပေသည်။ အကောက်ခွန် ကောက်ခံမှုသည် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိပေသည်။ အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်းဖြင့် သယံဇာတ ခွဲဝေမှု၊ စွမ်းဆောင်ရည် ပြည့်ဝမှုကို လျော့နည်းစေသည်။ တဖက်တွင် ဤသို့ကောက်ခံခြင်းဖြင့် အစိုးရ အတွက် ရငွေပိုင်းတွင် မြင့်မားလာစေသည်။ ထို့ပြင်စားသုံးသူနှင့် ထုတ်လုပ်သူ တို့အကြားတွင် နိုင်ငံအတွင်း၌လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံများအကြားတွင်လည်းကောင်း ဝင်ငွေခွဲဝေ ဖြန့်ဖြူးမှု အပေါ်တွင် အကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိစေပါသည်။ ယင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ပုံနှင့်တကွ ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံ(၂-၁)

နိုင်ငံတစ်ခုအတွင်း အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်း၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖော်ပြပုံ

ဇယား(၂-၁)

နိုင်ငံအတွင်း အကောက်ခွန်ကောက်ခံခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖော်ပြဇယား

	အကောက်ခွန် မကောက်မီ	အကောက်ခွန်ကောက်ခံပြီး
ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှု	OA	OB (တက်)
ပြည်တွင်းစားသုံးမှု	OD	OC (ကျ)
ဈေးနှုန်း	Pf	Pt (တက်)
သွင်းကုန်	AD	BC (ကျ)
အကောက်ခွန်ရငွေ	-	bede (တက်)

ဖော်ပြပါပုံနှင့်ဇယားအရ -

အကောက်ခွန် မကောက်မီ အခြေအနေတွင် ကုန်စည်တခု (X) ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှု ပမာဏမှာ OA ၊ ပြည်တွင်းစားသုံးမှုမှာ OD ဖြစ်သည်။ ယင်းကုန်စည်၏ ကမ္ဘာဈေးနှုန်းသည် Pf ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် ယူဆထားသည်မှာ ယင်းကုန်စည်နှင့် ပတ်သက်၍ သယ်ယူပို့ဆောင် စရိတ်မရှိ၊ အပြည့်ပြိုင်ဆိုင်မှု ရှိသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ဝယ်လိုအား ပိုလျှံမှု ရှိသဖြင့် AD ပမာဏကို တင်သွင်းရပေမည်။

အကယ်၍ ထိုတင်သွင်းလာသော AD ပမာဏ သွင်းကုန် အပေါ်တွင် အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ကောက်မည်ဆိုပါက (ယူဆချက် - ကမ္ဘာဈေးနှုန်းကို မလွှမ်းမိုး နိုင်သော နိုင်ငံငယ် တစ်ခု ဖြစ်သည်။) ပြည်တွင်းဈေးနှုန်းမှာ Pf မှ Pt သို့တက်သွားပေမည်။ ထိုအခါ အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်းဈေးနှုန်း တက်သွားသဖြင့် ထုတ်လုပ်မှု ပမာဏ မှာ OB သို့ တိုးလာပေမည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ဈေးနှုန်း တက်သွားသဖြင့် ပြည်တွင်း စားသုံးမှုမှာ OC သို့ ကျသွားပေမည်။ ထိုအခါ သွင်းကုန်ပမာဏမှာ BC သို့ကျသွားပေမည်။ သို့သော် သွင်းကုန်အပေါ် အကောက်ခွန် ကောက်ခံသဖြင့် အစိုးရ၏ ရငွေပိုင်းတွင် တိုးလာ ပေမည်။ ပုံတွင် bcde သည် အစိုးရ၏ရငွေ (BC x $\frac{Pt}{Pf}$ - Pt) ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးအရ အကျိုးသက်ရောက်မှု များစွာရှိပေသည်။ ယင်းတို့အနက် အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်းကြောင့် အစိုးရ၏ ရငွေပိုင်းတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို အဓိကထား လေ့လာသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် အခွန်ပေးဆောင် ခဲ့ကြသော်လည်း အခွန်ကောက်ခံခြင်း၏ အနှစ်သာရ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိပေသည်။ မြန်မာမင်းများ လက်ထက်တွင် အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရား လည်ပတ်နိုင်ရေးအတွက် အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းဖြစ်၍ မျက်မှောက်ခေတ်တွင်မူ နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏ အကျိုးအတွက် ပေးဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အခွန်ငွေများကို နိုင်ငံတော်၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အချာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး၊ ပြည်သူတို့၏ လူနေမှု အဆင့် အတန်းမြှင့်တင်ရေး၊ ပြည်သူတို့အတွက် စီးပွားရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး နှင့်တကွ နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ရေး စသည့် ပြည်သူ့ အကျိုးပြု လုပ်ငန်းများတွင် ကျခံသုံးစွဲ ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် အခွန်ပေးဆောင်သင့်ကြောင်း စိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက မိန့်ကြားခဲ့သည်မှာ

“အခွန်ကဏ္ဍကို ကြည့်သာပျူငှာစွာ ပေးဆောင်ခြင်း သည်ပင် လွတ်လပ်သော လူမျိုးအဖြစ်ကို ထင်ရှားစေသော မှတ်ကျောက်ဖြစ်ပေသည်။ အခွန်ကဏ္ဍကို တိုင်သူပြည်သားတို့က မပေးဘဲ ငြီးဆန်ခြင်းသည် တိုင်ပြည်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို အစိတ်စိတ် အမြှောမြှော ဖြစ်အောင် ဖြိုခွဲ ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းပင် ဖြစ်၍ ဤသို့ နိုင်ငံ စီးပွားရေးကြီး ပြိုကွဲသွားပါက နောက်ဆုံး၌ အများဆုံး အနစ်နာခံရမည့် သူတို့မှာ တိုင်းသူပြည်သား လူထုပင်ဖြစ်သည်။”^၆

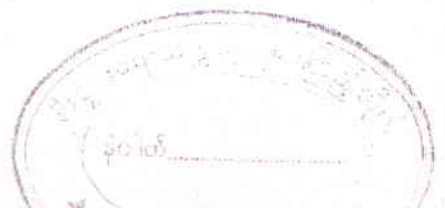
ထို့ကြောင့် နိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်သော နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများ၏ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု ထိန်းသိမ်းရေး စသော ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးစရိတ်ကို နိုင်ငံသားများက မျှတစွာ ကျခံရန် တာဝန်ရှိပေသည်။ ထိုအသုံးစရိတ်အတွက် လိုအပ်သော အခွန်ဘဏ္ဍာကို ရရှိရန် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် ထားရှိရပေသည်။ ယင်းအခွန်ဘဏ္ဍာ ရရှိရေး အဖွဲ့အစည်းများတွင် အကောက်ခွန် အဖွဲ့အစည်းသည် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသား များ မျှတစွာ ကျခံနိုင်စေရန် ရည်မှန်းချက်ဖြင့် ပြည်ပမှ တင်သွင်းသော ပစ္စည်းနှင့် ပြည်တွင်းမှ ထုတ်လုပ်သော ပစ္စည်းများ အပေါ်တွင် အောက်ဖော်ပြပါ အခွန်မူဝါဒ ရည်ရွယ်ချက်များ ချမှတ် ကျင့်သုံးပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- (က) ပြည်ပ ကုန်သွယ်ရေး ဖွံ့ဖြိုးရေး
- (ခ) နိုင်ငံ၏ အသုံးစရိတ်ကို နိုင်ငံသားများ တရားမျှတစွာ ခွဲဝေကျခံရန်။
- (ဂ) နိုင်ငံသားများ၏ ဝင်ငွေကွာဟမှုကို လျော့နည်းစေရန်။
- (ဃ) ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို အချိန်အလျောက် ထိန်းချုပ်ရေး
- (င) ပြည်တွင်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်ရေးနှင့် ပြည်တွင်းစက်မှု လုပ်ငန်းများ အကာအကွယ်ပေးရေး

စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတိုင်းက အကောက်ခွန် ဌာနဖွဲ့စည်းထားရှိခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက် အဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံအနေဖြင့် (အထူးသဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင် စီးပွားရေးစနစ်မှ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံး သောနိုင်ငံများ) အောက်ဖော်ပြပါ အခြားသော ရည်ရွယ်ချက်များ ထားရှိဆောင်ရွက်ကြရသည်။

- (က) အများပြည်သူ ပကောင်းကျိုးဖြစ်စေမည့် စားသုံးမှုကို ဟန့်တားစေရန်။
(ဥပမာ - စီးကရက်နှင့် အရက်များပေါ်တွင် အခွန်နှုန်းများ တိုးမြှင့်ထားခြင်း ဖြင့် ပြည်သူ့ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေး ရှုထောင့်မှ ယင်းပစ္စည်း သုံးစွဲမှုကို အထိုက်အလျောက် ကြီးကြပ် ထိန်းကွပ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။)
- (ခ) နိုင်ငံတွင်း၌ လုံလောက်စွာ မထုတ်လုပ်နိုင်သေးသည့် အများသုံး ပစ္စည်းဈေးနှုန်း မမြင့်မားစေရန်။
- (ဂ) ပြည်တွင်းစားသုံးမှု လုံလောက်စေရန်၊ ပြည်တွင်းရှိ သယံဇာတ ပစ္စည်း လျှင်မြန်စွာ ကုန်ဝမ်းခြင်း မရှိစေရန်နှင့် စားသုံးပစ္စည်းများ အပေါ် ပို့ကုန်ခွန် သတ်မှတ်ခြင်း။
(ဥပမာ - ဆန်၊ ရေနံ၊ ကျောက်မျက်၊ သစ်တောနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ)

^၆ အကောက်ခွန် မဂ္ဂဇင်း

- (ဃ) မှောင်ခိုလုပ်ငန်း လျော့နည်းစေပြီး တရားဝင် နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းကို အထောက်အကူပြုစေရန်
- (င) နိုင်ငံတကာ သဘောတူ စာချုပ်ပါ နည်းလမ်းများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်စေရန် ဟူ၍ ရည်ရွယ်ချက်များ ထားရှိကြပါသည်။

အကောက်ခွန် ကောက်ခံရသည့် အကြောင်းရင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှု

Adam Smith ၏ ကုန်သွယ်ရေး သီအိုရီတခုမှာ လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်ရေးပင်ဖြစ်သည်။ ဤသီအိုရီ၏ အဓိကအချက်မှာ လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတိုင်းသည် နှိုင်းယှဉ်အကျိုးကို ပိုမိုရရှိမည့် ကုန်ပစ္စည်းများကို ဇောက်ချ ထုတ်လုပ်ရောင်းချပေးမည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတိုင်း၌ စားသုံးသူတို့သည် စွမ်းဆောင်ရည် ရှိစွာဖြင့် ထုတ်လုပ်သော ကုန်စည်များကို ဝယ်ယူစားသုံးနိုင်သော အကျိုးကျေးဇူးကို ရရှိပေးမည်။ ထို့ပြင် ကုန်သွယ်မှုတွင် ပါဝင်သော တိုင်းပြည်များက မိမိတို့ရှိ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများကို အကောင်းဆုံး အသုံးပြုကြခြင်းကြောင့် အမြင့်ဆုံး ထုတ်လုပ်လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလည်း ကြီးထွားလာပေးမည်။ ထို့ကြောင့် ကုန်သွယ်ရေးတွင် အစိုးရက ဝင်ရောက်စွပ်ဖက်စရာမလိုဟု ဆိုပေးသည်။

ဤသီအိုရီအရ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများ အနေဖြင့် တည်ရှိနေသော ကုန်ထုတ်အင်အားစုများဖြင့် စိုက်ပျိုးရေး ထွက်ကုန်များကိုသာ ဇောက်ချ ထုတ်လုပ် ရောင်းချကြရပြီး စက်မှုထွက်ကုန်များကို ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတို့မှ ဝယ်ယူတင်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေမျိုးတွင် အကယ်၍ စစ်မက်ဖြစ်ပွားလျှင်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေး အရသဘောထား ကွဲလွဲမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေး စစ်မက်ဖြစ်ပွားမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကုန်သွယ်ရေး ပိတ်ပင်မှု ခံရပါက တိုင်းပြည်အတွက် များစွာ နစ်နာပေသည်။ သို့ပါ၍ လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်ရေးအရ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများကို အကောင်း ဆုံး အသုံးချ၍ အမြင့်ဆုံး ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ရရှိသည့်တိုင်း အထက်ဖော်ပြပါ နစ်နာမှုများ ရှိတတ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဇောက်ချထုတ်လုပ်မှု တို့မှ အကျိုး အမြတ်ရရှိမှုကို လက်လွှတ်ရသည်ဖြစ်စေ၊ ကုန်သွယ်ရေးတွင် အကောက်ခွန်ဖြင့် ဝင်ရောက်စွပ်ဖက်ရမှုမှာ မလွဲမသွေ ဆောင်ရွက်ရပေမည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများ၏ ထုတ်လုပ်မှုမှာ အငယ်စား ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတို့၏ ထုတ်လုပ်မှုမှာ အကြီးစား ထုတ်လုပ်မှု ဖြစ်သည်သာမက လက်ဝါးကြီးအုပ် သဘောလည်း ဆောင်ပေသည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ၏ ထုတ်ကုန်များ ဈေးနှုန်း သတ်မှတ်မှုသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတို့၏ ပို့ကုန် ဈေးနှုန်းထက် ပိုမိုမြင့်မားပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတို့ အနေဖြင့် ပို့ကုန်တန်ဖိုးထက် သွင်းကုန်တန်ဖိုးက ပိုမိုကြီးမားနေသဖြင့် ကုန်ဖလှယ်မှု အချိုးမညီမျှမှု ဒဏ်ကို ခံစားရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကုန်သွယ်မှု အချိုးညီမျှစေရန် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတို့က အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတို့တွင် အကြီးစား ထုတ်လုပ်မှုဖြင့် ကုန်စည် အမြောက်အများ ထုတ်လုပ်လျှက်ရှိရာ ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် ကုန်ဈေးနှုန်း ကျဆင်းမည်ကို မလိုလား၍

အရေအတွက် အနည်းငယ်သာ ရောင်းချမည်ဖြစ်သည်။ အပိုအလှူများကို အခြား နိုင်ငံများသို့ ဈေးနှုန်းလျော့၍ ရောင်းချမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းပစ္စည်းများ ဝယ်ယူတင်သွင်းသည့် နိုင်ငံရှိ စားသုံးသူများ အနေဖြင့် ဈေးနှုန်း သက်သာစွာဖြင့် ဝယ်ယူစားသုံးနိုင်သော်လည်း တင်သွင်း သောနိုင်ငံရှိ အမျိုးတူ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူ တို့ကို များစွာ ထိခိုက်ပေသည်။ ယင်းအခြေအနေ မျိုးတွင် တပြည်လုံး အကျိုးအတွက် အကောက်ခွန်ဖြင့် အကာအကွယ်ပေးရ ပေမည်။

လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်ခြင်းဖြင့် သွင်းကုန် ပို့ကုန်တန်ဖိုး အားပျော်စေရန် စီးပွားရေး တွန်းအားများက ကူညီဆောင်ရွက်ပေး လိမ့်မည်ဟု ယူဆကြသည်။ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုများ တွင် ယင်းယူဆချက်အတိုင်း မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် သွင်းကုန်တန်ဖိုးက ပို့ကုန်တန်ဖိုးထက် များသောအခါ နိုင်ငံအချင်းချင်း ငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်းတွင် လိုငွေပြုမှု ပြဿနာ ဖြစ်ပေါ် လာပေမည်။ ထိုအခြေအနေတွင် သွင်းကုန် ဟင်သွင်းမှု လျော့နည်းစေပြီး လိုငွေပြုမှု ပြဿနာ ကို ဖြေရှင်းရန် အကောက်ခွန် တိုးမြှင့် ကောက်ခံရပေမည်။

အကောက်ခွန် ကောက်ခံစေသော အခြားအကြောင်းပြချက်မှာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးစေရန် နှင့် အလုပ်အကိုင် ပိုမိုဖန်တီးပေးနိုင်ရန် အတွက်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတိုင်းတွင် အလုပ်လက်မဲ့ ပြဿနာနှင့် ရင်ဆိုင်လျက်ရှိရာ အကောက်ခွန်ဖြင့် သွင်းကုန်ကို ထိန်းချုပ်၍ ပြည်တွင်းရှိ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အားပေးပြီး အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးပေးရန် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ဇောက်ချထုတ်လုပ်မှု တို့ကြောင့် အမြင့်ဆုံး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ရရှိစေသော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများ အနေဖြင့် နှိုင်းယှဉ် အကျိုးရှိသော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သယံဇာတ ပစ္စည်းပေါ်ထုတ်ရေး လုပ်ငန်းများကိုသာ ဇောက်ချလုပ်ခြင်းဖြင့် စက်မှု ထူထောင် မှုကို မဆောင်ရွက်နိုင်ပေ။ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးရန် စက်မှု ထူထောင်ရန်မှလည်း လိုအပ်ရာ နှိုင်းယှဉ် အကျိုးကျေးဇူးနည်းသော်လည်း အကောက်ခွန်ဖြင့် ထူထောင်ခါစ စက်မှု လုပ်ငန်း များကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် စက်မှု လုပ်ငန်းထူထောင်မှုကို အကောင်အထည် ပေါ်နိုင် ပေမည်။

ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန် ကောက်ခံသင့်ကြောင်းဖော်ပြချက်များကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြ ရလျှင် -

- ၁။ ဝင်ငွေရရှိရန်
- ၂။ တိုင်းပြည်ကာကွယ်ရေး အတွက်လိုအပ်သော စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ကာကွယ်ပေးရန်
- ၃။ ပြည်ပနိုင်ငံများ၏ ဈေးလျော့ရောင်းချမှုဒဏ်မှ ပြည်တွင်း စက်မှုလုပ်ငန်း များကို ကာကွယ်ရန်
- ၄။ ကုန်ဖလှယ်မှု အချိုးမညီမှုကို ကာကွယ်ရန်
- ၅။ နိုင်ငံချင်း ငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်း လိုငွေပြုမှုကို ကာကွယ်ရန်၊
- ၆။ ပြည်တွင်း အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ လျော့နည်းစေရန် နှင့်
- ၇။ ပြည်တွင်းစီးပွားရေး တိုးတက်လာစေရန်အတွက် စက်မှုလုပ်ငန်း ထူထောင်မှုကို အားပေးရန် တို့ဖြစ်သည်။

၂-၁။။ အကောက်ခွန်နှုန်းဇယား ဆိုင်ရာ အခြေခံမူဝါဒများ

အကောက်ခွန်နှုန်း ဇယားဆိုသည်မှာ အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ကောက်ခံရန် အတွက် ပစ္စည်း အမျိုးအစားအလိုက် အကောက်ခွန်များကို ဖော်ပြပေးထားသော စာရင်းပင်ဖြစ်သည်။

အကောက်ခွန်နှုန်းဇယား ဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် ပတ်သတ်သော သဘောတရားများသည် အလွန်ပင် ကျယ်ဝန်းနက်နဲလှပေသည်။ နိုင်ငံအမျိုးမျိုးသည် မူဝါဒ အမျိုးမျိုးဖြင့် လက်ခံကျင့်သုံးလျက် ရှိကြသည်။ အကောက်ခွန်နှုန်းထား သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အကောက်ခွန်နှုန်း ဇယား ဆိုင်ရာ မူဝါဒများသည် တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ မတူညီကြခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းမှာ နိုင်ငံတကာ ကျင့်သုံးလျက် ရှိသော အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ မူဝါဒ မတူညီ သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို လေ့လာကြည့်သည့်အခါ အဓိကအားဖြင့် -

၁။ ဘဏ္ဍာငွေကို အခြေခံသော အကောက်ခွန်^၁

ဤကဲ့သို့သော အကောက်ခွန်မျိုးကို နိုင်ငံတကာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု စတင်ပေါ်ပေါက်လာကတည်းက ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် အကောက်ခွန်သည် အလွန်အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိရာ နိုင်ငံ၏ လျာထားချက် အခွန်ကဏ္ဍအားလုံး နီးပါးကို အကောက်ခွန်ဖြင့် ဖြည့်တင်းရန် ရည်ရွယ်ပြုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

၂။ ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုကို အကာအကွယ်ပြုသော အကောက်ခွန်^၂

ယခုခေတ်တွင် နိုင်ငံများစွာ တို့သည် အကောက်ခွန်ကို မိမိတို့ နိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အကာအကွယ်ပေးလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သတ်မှတ်ကျင့်သုံး လာကြသည်။ အဆိုပါ ရည်ရွယ်ချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် သွင်းကုန်များ အပေါ်တွင် မြင့်မားသော အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို သတ်မှတ်ထားကြသည်။

၃။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒကို အခြေခံသော အကောက်ခွန်^၃

အကောက်ခွန်နှုန်း ပြောင်းလဲပေးမှုသည် ပြည်တွင်းဈေးကွက်နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေသည့်အတွက် ပြည်တွင်း စီးပွားရေး အနေအထားများအရ ပြောင်းလဲပေးရန် သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။

^၁ Customs duty of a fiscal nature
^၂ Customs duty of a protective function
^၃ Customs duty based on economic policy

၄။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူဝါဒအပေါ် အခြေခံသော အကောက်ခွန်^{၁၁}

ငွေကြေးတန်ဖိုး တည်ငြိမ်မှု၊ ရှိစေရန်နှင့် ငွေကြေးတန်ဖိုးဆိုင်ရာ ချိန်ခွင် လျှာ မညီမျှမှု အပေါ်တွင်သာ အခြေခံ၍ သတ်မှတ်ထားပြီး ငွေကြေးတန်ဖိုး တည်ငြိမ်လာသောအခါ အလို အလျောက် ဖျက်သိမ်းပြီး ဖြစ်စေသော အကောက်ခွန်မျိုးဖြစ်သည်။

၅။ ဖွံ့ဖြိုးမှု အထောက်အပံ့အဖြစ် ကျင့်သုံးသော အကောက်ခွန်^{၁၂}

စက်မှုထွန်းကားသော နိုင်ငံများသည် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ အပေါ်တွင် အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားပြီး ကုန်ချောပစ္စည်းနှင့် တဝက်တပျက် ကုန်ချောပစ္စည်းများပေါ်တွင် အကောက်ခွန် ကျသင့်စေသော သွင်းကုန်ဝါဒစနစ်ဟူ၍ ခွဲခြားတွေ့မြင် နိုင်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ၏ မူမှာ ဘဏ္ဍာငွေကို အခြေခံသော အကောက်ခွန်ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းဇယားများမှာ မနိမ့်လွန်း၊ မမြင့်လွန်းထားရှိမှသာ ကုန်ပစ္စည်း ဈေးနှုန်း မှန်ကန်ခြင်းနှင့် လျာထားသော ဘဏ္ဍာငွေများ ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အကယ်၍ အကောက်ခွန်နှုန်းဇယားတွင် စည်းကြပ်ရမည့်နှုန်းများ မြင့်လွန်းနေပါက သွင်းကုန်များ နည်းပါးလာပြီး ပြည်တွင်းကုန်စေ့နှုန်းများ အဆမတန်မြင့်တက်လာနိုင်ခြင်း၊ တဖန်နှုန်းထားများ နိမ့်ကျလွန်းသွားပါက ဘဏ္ဍာငွေလျာထားချက် မကိုက်ညီနိုင်ဘဲ ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်မှုကို ထိခိုက်လာနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်မိမိနိုင်ငံတော်၏ မူဝါဒနှင့် ကိုက်ညီသော အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို သတ်မှတ်ကြသည်။ ထိုသို့ အကောက်ခွန်နှုန်းထား သတ်မှတ်ရာတွင် အမျိုးသား စီးပွားရေး မူဝါဒအရ တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ မတူညီနိုင်ချေ။ သို့ရာတွင် အကောက်ခွန်နှုန်းထား သတ်မှတ်ရာ ၌ အောက်ပါနည်းများ အနက်တမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ တစ်မျိုးထက်ပိုသောနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ စည်းကြပ်ကောက်ခံရန် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်း ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

- (၁) တန်ဖိုးပေါ်တွင် သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်း^{၁၃}
- (၂) သီးခြားသတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်း^{၁၄}
- (၃) ပေါင်းစပ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်း^{၁၅}
- (၄) ပြောင်းလဲလာသော အကောက်ခွန်နှုန်း^{၁၆}

^{၁၁} Customs duty as an instrument of monetary policy
^{၁၂} Customs duty as an instrument for development
^{၁၃} Advalorem rate of duty
^{၁၄} Specific rate of duty
^{၁၅} Composite rate of duty
^{၁၆} Variable rate of duty

(၁) တန်ဖိုးပေါ်တွင် သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်း

ယင်းသည် ပစ္စည်း၏ တန်ဖိုးပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံရန် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းဖြစ်သည်။ ငွေကြေးတန်ဖိုး ပြောင်းလဲသော်လည်း အကောက်ခွန်ကို ထိခိုက်နစ်နာမှု ရှိနိုင်ခြင်း၊ တန်ဖိုးမြင့်မားသော ပစ္စည်းများသည် တန်ဖိုးနည်းသော ပစ္စည်းများထက် အကောက်ခွန် ပိုမိုကျသင့်စေသည့်အတွက် မှန်ကန်မျှတမှု ရှိခြင်း၊ အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ကောက်ခံမှုများ လွယ်ကူခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ရေရှည်စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲရာတွင် ပိုမိုတိကျမှု ရနိုင်ခြင်း၊ စသော အကျိုးကျေးဇူးများ ရနိုင်ပေသည်။

သို့ရာတွင် ပစ္စည်းတန်ဖိုးကို စစ်ဆေးရခြင်းသည် ချိန်တွယ်ခြင်း၊ တိုင်းတာခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ တို့ထက် ပိုမိုခက်ခဲခြင်း၊ ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပဈေးနှုန်းများကို စုံစမ်းရှာဖွေရသော အလုပ်တာဝန်များ ပိုမိုကြီးလေးလာခြင်း၊ အကောက်ခွန်ကောက်ခံပြီးမှ လျော့နှုန်းများ ပေးထားသည့် ပစ္စည်းတန်ဖိုးစာရင်းများ တောင်းခံသည့်အခါ တန်ဖိုးနည်းခြင်း ဖော်ပြထားသော ကုန်ဝယ်စာရင်းကို လိမ်လည် တင်ပြတတ်ခြင်း၊ စသော အခက်အခဲများ ရင်ဆိုင်ရသည်ကို တွေ့ရသည်။

(၂) သီးခြားသတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်း

ပစ္စည်း၏ အလေးချိန်၊ အရေအတွက်၊ ထုထည်၊ ဧရိယာ စသည်တို့ပေါ်မူတည်၍ စည်းကြပ်ရန် သတ်မှတ်ထားသော နှုန်းဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းအရေအတွက်၊ အလေးချိန်၊ ထုထည်နှင့် ဧရိယာတို့ကို စစ်ဆေးတိုင်းတာရခြင်းသည် တန်ဖိုးကို စစ်ဆေးရခြင်းထက် လွယ်ကူခြင်း၊ အကောက်ခွန် လျော့နည်း ကွာခြားမှု မရှိနိုင်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ရေး ဆိုင်ရာ စာရင်းအင်းများ ပြုစုရာ၌ တိကျသော ကိန်းဂဏန်းများကို ရရှိနိုင်ခြင်း စသော အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိနိုင်ပေသည်။

သို့ရာတွင် တန်ဖိုးနည်းသော ပစ္စည်းများသည် တန်ဖိုးကြီးမား အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သော ပစ္စည်းများထက် အကောက်ခွန် တာဝန်ပိုမို ပီလာနိုင်ခြင်း၊ နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်၌ ပစ္စည်းများ ဈေးနှုန်း ကျဆင်းလာချိန်တွင် အကောက်ခွန်များ ကြီးလေးလာနိုင်ပြီး စီးပွားရေး အကြပ်အတည်းများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြင်း၊ အချို့သော သီးခြား တန်ဖိုးရှိသည့် ပစ္စည်းများ (ဥပမာ- ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ အနုပညာဆိုင်ရာပစ္စည်း၊ ရှေးဟောင်းအဖိုးတန် ပစ္စည်းများ) ကို ဤနည်းဖြင့် စည်းကြပ်ကောက်ခံရန် လုံးဝမသင့်လျော်ခြင်း စသော အခက်အခဲနှင့် ပြဿနာများ ကြုံတွေ့ရတတ်ပေသည်။

(၃) ပေါင်းစပ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်း

တန်ဖိုးပေါ်တွင် စည်းကြပ်ရန် သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းနှင့် သီးခြား သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်း (၂)မျိုး တို့ကို ပေါင်းစပ်၍ သတ်မှတ်ထားသော နှုန်းဖြစ်သည်။

(င) ပြောင်းလဲသော အကောက်ခွန်နှုန်း

ပြည်တွင်းမှ ထုတ်လုပ်သော ပစ္စည်းများ၏ ဈေးနှုန်းထက် လျော့နည်း၍ တင်သွင်းသော နိုင်ငံခြားပစ္စည်းများပေါ်တွင် ပြည်တွင်းပေါက်ဈေးနှင့် တပြေးညီဖြစ်စေရန် အတွက် စည်းကြပ် ကောက်ခံ၍ သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန် နှုန်းထားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့သတ်မှတ် ကောက်ခံခြင်းဖြင့် ထုတ်လုပ်မှု၊ စရိတ်မြင့်မားသော ပြည်တွင်းပစ္စည်း များအား နိုင်ငံခြားပစ္စည်းများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စေရန်၊ နိုင်ငံခြားပစ္စည်းများကို အကောက်ခွန် ကျသင့်စေခြင်းဖြင့် ဈေးနှုန်းမြင့်တင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်ပဈေးနှုန်းနှင့် ပြည်တွင်းဈေးနှုန်း ပြောင်းလဲတိုင်း အကောက်ခွန်နှုန်း သတ်မှတ်မှုမှာလည်း ပြောင်းလဲနေမည်သာ ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ထုတ်လုပ်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို အကာအကွယ်ပေး ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အကောက်ခွန်နှုန်းထား ဇယားကို နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေး မူဝါဒများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ ရေးဆွဲရသည် ဖြစ်ရာ အလွန်ပင် ကျယ်ဝန်း နက်နဲသော သဘောရှိပေသည်။ ခေတ်မီ တိုးတက်လျှက်ရှိသော ယနေ့ကမ္ဘာတွင် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုသည် ကျယ်ပြန့်စွာ တိုးတက်လျှက်ရှိရာ ကုန်သွယ်မှု ဆိုင်ရာ ကိရိယာ တခုဖြစ်သော အကောက်ခွန်နှုန်း ဇယား၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ပိုမိုမြင့်မား လျှက်ရှိ ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန်နှုန်း ဇယားသည် အကောက်ခွန် စည်းကြပ် ကောက်ခံရန် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော စာရင်းတခုသာ မဟုတ်ဘဲ အမျိုးသား စီးပွားရေး တရပ်လုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော အရာတခု ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

အကောက်ခွန်နှုန်းဇယားကို သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ် ရပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကောက်ခွန်နှုန်းဇယားကို ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၅၂) ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ အကောက်ခွန်နှုန်း ဇယားဆိုင်ရာ မူဝါဒများသည် တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ မတူညီကြသော်လည်း မည်သည့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားတွင် မဆို-

- (က) ပစ္စည်းအမျိုးအမည် စာရင်း^၆
 - (ခ) အကောက်ခွန်နှုန်း^၇
- ဟူ၍ အဓိကအပိုင်း(၂)ပိုင်း ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။

^၆ List of commodities
^၇ Rates of custom duty

၂-၂ ။ ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း

ယင်းမှာ အကောက်ခွန်များ စည်းကြပ် သတ်မှတ်ရန် အတွက်ပစ္စည်းများအား အမျိုးအစား အလိုက် ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။

ပစ္စည်းအမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်ရာတွင် မိမိနိုင်ငံအလိုက် အမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုနှင့် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ရေးကောင်စီ၏ ကုန်စည်ခွဲခြားမှု စနစ်အရ ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုဟူ၍ (၂)မျိုး လက်ခံကျင့်သုံးလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မိမိနိုင်ငံအလိုက် သတ်မှတ်ထားသော ပစ္စည်းအမျိုးအစား ခွဲခြားမှုကို လက်ခံကျင့်သုံးပါသည်။ သွင်းကုန်အတွက် သွင်းကုန်အကောက်ခွန်နှုန်းဇယားတွင် ပစ္စည်းအမျိုးအစား (၁၉၃) မျိုးကို အမှတ်စဉ် (၁၉၃)ခုဖြင့် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ထုတ်ကုန်အတွက် ထုတ်ကုန် အကောက်ခွန် နှုန်းဇယားတွင် ပစ္စည်းအမျိုးအစား (၅)မျိုးကို ခွဲခြားသတ်မှတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

C.C.C.N စနစ်တွင်မူ ပစ္စည်းအမျိုးအစား ၁၀၁၁ မျိုးခွဲခြားထားပြီး ခေါင်းစဉ်အမှတ် (၁၀၁၁) မျိုးဖြင့် ယှဉ်တွဲ သတ်မှတ်ထားသည်။ ခေါင်းစဉ်အမှတ်တစ်ခုကို ကဏန်းလေးလုံးဖြင့် သင်္ကေတပြုထားသည်။ C.C.C.N စနစ်အမျိုးအစား ခွဲခြားမှုကို နိုင်ငံပေါင်း (၁၄၀) ကျော်က လက်ခံကျင့်သုံးလျက် ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ အကောက်ခွန်နှုန်းဇယား^{၁၆} နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် (C.C.C.N) စနစ်အရ ပစ္စည်းအမျိုးအစား ခွဲခြားမှုသည် အလွန်ပင် များပြား၍ ပိုမို အသေးစိတ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ သို့ရာတွင် မျက်မှောက်ခေတ် ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုသည် ပိုမိုများပြားလျက်ရှိသည့် အပြင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုလည်း လျင်မြန်စွာ တိုးတက်သည့် အလျောက် အဆိုပါ ပစ္စည်း အမျိုးအစားခွဲခြားမှုသည် လုံလောက်မှု မရှိတော့ဘဲ မကြာခဏ ဝိဝါဒကွဲပြားမှု ရှိခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ တချိန်က အကောက်ခွန်သည် အမျိုးသား ရေးခံယူချက်^{၁၇} နှင့် လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာကျင့်ထုံးများနှင့် အံဝင်ဝင်ကျ မဖြစ်သည်များလည်း ရှိပေသည်။

သို့သော် ယနေ့ပြောင်းလဲတိုးတက်နေသော အခြေအနေသစ်များနှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံမှာလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ရှိခဲ့ပေသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တံခါးဖွင့် စီးပွားရေး မူဝါဒအရ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်အရ ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှ စတင်ကျင့်သုံးခဲ့သော စနစ်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှု မဖြစ်တော့ချေ။ ထို့ကြောင့် ၁၉၉၁၊ မတ်လ(၂၅) ရက်နေ့တွင် အကောက်ခွန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကောင်စီ^{၁၈} တွင် (၁၀၉) နိုင်ငံမြောက် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အကောက်ခွန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစနစ် ကိုနိုင်ငံတကာ အဆင့်မီအောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို လုပ်ဆောင်လာခဲ့ပါသည်။ Customs

^{၁၆} Custom Co-operative Council Nomenclature (CCC.N)

^{၁၇} Myanmar Customs Tariff

^{၁၈} National Concept

^{၁၉} Customs Co-operative Council

co-operative council နှင့် IMF တို့၏ အကူအညီဖြင့် ကုန်စည်အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်းစနစ်^{၂၂} ကို အမျိုးသားရေးဆိုင်ရာအကောက်ခွန်စနစ်^{၂၃} မှ နိုင်ငံတကာစနစ်ဖြစ်သော တပြေးညီ စည်းဝါး ညီစနစ်^{၂၄} နိုင်ငံတကာ ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစား ခွဲခြားသော စနစ်သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံး လာ ခဲ့သည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ၂ပဒေ (၂/၉၂) အကောက်ခွန်နှုန်း ၂ပဒေအရ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာနမှ (၂/၃/၉၂)ရက်၊ ကြော်ငြာစာ အမှတ်(၁၈) ဖြင့် ထုတ်ပြန်သည့် အကောက်ခွန်နှုန်း စာရင်းမှာ နိုင်ငံတကာ ကုန်ပစ္စည်း အမျိုးအစား ခွဲခြားသော စနစ်ကို အခြေခံ၍ ပြုစုပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂-၂-၁ ။ ။ တပြေးညီစည်းဝါးညီစနစ်^{၂၅}

ယင်းစနစ်မှာ ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူ၊ အကောက်ခွန်၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်သူ၊ စာရင်းအင်း အဖွဲ့အစည်း လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းမှု ပြုနိုင်ရန် စီမံပြုစုထားသော စနစ်ဖြစ်၍ အတိုအားဖြင့် H.S စနစ်ဟုခေါ်တွင်ပါသည်။ ယင်း H.S သည် နိုင်ငံတကာ လက်ခံကျင့်သုံးနေသော စနစ်ဖြစ်၍ ကမ္ဘာ့ ကုန်သွယ်မှု၏ (၉၀%) ကိုယင်းစနစ် ဖြင့် ကျင့်သုံးလျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ H.S စနစ်အရ သတ်မှတ်ထုတ်ပြန်ထားသော အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနမှထုတ်ဝေသည့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ တွင် ဇယား(၁) မှ (၄)^{၂၆} အထိပါရှိပြီး ဇယား(၁)တွင် အပိုင်း(၂၁)ပိုင်းနှင့် အခန်း (၉၈)ခန်း ပါရှိပါသည်။ ခေါင်းစဉ်ပေါင်း (၁၂၄၁) နှင့် ခေါင်းစဉ်ခွဲပေါင်း (၆၀၆၂) ပါရှိသည်။ ခေါင်းစဉ်ခွဲ တခုတွင် ကဏန်း (၁၀)လုံး (Ten digits) ပါရှိသည်။ ခွဲခြားထားမှုမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်သည်။

- (က) ပထမကဏန်းနှစ်လုံးမှာ အခန်းကို ညွှန်းပါသည်။
- (ခ) တတိယနှင့် စတုတ္ထ (၂)လုံးမှာ ခေါင်းစဉ်ကို ညွှန်းပါသည်။
- (ဂ) ပဉ္စမနှင့် ဆဋ္ဌမ (၂)လုံးမှာ ခေါင်းစဉ်ခွဲကို ညွှန်းပါသည်။
- (ဃ) သတ္တမနှင့် အဋ္ဌမ (၂)လုံးမှာ မြန်မာအကောက်ခွန်နှုန်းကို ညွှန်းပါသည်။
- (င) နဝမနှင့် ဒဿမ(၂)လုံးမှာ စာရင်းအင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက် အတွက်ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား(၂)မှာမှ တင်သွင်းလာသည့် ပစ္စည်းများ၏ အသုံးပြုမှုကြောင့် (End Use) နှင့်သက်သာခွင့် ပစ္စည်းများကို ဖော်ပြထားသဖြင့် အကောက်ခွန်ပိုင်းနှင့် ပိုမိုသက်ဆိုင်မှု

^{၂၂} Commodities classification
^{၂၃} National Tariff system
^{၂၄} Harmonized system
^{၂၅} Harmonized commodity description and coding system

^{၂၆} အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ ထုတ်ဝေထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းထားစာအုပ်မှဇယားများကိုဆိုလိုပါသည်။

ရှိပါသည်။ ဇယား(၃)မှာ ထုတ်ကုန် အကောက်ခွန်နှုန်း ဇယားဖြစ်ပြီး ဇယား(၄)မှာမူ ထုတ်ကုန် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး အကောက်ခွန်နှုန်း ဇယားဖြစ်သည်။

၂-၃ ။ ။ အကောက်ခွန်နှုန်းထား သတ်မှတ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှာ ဘဏ္ဍာငွေကို အခြေခံသော ဌာနဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် သွင်းကုန် ပို့ကုန်များအပေါ် စည်းကြပ်သော အကောက်ခွန်မှာ တန်ဖိုးအလိုက် စည်းကြပ်သော အခွန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန်နှုန်းများမှာ မန်မိုလွန်း၊ မမြင့်လွန်း ထားရှိမှသာ ကုန်ဈေးနှုန်း မှန်ကန်ခြင်းနှင့် လျာထားသော ဘဏ္ဍာငွေများ ပြည့်စုံ လုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိ ကောက်ခံစည်းကြပ်နေသော အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ သည် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသော နှုန်းများမဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံတော်မှ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းဖြစ်သည်။ မိမိနိုင်ငံ၏ အခြေအနေပေးတည်မီ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အလျောက် အခွန်နှုန်းများမှာ တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ မတူညီကြပေ။ ထို့ကြောင့် စက်မှု ထွန်းကားသော နိုင်ငံများ၏ အကောက်ခွန်နှုန်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ စက်မှု မထွန်းကားသေး သည့်နိုင်ငံများ၏ အကောက်ခွန်နှုန်းများမှာ မတူညီကြပါ။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများအတွက် အကောက်ခွန်သည် အလွန်အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိရာ နိုင်ငံ၏ လျာထား ချက် အခွန်ဘဏ္ဍာ အားလုံးနီးပါးကို အကောက်ခွန်ဖြင့်ဖြည့်တင်းရန် ရည်ရွယ်ပြုလုပ် ထားသော အခွန်နှုန်းထား ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံ ဖြစ်သည့် အပြင် ဘဏ္ဍာငွေကို အခြေခံသော အကောက်ခွန်ဖြစ်ပေရာ တဖက်မှလည်း အခြားသော ရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ပေးပါသည်။ ထို့ပြင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း များတွက် အကောက်ခွန်နှုန်းဖြင့် ပံ့ပိုးမှု ပေးသည့် အနေဖြင့် အခွန်ကင်းလွတ် သက်သာခွင့် မက်လုံးပေးခြင်းများလည်း ရှိပါသည်။ ဥပမာ- စိုက်ပျိုးရေး ကိရိယာ တန်ဆာပလာများ ဖြစ်သည့် ထွန်စက်၊ ကောက်ရိတ်သိမ်းစက်များ၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် ကိရိယာမျိုးစေ့၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသုံး ကိရိယာ တန်ဆာပလာများ စသော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းသုံး ပစ္စည်းများ တင်သွင်းလာမှု အပေါ်တွင် အခွန်ကင်းလွတ် သက်သာ ခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ကဏ္ဍတိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက်တဖက် တလမ်းမှလည်း ပံ့ပိုးဆောင်ရွက် ပေးလျက် ရှိသည်။

ထို့ပြင် အများပြည်သူ စားသုံးရန် မသင့်သော ပစ္စည်းများ စားသုံးမှုမှ ဟန့်တားရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အခွန်နှုန်းများကို မြင့်မားစွာ သတ်မှတ်ထားပါသည်။ လူများစု မသုံးစွဲဘဲ ဝင်ငွေများသူ လူနည်းစုသာ သုံးစွဲသော ပစ္စည်းဖြစ်၍ အခွန်ရငွေ ကျဆင်းနိုင်သော်လည်း လူအများစု အတွက် ထိခိုက်ခြင်း မရှိနိုင်သကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်တွင်လည်း သိသာစွာ ထိခိုက်မှု မဖြစ်နိုင်ပေ။ သာမန်ပြည်ပမှ ဝင်ရောက်လာသော ခရီးသည်များအတွက် အရက် နှစ်ပုလင်း၊

စီးကရက် အလိပ်(၄၀၀) အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးထားပြီး နိုင်ငံတကာ အတိုင်းအတာ အဆင့် တွင် မြင့်မားစွာ သက်သာခွင့် ပေးထားပြီးဖြစ်သည်။ တဖန်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အထောက် အကူပြုသော ထရပ်ကားနှင့် ပစ်ကပ်ကားများပေါ်တွင် အခွန်နှုန်းကို နိမ့်၍ သတ်မှတ်ပြီး ဖိခံကားများ၊ လူနည်းစုသာ အသုံးပြုသော ကားများပေါ်တွင် အခွန်ဈေးနှုန်းမြင့် စွာသတ်မှတ် ထားပါသည်။ ပြည်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းများကို အကာအကွယ်ပေးသည့် အနေဖြင့် ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်စည်နှင့် အလားတူ တင်သွင်းလာသော ကုန်စည်များအပေါ် သွင်းကုန်ခွန် များကို မြင့်မားစွာ သတ်မှတ်၍ တားဆီးပေးထားပါသည်။ သွင်းကုန်အကောက်ခွန်နှုန်းနှင့် ပတ်သက်၍ သွင်းကုန်ခွန် နှုန်းထားဇယားတွင် ကုန်စည် အမယ်များကို ခေါင်းစဉ် (၁၉)ခု ခွဲ၍ ဖော်ပြထား ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

၁။	အစားအစာများ	တန်ဖိုး၏ ၂၀% မှ ၁၅၀%
၂။	အပျော်ယမကာနှင့် ဆေးရွက်မှ ပြုလုပ်ထား သော ပစ္စည်းများ	တန်ဖိုး၏ ၁၀၀% မှ ၅၀၀%
၃။	အဆီပါသောအရာဝတ္ထုများ၊ ဆီ၊ ဖယောင်း၊ အမဲဆီ၊ သားတိရစ္ဆာန်နှင့် အဆီခဲ	တန်ဖိုး၏ ၁၀% မှ ၃၅%
၄။	ဓာတ်သတ္တုနှင့် အလားတူ ကုန်ပစ္စည်းများ	တန်ဖိုး၏ ၁၀% မှ ၁၀၀%
၅။	ကြက်ပေါင်စေး၊ သားရေစိမ်းများ နယ်ပြီးသားရေ	တန်ဖိုး၏ ၄၀% မှ ၁၀၀%
၆။	အမွှေးအကြိုင်၊ နံသာ၊ အလှကုန်ပစ္စည်း	တန်ဖိုး၏ ၂၅% မှ ၃၀၀%
၇။	စက္ကူနှင့် စာရေးကိရိယာများ	တန်ဖိုး၏ ၁၀% မှ ၇၅%
၈။	အထည်အလိပ်ပစ္စည်း	တန်ဖိုး၏ ၅% မှ ၃၀၀%
၉။	တွင်းထွက်နှင့် လည်းကောင်းတို့မှ ပြုလုပ်ရရှိပစ္စည်း	တန်ဖိုး၏ ၁၀% မှ ၁၀၀%
၁၀။	ရွှေ၊ ငွေ အဖိုးထိုက် သတ္တုများနှင့် ကျောက်မျက်ရတနာ၊ ပုလဲများ	တန်ဖိုး၏ ၇၅% မှ ၃၀၀%
၁၁။	သတ္တုထည်များ	တန်ဖိုး၏ ၁၀% မှ ၁၀၀%
၁၂။	စက်ယန္တရားများ၊ ကိရိယာတန်ဆာပလာ	တန်ဖိုး၏ ၁၅% မှ ၂၀၀%
၁၃။	သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အသုံးအဆောင် ယာဉ်များ	တန်ဖိုး၏ ၅% မှ ၃၀၀%
၁၄။	အထွေထွေ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ	တန်ဖိုး၏ ၅၀% မှ ၂၀၀%
၁၅။	ဦးထုပ်များ၊ ထီးနှင့် ဖိနပ်များ	တန်ဖိုး၏ ၂၀% မှ ၁၅၀%
၁၆။	လက်နက်နှင့် ပေါက်ကွဲစေတတ်သော ပစ္စည်း	တန်ဖိုး၏ ၂၅% မှ ၁၀၀%
၁၇။	အနုပညာပစ္စည်းများ	တန်ဖိုး၏ ၅% မှ ၁၅၀%
၁၈။	ကလေးကစားစရာနှင့် ကစားခုန်စား ကိရိယာ	တန်ဖိုး၏ ၂၀% မှ ၃၅၀%
၁၉။	အထွေအထွေပစ္စည်းများ	တန်ဖိုး၏ ၁၀% မှ ၁၀၀%

သွင်းကုန်ပစ္စည်း အကောက်ခွန်နှုန်းထားများအရ ကုန်ပစ္စည်းများကို ခွဲခြားကြည့်လျှင် အများဆုံးတင်သွင်းမှု ပြုကြသော ပစ္စည်းများမှာ -

- ၁။ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ^{၂၄}
- ၂။ တဝက်တပျက် စက်မှုကုန်စည်များ^{၂၅}
- ၃။ ကုန်ချောပစ္စည်းများ^{၂၆}
- ၄။ အရံပစ္စည်းများ^{၂၇}
- ၅။ ဖိမ်ခံပစ္စည်းများ^{၂၈} (ဥပမာ- စီးကရက်၊ အရက်)

ဟူ၍ တွေ့ရပေသည်။ ယင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင့်သုံးနေသော အကောက်ခွန် ရည်ရွယ်ချက်၊ မူဝါဒများအရ အခွန်နှုန်းထားများကို ခွဲခြားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အများပြည်သူ လုံလောက်စွာ စားသုံးနိုင်ရေးအတွက် အခြေခံစားကုန်များနှင့် ပြည်တွင်းစက်မှု လုပ်ငန်းများအား အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသော ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ တို့ကိုအခွန်နှုန်း နိမ့်နိမ့် သတ်မှတ်ပေးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် လယ်ယာကဏ္ဍ တိုးတက်ရေးအတွက် လိုအပ်သော စိုက်ပျိုးရေးသုံး စက်ကိရိယာများ၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး စသည်တို့ကို အကောက်ခွန်နှုန်းသုည^{၂၉} ထားပြီး အခွန် စည်းကြပ် ကောက်ခံခြင်း မရှိချေ။ ထို့အတူ ပြည်သူ လူထုကျန်းမာရေး၊ ဆေးဝါးကုသမှု သက်သာစေရေးအတွက် ကာကွယ်ရေး ကုသဆေး (၃၆)မျိုး ကိုလည်း အခွန် မကောက်ချေ။ ထို့အပြင် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းတွင် သုံးသော စက်ကိရိယာ ပစ္စည်းများ (ဥပမာ ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း၊ လမ်းတံတားတည်ဆောက်ရေး) ကိုလည်း အခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားပေသည်။ သို့ကြောင့် နေ့စဉ်မလိုအပ်သော အများပြည်သူ မသုံးစွဲနိုင်သော ဖိမ်ခံပစ္စည်းများ ဥပမာ-ဖိမ်ခံကား၊ အရက်၊ စီးကရက်၊ ရေမွှေး စသည်တို့ကို အခွန်နှုန်း မြင့်မားစွာ (၅၀၀%) အထိသတ်မှတ်ထားသည် ပြည်တွင်းစက်မှု လုပ်ငန်းကို တွန်းအားပေးသည့် အနေဖြင့် ပြည်ပမှ ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ကာကွယ်တားဆီးပေးသည့် အနေဖြင့် အခွန်နှုန်း မြင့်မားစွာ သတ်မှတ်၍ လည်းကောင်း၊ လိုင်စင်စနစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အရည်အချင်း စံချိန်သတ်မှတ်ကာ ကန့်သတ်ချက်များဖြင့်လည်းကောင်း၊ လုပ်ဆောင်ပေးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်ပမှ ကားတင်သွင်းမှုကို လေ့လာကြည့်လျှင် ခရီးသည်တင် ဘတ်(စ်)ကားများ၊ ပစ်ကပ်များ၊ ထရပ်ကားများ၊ ဖိမ်ခံဆလွန်းကားများ ဟူ၍ ရှိပေရာ နိုင်ငံအတွင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အတွက် အထောက်အကူပြုစေသော ခရီးသည်တင် ဘတ်(စ်)ကားများ၊ ပစ်ကပ်များ၊ ထရပ်ကား များ ကိုမူ အခွန်နှုန်း (၃၀%) သာရှိပြီး နိမ့်သည်ကို တွေ့ရသည်။ လူနည်းစုသာ အသုံးပြုသော ဖိမ်ခံကားများမှာမူ တန်ဘိုး၏ (၃၀၀%) အခွန်နှုန်းသတ်မှတ်ထားသည်။ ထို့ပြင် ပြည်တွင်း၌

^{၂၄} raw material
^{၂၅} Semi finished good
^{၂၆} finished good
^{၂၇} raw materials
^{၂၈} luxury goods
^{၂၉} zero rate

မော်တော်ယာဉ် စီးရေများပြားမှုကြောင့် လမ်းပန်းခရီးသွားလာရာ ပိတ်ဆို့မှုများ လောင်စာဆီ အခက်အခဲများ ရှိလာ၍လည်းကောင်း၊ တခါတရံတွင် ဆလွန်းကား တင်သွင်းမှုကို သွင်းကုန်လိုင်စင် စနစ်ဖြင့် ကန့်သတ်ချက်ထားပြီး တင်သွင်းခွင့်ပြုသည်ကို တွေ့ရသကဲ့သို့ ဘယ်မောင်း၊ ညာမောင်း ကန့်သတ်ချက်များနှင့် အခွန်အကောက် မဟုတ်သော တားဆီးမှုများလည်း လုပ်ဆောင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ပို့ကုန်နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နိုင်ငံဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ လယ်ယာထွက် ကုန်စည်များတင်ပို့မှု ရှိပေသည်။ သာမန်အားဖြင့် ပို့ကုန်ပစ္စည်း များ ပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ခံလေ့ မရှိပေ။ အကြောင်းမှာ ပို့ကုန်တွန်းအားပေးသော စီးပွားရေး မူဝါဒအရ ပြည်ပဈေးကွက်၌ ယှဉ်ပြိုင်အား ကောင်းစေရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပြည်တွင်း အတွက် လိုအပ်ပြီး ပြည်တွင်းစားသုံးမှု ဖူလုံစေရန် လိုအပ်သော ကုန်စည်များ (ဥပမာ - ဆန်၊ ပဲ) စသည်တို့ကိုမူ အခွန်ကောက်ခံလေ့ရှိသည်။

ပို့ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစားအလိုက် အခွန်နှုန်းများ

	ပစ္စည်း	ပို့ကုန်ခွန်နှုန်း
၁။	(က) ဆန်(စပါး) ဆန်မှုန့်	တတန်လျှင် ၁၀ ကျပ်
	(ခ) ဆန်ဖွဲကြမ်း၊ ဆန်ဖွဲနု	တတန်လျှင် ၅ကျပ်
၂။	နှမ်းဖတ်၊ ပဲဖတ် စသည့် ဆီထုတ်ပြီး ကျန်သည့်အဖတ်	တန်ဖိုး၏ ၅%
၃။	ကောက်ပဲသီးနှံ	တန်ဖိုး၏ ၅%
၄။	ဝါး	တန်ဖိုး၏ ၁၀%
၅။	တိရိစ္ဆာန် သာဓေရရိုင်း	တန်ဖိုး၏ ၅%

အထက်ဖော်ပြပါ ပို့ကုန် ပစ္စည်း (၅)မျိုးပေါ်တွင်သာ အကောက်ခွန်နှုန်း စည်းကြပ်၍ ကျန်ပို့ကုန်များကိုမူ အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ခြင်း မပြုချေ။ ပို့ကုန်ခွန် ကောက်ခံရာတွင် သဘာဝ အရင်းအမြစ်ကို ကုန်ခမ်းပျက်စီးမှု မဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းပေးရန် လိုသည်။ ဥပမာ - ယခင်က ကျွန်းသစ်၊ ပျဉ်းကတိုးစသည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကို တင်ပို့ခွင့် ပြုပေသည်။ သစ်မျေးကွက် တွင် မြန်မာ့ပို့ကုန် သစ်များမှာ လူကြိုက်များ၊ နေရာရလာသည့်အခါ ဈေးကောင်းရလာသဖြင့် သစ်များကို ပိုမိုတင်ပို့ကြသည်။ ထိုအခါ သစ်တောများ သဘာဝယဇာတ အရင်းအမြစ်များ ပြုန်းတီးမှုကို ရင်ဆိုင်ရတော့မည့် အခြေအနေမျိုးဖြစ်လာပေသည်။ ထိုအခါ နိုင်ငံတော်မှနေ၍ သစ်တင်ပို့မှုကို အစိုးရတဦးတည်းသာ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့ပြီး၊ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ကိုင်မှုကို ပိတ်ပင် ခဲ့သည်။ အခွန်နှုန်းကိုလည်း သတ်မှတ်ခဲ့ပေသည်။ ပို့ကုန်လိုင်စင်များကိုလည်း ကန့်သတ် လိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် ပို့ကုန်များကို အခွန်ကောက်ရာတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းစားသုံးမှု ဖူလုံရေးနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ် မပြုန်းတီးရေးအတွက် အချို့သော ပို့ကုန်စည်များပေါ်တွင်သာ အခြေအနေအရ ပို့ကုန်နှင့် ပတ်သက်၍ အကောက်ခွန်နှုန်းများကို အနိမ့်ဆုံးအဆင့်အထိ သတ်မှတ်ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းလာသော ပစ္စည်းမှန်သမျှအား အကောက်ခွန်နှုန်းစာရင်းဇယား(၁) အရ သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းထားများဖြင့် စည်းကြပ်ကောက်ခံမှုကို ပြုလုပ်ပါသည်။ တခါတရံ တင်သွင်းလာသော ရည်ရွယ်ချက်ချင်း မတူညီပါက ပစ္စည်းအမျိုးအစားချင်းတူညီသော်လည်း အကောက်ခွန်နှုန်းများမှာ ကွာခြားသွားတတ်သည် လည်းရှိပါသည်။

ပစ္စည်းအမျိုးအစား တူသည်။ သို့သော် အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ တစ်ဦးအပေါ်တွင် ၅၅% နှုန်း စည်းကြပ်ပြီး အခြားတစ်ဦးအပေါ်တွင် ထိုပစ္စည်းကိုပင် (၁၅%) နှုန်း ကောက်ယူမှုမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ ဥပမာ - collapsible tube ခဲဘူးခွံသည် သွားတိုက်ဆေး ထည့်ရာတွင် အသုံးပြုသည်။ ဘီပီအိုင်မှ ထုတ်လုပ်သည့် ရွေ့လိမ်းဆေး၊ ခရမ်းရောင်လိမ်းဆေး^{၃၃} များတွင်လည်း ထည့်သွင်းအသုံးပြုသည်။ သာမန်အားဖြင့်လည်းကောင်း ခဲဘူးခွံအား သတ္တုဘူးခွံအနေဖြင့် အကောက်ခွန်နှုန်းဇယား အမှတ်စဉ် (၁၃၀၁) ဆောက်ရှိ အခွန်နှုန်း (၅၅%) ကောက်ခံစည်းကြပ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော် ဝန်ကြီးဌာန၏ ၁၅/၁၂/၅၉ နေ့စွဲပါ စာအမှတ် ၁၂၅၁၁၅၉' ၅၆/၅၉ အရ ၁၅.၆ လာယအားခွံသည် ဘီပီအိုင်မှ ဆေးဝါးထည့်ရန် အတွက် တင်သွင်းလာပါက ၁၅% သာ ကောက်ခံ စည်းကြပ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး လူသုံးကုန် ပစ္စည်းအတွက် သွားတိုက်ဆေးထည့်ရန် တင်သွင်းလာခဲ့ ပါက ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော် ဝန်ကြီးဌာန၏ ၁၅/၉/၆၁ နေ့စွဲပါ အမိန့်ကြော်ညာစာ အမှတ်-၃၅၀၊ သွင်းကုန် အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ ဇယား ခေါင်းစဉ် (က) အထွေထွေအောက် အမှတ်စဉ် (၅၈) အရ ၂၅% ကောက်ခံစည်းကြပ်ရမည်။

Methanal (Methyl Alcohol) အပေါ်အကောက်ခွန် ဥပဒေတွင် (၅၀၀%) ကောက်ခံရန် ပြဋ္ဌာန်းထားပေသည်။ သို့သော် ရေနံထွက်ပစ္စည်း ဖြန့်ဖြူးရောင်းချရေး ကော်ပိုရေးရှင်းမှ မြန်မာ့လေကြောင်းကော်ပိုရေးရှင်းပိုင် လေယာဉ် စက်မှုကုန်ကြမ်းအဖြစ် အသုံးပြုရန် တင်သွင်းလာပါက (၅၀%) သာကောက်ခံရမည်ဖြစ်သည်။ ဘီပီအိုင်မှ ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရန် တင်သွင်းလာပါက ၁၅% သာကောက်ခံရန် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော် ဝန်ကြီးဌာနမှ အမိန့်ကြော်ညာစာများအရ အမျိုးမျိုးနှုန်းထားခွဲ၍ ကောက်ခံစည်းကြပ်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းအမျိုးအစား တူညီပါလျှင် အသုံးပြုရမည့် ရည်ရွယ်ချက်ချင်း မတူညီပါက အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ရာတွင် နှုန်းထားကွဲပြားခြားနား နိုင်သကဲ့သို့ တူညီသော ပစ္စည်းဖြစ်သော်လည်း စည်းကြပ်တန်ဖိုး ကွဲပြားတတ်ပေသည်။ ထို့ပြင် ပစ္စည်းအမျိုးအစား တူညီပါလျှင် တင်သွင်းလာပုံ ကွဲပြားသည်နှင့် အကောက်ခွန်ပေးဆောင် ရသည်မှာ ကွဲပြားသွားတတ်ပါသည်။ ဥပမာ- နေရှင်နယ် အမျိုးအစား (၁၄") အရွယ်ရှိ ရုပ်မြင်သံကြား စက်တလုံးကို တင်သွင်းလာသည် ဆိုပါစို့၊ ထိုသို့ တင်သွင်းလာရာတွင် -

- (၁) ခရီးသည်နှင့်အတူ ဝန်စည်အဖြစ်ပါရှိလာခြင်း၊
- (၂) ခရီးသည်နှင့် အတူမပါရှိဘဲ လေယာဉ်တန်ဆာဖြင့် တင်ပို့လာခြင်း၊
- (၃) အခြားဝန်စည်များနှင့် အတူသင်္ဘောဖြင့် ရောက်ရှိလာခြင်း၊ ဟူ၍ (၃)မျိုးရှိပေသည်။ ယင်းတို့အနက် ပထမအမျိုးအစားဖြစ်သည့် ခရီးသည်နှင့် အတူပါလာခြင်းက

^{၃၃} Gention Violet

အကောက်ခွန် ကောက်ခံရာ၌ ပစ္စည်းစည်းကြပ်တန်ဖိုးပေါ်တွင် ကောက်ခံရပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ခရီးသည်နှင့် အတူပါရှိလာသည့် နေရှင်နယ် အမျိုးအစား ရုပ်မြင်သံကြားစက်၏ စည်းကြပ် တန်ဖိုးမှာ လေယာဉ်တန်ဆာ မပါရှိ၍ အကောက်ခွန်နည်းပေမည်။

လေယာဉ်တန်ဆာဖြင့် ပြုလုပ်တင်သွင်းခဲ့ပါက စည်းကြပ်တန်ဖိုးမှာ (၅%) နှုန်း ပါရှိ လာသည်ဖြစ်၍ အကောက်ခွန် အနည်းငယ် ပိုမို လာမည်ဖြစ်သည်။

အခြားပစ္စည်းများနှင့်အတူ သင်္ဘောဖြင့် တင်သွင်းလာပါက သင်္ဘောတန်ဆာအတိအကျ မသိရှိနိုင်သဖြင့် ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုးအပေါ် (၂၀%) နှုန်း ပေါင်းထားခြင်းကြောင့် စည်းကြပ် တန်ဖိုး ပိုမိုများပြားသွားပြီး အကောက်ခွန် ပို၍ များမည်ဖြစ်သည်။

၂-၃-၁ အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်သက်သာခွင့်ပြုခြင်း

အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်သက်သာခွင့်ပြုရန် ပင်လယ်ကြောင်း အကောက်ခွန် ဥပဒေ ပုဒ်မ(၂၃)ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ယင်းဥပဒေအရ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာနသည် အထွေထွေ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် သက်သာခွင့်ရှိသည့် ကုန်ပစ္စည်းအမည်စာရင်းကို အမိန့်ကြော်ငြာ စာဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့၍ အကောက်ခွန်နှုန်း စာရင်းပထမနှင့် ဒုတိယဇယားတို့တွင် ဖော်ပြထားပါ သည်။ သို့ရာတွင် ထူးခြားသော ကိစ္စရပ်များအတွက် အခွန်ကင်းလွတ်သက်သာခွင့် ကောင်းခံလာ ပါက ဆောက်ဖော်ပြပါ အခြေခံမူကြီး (၆)ရပ်နှင့် အကြီးဝင်သော ကိစ္စရပ်များ အတွက်သာ ခွင့်ပြုပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- (က) ပညာရေးနှင့်ကျန်းမာရေး တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သီးခြားတင်သွင်းသော ကိစ္စရပ်များ
- (ခ) သိပ္ပံပညာနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သီးခြားတင်သွင်းသော ကိစ္စရပ်များ၊
- (ဂ) ယဉ်ကျေးမှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး
- (ဃ) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေး ပြေပြစ်ချောမွေ့စေရေး
- (င) အမျိုးသားလုံခြုံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အထူးအစီအစဉ်အရ တင်သွင်းသော ကိစ္စရပ်များ
- (စ) ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်လူမှုရေးအတွက် အခမဲ့ပေးပို့လှူဒါန်းသော ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက် သော တင်သွင်းမှုများ တို့ဖြစ်ပါသည်။

အခြားအခွန်ကင်းလွတ် သက်သာခွင့်ပြုသော ကိစ္စရပ်မှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ အရ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသော ကုန်ပစ္စည်းများ အပေါ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေပုဒ်မ (၂၁)အရ အခွန်ကင်းလွတ်သက်သာခွင့် (၃)နှစ်ခွင့်ပြုပါသည်။ အခြားကင်းလွတ်ခွင့် ပြုနိုင်သော ကိစ္စမှာ - အစိုးရဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တည်ဆဲဥပဒေ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတို့နှင့်အညီ တရားဝင်ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင် ထားသော ကုန်ထုတ် လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်း တရပ်ရပ်က အပ်ကုန်အရ ကုန်ချောထုတ်လုပ်၍ ပြည်ပသို့ပြန်လည် တင်ပို့ရန်အတွက် တင်သွင်းလာသည့် ထုတ်ပိုးပစ္စည်းများကို ပင်လယ်အကောက်ခွန် ဥပဒေ ပုဒ်မ(၂၃)အရ အကောက်ခွန်ကင်းလွတ် ခွင့်ပြုလိုက်ကြောင်း စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန

၏ - ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၈) ရက်နေ့စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်(၁၀)ပါ သတ်မှတ်ချက်နှင့် ညီညွတ်လျှင် အခွန်ကင်းလွတ် သက်သာခွင့် ရရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အခွန်ကင်းလွတ် သက်သာခွင့် ဖက်လုံးပေး၍ ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အမျိုးမျိုးကို ဆွဲဆောင်လျက် ရှိပေသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင် ရသော ရည်ရွယ်ချက်မှာ -

- (က) အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုဖန်တီးပေးနိုင်ရန်၊
- (ခ) ကျွမ်းကျင်မှု အတတ်ပညာများ ရရှိရန် ဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် "လွတ်လပ်သော စီးပွားရေး" ဟုခေါ်သော အခွင့်အရေးမျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများ ခွင့်ပြုလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပေသည်။ ဤအခွင့်အလမ်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းမှာ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ အထွေထွေ အခွင့်အရေးပေးမှု စနစ်အရ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများမှ တင်သွင်းလာသော ကုန်ကြမ်းနှင့် အချို့သော ကုန်ချောပစ္စည်းများ အပေါ် အခွန် သက်သာခွင့် အထူးအခွင့်အရေးများ ပေးထားသည်။ တစ်စုံတစ်ရာသော ပမာဏအထိ ခွင့်ပြုထား ပါသည်။

၂-၃-၂။ အထူးအမိန့်^{၃၅} ဖြင့်ပစ္စည်းထုတ်ယူခြင်း

“အထူးအမိန့်” ဆိုသည်မှာ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က မြန်မာ နိုင်ငံအတွင်းသို့ ကုန်လမ်း၊ ရေလမ်း၊ လေကြောင်းလမ်းတို့ဖြင့် ရောက်ရှိလာသော ကုန်ပစ္စည်း များ ကိုကျသင့်ငွေခွန် မပေးဆောင်မှီ ချွင်းချက်ဖြင့် အမြန်ဆုံး ထုတ်ယူခွင့်ပြု နိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ပြည်ပသို့ အရေးတကြီးတင်ပို့ရန် လိုအပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများကိုလည်း အထူးအမိန့်ဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ ယင်းအထူးအမိန့်ကို နိုင်ငံတော်အတွက် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ ထိခိုက်နစ်နာစေနိုင်မည် မဟုတ်ဟု ယုံကြည်ရသော အထူးအရေးကြီး ကိစ္စရပ်များအတွက် ထုတ်ပေးရန် ဖြစ်ပြီး ပုံမှန်လုပ်ဆောင်မှု အဖြစ်မကျင့် သုံးရပေ။

ကုန်ပစ္စည်းများကို အထူးအမိန့်ဖြင့် ထုတ်ယူခွင့်ပြုရာ၌ အောက်ပါအချက်အလက် တခုခု ပေါ်တွင်မူတည်၍ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ပါသည်။

- (က) ပုပ်သိုးပျက်စီးလွယ်သော ပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း၊^{၃၆}
- (ခ) နိုင်ငံတော် စီမံကိန်းဖြင့် တည်ဆောက်နေသော စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ၊ အဆောက်အဦများ အတွက် အချိန်မီလိုအပ်သော ပစ္စည်းဖြစ်ပြီး စာရွက်စာတမ်း မပြည့်စုံ၍ ပစ္စည်းထုတ်ယူ ရန် ဆိုင်းငံ့နေခြင်း။
- (ဂ) သက်ရှိသတ္တဝါ၊ သက်ရှိအပင်များ၊ သေဆုံးသူ၏ ရုပ်ကလာ ပ်စသည့် အမျိုးအစားများ ဖြစ်နေခြင်း။

^{၃၅} Special Order
^{၃၆} perishable goods

(ဃ) အစိုးရဌာန (က)အစိုးရစီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုခုမှ တင်သွင်းလာသော ပစ္စည်းဖြစ်ပြီး သတ်မှတ်ထားသော အခွန်တော်ငွေမရှိ၍ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး၏ ထောက်ခံချက်ဖြင့် အထူးအမိန့်ဖြင့် ထုတ်ယူခွင့် တောင်းခံလာခြင်း။

(င) အန္တရာယ်ရှိသော ပစ္စည်းများ၊ အပူချိန်အကန့်အသတ်ဖြင့် ထားရှိရသော ရောဂါကာကွယ် ဆေးများ စသည်တို့ဖြစ်ခြင်း၊ (ဥပမာ - ရေဒီယိုသတ္တိကြွပစ္စည်းများ၊ ဗိုင်းရပ်(စ်)ပိုး အရင်များ^{၃၅})

(အချို့သော ကုန်ပစ္စည်းများကို အထူးအမိန့်တောင်းခံရာ၌ အောက်ပါ သတ်မှတ်ထားသော စာရွက်စာတမ်းများ တင်ပြမှသာ ခွင့်ပြုနိုင်ပါသည်။)

(က) ဆက်သွယ်ရေး၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာများအတွက် ဆက်သွယ်ရေး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးဦးစီးဌာနမှ ကန့်ကွက်ရန် မရှိကြောင်း ထောက်ခံစာ၊

(ခ) သီးနှံများအတွက် သီးနှံပိုးမွှားကင်းစင်ကြောင်း လက်မှတ်^{၃၆}

(ဂ) သက်ရှိသတ္တဝါအတွက် ကျန်းမာကြောင်းလက်မှတ်^{၃၇}

(ဃ) သေဆုံးသူ ရုပ်ကလပ်အတွက် Death Certification

(င) ပေါက်ကွဲ မီးလောင်စေတတ်သော ပစ္စည်းများအတွက် သိုလှောင်ခွင့်အမိန့် (နယ်စပ်ဒေသမှ တင်သွင်းလာသော ဒီဇယ်ဆီ၊ ဓာတ်ဆီတင်သွင်းမှုနှင့် ပတ်သတ်၍ Storage permit ရှိရန် လိုအပ်သည်။)

(စ) အများပြည်သူတို့အား ပြန်လည်ရောင်းချမည့် စားသောက်ကုန်များအတွက် အမျိုးသားကျန်းမာရေးဓာတ်ခွဲဌာနမှ စားသုံးရန် သင့်တော်ကြောင်းလက်မှတ် Fit for human Consumption Certificate တို့ကို တင်ပြနိုင်ရပါမည်။

အထူးအမိန့်ဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်ယူခွင့်ပြုရာ၌ အစိုးရဌာနများကို ဦးစားပေးပြီး ခွင့်ပြုပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံခြားသံရုံးများကိုလည်း ခွင့်ပြုပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပစ္စည်းများအတွက် အလွန်အမင်း ပုပ်သိုးပျက်ဆီးလွယ်သည့် ပစ္စည်းများ^{၃၈}၊ အန္တရာယ်ရှိသော ပစ္စည်းများ^{၃၉}၊ သက်ရှိသတ္တဝါများ^{၄၀}၊ ဖြစ်မှသာလျှင် ခွင့်ပြုပါသည်။ အစိုးရရင်းနှီး မတည်ငွေ (၅၀%) ပါဝင်သည့် ဖက်စပ်ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ မြန်မာရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုကောက်မရှင်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ထူထောင်ထားသော ကုမ္ပဏီလီမိတက် များကိုလည်း ခွင့်ပြုလျှက်ရှိပါသည်။

ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသော သွင်းကုန်များနှင့် ပတ်သက်၍ လိုအပ်သော အထောက်အထားများ မပြည့်စုံခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန် သတင်းအချက် အလက်

^{၃၅} Live Virus
^{၃၆} sanitary certificate
^{၃၇} Veterianary Certificate
^{၃၈} Highly perishable goods
^{၃၉} Dangerous Goods
^{၄၀} Living beings

လိုအပ်ခြင်း၊ ကျသင့်သော အခွန်အခများ စည်းကြပ်ရန်အလို့ငှာ တန်ဖိုးဖြတ်ရန် သတင်း အချက်အလက် မပြည့်စုံခြင်း၊ သွင်းကုန်ခွင့်ပြုချက်ပါ ကန့်သတ်ချက်များကို ဌာနဆိုင်ရာ များထံ မှ ရရှိသည်အထိ စောင့်ဆိုင်းနေရခြင်းစသော အကြောင်းရင်းကြောင့် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာ မှုများ ဖြစ်ပေါ်တတ်ပေသည်။ ထိုအခါဒါလက် ဂါ.ကိစ္စများ ပြေလည်သွားရန်အချိန် ဆိုင်းစည်းကြပ်မှု စနစ်^{၂၅} ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

အချိန်ဆိုင်း စည်းကြပ်မှု စနစ်ဆိုသည်မှာ - ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း၊ တန်ဖိုး ဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကြောင့် အခွန်စည်းကြပ်မှု လုပ်ငန်းများ ရပ်တန့်တုံ့ဆိုင်းခြင်း မဖြစ်စေရန် ကုန်သွင်းသူ၏တာဝန်ခံမှု၊ လည်းကောင်း၊ တင်ပြတောင်းဆိုမှုအရလည်းကောင်း၊ ကြေညာသော သွင်းကုန်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ လိုအပ်သော အကောက်ခွန် စည်းကြပ်မှုများကို ဆောင်ရွက်ပြီး ကုန်ပစ္စည်းများကို ရှင်းလင်းထုတ်ယူခွင့်ပြုပြီး မျက်မြင်စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်များအရ ကြေညာချက်နှင့် ကွဲလွဲချက်များကို တွေ့လျှင် နောက် ကြောင်းပြန်၍ အခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံမှု ပြုလုပ်သည့် စနစ်ပင်ဖြစ်သည်။ သွင်းကုန်များကို ရှင်းလင်းထုတ်ယူ ခွင့်ပြုပြီးမှ အချိန်ဆိုင်း၍ အပြီးသတ် စည်းကြပ်မှုကို ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် အချိန်ဆိုင်း စည်းကြပ်မှုစနစ်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

၂-၃-၃ ။ ။ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများ

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ အဓိကတာဝန်တရပ်ဖြစ်သော အခွန်ဘဏ္ဍာရရှိရေးအတွက် အကောက်ခွန်များ ကောက်ခံနိုင်ရန် အောက်ဖော်ပြပါ ဥပဒေများအရ ဆောင်ရွက်ပါသည်။

- (က) ပင်လယ်ကြောင်းနှင့် ကုန်လမ်းအကောက်ခွန်ဥပဒေ
- (ခ) ၁၉၉၂ ခုနှစ် အကောက်ခွန်နှုန်းဥပဒေ (နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ် ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့၏ ဥပဒေအမှတ်(၂/၉၂)
- (ဂ) စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာန) ၏ ၁၂/၃/၉၃ နေ့စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၈) နှင့် (၁၉) ဖြင့်ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သော မြန်မာ နိုင်ငံအကောက်ခွန်နှုန်းစာရင်း)^{၂၆}

ယင်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသော အခြားဥပဒေများမှာ -

- (က) အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် တရားဥပဒေနှင့်အညီလိုက်နာကျင့်သုံးသော အဖွဲ့အစည်း^{၂၇} ဖြစ်သည်နှင့် အညီအခြားဌာနများမှ ထုတ်ပြန်ပြဋ္ဌာန်းထားသော ကန့်သတ်တားမြစ်ချက် နှင့်ညီညွတ်စွာတင်သွင်း၊ တင်ပို့ခြင်း ရှိမရှိစိစစ်ကွပ်ကဲရေး စသောလုပ်ငန်းများကိုလည်း

^{၂၅} Deffered Control System
^{၂၆} Customs Tariff and statistical Nomenclature bases on Harmonized system
^{၂၇} Law enforcement Agency

ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ ယင်းဌာနနှင့် ဆက်စပ်သော ဌာနများမှာ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- (၁) ၁၉၄၇ ခုနှစ် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန် ကြီးကြပ်မှု (ယာယီ) အက်ဥပဒေ
- (၂) ၁၉၄၇ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားငွေလွှဲမှု စည်းမျဉ်း သတ်မှတ်ရေး ဥပဒေ။
- (၃) ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသော ဆေးဝါးဥပဒေ (န-၀-တ ၏ ဥပဒေ ၁/၉၃)
- (၄) ရေနံအက်ဥပဒေ
- (၅) ပေါက်ကွဲစေတတ်သော ပစ္စည်းများအက်ဥပဒေ
- (၆) လက်နက်ဥပဒေ
- (၇) ဖျက်ဆီးစေတတ်သော ပိုးမွှားများ အက်ဥပဒေ
- (၈) တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ အကာအကွယ်ပေးရေး ဥပဒေ
- (၉) သက်ရှိသတ္တဝါများ တင်သွင်းရေး အက်ဥပဒေ
- (၁၀) ရှေးဟောင်း ဝတ္ထုပစ္စည်းများ အက်ဥပဒေ
- (၁၁) ၁၉၉၁ ခုနှစ် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ဥပဒေ
- (၁၂) လိုင်စင်ခွန်
- (၁၃) သစ်တောအက်ဥပဒေ
- (၁၄) မြန်မာနိုင်ငံ ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းနှင့် စာပို့တိုက်ဥပဒေ
- (၁၅) မြန်မာနိုင်ငံ မီးပြတိုက် ဥပဒေ
- (၁၆) သတ္တုတွင်းဥပဒေ

အကယ်၍ တင်သွင်း၊ တင်ပို့သော ပစ္စည်းများသည် အထက်ပါဥပဒေများနှင့် ညှိစွန်းမှု ရှိပါက အထူးလိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများ ပါရှိရမည်။ ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းဖြစ်ပါက ဆက်သွယ်ရေး ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနမှ ခွင့်ပြုချက် စာရွက်စာတမ်း ပါရှိရမည်။ သက်ရှိ တိရိစ္ဆာန်များ ဖြစ်ပါက ကျန်းမာကြောင်း ထောက်ခံချက်၊ ကျောင်းသုံးစာအုပ် အဟုတ်သော အခြားသော စာအုပ်စာတမ်းများနှင့် အသံသွင်း ကက်ဆက်ခွေများ ဖြစ်ပါက စာပေဖိစစ်ရေးမှ ကန့်ကွက်ရန်မရှိကြောင်း ထောက်ခံချက် ပါရှိရမည်။ ရုပ်သံသွင်းပြီး ဗွီဒီယိုအခွေများ ဖြစ်ပါ က ဗွီဒီယိုဆင်ဆာအဖွဲ့မှ ကန့်ကွက်ရန် မရှိကြောင်း ထောက်ခံစာ ပါရှိရပါမည်။

၂-၄။ ။ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း

အကောက်ခွန်ဌာန အနေဖြင့် အကောက်ခွန်စည်းကြပ် ကောက်ခံရာတွင် ကုန်တန်ဖိုး သတ်မှတ်ခြင်း^{၅၅} ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း^{၅၆} နှင့် ကျသင့်သော အခွန်အခ ကောက်ခံခြင်း^{၅၇} ဟူသော လုပ်ငန်းစဉ်သုံးရပ်အနက် တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းသည် ရှေးဦးစွာ ဆောင်ရွက်ရသည့် အခြေခံ အကျဆုံး အရေးကြီးဆုံးလုပ်ငန်း တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

ခေတ်နှင့်အညီ ပြောင်းလဲလာသော အကောက်ခွန်နှုန်းစနစ်^{၅၈} များကြောင့် အကောက်ခွန် ဆိုင်ရာ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းသည်လည်း အဓိပ္ပါယ် လေးနက်ပြီး အရေးကြီးလာခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ ရှေးအခါက အကောက်ခွန် ကောက်ခံခြင်း၏ ဦးတည်ချက်သည် အခွန်ဘဏ္ဍာ ရရှိရေး အတွက် ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ များသောအားဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများ၏အရေအတွက်၊ အလေးချိန်၊ အတိုင်းအထွာစသည့် တို့အပေါ်တွင် မူတည်၍ အခွန်^{၅၉} ကို ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါ တွင်မူ အခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် အခွန်ဘဏ္ဍာ ငွေရရှိရေးသက်သက် မဟုတ်တော့ဘဲ ပြည်တွင်း စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အားပေးခြင်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာဘက်သို့ ဦးလှည့်သွားပြီး ဖြစ်၍ တန်ဖိုးအပေါ်မူတည်၍ အခွန်ကောက်ခံခြင်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုလာပါသည်။

အကောက်ခွန် တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းသည် အကောက်ခွန်နှုန်း စနစ်အတွက် အထောက် အကူပြုသည် သာမက အကောက်ခွန်တန်ဖိုးအပေါ် အကိုးအကားပြုနေရသော နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှု ဆိုင်ရာ စာရင်းအင်းလည်း ပိုမို မှန်ကန် အားထားရသည့် စာရင်းအင်း များဖြစ် လာပေမည်။ အကောက်ခွန်နှုန်းဆိုင်ရာ အတွက်ကျ ကိုတာ^{၆၀} ပင်ရင်း နိုင်ငံဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း များနှင့် ဦးစားပေးအကောက်ခွန်နှုန်း^{၆၁} တို့သည် တန်ဖိုးအပေါ် တည်မှီနေသည့် အလျောက် တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းသည် လွန်စွာအရေးပါလှပေသည်။

တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း၏အဓိပ္ပါယ်

တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ မှန်ကန်သောနည်းဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခု၏ တန်ဖိုးကို အခြားအရာတစ်ခုဖြင့် ခန့်မှန်းချိန်တွက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုသော် ကုန်သွယ်မှုတွင် ယခုတိုင်ကျင့်သုံးလျက် ရှိသော ရှေးအခါက တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းနည်း ဖြစ်သည့် (Barter systems) ခေါ် ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုကို အခြားပစ္စည်းတစ်ခုဖြင့် ဖလှယ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - လယ်ပိုင်၊ ယာပိုင်ရှင် တို့သည် လည်းကောင်းတို့၏ လယ်ယာထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်သော

^{၅၅} Valuation
^{၅၆} Classification
^{၅၇} assessment
^{၅၈} Tariff system
^{၅၉} specific rate of duty
^{၆၀} Tariff Quota
^{၆၁} Tariff Preforenu

ဆန်စပါး၊ မြေပဲ စသည်တို့ကို လယ်ယာလုပ်သားများ၏ လုပ်ခအဖြစ် အကွက်ကျကျ ပေးချေခြင်းမျိုးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့အလဲအလှယ် အဖြစ်ဖလှယ်ခြင်း အားဖြင့် ကုန်သွယ်မှုဟူ၍ ပေါ်ပေါက် လာပါသည်။ ထိုသို့ ကုန်ပစ္စည်း ဖလှယ်ခြင်းသည်ပင်လျှင် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ တန်ဖိုးသတ်မှတ် ခြင်း တမျိုးပင်ဖြစ်သည်။

အကောက်ခွန် တန်ဖိုးမှာ ကုန်သွယ်မှု ဆိုင်ရာ တန်ဖိုးနှင့် မတူတစ်မူထူးခြားပါသည်။ အကြောင်းကား ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူ နှစ်ဦးအကြား အရောင်းအဝယ်ဖြစ်သည့် တန်ဖိုးသာ မဟုတ်၊ အခြားမည်သည့်အလားတူ ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူအကြား အရောင်းအဝယ် ဖြစ်သော တန်ဖိုး၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် တရားမျှတပြီး မည်သူမဆို အယုတ်၊ အလတ်၊ အမြတ် မရွေး ဝယ်ယူနိုင်သော စံတန်ဖိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများသည် အောက်ဖော်ပြပါ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ရေး ဆိုင်ရာ စနစ်တို့ကို ကျင့်သုံး ကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

- ၁။ ဘီဒီဗီ^၁ ခေါ် ဘရပ်ဆဲလ် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ တန်ဖိုးအဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်
- ၂။ အကောက်ခွန်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေသဘောတူညီချက် စည်းမျဉ်း(ရ) ပါ တန်ဖိုး အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်
- ၃။ The National Valuation System ခေါ် မိမိနိုင်ငံနှင့် ဆီလျော်အပ်စပ်သည့် တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရေး စနစ်တို့ဖြစ်သည်။

၂-၄-၁ ။ ။ ထင်ရှားသော နိုင်ငံတကာ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စနစ်များ

တင်သွင်းလာသော ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံ တကာမှ ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော နည်းစနစ်မှာ -

- က။ ဘီဒီဗီ (B.D.V) ခေါ် ဘရပ်ဆဲလ် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ တန်ဖိုးအဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် The definition ဟုလည်းခေါ်ပါသည်။
- ခ။ အကောက်ခွန်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေ သဘောတူညီချက် စည်းမျဉ်း(ရ)ပါ တန်ဖိုးအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်^၂ တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

(က) ဘီ၊ ဒီ၊ ဗီ ခေါ် ဘရပ်ဆဲလ် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ တန်ဖိုးအဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်

ဘီ၊ ဒီ၊ ဗီ စနစ်ကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အပြီးတွင် ဥရောပနိုင်ငံအချို့မှ (Customs Union) အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ပြီး အကောက်ခွန်နှင့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေ သဘော တူညီချက် (GATT) မှ ချမှတ်ပြုစုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၅) ရက်နေ့တွင် ဘယ်ဂျီယံနိုင်ငံ၊ ဘရပ်ဆဲလ် မြို့၌ အကောက်ခွန် ကိစ္စရပ်များအတွက် တန်ဖိုး

^၁ B.D.V = The Brussels Definition of Values
^၂ The GATT Customs Valuation Code (GATT articalVII)

သတ်မှတ်ရေး ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် တစ်ရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤသဘောတူညီချက်သည် ဘရပ်ဆဲလ် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ တန်ဖိုး အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ(၂၈) ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အသီးသီးတို့မှ ဘီ၊ ဒီ၊ ဇီ တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရေး စနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးကြပါသည်။ ယင်းသည် ပထမဆုံးသော နိုင်ငံတကာ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ရေး စနစ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက် ပါသော^{၃၅} စာအုပ်ကို ရိုက်နှိပ် ဖြန့်ဝေပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ကမ္ဘာနှင့်အဝန်း ကျော်ကြားလာကာ စာချုပ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း (၃၃) နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

ဘီ၊ ဒီ၊ ဇီ တန်ဖိုးမှာ ပုံမှန်တန်ဖိုး^{၃၆} ဖြစ်ပါသည်။ ဈေးကွက်တွင် ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူ လွတ်လပ်စွာ အရောင်းအဝယ်ဖြစ်ရာတွင် အခွန်ပေးဆောင်ရမည့် အချိန်၌ အရောင်းအဝယ် ဖြစ်သည့် ဈေးနှုန်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပုံမှန်တန်ဖိုးတွင် ကုန်ပစ္စည်းများ ရောင်းချသည့် အခါ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသော ကုန်ကျစရိတ် အဖိုးအခအားလုံးကို ပုံမှန်တန်ဖိုးတွင် ပါဝင်သည် ဟုမှတ်ယူ ပြီး ကုန်တင်သွင်းရာတွင် နိုင်ငံတွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံရသည့် အခွန်အရပ်ရပ်ကိုမူ ပုံမှန် တန်ဖိုးတွင် မပါဝင်ရဟု သတ်မှတ်ပါသည်။ ရောင်းသူ၊ ဝယ်သူ လွတ်လပ်စွာ အရောင်းအဝယ် ဖြစ်ရမည်ဆိုရာတွင်လည်း ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူအကြား သာမန်အားဖြင့် အရောင်းအဝယ် ဆက်စပ်မှုမှ တပါး အခြား အကျိုးအမြတ်တစ်စုံတစ်ရာကြောင့် ဆက်စပ်မှု တရပ်ရပ် ရှိသော အရောင်းအဝယ်ပြုမှု မဖြစ်စေရပါ။

သို့သော် ဘီ၊ ဒီ၊ ဇီ တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရေး စနစ်တိကျ၊ သေချာရေရာမှုမရှိ^{၃၇} သည့် အပြင် တဖက်သတ်သဘောဆန်သော^{၃၈} စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် လိုအပ်ချက်များကို စိတ်ကူး စိတ်သန်း ဖြင့်တွေးခေါ်၍ စိတ်ကူးတွေးဆချက်^{၃၉} ဖြင့် စံပြုထားသည့် သဘောပင်ဖြစ်သည်။

(ခ) ဂတ်^{၄၀} စည်းမျဉ်း(ရ)ပါ တန်ဖိုး အဓိပ္ပါယ် သတ်မှတ်ချက်

ကမ္ဘာနှင့်အဝှမ်းရှိ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတစ်ရာကျော်တို့သည် ဘီ၊ ဒီ၊ ဇီ စနစ်ကို အချိန် ကြာမြင့်စွာ ကျင့်သုံးခဲ့ကြပါသည်။ ထိုစနစ်သည် အောင်မြင်စွာ လည်ပတ်နေသော်ငြား လည်း ၁၉၅၀ ခုနှစ်က ရေးဆွဲခဲ့ကြခြင်းဖြစ်၍ ထိုအချိန် ထိုအခါ ကုန်သွယ်မှု အနေအထား အရ ယှဉ်ပြိုင်ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားခြင်းသာ ဖြစ်၍ ဆက်နွယ်မှု ရှိသော ကုန်သည်များ^{၄၁} အကြား အရောင်းအဝယ်ပြုမှုကို ချုပ်ချယ်ထားပါသည်။ တိုးတက်လာသည့်နှင့် မျက်မှောက် ခေတ်တွင်မူ ဆက်နွယ်မှု ရှိသော ကုန်သည်များအကြား အရောင်းအဝယ်ပြုမှုသည် တိုးတက် များပြားလာ

^{၃၅} Explanatory Notes
^{၃၆} Normal Price
^{၃၇} unprecise
^{၃၈} Arbitrary
^{၃၉} motional
^{၄၀} GATT
^{၄၁} related persons

သည့် အလျောက် ယင်းဆက်နွယ်မှုများကို ရွင်းချက်ဖြင့် ခွင့်ပြုရန် လိုအပ်လာ ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘီ၊ ဒီ၊ ဗွီ စနစ်သည် ခေတ်နှင့် မလျော်ညီတော့ပေ။ ယင်း၏ ပျော့ကွက်၊ ဟာကွက်များကြောင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့သည် ဘီ၊ ဒီ၊ ဗွီ စနစ်ကို လက်မခံကြပေ။ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှု နယ်ပယ်တွင် ကုန်သွယ်မှု ပမာဏကြီးမားသော ထိုနိုင်ငံများအတွက် အခြားနိုင်ငံတကာ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ရေး စနစ်သစ်တခုသို့ လမ်းကြောင်း ပြောင်း ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် (ဂတ်) တန်ဖိုးသတ်မှတ် ရေးစနစ်ကို ဖွားသန်စင် နိုင်ခဲ့ပါသည်။

အကောက်ခွန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပြေပြစ်ချောမွေ့စေရန်နှင့် အချုပ်အချယ်ကင်းသော ကမ္ဘာ့ ကုန်သွယ်မှု ဖြစ်လာစေရန်အတွက် ၁၉၇၃ ခုနှစ်မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်အထိ ဂျီနီဗာတွင် ကျင်းပ ခဲ့သော “ဂတ်” အဖွဲ့၏ “တိုကျိုစားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ”^{၆၀} ခေါ် The Multilateral Trade Negotiation သည် ဤကိစ္စ အတွက် အခွင့်အလမ်းတခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲတွင် အမေရိကန် နိုင်ငံနှင့် အတူ အီး၊ အီး၊ စီ (EEC) သည် “ဂတ်” စည်းမျဉ်း (၇)ကို အကောက်အထည် ဖော်ရန်အတွက် ပိုမိုပြည့်စုံလျက် တပြေးညီရှိသည့် စည်းမျဉ်းများဖြင့် ဖော်ဆောင်ရန် တင်ပြလာ ကြသည်။ ဂတ် တန်ဖိုးသတ်မှတ်ရေး စနစ်သည် တိုကျိုစားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲမှ ပေါက်ဖွားလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းစနစ်တွင် တန်ဖိုးသတ်မှတ် ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသေးစိတ် ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြားထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါ သည်။ ဂတ် တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရေး စနစ်သည် လက်တွေ့ဆန်သော (သို့) အပြု သဘောတရားပင် ဖြစ်သည်။ အမှန်တကယ် အရောင်းအဝယ်ဖြစ်သည့်တန်ဖိုး^{၆၁} တစ်နည်းဆိုသော် ကုန်အမျိုးအစား၊ အရောင်းအဝယ်ဖြစ်သည့် အချိန် (time) နေရာ (place) အရောင်းအဝယ် ဖြစ်သည့် ပမာဏ (quantity) အဆင့် (Level) များအရ အမှန်တကယ်ပေးချေ ရသောတန်ဖိုး^{၆၂} ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဂတ်စနစ်သည် အနှောင်အဖွဲ့ရှိသော အရောင်းအဝယ်ဖြစ်သည့် တန်ဖိုးကို လက်မခံပေ။ ပမာပြုရသော် ပစ္စည်းဟုခေါ် ရောင်းဈေးသည် ဝယ်သူက ရောင်းသူထံမှ အခြား ကုန်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူခြင်း အပေါ်တည်မှီနေခြင်းကြောင့် အနှောင်အဖွဲ့ရှိခြင်း (သို့) ပစ္စည်း၏ ရောင်းဈေးသည် ဝယ်သူက ရောင်းသူကို အခြားကုန်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်းအပေါ် တည်မှီနေ၍ အနှောင်အဖွဲ့ရှိ ခြင်း တို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရုရှား နိုင်ငံထုတ် (MIG 293) တိုက်လေယာဉ် (၁၈) စင်းနှင့်ဟယ်လီကော်ပတာ (၆) စင်းတို့ကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၇၅၅) ဘီလီယံဖြင့် မလေးရှား နိုင်ငံက ဝယ်ယူမည်ဆိုပါက မလေးရှားထံမှ စားအုန်းဆီ အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်ဘီလီယံဖိုး ကို ရုရှားနိုင်ငံက ပြန်လည်ဝယ်ယူမည်ဖြစ်ကြောင်း ရုရှားနိုင်ငံက ကမ်းလှမ်းသည်။^{၆၃} ထိုသို့ အနှောင်အဖွဲ့ရှိသော အရောင်းအဝယ်ပြုသည့် တန်ဖိုးကို ဂတ်တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရေးစနစ်အရ လက်ခံနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ဘီ၊ ဒီ၊ ဗွီ စနစ်ထက် “ဂတ်” စနစ်က အရှိကို အရှိအတိုင်း ဖော်ပြ ထားသည့်အပြင် ကုန်သည်များအတွက်လည်း ပိုမိုနည်းလည် သဘောပေါက်လွယ်သော စနစ်

^{၆၀} Tokyo Round
^{၆၁} Transaction Value
^{၆၂} The price actually paid or payable
^{၆၃} The New Light of Myanmar (June 27, 1993)

ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်သွယ်မှုလောကနှင့် အကောက်ခွန်ဌာန တို့ကို ပိုမိုနီးစပ်စေပြီး စီးပွားရေး နယ်ပယ်နှင့်လည်း ပေါင်းကူးပေးပါသည်။

“ဂတ်” တန်ဖိုးသတ်မှတ်ရေး စနစ်သည် ဘက်လိုက်ခြင်းမရှိသောကြောင့် အခွန်ပိုင်း ဆိုင်ရာအရလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခံရမှု မရှိပေ။ တရားမျှတမှု ရှိပြီး တူညီသော အကောက်ခွန် တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရေး စနစ်တခုရရှိရန် ရည်ရွယ် ချက်ဖြင့် “ဂတ်” စနစ်ကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများစုက ၁၉၈၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မှ စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ ကြသည်။ တိကျကောင်းမွန်သော စနစ်ဖြစ်၍လည်း နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှု၏ (၇၅%) ကို ချုပ်ကိုင်ထားသောနိုင်ငံပေါင်း (၄၀)ကျော်က ယနေ့လက်ခံ ကျင့်သုံးနေခြင်း ဖြစ်သည်။ အရေအတွက်မြောက်မြားစွာ ကုန်သွယ်မှုပြုသည့် နိုင်ငံများ၏ အဆိုအရယင်းတို့ သည် “ဂတ်” စနစ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ်ရှိကြောင်း သိရှိ ရပါသည်။

၂-၄-၂ ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သွင်းကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်း

နိုင်ငံတော်သည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးမူဝါဒကို ကျင့်သုံးပြီး ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ဖော်ဆောင်လျက် ရှိရာကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသာမက သမဝါယမနှင့် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍများပါ ကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လမ်းဖွင့်ပေးလျက်ရှိသည်။ ယင်းကဲ့သို့လမ်းဖွင့် ပေးထားသည်နှင့်အညီ ကုန်ပစ္စည်းများ လျှင်မြန်စွာ ရှင်းလင်း ထုတ်ယူနိုင်ရန် ခေတ်နှင့် မလျော်ညီသော လုပ်ငန်း အဆင့်များစွာကို လျော့ချပြီး လွယ်ကူလျှင်မြန်စေမည့် နည်းလမ်းများ ကြံဆ၍ အကောင်အထည် ဖော်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကျင့်သုံးနေသော အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ ဇယား အရ အများအားဖြင့် ပစ္စည်း၏တန်ဖိုး အပေါ်တွင် သတ်မှတ်ထားသော ရာခိုင်နှုန်းအလိုက် စည်းကြပ်ရသည်ဖြစ်ရာ အကောက်ခွန်သည် ထိုပစ္စည်း၏ တန်ဖိုးပေါ်တွင် တည်မှီနေပေသည်။ တနည်းအားဖြင့် အကောက်ခွန်သည် ပစ္စည်းတခု၏ တန်ဖိုး အနည်းအများပေါ်တွင် မူတည်၍ ကျသင့်သော အခွန်များမှာ ကွာခြားသွားပေမည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပစ္စည်းတခု၏ တန်ဖိုးသတ်မှတ် ခြင်းသည်အလွန်ပင် အရေးကြီး၍ သိမ်မွေ့သော လုပ်ငန်းတရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းတစ်ခု၏ တန်ဖိုးကို လွဲမှား၍ အမှန်တကယ် တန်ဖိုးထက်လျော့နည်း သတ်မှတ်မိပါက အစိုးရ၏ အခွန် အခကို ထိခိုက်လျော့နည်းစေပြီး ပိုမိုသတ်မှတ်မိပါက ကုန်တင်သွင်းသူအဖို့ ထိခိုက်နစ်နာ သွား မည်ဖြစ်သည်။

ယနေ့ပြည်ပ ဈေးကွက်တွင် ရောင်းချနေကြသော အရောင်းအဝယ်သမားတို့သည် မိမိတို့ ၏အမြတ်အစွန်းဖြစ်ထွန်းမှု၊ ငွေကြေးအလျှင်အမြန် လည်ပတ်နိုင်မှုပေါ်တွင် မူတည်၍ ရှားပါး သည့်ပစ္စည်းများကို ရှားပါးသည့်အလျောက် အမျိုးမျိုးဈေးကစားကာ သတ်မှတ်ရောင်းချနေကြ သည်။ ပြင်ပဈေးကွက်တွင် အရောင်းအဝယ်ပြုနေကြသော ဈေးနှုန်းများသည် လက်လီ၊ လက်ကား ပေါက်ဈေးသာဖြစ်၍ ပစ္စည်း၏အမှန်တကယ် တန်ဖိုးကို အလေးထားခြင်းမရှိချေ။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန အနေဖြင့် ယင်းကဲ့သို့သော လက်လီ၊ လက်ကား ပေါက်ဈေးများအပေါ် လုံးလုံးလျှော့လျှော့အခြေခံသည် မဟုတ်ဘဲ စီဒိုင်အက်(ဖ်)^{၆၀} ခေါ် ဆိပ်ကမ်းရောက် တန်ဖိုးအပေါ် အခြေပြု၍ တွက်ချက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။

အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ရန် အခြေခံသော စည်းကြပ်တန်ဖိုး^{၆၁}

လက်ရှိကျင့်သုံးနေသော စနစ်အရ သွင်းကုန်ပစ္စည်းများအပေါ်တွင် ကျသင့်ခွန်များ စည်းကြပ်ရန်အတွက် ဆိပ်ကမ်းအရောက်တန်ဖိုး ပေါ်တွင် သင်္ဘောပေါ်မှ ဆိပ်ကမ်းတံတား ကုန်ချခအတွက် ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုး၏ တစ်ဝက်ထည့်ပေါင်း၍ စည်းကြပ်ကန်ဖိုး သတ်မှတ် ပြီး ကျသင့်ခွန်များ စည်းကြပ်ကောက်ခံပါသည်။

$$\frac{1}{2} \% \text{ C.I.F} + \text{landing Charge} = \text{Assessable Value (A/V)}$$

ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများအား သင်္ဘောတင်တန်ဖိုး^{၆၂} ကိုပင် စည်းကြပ်တန်ဖိုးအဖြစ် အခြေခံ ၍ကျသင့်ခွန်များ စည်းကြပ်ကောက်ခံပါသည်။

အချို့သော ကုန်တန်ဖိုးစာရင်းများတွင် (FOB) သင်္ဘောပေါ်ရောက်တန်ဖိုးများကိုသာ ပေါ်ပြထားပြီး အမှန်ထက်ပေးဆောင်ရသော ကုန်တင်ချခနှင့် အာမခံကြေး အထောက်အထား တို့ကို မရရှိနိုင်သော အခြေအနေမျိုးလည်း ရှိတတ်ပြန်သည်။ ရေကြောင်းခရီးဖြင့် တင်သွင်း လာသော ကုန်ပစ္စည်းများအတွက် အမှန်ကုန်တင်တန်ဆာခ၊ ပြေစာမတင်ပြနိုင်ပါက သင်္ဘော တင် တန်ဖိုး၏ (၂၀%) ကို ကုန်တင်တန်ဆာခနှင့် အခြားစရိတ်များ (ကုန်ချခအပါအဝင်) အကြီးဝင် စေရန်မူလသင်္ဘောတင် တန်ဖိုးတွင် ထည့်သွင်းပေါင်းထည့် ခြင်းဖြင့် စည်းကြပ် တန်ဖိုးကို တွက်ချက် ရပါသည်။

$$\text{Free on Board 20\%} = A/V$$

လေကြောင်းခရီးဖြင့် တင်သွင်းလာသော ပစ္စည်းအတွက်မူ တန်ဖိုး (၅၀၀) ကျပ်အောက် ဖြစ်လျှင်လည်းကောင်း၏ (၁၀%) ထည့်ပေါင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ FOB တန်ဖိုး (၅၀၀) ကျပ်နှင့်အထက်ရှိသော ပစ္စည်းအတွက်မူ လည်းကောင်း၏ (၅) ရာခိုင်နှုန်း (သို့) ၅၀ ကျပ်တွင် များရာတန်ဖိုးကို ထည့်ပေါင်းခြင်း ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တွက်ချက်ရလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ တွက်ချက်ရသော တန်ဖိုးတွင် ကုန်တင်ဆောင်ခနှင့် အာမခံကြေး ပါဝင်ပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆရပေသည်။

$$(က) \text{ FOB } 10\% = A/V \text{ (FOB } < 500)$$

$$(ခ) \text{ FOB } 5\% \text{ (or) } 50 = A/V \text{ (FOB } > 500)$$

ယခုအခါ နိုင်ငံတော်၏ ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် လုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့ အစည်းများသာမက ပုဂ္ဂလိကပိုင် ကုမ္ပဏီများ၊ ဖက်စပ်ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ လုပ်ငန်းရှင်များ အများအပြား ပါဝင်လာပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် များနှင့် ပတ်သက်သော

^{၆၀} C.I.F = Cost, Insurance, and Freight

^{၆၁} Assessable Value (A/V)

^{၆၂} Free on board

အထောက်အထားများ ဖြစ်ကြသည်။ ကုန်တန်ဖိုးစာရင်းကို တင်သွင်းလာသည့် ကုန်ပစ္စည်းများ အား အခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံ နိုင်စေရန် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနက လက်ခံ သတ်မှတ်ထား သော ဈေးနှုန်းစာရင်းများကို အခါအားလျော်စွာ အဓိန့်ကြော်ငြာစာများဖြင့် ထုတ်ပြန် ကြေငြာ ပေးထားရာ ယင်းဈေးနှုန်း စာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ တန်ဖိုးတွက်ချက်သည်။ တန်ဖိုးတွက် ချက်ရာတွင်

- ၁။ အကောက်ခွန်နှုန်းတန်ဖိုး^{၆၁}
- ၂။ ပင်လယ်အကောက်ခွန် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၀(က)အရ အမှန်တန်ဖိုး (သို့) လက်ငင်း လက်ကားပေါက်ဈေး^{၆၂}
- ၃။ ပင်လယ်အကောက်ခွန် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၀(ခ) အရအမှန်တန်ဖိုး^{၆၃} ဟူ၍ တန်ဖိုး သတ်မှတ်ခြင်း သုံးမျိုး ရှိသည့်အနက် လက်တွေ့လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် အထက်ပါ အမှတ်စဉ် (၂)ပါ အခွန်တန်ဖိုးကိုသာ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ လက်ခံသတ်မှတ်ထားသော တန်ဖိုးဆိုသည်မှာ ထိုပစ္စည်း အတွက် အမှန်တကယ် ကျသင့်သော ဆိပ်ကမ်းရောက် တန်ဖိုးပင်ဖြစ်သည်။ အမှန်တန်ဖိုးတွင် ပစ္စည်း၏ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး၊ ကုန်တင်တန်ဆာခများ၊ အာမခံကြေး၊ ထုပ်ပိုးခနှင့် ကုန်ချခ စသည်တို့ ပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းတန်ဖိုးတွင် ကုန်ချသည့် ဆိပ်ကမ်းမှ ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်အခများ မပါဝင်ပါ။ ထို့ပြင် ကုန်သွယ်မှုထုံးတမ်း စဉ်လာများအရ ရရှိသည့် ကုန်သွယ်မှု လျော့ခွန်နှုန်း^{၆၄} ကို ထုတ်နှုတ်ရမည်။

$$\text{Cost Actual Freight} + \text{Actual Insurance} = \text{CIF}$$

တခါတရံ ပစ္စည်း၏ (C.L.F) တန်ဖိုးများ ပေါ်ပြထားခြင်းမရှိဘဲ စီအန်အက်ဖ်^{၆၅} ကိုသာ ပေါ်ပြထားသော ကုန်တန်ဖိုးစာရင်းများကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုအခါ ရေကြောင်း အာမခံ ကြေးအတွက် တန်ဖိုး ၁.၁% ကိုထည့်ပေါင်းခြင်းဖြင့် ထိုပစ္စည်း၏ စီအိုင်အက်(ဖ်) တန်ဖိုးကို တွက်ချက်ရပေသည်။

ငွေလွှဲစာတမ်း၊ အရောင်းအဝယ်စာချုပ်၊ အတည်ပြုအမှာစာ၊ စသည့် အထောက်အထား များကို အပြည့်အစုံတင်ပြနိုင်မှု မရှိခြင်း၊ တင်ပြလာသော အထောက်အထားများမှာ ယုံကြည် လက်ခံနိုင်လောက်သော အထောက်အထား မပါရှိခြင်း၊ စသည်တို့ကြောင့် တန်ဖိုးကို အလွယ်တကူ မရနိုင်သော အခြေအနေနှင့်လည်း မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရတတ်သည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေမျိုးတွင် ပင်လယ်အကောက်ခွန် အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၃၀-ခ) တွင်ပြဋ္ဌာန်းထားသော တန်ဖိုးပေါ်တွင် မှတည်၍ စည်းကြပ်ရပါသည်။

^{၆၁} Tariff Value
^{၆၂} wholesale cash price
^{၆၃} real value under sea customs Act section 30(b)
^{၆၄} Trade Discount
^{၆၅} C and F = Cost and freight

တန်ဖိုးအတိအကျ ဖော်ပြထားသော အထောက်အထားများ၊ နှင့်ဈေးနှုန်း မှတ်တမ်းများ မရရှိနိုင်သော အခြေအနေများတွင် ကက်တလောက်များ၊ ကြော်ငြာများမှ တဆင့် ရနိုင်သော ဈေးနှုန်းအထောက်အထားများ ပေါ်တွင်မူတည်တွက်ချက်ရပေသည်။ ဤကဲ့သို့ ကတ်တလောက် ၏ ဈေးနှုန်းများကို အခြေခံ၍ တွက်ချက်ရာတွင် ကတ်တလောက်၌ ဖော်ပြထားသော ဈေးနှုန်း မှ ၁၅% လျော့နှုန်း Trade Discount အဖြစ်ထုတ်နှုန်းပြီး ကုန်တင်ခနှင့် အာမခံကြေးတို့ကို ထည့်သွင်း တွက်ချက်ရရှိသည့် တန်ဖိုးကို အခြေပြု၍ စည်းကြပ်ကောက်ခံရပါသည်။

(ချွင်းချက်- Japan နိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သော မော်တော်ယာဉ်နှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များ အား Japan ကတ်တလောက် ဈေးနှုန်းမှ လျော့နှုန်း ၂၅% ခွင့်ပြုပါသည်။)

ဈေးနှုန်း အထောက်အထား တစ်စုံတစ်ရာ ရှာဖွေ မရရှိနိုင်သော ပစ္စည်းများနှင့် မူလ တန်ဖိုး အတိုင်း လက်ခံနိုင်ရန် အခြေအနေမရှိတော့သည့် သုံးစွဲပြီးသော ပစ္စည်းများ၊ ဟောင်းနွမ်းပျက်စီး ချွတ်ယွင်းနေသည့် ပစ္စည်းများအတွက်မူကား ထိုပစ္စည်း၏ အခြေအနေ အလိုက်သင့်တော်ဆုံးဖြစ်သည့် ရာဖြတ်တန်ဖိုးကို သတ်မှတ်ရသည်။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် ဥပဒေနှင့်အညီ တင်သွင်း၊ တင်ပို့သော ကုန်ပစ္စည်းများ အပေါ် ကျသင့်သည့် အကောက်ခွန်နှင့် အခြားခွန်များကို ကောက်ခံရသကဲ့သို့ တရားမဝင် ခိုးထုတ် ခိုးသွင်းသော ပစ္စည်းများအပေါ် အရေးယူခြင်း၊ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေအဖြစ် သိမ်းဆည်း ခြင်း၊ စသောကာကွယ် တားဆီးရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရသော ဌာန တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ဖမ်းဆီးရမိသော ပစ္စည်းများကို အစိုးရဌာနများ၊ ကော်ပို ရေးရှင်များ၊ သမဝါယမများနှင့် အများပြည်သူများသို့ လွှဲအပ် ဖြန့်ဖြူးနိုင်ရန်အတွက် ကြမ်းခင်း ဈေး^၃ များကို သတ်မှတ်ပေးရလေသည်။

ကြမ်းခင်းဈေးဆိုသည်မှာ စည်းကြပ်သည့်တန်ဖိုး၊ အကောက်ခွန်၊ အမြတ်ခွန်ဥပဒေအရ အခွန်နှင့် လိုင်စင်ခွန်များကို စုပေါင်းတွက်ချက် ထားသော တန်ဖိုးဖြစ်ပြီး ပစ္စည်း၏ ကာလ ပေါက်ဈေး အပေါ်တွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော ရာခိုင်နှုန်းကို လျော့ပေါ့၍ သတ်မှတ်သော ဈေးပင်ဖြစ်သည်။

ကြမ်းခင်းဈေး သတ်မှတ်ခြင်းသည် ဒေသအလိုက်ဖြစ်ပေါ်၍နေသော ကာလပေါက်ဈေးကို ထည့်သွင်းလျှက် စဉ်းစားတွက်ချက်ရသည် ဖြစ်ရာ ပစ္စည်းတခု၏ တန်ဖိုးသည် ဒေသအလိုက် ကွာခြားမှု ရှိနေမည် ဖြစ်သည်။ အရပ်ဒေသကွာခြားသည့်အလျောက် ပစ္စည်းတန်ဖိုးမှာလည်း ခြားနားနေမည်ဆိုသော သဘောပင်ဖြစ်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် သွင်းကုန်များ နေသည့် မော်တော်ကား တင်သွင်းမှုအပေါ် အကောက်ခွန်နှုန်းထား ကောက်ခံထားမှုကို ဖော်ပြပါမည်။

^၃ reserved price

မော်တော်ကားနှင့် အကောက်ခွန်နှုန်း

အကောက်ခွန် စည်းကြပ်မှုနှုန်းသည် ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၁၅) ရက်နေ့မှ ယနေ့အထိ ပြောင်းလဲခြင်း တိုးမြှင့်ခြင်း မရှိပါ။ သတ်မှတ်ထားသည့် အကောက်ခွန် နှုန်းထား များမှာ -

ဆလွန်းကားများ

- ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုး (၆၀၀၀) အထိ ၇၅%
- ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုး (၆၀၀၀) မှ (၈၀၀၀) အထိ ၁၂၅%
- ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုး (၈၀၀၀) မှ (၁၀၀၀၀) အထိ ၂၀၀%
- ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုး (၁၀၀၀၀) မှ အထက် ၃၀၀%

ကုန်တင်ကား၊ ဘတ်(စ်)ကားကြီးများနှင့် ပစ်ကပ်ကားများအပေါ် အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ ၃၀% မျှသာဖြစ်သည်။ ဆလွန်းကားများ အခွန်နှုန်းထားမှာ တန်ဖိုးကို လိုက်၍ မြင့်မား၍ လာကြောင်း တွေ့ရသည်။ တဖန် အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ရာတွင်လည်း တန်ဖိုးအပေါ် စည်းကြပ်ခြင်းဖြစ်၍ တန်ဖိုးကို လိုက်၍ မြင့်မားလာပါသည်။ ယခုအခါ နိုင်ငံခြားမှ ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သည့် နိုင်ငံတိုင်း၌ ကုန်ဈေးနှုန်း တိုးမြှင့်လာသည်သာမက တင်ပို့သည့် ရေယာဉ် စရိတ်နှင့် အာမခံကြေးများ မြင့်မားလာခြင်း၊ ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း နှုန်းတက်လာခြင်း တို့ကြောင့် ဆိပ်ကမ်းရောက် တန်ဖိုးမှာလည်း တိုးမြှင့်လာပါသည်။ တို့ကြောင့် ယခုအခါ တင်သွင်းလာ သည့် ကားများအပေါ် ပေးဆောင်ရသည့် အခွန်ငွေသည် ယခင်ကထက် မြင့်မားလာသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်နှစ်က တိုရိုတာ ကိုရိုလာ ဆလွန်းကားများ၏ ဆိပ်ကမ်းရောက် တန်ဖိုးမှာ အခွန်နှုန်းထား (၁၂၅%) သာရှိ၏။ ယခုအခါ ဆလွန်းကားမှန်သမျှ ဆိပ်ကမ်းရောက် တန်ဖိုးမှာ (၁၀၀၀၀) အထိဖြစ်၍ အကောက်ခွန်စည်းကြပ်မှုနှုန်းမှာ (၃၀၀%) ရှိ၏။ အကောက် ခွန်သည် တင်သွင်းလာသည့် ကား၏တန်ဖိုးအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ ကားတန်ဖိုး သတ်မှတ်ရာတွင်လည်း ကုန်ပစ္စည်းစစ်ဆေးရေးနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လုပ်ငန်း ကောက်ပိုရေးရှင်းမှ တရားဝင်ပေးသည့် ဈေးနှုန်းကို လက်ခံသတ်မှတ်ပြီး ယင်းကော်ပိုရေးရှင်း မှဈေးနှုန်း မရနိုင်ပါက Catalogue တန်ဖိုးအပေါ် အခြေခံ၍ သတ်မှတ်ရပါသည်။

တင်သွင်းလာသော မော်တော်ကားသည် သုံးစွဲပြီးယာဉ်ဟောင်း (Used car) ပြုပြင်ထားသော Reconditioned car များဖြစ်ပါက တင်ပို့သည့်အရပ်၌ သုံးစွဲခဲ့သော ကာလအလိုက် တန်ဖိုးလျော့နှုန်း သတ်မှတ်ထားသည်။ သုံးစွဲခဲ့သော ကာလအလိုက် အောက်ပါအတိုင်း ကား၏ တန်ဖိုးအပေါ် လျော့နှုန်း သတ်မှတ်ထားပါသည်။

- ၂ လအောက် သုံးစွဲပြီးသော ကား FOB တန်ဖိုး၏ 1/8
- ၂ လမှ ၆လ အထိ သုံးစွဲပြီးသောကား FOB တန်ဖိုး၏ 1/4
- ၆ လအထက် သုံးစွဲပြီးသော FOB တန်ဖိုး၏ 3/8

သုံးစွဲသည့် ကာလကို သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၌ ယင်းကားကို စတင်မှတ်ပုံစာင်သည့် နေ့မှ သင်္ဘောပေါ်သို့ တင်ပို့သည့်နေ့အထိ ကာလကို သုံးစွဲသည့် ကာလဟူ၍ သတ်မှတ်ထားလေ့

ရှိသည်။ အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ရာတွင် ပိုင်ရှင်မှ တင်ပြသည့် ကုန်တန်ဖိုးစာရင်း^{၈၅} တွင် ဖော်ပြထားသည့် တန်ဖိုးနှင့် အထက်ပါ လျော့နှုန်းအရ တွက်ချက် ရရှိသော တန်ဖိုး ၊ ခုအနက် များရာပေါ်တွင် မူတည် တွက်ချက်ရသည်။

တခါတရံ တင်သွင်းလာသည့် မော်တော်ကားများမှာ သုံးစွဲပြီး ကားဟောင်း^{၈၆} ပင်ဖြစ် သော်လည်း လျော့နှုန်း ခံစားခွင့် မရှိသည့်အခါမျိုး ကြုံတွေ့ရတတ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ယာဉ်မှတ်ပုံတင် ပယ်ဖျက်သည့် လက်မှတ်^{၈၇} မပြနိုင်သော်လည်းကောင်း၊ တင်ပြသော ယာဉ် မှတ်ပုံတင် ပယ်ဖျက်သည့် လက်မှတ်သည် တင်သွင်းလာသည့် ကားနှင့်အကျုံးမဝင်၍ သော် လည်းကောင်းရှိတတ် ပေသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် တင်သွင်းလာသော ကားချင်းတူညီသော်လည်း ယာဉ်မှတ်ပုံတင် ပယ်ဖျက်သည့် လက်မှတ်မတင်ပြနိုင်၍ လျော့နှုန်း ခံစားခွင့် မရှိသူသည် အခွန်ငွေ ပိုမို ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ တဖန် နိုင်ငံခြားငွေကို မြန်မာငွေသို့ ပြောင်းလဲ တွက်ချက်ရာတွင် မော်တော်ကားထုတ်ယူရန် သွင်းကုန်စာရင်းကို အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန သို့တင် သွင်းသည့်နေ့တွင် တည်ရှိနေသော ငွေလဲလှယ်နှုန်းဖြင့် တွက်ချက်ရပါသည်။ ငွေလဲလှယ်နှုန်း သည် တစ်နေ့နှင့် တစ်နေ့၊ တချိန်နှင့် တချိန် တူညီခြင်း မရှိပါချေ။ ယခုအခါ Japan ယန်းငွေ တက်ပြီး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ကျနေချိန်တွင် ဂျပန်ယန်းငွေဖြင့် ပေးချေဝယ်ယူရသောကားသည် ဒေါ်လာ ဖြင့် ပေးချေဝယ်ယူရသော ကားထက်အခွန်ငွေ ပိုရမည်ဖြစ်သည်။ တင်သွင်းလာသော ကားချင်း တူသော်လည်း သွင်းကုန်စာရင်းကို အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသို့ တင်သွင်းသည့်နေ့ မတူပါကပေးဆောင်ရသည့် အခွန်ငွေမှာလည်း မတူညီချေ။ တင်သွင်းရောက်ရှိလာ သည့်ကား သည် ကုန်သွယ်ရေး ဦးစီးဌာနမှ ထုတ်ပေးသော သွင်းကုန် ပါမစ်တွင် ပါရှိသည့် အချက် အလက် အတိုင်း ညီညွတ်မှသာ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ အခွန်ငွေများ ကောက်ခံပြီး ရွေးယူ ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာနမှ သွင်းကုန်ပါမစ် ထုတ်ပေးသည့် နေ့ထက်စော၍ မော်တော်ကား ကိုသင်္ဘောတင်ခွင့် မရှိချေ။

^{၈၅} invoice

^{၈၆} Used car (or) reconditioned car

^{၈၇} Deregistration Certificate

၂-၅။ ။ အခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်း

(က) သွင်းကုန်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ အကောက်ခွန်နှုန်း ဥပဒေပုဒ်မ (၅)အရ ပြည်ပနှင့် ပြည်တွင်းသို့ တင်ပို့ တင်သွင်းသော ကုန်ပစ္စည်းအပေါ် သတ်မှတ်ထားသော အခွန်နှုန်းများအတိုင်း အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ယင်းသို့အခွန်စည်းကြပ်နိုင်ရန် ကုန်ပစ္စည်းပိုင်ရှင် (သို့) ယင်း၏ကိုယ်စားလှယ်က ပင်လယ်ကြောင်း အကောက်ခွန် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၈၆) အရ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနက ပြဋ္ဌာန်းထားသော အကောက်ခွန်ကြေညာလွှာပုံစံ^၁ (နောက်ဆက်တွဲ ပုံစံတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။) များတွင် ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစား၊ အမည်၊ အရေအတွက်၊ အလေးချိန်ပမာဏ၊ ကုန်စည်၏ တန်ဖိုးတို့ကို မှန်ကန်စွာ ကြေညာ ဖော်ပြရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သွင်းကုန်အတွက် CUSDEC 1 ပို့ကုန်အတွက် (CUSDEC 2) နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် အဆင့်ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းတွင် ဖြတ်သန်းကုန်စည်များအတွက် (CUSDEC 3) စသည်ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ကြေညာလွှာပုံစံတွင် သတ်မှတ်ထားသောအကွက်တွင် သတ်မှတ်ထားသော သင်္ကေတ၊ အက္ခရာ၊ ကိန်းဂဏန်း စသည်တို့ ဖြည့်စွက် တင်ပြရသည်။ ယင်းကြေညာလွှာ (၃) စောင်ဖြည့်စွက်၍ လည်းကောင်းနှင့်အတူ အောက်ဖော်ပြပါ အခြား ဆက်စပ်နေသော ကုန်သွယ် မှု ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ

- ၁။ ကုန်တန်ဖိုးစာရင်း^၂
- ၂။ သင်္ကေတ၏တန်ဆာ (သို့) လေယာဉ်တန်ဆာ^၃
- ၃။ ကုန်ထုတ်စာရင်း
- ၄။ ကုန်သွယ်ရေး ဦးစီးဌာနမှ ထုတ်ပေးသော သွင်းကုန်ပါမစ်၊ လိုင်စင်^၄

သို့သော် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဦးစီးဌာနများသည် ကုန်သွယ်ရေးမှ ထုတ်ပေးသော ခွင့်ပြုမိန့် မလိုအပ်ပဲ တင်သွင်း၊ တင်ပို့နိုင်ခွင့်ကို ချွင်းချက်အမှတ်(၁)^၅ ဖြင့် ခွင့်ပြုထားပါသည်။

(ခ) ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

ပို့ကုန်များ အတွက်သတ်မှတ်ထားသော ကြေညာလွှာပုံစံ (CUSDEC 3) (၃)စောင်တွင် လိုအပ်ချက်များ ဖြည့်စွက်၍ အောက်ဖော်ပြပါ အခြား ဆက်စပ်သော စာရွက်စာတမ်းများ ပူးတွဲ တင်ပြရန် လိုပါသည်။

^၁ Customs declaration forms (CUDEC)
^၂ Invoice
^၃ Bill of landing Airway Consignment note
^၄ Packing List
^၅ Clause 1

- (က) ကုန်တန်ဖိုးစာရင်း^{၁၂}
- (ခ) ကုန်ထုပ်ပိုးစာရင်း (ရိလျင်)^{၁၃}
- (ဂ) ငွေလွှဲစာတမ်း^{၁၄} (သို့) အရောင်းအဝယ်စာချုပ်^{၁၅}
- (ဃ) နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှု ဘဏ်မှ ထုတ်ပေးသော နိုင်ငံခြားငွေ လွှဲမှု ပုံစံ
- (င) နမူနာစာရင်း

ပို့ကုန်အတွက် နိုင်ငံခြားငွေမရနိုင်သော ကိစ္စတွင် နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ်မှ နိုင်ငံခြား ငွေလွှဲကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည့် ထောက်ခံစာ^{၁၆} လိုအပ်ပါသည်။

^{၁၂} Invoice

^{၁၃} Packing List

^{၁၄} Letter of Credit

^{၁၅} Contract

^{၁၆} Form E exemption certificate

အခန်း(၃)

နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေတွင် အကောက်ခွန်၏ ပါဝင်မှု အခန်းကဏ္ဍ

ကမ္ဘာပေါ်ရှိမည်သည့်နိုင်ငံတွင် မဆိုအစိုးရ၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းပါ ဘဏ္ဍာရေး လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အစိုးရ၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှု ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတို့ကို ဖော်ပြသည်။ ပြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းတွင် အစိုးရ၏ ရငွေနှင့် သုံးငွေ တို့ကို စီမံခန့်ခွဲထားသည်။ အစိုးရ၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းတွင် (၃)ပိုင်း ပါဝင်သည်။

ယင်းတို့မှာ -

- (၁) သာမန်စာရင်း၏ ရငွေသုံးငွေပိုင်း
- (၂) ငွေလုံးငွေရင်း၏ ရငွေသုံးငွေစာရင်းပိုင်း
- (၃) ငွေရေးကြေးရေး၏ ရငွေ သုံးငွေစာရင်းပိုင်း ဖြစ်သည်။

အစိုးရ၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းတွင် ပါဝင်သည့် စာရင်းပိုင်းကြီး (၃)ပိုင်းအနက် သာမန်စာရင်းပိုင်သည် အဓိကပိုင်းဖြစ်သည်။ သာမန်စာရင်းပိုင်းတွင် အခွန်အကောက်မှ ရငွေ များ၊ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများမှ ရငွေများ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ဝန်ကြီးဌာန၊ ဦးစီးဌာနများမှ ရငွေများ၊ အစိုးရငွေနှင့် သာမန်အသုံးစရိတ်အတွက် ပြည်ပမှ အကူအညီနှင့် ထောက်ပံ့ ငွေများပါဝင်သည်။

နိုင်ငံတော်၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်း၌ သာမန်စာရင်း၏ ရငွေသုံးငွေပိုင်းရှိ အခွန်မှ ရငွေသည် လွန်စွာအရေးပါသည်။ အခွန်ကိုအလွယ်ကူဆုံး ခွဲခြားသည့်နည်းမှာ တိုက်ရိုက်ခွန်နှင့် သွယ်ဝိုက်ခွန် တို့ဖြစ်သည်။ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်း ခံရသူက အခြားသူသို့ လွှဲပြောင်းပေးဆောင် စေသောအခွန်သည် သွယ်ဝိုက်ခွန်ဖြစ်ပါသည်။ တိုက်ရိုက်ခွန်တွင် အလုပ်လုပ်ခြင်းမှ ရရှိသည့် ဝင်ငွေများ၊ လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များ၏ အမြတ်များ၊ ငွေအရင်းအနှီး ပိုင်ဆိုင်မှုမှ ရရှိသည့် အမြတ် ဝင်ငွေများ ပါဝင်ပြီး ယင်းတို့အားလုံးသည် ဝင်ငွေခွန်များ ဖြစ်ကာ အခြားသူများထံသို့ လွှဲပြောင်း မပေးနိုင်ပါ။ သွယ်ဝိုက်ခွန်တွင်မူ အကောက်ခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်၊ အရောင်းအဝယ်ခွန်၊ တံဆိပ် ခေါင်းခွန်များ ပါဝင်ပြီး လည်းကောင်းတို့အားလုံးသည် အသုံးစရိတ်ခွန်များ ဖြစ်ပြီး အခြားသူများထံသို့ လွှဲပြောင်း ပေးနိုင်သည်။

ဝင်ငွေခွန်ကို ကောက်ခံရာ၌မူ တရားမျှတစွာ ကောက်လျှင် ဝင်ငွေရရှိမှုပေါ် မူတည်၍ အခွန်ကို ကောက်ခံရန် လိုသည်။ ယစ်မျိုးခွန်ကို ကောက်ခံရာတွင် စားသုံးသူတိုင်းကို ခွဲခြားမှု မရှိဘဲ တပြေးညီတည်း အခွန်ကောက်ခံရမည်။ ပေးဆောင်ရမည့်အခွန်သည် မည်၍ မည်မျှ ပေးရန်ရှိသည်ကို တိကျမှန်ရှိရန်နှင့် အဆင်ပြေမှန်ရှိရန်လိုသည်။ အခွန်ပေးဆောင်သူ အတွက် လည်း အတတ်နိုင်ဆုံး အနည်းဆုံးဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အခွန်ဝင်ငွေသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး၏ အဓိကအရေးကြီးဆုံး အပိုင်းဖြစ်ပြီး ဝင်ငွေ မည်မျှ သူများကြား၌ အခွန်ပေးဆောင်မှုနှင့် အကျိုးကျေးဇူး ပြန်လည်ရရှိမှုကို မှန်ကန်စွာ ခွဲဝေအသုံးပြု နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

အခွန်ကောက်နှုန်းများကို တိုးခြင်း၊ လျော့ခြင်းပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှုကို ထိန်းသိမ်းလာကြသည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် ငွေဖောင်းပွမှုကြောင့် ကုန်ဈေးနှုန်းများ ကြီးမြင့်လာပါက ချမ်းသာသော အရင်းရှင်လူတန်းစားများတွင် ဝင်ငွေများစွာ ရရှိလာကာ ထိုမှတစ်ဆင့် ဝယ်လိုအားသည်လည်း များလာမည်ဖြစ်သည်။ ငွေဖောင်းပွချိန်တွင် အခွန်နှုန်းများ တိုးမြှင့်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး တည်ငြိမ်အောင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

အခွန်ကောက်ခံမှုသည် ဆင်းရဲသားအများစုပေါ်ကောက်ခံမှုထက် ချမ်းသာသော လူတန်းစားများအပေါ် ကောက်ခံသင့်သကဲ့သို့ စီးပွားရေး ကြပ်တည်းချိန်ထက် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးချိန်တွင် အခွန်ကောက်ခံမှုကို ပိုမိုပြုလုပ်သင့်သည်။ အခွန်စနစ်သည် တိကျပြည့်စုံသော အခွန်စနစ်ဖြစ်မှသာ လစ်ဟင်းမှု မရှိဘဲ ဝင်ငွေများစွာ ဖန်တီးစေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အခွန်သည်အစိုးရဌာနများ၏ ဝင်ငွေဖြစ်သည်။ ယင်း ၁၁ ခွန် ရငွေများကို အစိုးရဌာနက ဝယ်ယူ သုံးစွဲသည့် ကုန်စည်နှင့် ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် တဖန်ပြန်လည် သုံးစွဲသည်။ အခွန်သည် ထုတ်လုပ်သူများနှင့် စားသုံးသူများပေါ်တွင် အသုံးစရိတ်ဖြစ်သော်လည်း အစိုးရရှုထောင့်မှ တိုက်ရိုက်ခွန်နှင့် သွယ်ဝိုက်ခွန်သည် အစိုးရ၏ရငွေပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းအခွန်များသည် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံထဲမှာပင် ရှိနေသေး၍ အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ် အဖြစ် ပြန်၍ ပေါ်လာသည်။ လုပ်သားပြည်သူများ၏ စားဝတ်နေရေး လိုအပ်ချက်များကို တဖက်တလမ်းမှလည်း ဖြည့်ဆည်း ပေးနိုင်သည့်အတွက် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

အခွန်ထဲတွင်ပါဝင်သောအကောက်ခွန်သည်လည်း နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းသော သွင်းကုန်နှင့် နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့သော ပို့ကုန်တို့အတွက် အခွန်များ ကောက်ခံပေးသည်သာမက ပို့ကုန်သွင်းကုန်ကို ထိန်းချုပ်ပေးခြင်းဖြင့်လည်း နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အတွက် ပြုစုစောင့်ရှောက်ပေးလျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေးနှင့် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကိုလည်း ထိန်းသိမ်းခြင်း စသဖြင့်တာဝန်ဝတ္တရားများကိုပါ ပူးတွဲထမ်းဆောင်လျက် ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနသည် အခွန်များကိုကောက်ခံရရှိရေးသာမက နိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးသော ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ပေးသောကြောင့် အရေးပါသော ဌာနတစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ အကောက်ခွန်များကို သီးခြား လေ့လာတင်ပြချက်များမပြုလုပ်မီ နိုင်ငံတော်၏ စုစုပေါင်းသာမန်ရငွေတွင် အကောက်ခွန်ရငွေများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် အကောက်ခွန်၏ ပါဝင်မှုအခန်းကဏ္ဍကို ပဏာမ အဆင့်အနေဖြင့် လေ့လာတင်ပြသွားပါသည်။

၃-၁ ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းသားမန်ရငွေတွင် အခွန်ရငွေပါဝင်မှု

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း သားမန်ရငွေတွင် အခွန်အကောက်မှ ရငွေများ၊ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှရငွေ၊ ဝန်ကြီးဌာန၊ ဦးစီးဌာနများမှ ရငွေ၊ အတိုးရငွေ၊ သားမန်အသုံးစရိတ်အတွက် ပြည်ပမှ အကူအညီနှင့် ထောက်ပံ့ငွေများပါဝင်သည်။ ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်အထိ စုစုပေါင်း သားမန်ရငွေတွင် အခွန်ရငွေ အုပ်စုအလိုက် ပါဝင်မှု ပမာဏနှင့် ရာခိုင်နှုန်း တို့ကို ဇယား (၃-၁) ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းဇယားအရ စုစုပေါင်း သားမန်ရငွေတွင် အခွန်ရငွေ ပါဝင်မှုသည် ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်အထိ ပျမ်းမျှခြင်း (၆၉.၉၃%) ဖြစ်ပြီး၊ သားမန်ရငွေ၌ အများဆုံး ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၁၉၈၃-၈၄ခုနှစ်မှ ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်များတွင် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေသည် စုစုပေါင်း သားမန်ရငွေ၌ ပါဝင်မှု များပြားခဲ့သည်။ ပျမ်းမျှခြင်း (၆၂.၂၂%) အထိ ပါဝင်နေပေသည်။ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်တွင်မူ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ ပမာဏမှာ လျော့နည်းသွား သကဲ့သို့ စုစုပေါင်းသားမန်ရငွေ ပမာဏမှာလည်း လျော့နည်းပေသည်။ ၁၉၈၉ နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ တက်လာပြီး စီးပွားရေးစနစ်အား ဗဟိုချုပ်ကိုင် မှုမှ ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့သည်။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့် များပေးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ ပမာဏ များလာပြီး စုစုပေါင်း သားမန်ရငွေတွင် (၆၂.၂%) အထိပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် အခွန်ရငွေ ပမာဏများမှာ သိသိသာသာ တိုးတက်ခဲ့ပေသည်။ ၁၉၈၉-၉၀ မှ ၁၉၉၃-၉၄ ကာလအတွင်း ပျမ်းမျှခြင်း (၆၄.၉၆%) ရှိသည်။ ထို့အတူ စုစုပေါင်း သားမန်ရငွေမှာလည်း တိုးလာပေသည်။ အကြောင်းမှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းမှ ရငွေများ၊ ဝန်ကြီးဌာနရငွေများ တိုးလာသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်ကို စီးပွားရေးနှစ် အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး အခွန်စနစ်ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ပြင် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ များပြားလာသဖြင့် အခွန်စည်းကြပ် ကောက်ခံမှုကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်လာပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ ပမာဏမှာ (၁၂၅၆၂၆) ကျပ်သန်းပေါင်းအထိ တိုးလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့သော် စုစုပေါင်း သားမန်ရငွေတွင် ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ ယခင်နှစ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက လျော့နည်းသွား ပေသည်။ ထိုသို့လျော့နည်းသွားခြင်းမှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများမှရငွေ၊ ဝန်ကြီးဌာန၊ ဦးစီးဌာနတို့မှ ရငွေများ၊ နိုင်ငံခြား ကူညီထောက်ပံ့ငွေများ များပြားလာပြီး သားမန် ရငွေတွင် ယင်းတို့၏ ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း တိုးလာသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ဒုတိယ စီးပွားရေးနှစ် ဖြစ်သော ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် အခွန်ရငွေပမာဏမှာ (၁၇၀၃၆၁) သန်းအထိတိုးလာသည်ကို တွေ့ရသည်။

စုစုပေါင်း သားမန်ရငွေတွင် အခွန်အုပ်စုအလိုက် ပါဝင်မှုကို လေ့လာပါက ပြည်တွင်း ထွက်ကုန်နှင့် ပြည်သူပြည်သားများ သုံးစွဲသည့် အပေါ် ကောက်ခံသည့် အခွန်ရငွေသည် အများဆုံးပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၈၅-၈၆ ခုနှစ်အထိ လည်းကောင်းအခွန်ရငွေ ပမာဏနှင့် ပါဝင်မှု သိသာစွာ တက်လာသော်လည်း ၁၉၈၆-၈၇ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင်

တဖြည်း ကျဆင်းသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အကြောင်းမှာ ၁၉၈၆-၈၇ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် စီးပွားရေး အခြေအနေ မတည်ငြိမ်မှုရှိသည့် အပြင် ငွေစက္ကူများကို ရုတ်သိမ်းမှုများ ရှိသဖြင့် စီးပွားရေး ကြပ်တည်းမှု ရင်ဆိုင်နေရသော အချိန်ကာလ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အခွန် အကောက် ရငွေများမှာ လျော့နည်းလာပေသည်။ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် ပို၍ လျော့နည်းသွားရာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၃၄၂၆.၄) သန်းအထိ ကျဆင်းသွားသည်။ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်မှသာ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ် ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့ အာဏာရယူပြီးချိန် မှစ၍ စီးပွားရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု များကို လုပ်ဆောင်လာခဲ့ပေသည်။ အခွန်စနစ်ဆိုင်ရာ မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများလည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် အပြင် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ၊ ကုမ္ပဏီ များ၊ ဖက်စပ်ကောက်ပိုင်းရှင်းများ ဖွဲ့စည်း လုပ်ဆောင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ထိုသို့လုပ်ကိုင်ခွင့် ပေးခဲ့ သဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ များပြားလာခဲ့သလို အခွန်အကောက် များကိုလည်း ပိုမို ကောက်ခံလာနိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၈၉-၉၀ နောက်ပိုင်းမှ စ၍သိသိ သာသာ တိုးတက် လာခြင်းဖြစ်သည်။

ဒုတိယအရေးပါဆုံးသော အခွန်အုပ်စုမှာ အကောက်ခွန်ဖြစ်ပြီး၊ စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ တွင်ပါဝင်မှုမှာ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၈၇-၈၈ အထိ (၁၄.၈%) ဖြစ်ပြီး ၁၉၈၈-၈၉ နောက်ပိုင်း တွင် ပျမ်းမျှရာခိုင်နှုန်း (၁၈.၅၆%) အထိတိုးလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ အကြောင်းမှာ ၁၉၈၉ ခုနှစ် မှစ၍ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးစနစ်ကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု စီးပွားရေးစနစ်မှ ဈေးကွက် စီးပွားရေး စနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာခဲ့သည်။ စီးပွားရေး မူဝါဒအရ ကုန်သွယ်ရေးတွင် အထိုက်အလျောက် လွတ်လပ်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများပါ ဝင်ရောက်လာကြသည်။ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများနှင့်လည်း တရားဝင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးစနစ်၊ ပုံမှန်နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်လာသည်။ တင်သွင်း၊ တင်ပို့သည့် ပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သတ်၍ ပိတ်ပင် ထားသော ကုန်ပစ္စည်းအချို့ကို ရုတ်သိမ်းပြီး တင်သွင်းခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သွင်း/ပို့ ကုန်ပစ္စည်းများမှာ များလာသဖြင့် ယင်းတို့အပေါ် ကောက်ခံသော အကောက်ခွန် ရငွေများမှာ တိုးပွားလာခြင်းဖြစ်သည်။

တတိယအခွန်အုပ်စုမှာ ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေတွင် ပါဝင်မှုမှာ ပျမ်းမျှ (၉.၆%) ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ နိုင်ငံပိုင် ပစ္စည်း သုံးစွဲသည့်အပေါ် ကောက်ခံရငွေမှာ (၄.၁%) ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် တွေ့ရသည်။

စုစုပေါင်းသာမန်ရငွေတွင် ပြည်တွင်းသာမန် ရငွေနှင့် ပြည်ပမှရငွေ ဟူ၍ဖြစ်ပေသည်။ ပြည်ပမှရငွေမှာ နိုင်ငံခြား ကူညီထောက်ပံ့ငွေများ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် (၁၀)နှစ်တာ ကာလအတွင်း နိုင်ငံခြားကူညီ ထောက်ပံ့ငွေ၏ ပျမ်းမျှခြင်း ပါဝင်မှု ရာခိုင် နှုန်းမှာ (၁.၀၁%) သာရှိပါသည်။ နိုင်ငံခြား ကူညီထောက်ပံ့ငွေမှာ ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်တွင် (၅၅.၁) ကျပ်သန်း ရှိရာမှ တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းလာကာ ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်း ပေါင်း (၅၆.၇) သာရှိပေသည်။ ယင်းကာလ (၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၈၇-၈၈) အတောအတွင်း နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးစနစ်မှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ရှိသော စီးပွားရေးစနစ် ဖြစ်ပြီးစီးပွားရေး အခြေအနေမှာ တိုးတက်မှု မရှိခဲ့ချေ။ ၁၉၈၈-ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး ဂယက်ကြောင့် ပြည်ပမှ ကူညီ ထောက်ပံ့ငွေမှာ သိသာစွာ လျော့နည်းကျဆင်းသွားပေသည်။ ၁၉၈၉-၉၀ တွင်

နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး စနစ်ကို ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်သို့ ကူးပြောင်းခဲ့ပြီး၊ တံခါးဖွင့် စီးပွားရေး မူဝါဒအရ ပြည်ပမှ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ၊ ကုမ္ပဏီ ဝင်ရောက်လာကြပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၉၁-၉၂ မှစ၍ ပြည်ပမှ ကူညီထောက်ပံ့ငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၂၁.၈) အထိ သိသိသာသာ တက်လာပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၄၅၆) အထိ တိုးလာ ပေသည်။

ထို့ကြောင့်မြန်မာနိုင်ငံ စုစုပေါင်းရငွေပိုင်းကို လေ့လာကြည့်ပါက အခွန်အကောက် ရငွေများ၊ အဖွဲ့အစည်းရငွေများ တို့၏ တိုးတက်မှု၊ ကျဆင်းမှုတို့သည် မိမိနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး စနစ်၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်းစနစ်၊ မူဝါဒနှင့် နိုင်ငံရေး အခြေအနေပေါ်တွင် မူတည်နေပေသည်။ သာမန်ရငွေပိုင်းတွင် အခွန်အကောက် ရငွေမှာ အဓိကအပိုင်းမှ ပါဝင်နေပြီး အခွန်ရငွေ အပေါ်တွင် အားထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၃-၂ ။ ။ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေနှင့် အခွန်အုပ်စု အလိုက်ရငွေ ပါဝင်မှု

အခွန်အကောက်ရငွေမှာ နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေကို ဖြည့်ဆည်းပေးသော အဓိကစစ်မြစ် ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကျင့်သုံးကောက်ခံလျက် ရှိသော အခွန်အမျိုးအစားပေါင်း (၁၅)မျိုး ရှိပေသည်။ ယင်းတို့ကို အခွန်အုပ်စု (၄) စုခွဲ၍ ဖော်ပြနိုင်ပေသည်။ ယင်းတို့မှာ -

၁။ ပြည်တွင်းထွက်ကုန်နှင့် ပြည်သူ့ပြည်သားများ သုံးစွဲသည့်အပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်^၂

- (က) ယစ်မျိုးခွန်^၂
- (ခ) ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်^၃
- (ဂ) လိုင်စင်ခွန်^၄
- (ဃ) အောင်ဘာလေ သိန်းဆုခွန်^၅
- (င) သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးခွန်^၆
- (စ) တံဆိပ်ခေါင်းခွန်^၇
- (ဆ) ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုခွန်^၈

^၂ Taxes on Production and Consumption
^၂ Excise
^၃ Commercial taxes
^၄ Import Licence fees
^၅ State Lottery
^၆ Transportation Taxes
^၇ Stamps

၂။ ဝင်ငွေနှင့်ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်^e

- (က) ဝင်ငွေခွန်^{၁၀}
- (ခ) အမြတ်ခွန်^{၁၁}

၃။ အကောက်ခွန်^{၁၂}

၄။ နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်း သုံးစွဲမှုအပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်^{၁၃}

- (က) မြေခွန်^{၁၄}
- (ခ) ရေခွန်၊ တာတမံခွန်^{၁၅}
- (ဂ) သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပေါ်ကောက်ခံသည့်အခွန်^{၁၆}
- (ဃ) ဓာတ်သတ္တုပစ္စည်းများ ထုတ်ယူနေသည့်အပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်^{၁၇}
- (င) အင်းအိုင်ခွန်^{၁၈}
- (စ) ကြက်ပေါင်စေးပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်^{၁၉}

တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြပါ အခွန်အုပ်စုအလိုက် လေ့လာရာတွင် အကောက်ခွန်မှာ အုပ်စု(၁)စု အနေဖြင့် ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် အခွန်အုပ်စုအလိုက် ရငွေများကို နှိုင်းယှဉ် လေ့လာသွား ပါသည်။ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေနှင့် အခွန်အုပ်စုအလိုက် အခွန်ရငွေ ပမာဏနှင့် ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း တို့ကို ဇယား (၃-၂)ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ အခွန်အုပ်စုအလိုက် ရငွေပမာဏကို လိုင်းဂရပ်ပုံ (၃-၂-၁)နှင့် ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း ဖော်ပြသော ဘားဂရပ်ပုံ (၃-၂-၂)တို့ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

^e Commodities and Services Tax

^၁ Taxes on income and property

^{၁၀} income Tax

^{၁၁} Profit tax

^{၁၂} Customs duties

^{၁၃} Taxes on the use of state properties

^{၁၄} Land Revenue

^{၁၅} Water and irrigation Tax

^{၁၆} Taxes on Extraction of forest products

^{၁၇} Taxes on Extraction of mineral products

^{၁၈} Taxes on fisheries

^{၁၉} Taxes on rubber

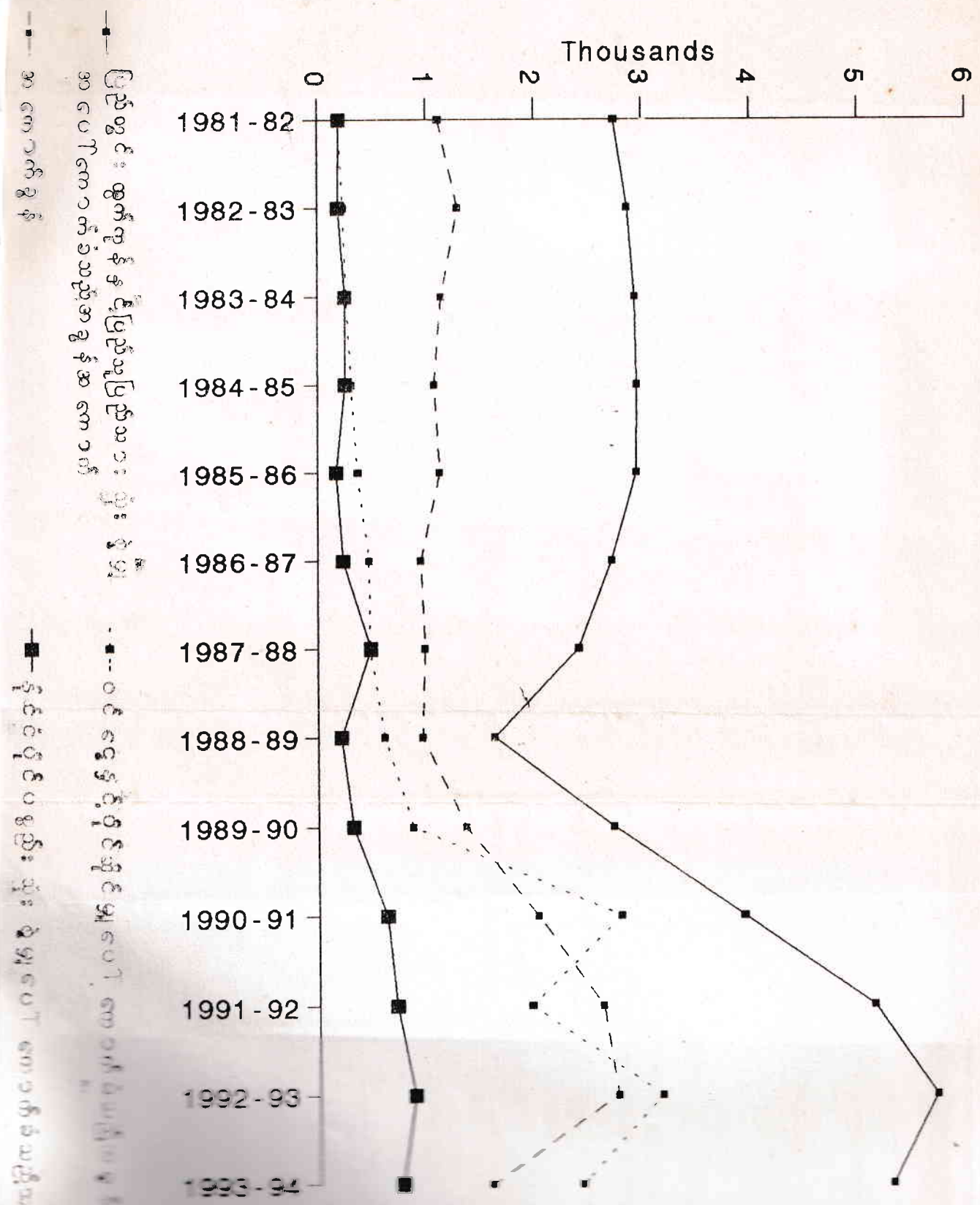
အခွန်အုပ်စုအမျိုးအစားအလိုက် ရငွေပမာဏနှင့် ပါဝင်မှု

ဇယား(၃-၂)

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

ရက်စွဲ	ပြည်တွင်းထွက်ကုန်နှင့် ပြည်သူပြည်သားများ သုံးစွဲမှုအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်အကောက်		ဝင်ငွေနှင့်ပိုင်ဆိုင်မှု၊ အပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်အကောက်		အကောက်ခွန်		နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းအသုံးပြု သည့်အပေါ်ကောက်ခံ သည့်အခွန်အကောက်		စုစုပေါင်းအခွန်	
	ပမာဏ	%	ပမာဏ	%	ပမာဏ	%	ပမာဏ	%	ပမာဏ	%
၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၁၀	၁၁
၁၉၈၃-၈၄	၂၉၃၉.၆	၆၃.၈၈	၂၆၆.၁	၅.၅၈	၁၁၄၃.၆	၂၄.၈၅	၂၅၂.၈	၅.၄၉	၄၆၀၂.၁	၁၀၀
၁၉၈၄-၈၅	၂၉၅၆.၃	၆၄.၂၅	၃၁၃.၃	၆.၈၁	၁၀၈၈.၀	၂၃.၄၃	၂၅၃.၃	၅.၅၁	၄၆၀၀.၈	၁၀၀
၁၉၈၅-၈၆	၂၉၅၂.၄	၆၃.၈၅	၃၈၆.၄	၈.၉၈	၁၁၃၀.၃	၂၄.၄၆	၁၈၀.၅	၃.၆၉	၄၆၂၂.၆	၁၀၀
၁၉၈၆-၈၇	၂၉၂၂.၈	၆၂.၂၃	၄၅၂.၅	၁၀.၈၀	၉၄၉.၄	၂၁.၅၀	၂၃၀.၆	၅.၂၅	၄၃၅၅.၂	၁၀၀
၁၉၈၇-၈၈	၂၄၁၆.၅	၅၅.၂၆	၄၈၀.၀	၁၀.၉၈	၉၈၆.၅	၂၂.၅၆	၄၈၉.၉	၁၁.၂၀	၄၃၅၃.၂	၁၀၀
၁၉၈၈-၈၉	၁၆၃၀.၂	၄၅.၅၈	၆၁၅.၅	၁၅.၉၅	၉၆၂.၈	၂၈.၁၀	၂၁၅.၅	၆.၃၅	၃၄၂၆.၄	၁၀၀
၁၉၈၉-၉၀	၂၅၄၁.၅	၅၁.၆၁	၈၅၆.၉	၁၆.၅၁	၁၃၆၈.၂	၂၅.၅၅	၃၂၅.၆	၆.၁၃	၅၃၁၂.၄	၁၀၀
၁၉၉၀-၉၁	၃၉၄၁.၅	၄၁.၈၆	၂၈၀၆.၃	၂၉.၈၀	၂၀၃၁.၄	၂၁.၅၅	၆၃၅.၅	၆.၅၅	၉၄၁၆.၅	၁၀၀
၁၉၉၁-၉၂	၅၁၄၈.၅	၄၉.၁၂	၁၉၆၉.၈	၁၈.၈၀	၂၆၃၈.၃	၂၅.၁၅	၈၂၄.၆	၆.၉၁	၁၀၄၈၀.၂	၁၀၀
၁၉၉၂-၉၃	၅၅၂၃.၉	၄၅.၅၆	၃၁၈၀.၃	၂၅.၃၂	၂၅၅၁.၁	၂၂.၀၉	၈၈၅.၃	၈.၀၆	၁၂၅၆၂.၆	၁၀၀
၁၉၉၃-၉၄	၅၃၀၂.၄	၄၂.၈၆	၄၆၄၀.၆	၂၅.၂၃	၃၉၃၈.၄	၂၃.၁၁	၁၁၅၄.၅	၆.၅၅	၁၅၀၃၆.၁	၁၀၀

စစ်ပြန်။ ။ နိုင်ငံတော်ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းဦးစီးဌာန (နစ်စဉ်အစီရင်ခံစာ-စာအုပ်)

—■— പ്രവൃത്തിയില്ലായ്മ (Unemployment)
 - - - ■ - - - തൊഴിലില്ലായമ (Joblessness)
 ... ■ ... തൊഴിലില്ലായമ (Total unemployed)
 - . - ■ - . - തൊഴിലില്ലായമ (Total joblessness)

ဇယား (၃-၂) အရ စုစုပေါင်း အခွန်အကောက် ရငွေများတွင် ပြည်တွင်းလွှဲကုန်နှင့် ပြည်သူပြည်သား သုံးစွဲမှုအပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်ရငွေ ပမာဏအများဆုံးဖြစ်ပြီး ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်ထိ (၁၁)နှစ်တာ ကာလအတွင်း ပျမ်းမျှ (၅၃.၅%) အထိပါဝင်သည် ကိုတွေ့ရပါသည်။ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေများ၏ ထက်ဝက်နီးပါးမျှ ရှိပေသည်။ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၈၅-၈၆ ခုနှစ်အထိ ယင်းအခွန်ရငွေများမှာ တစ်နှစ်ပြီး တစ်နှစ်ဟိုးလာခဲ့သည်။ ၁၉၈၆-၈၇ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းထွက်ကုန်နှင့် ပြည်သားသုံးစွဲမှု အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်သည် ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၅၂၂.၈) အထိ ကျဆင်းလာရာ ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၄၁၆.၅) အထိလည်းကောင်း၊ ၁၉၈၈-၈၉ တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၆၃၀.၂) အထိ လျော့နည်းသွား ခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး မတည်ငြိမ်မှု ရှိပြီး ပြည်တွင်းသုံးငွေစက္ကူ အချို့ကို ဖျက်သိမ်းခြင်းများ ရှိသဖြင့် စီးပွားရေး ကျပ်တည်းမှု ရှိသဖြင့် အခွန်ကို အပြည့်အဝ မကောက်ခံနိုင်ချေ။ နိုင်ငံတွင် စက်ရုံများအတွက် ကုန်ကြမ်း ဝယ်ယူရန် နိုင်ငံခြားငွေ လုံလောက်မှု မရှိသဖြင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းလာသည်။ ထိုအချိန်က စက်မှု လုပ်ငန်းများမှာ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ထားပေသည်။ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ် ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့တက်လာပြီးနောက် ဈေးကွက် စီးပွားရေး စနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့် သုံးလာသည်။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍကို တိုးချဲ့ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေး ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၉၀ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လာခဲ့ပေသည်။ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ် ကို စီးပွားရေးနှစ် အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ အခွန်အရပ်ရပ်ကို တိတိကျကျ သတ်မှတ်ကောက်ခံခဲ့သဖြင့် ကျပ်သန်းပေါင်း (၅၅၂၃.၉) အထိလည်းကောင်း၊ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း ၇၃၀၂.၄ အထိ တိုးလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ဒုတိယအခွန်အုပ်စုဖြစ်သည့် ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် ကောက်ခံသည့် အခွန်အုပ်စု သည် ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ခုနှစ် အထိ (၁၁)နှစ်အတွင်း စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ ပျမ်းမျှ ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းသည် (၁၆.၁၈%) ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် အထိ ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်မှာ တဖြည်းဖြည်းများ လာသည် ကိုတွေ့ရသည်။ ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်အမျိုးအစားများမှာ ဝင်ငွေ ခွန်နှင့် အမြတ်ခွန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်အထိ အခွန်ရငွေမှာ တိုးလာသော်လည်း ပမာဏမှာနည်းပါးပါသည်။ ယင်းကာလမှာ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တွင် ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍ လျော့နည်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်နောက် ပိုင်းတွင် ဈေးကွက် စီးပွားရေးအရ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍကို တိုးချဲ့လုပ်ကိုင် ခွင့်ပြုလာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်တွင် ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်ရငွေ ပမာဏမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၈၀၆.၃) ဖြစ်၍ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ (၂၉.၈) ရှိပေသည်။ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်ကို စီးပွားရေးနှစ် အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည့် အပြင် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်နှင့်အညီ အခွန်စည်းကြပ် ကောက်ခံနိုင်ရန် အခွန်အကောက်နှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေများ ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။ အခွန်ပေးဆောင် နိုင်ရန် မက်လုံးပေးသည့် အနေဖြင့် ဆန္ဒအလျောက် ဖော်ထုတ်ကြေငြာသည့် ငွေနှင့် ပစ္စည်းများ အပေါ်တွင် အမြတ်ခွန် သက်သာခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်း မှ ကင်းလွတ်နေ

သူများနှင့် အခွန်တိမ်းရှောင်နေသူများအား ဥပဒေနှင့်အညီ လိရောက်စွာ စစ်ဆေးဖော်ထုတ် စည်းကြပ်ခြင်း၊ အခွန်ကြေးများကို အစွမ်းကုန် ကွင်းဆင်းစည်းရုံး ကောက်ခံခြင်းစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၃၁၈၀.၃) အထိတိုးလာသည် ကိုတွေ့ရ ပါသည်။ ဤသို့သော ဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် ဒုတိယစီးပွားရေးနှစ် ဖြစ်သော ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်း ပေါင်း (၄၆၄၀.၆) ဖြစ်လာသည်။

တတိယအခွန်ရငွေ အုပ်စုမှာ အကောက်ခွန်မှ ရငွေဖြစ်သည်။ ဇယား (၃-၂) အရ လေ့လာပါက ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ၏ (၂၄.၈၅%)၊ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် (၂၃.၁) ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် အကောက်ခွန်ရငွေ ပမာဏများလာ သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အကောက်ခွန်ရငွေနှစ်အလိုက် ပြောင်းလဲလာပုံများကို နောက်ပိုင်းတွင် ဖော်ပြသွားပါမည်။

စတုတ္ထအခွန်အုပ်စုဖြစ်သည့် နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းသုံးစွဲသည့်အပေါ် စည်းကြပ်သည့် အခွန် အုပ်စုသည် ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်အတွင်း စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းများသည် သိသိသာသာ ပြောင်းလဲခြင်း မရှိသည်ကို ဇယား (၃-၂) အရ တွေ့ရှိရပါ သည်။ နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်း သုံးစွဲသည့်အပေါ် စည်းကြပ်သည့် အခွန်သည် ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်အတွင်း စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် ပျမ်းမျှ ပါဝင်မှုသည် (၆.၄၆%) မျှသာရှိပြီး ပါဝင်မှု အနည်းဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်း သုံးစွဲသည့်အပေါ် စည်းကြပ်သည့် အခွန်ပမာဏကို ဆီမီလော့ဂရပ်ပုံဖြင့် (၃-၂-၁) ဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။

အခွန်အုပ်စုအလိုက် ရငွေများကို လေ့လာကြည့်ပါက ၁၉၈၃-၈၄ နှင့် ၁၉၈၄-၈၅ ခုနှစ် တို့တွင် အခွန်အုပ်စုအလိုက် ရငွေများမှာ တိုးလာသော်လည်း ၁၉၈၅-၈၆ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် အခွန်ရငွေများမှာ တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းလာသည်။ ဗဟိုစီမံကိန်းချ စီးပွားရေး^{၁၀} စနစ်အရ နိုင်ငံပိုင် အခန်းကဏ္ဍကိုသာ ဦးစားပေးခဲ့ပြီး ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အခန်းကဏ္ဍမှာ နည်းပါး ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အခွန်ရငွေမှာ နည်းပါးပေသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေး ပြည်တွင်း အခြေအနေ မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးမှာ ကျဆင်းခဲ့ပြီး အခွန်ရငွေများမှာ အလွန်နည်းပါး သွားသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက် ရေးအဖွဲ့ တက်လာသည့်အခါ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ခဲ့သည်။ ဗဟို စီမံကိန်းချ စီးပွားရေး စနစ်အစား ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ တံခါးဖွင့် စီးပွားရေးမူဝါဒအရ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍတွင် ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အခန်းကဏ္ဍ တို့ကို ဦးစားပေးလာသည်။ ထို့အတူ နိုင်ငံတော်၏ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးနေသည့် ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်နှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ အခွန်အကောက်များကို စည်းကြပ်ကောက်ခံ နိုင်ရန် အတွက် အခွန်အကောက်နှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပေသည်။ နိုင်ငံ တော် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အလေးပေးဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ၁၉၉၂-၉၃ မှ ၁၉၉၅-၉၆ ကာလတို

^{၁၀} Centralized Economy

စီမံကိန်းရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်လျက် ရှိပေသည်။ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်ကို ပထမစီးပွားရေးနှစ် အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေတိုးတက်ဖော်ထုတ် စည်းကြပ်ခြင်းမှ လွတ်ကင်းနေ သူများနှင့် အခွန်တိမ်းရှောင်နေသူများအား ဥပဒေနှင့် အညီထိ ရောက်စွာ ဖော်ထုတ်စည်းကြပ် ခြင်း၊ အခွန်သစ်များ ပေါ်ထွက်လာရေးအတွက် မက်လုံးပေးဆွဲ ဆောင်ခြင်းများ စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် အခွန်အကောက် ရငွေမှာ သိသာစွာ တိုးတက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

၃-၃ ။ ။ စုစုပေါင်းအခွန်ရငွေတွင် တိုက်ရိုက်ခွန်၊ သွယ်ဝိုက်ခွန်နှင့် အခြားအခွန်များ ပါဝင်မှုကို လေ့လာခြင်း

အခွန်အကောက်များမှာ တရားဥပဒေအရ အစိုးရသို့ ပေးဆောင်ရသော နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေ ရရှိရာ ဖြစ်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကောက်ခံလျက်ရှိသော အခွန်အကောက် အမျိုးပေါင်း (၁၅)မျိုးရှိပေသည်။ ၎င်းတို့ကို အဓိကအားဖြင့် တိုက်ရိုက်ခွန်^{၂၀}၊ သွယ်ဝိုက်ခွန်^{၂၁} နှင့် အခြားအခွန်^{၂၂} များဟူ၍ အုပ်စု(၃) ခွဲ၍ လေ့လာသွားမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအခွန်အကောက် (၁၅) မျိုးအနက် ဝင်ငွေခွန်နှင့် အမြတ်ခွန်သည် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် လုပ်ငန်းများအပေါ် တိုက်ရိုက် ကောက်ခံ သော အခွန်ဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို တိုက်ရိုက်အခွန်အုပ်စုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုခွန် (ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်)၊ အကောက်ခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်၊ တို့ကို သွယ်ဝိုက် အုပ်စု အဖြစ် သတ်မှတ်ပါသည်။ ကျန်သည့် အခွန်အမျိုးအစားဖြစ်သော အောင်ဘာ လေသိန်းစုခွန်၊ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်၊ မြေခွန်၊ သစ်တောခွန်၊ ဓာတ်သတ္တုပစ္စည်းခွန်၊ ကြက်ပေါင်စေး ခွန် စသည်တို့ကို အခြားသော အခွန်အုပ်စုအဖြစ် သတ်မှတ်၍ လေ့လာသွားပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းအခွန်ရငွေတွင် တိုက်ရိုက်ခွန်၊ သွယ်ဝိုက်ခွန်၊ နှင့် အခြားအခွန် များပါဝင်မှုကို ဇယား(၃-၃) နှင့် (၃-၄) အရလေ့လာပါမည်။ အခွန်အမျိုးအစား (၁၅)မျိုး၏ နှစ်အလိုက် ရငွေများကို နောက်ဆက်တွဲ (ခ .) ဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ တွင်တိုက်ရိုက်ခွန်နှင့် သွယ်ဝိုက်ခွန်တို့ပါဝင်မှုမှာ ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်အထိ (၁၁)နှစ်တာ ကာလအတွင်း တိုက်ရိုက်ခွန် ပါဝင်မှုသည် ပျမ်းမျှခြင်း (၁၆.၂%)၊ သွယ်ဝိုက်ခွန် ပါဝင်မှုသည် ပျမ်းမျှခြင်း (၈၀%)နှင့် အခြားအခွန် ပါဝင်မှုသည် ပျမ်းမျှခြင်း (၁၃.၈%) အသီးသီးဖြစ်ပေသည်။ တိုက်ရိုက်ခွန် ရငွေပမာဏမှာ ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်တွင် (၂၆၆.၁) ကျပ် သန်းပေါင်း ရှိခဲ့ရာ တဖြည်းဖြည်းချင်း တိုးတက်လာပြီး ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၆၁၅.၈)အထိ တိုးလာခဲ့သည်။ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး စနစ်

^{၂၀} direct Tax
^{၂၁} indirect Tax
^{၂၂} Other Tax

ပြောင်းလဲမှု ပြုလုပ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် တိုက်ရိုက်ခွန်ရငွေမှာ ပမာဏအားဖြင့် သိသာစွာ တိုးလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သွယ်ဝိုက်ခွန်များမှ ရငွေမှာလည်း ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း တွင် တိုးတက် လာပေသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးသည့် အလျောက် တံခါးဖွင့် စီးပွားရေးမူဝါဒအရ ကုန်သွယ်မှုတွင် လွတ်လပ်ခွင့် ပြုလာခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အခန်းကဏ္ဍပါဝင်မှုကို တိုးချဲ့လာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ သွယ်ဝိုက်ခွန်တွင် ပါဝင်သော ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ အကောက်ခွန်ရငွေတို့မှာ သိသိသာသာ များပြားလာသဖြင့် သွယ်ဝိုက်ခွန် ရငွေမှာ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း ၆၀၀၅.၄ အထိပမာဏ များလာပါသည်။ အခြားအခွန်ရငွေတွင် မြေခွန်၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းခွန်နှင့် အောင်ဘာလေ သိန်းဆုခွန်တို့မှာ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် သိသာစွာများပြားလာသဖြင့် ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၃၁၂၄.၀) အထိပမာဏ များပြားလာပေသည်။ အကြောင်းမှာ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် မြေခွန်နှင့် ပတ်သက်သော အခွန်နှုန်းထားများ၊ ဥပဒေများ ပြင်ဆင် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်၍ ယခင်ကနိုင်ငံပိုင် အဖွဲ့ အစည်းကသာ လုပ်ကိုင်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ပုဂ္ဂလိက အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံခြား ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီများ၊ စသည်တို့ကို တရားဝင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းသစ်ဟော ထွက် ပစ္စည်းများ အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်မှာ များလာပေသည်။

ဇယား (၃-၃)

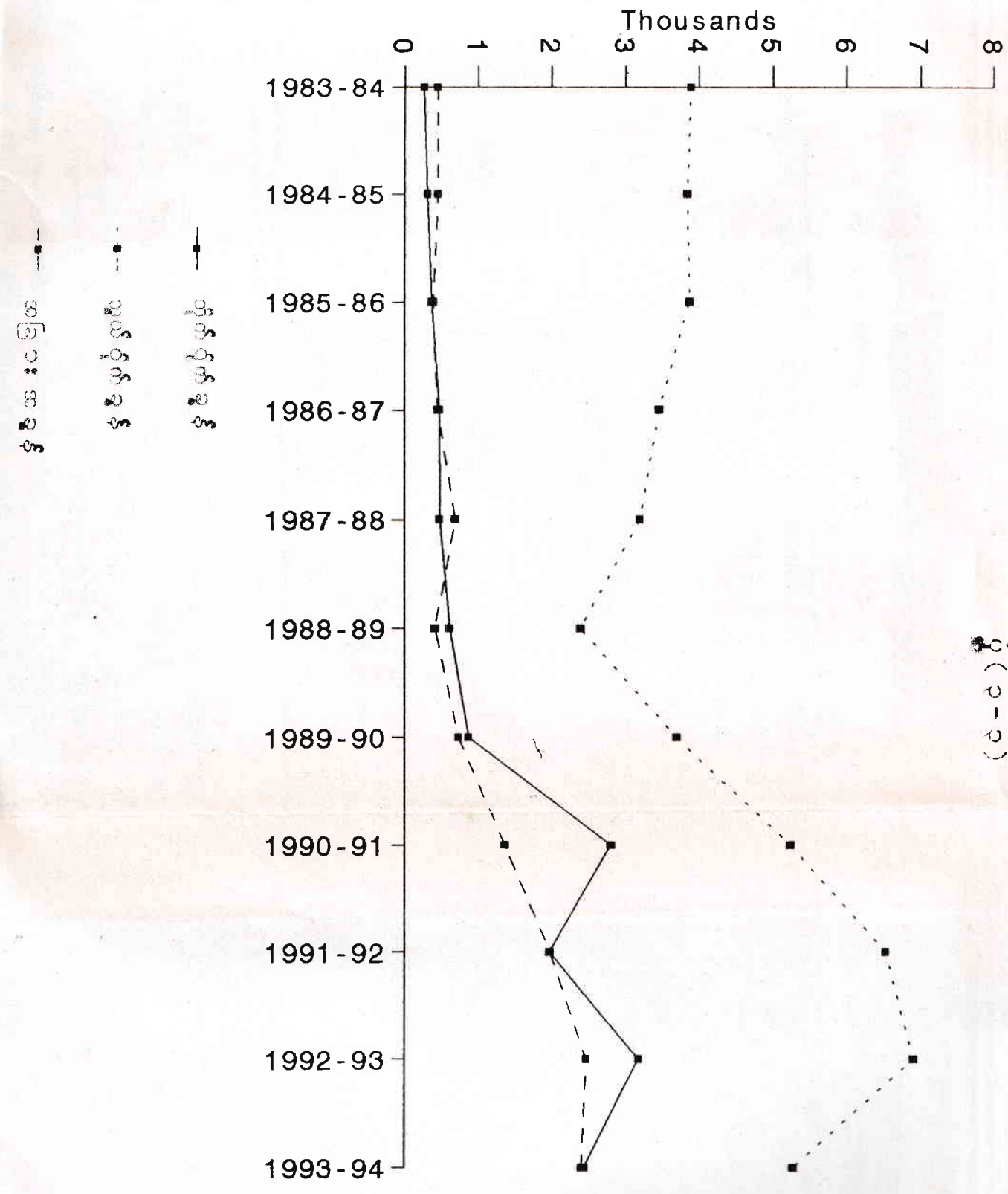
မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းအခွန်ရငွေတွင် တိုက်ရိုက်ခွန်၊ သွယ်ဝိုက်ခွန်နှင့် အခြားအခွန်များ ပါဝင်မှု ပမာဏ

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

	တိုက်ရိုက်ခွန်	သွယ်ဝိုက်ခွန်	အခြားအခွန်	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ
၁၉၈၃-၈၄	၂၂၆.၁	၃၈၈၇.၇	၄၄၈.၃	၄၆၀၂.၁
၁၉၈၄-၈၅	၃၁၃.၃	၃၈၃၄.၉	၄၅၂.၉	၄၆၀၀.၉
၁၉၈၅-၈၆	၃၆၈.၄	၃၈၆၈.၇	၃၈၅.၅	၄၆၂၂.၉
၁၉၈၆-၈၇	၄၇၂.၅	၃၄၅၅.၀	၄၄၇.၆	၄၃၇၅.၂
၁၉၈၇-၈၈	၄၈၀.၀	၃၂၀၀.၁	၆၉၂.၇	၄၃၇၃.၂
၁၉၈၈-၈၉	၆၁၅.၇	၂၃၉၃.၆	၄၁၇.၂	၃၄၂၆.၄
၁၉၈၉-၉၀	၈၇၆.၉	၃၆၉၇.၄	၇၃၈.၂	၅၃၁၂.၄
၁၉၉၀-၉၁	၂၈၀၆.၃	၅၂၄၄.၉	၁၃၆၅.၃	၉၄၁၆.၅
၁၉၉၁-၉၂	၁၉၆၉.၈	၆၅၃၂.၁	၁၆၈၈.၄	၁၀၂၈၀.၂
၁၉၉၂-၉၃	၃၁၈၀.၃	၆၉၀၅.၄	၂၄၇၆.၈	၁၂၅၆၂.၆
၁၉၉၃-၉၄	၄၆၄၀.၆	၉၂၇၁.၅	၃၁၂၄.၀	၁၇၀၃၆.၁

စစ်မြစ်။ နိုင်ငံတော်ရသုံး ခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်း

ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် အခြားအစားအပေးများ ပြင်ဆင်မှုများ (၁-၁)

ဇယား (၃-၄)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းအခွန်ရငွေတွင် တိုက်ရိုက်ခွန်၊ သွယ်ဝိုက်ခွန်နှင့်

အခြားအခွန်များ ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

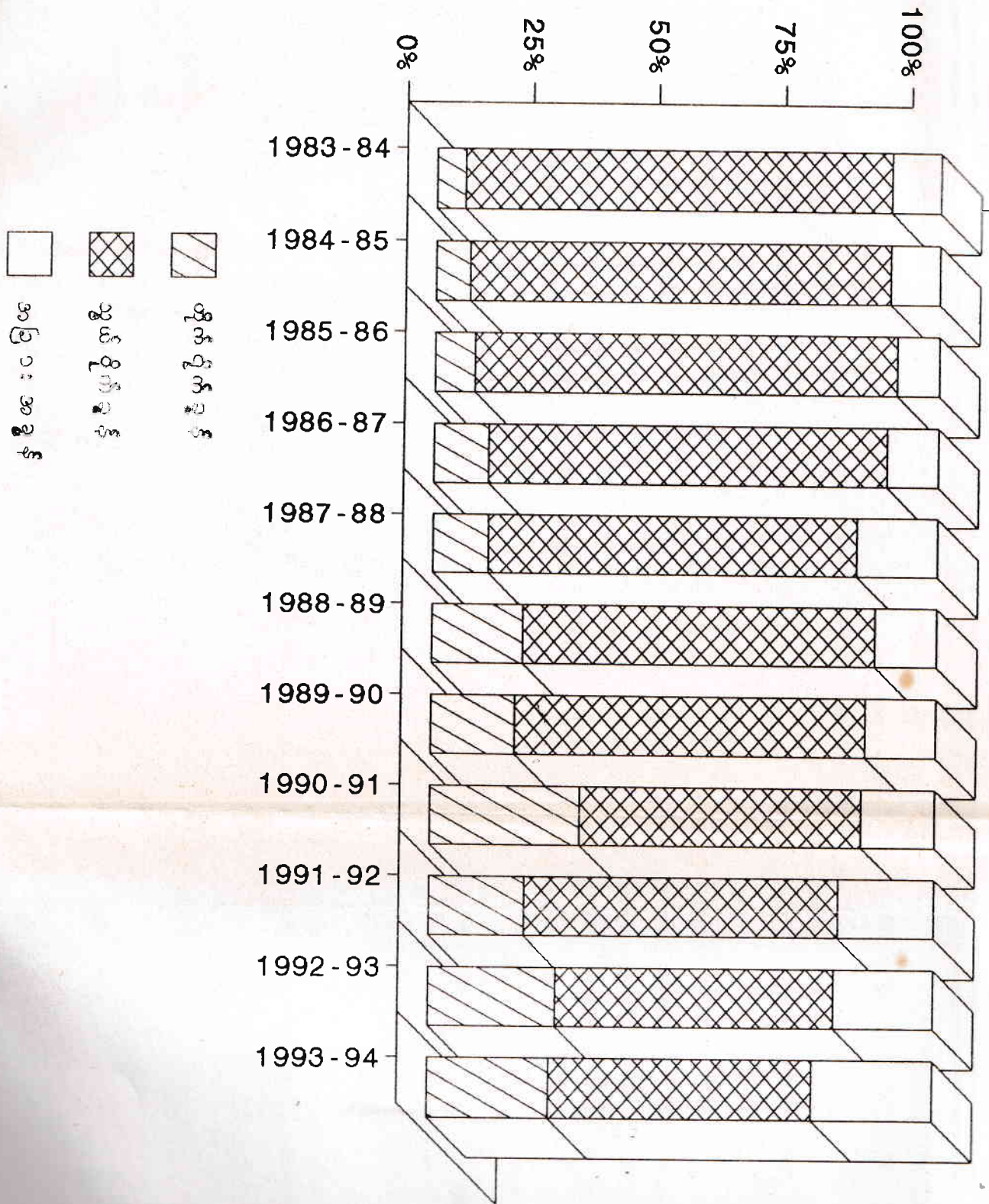
	တိုက်ရိုက်ခွန် %	သွယ်ဝိုက်ခွန် %	အခြားအခွန် %	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ %	တိုက်ရိုက်ခွန်နှင့် သွယ်ဝိုက်ခွန် အချိုး
၁၉၈၃-၈၄	၅.၇၈	၈၄.၄၈	၉.၇၄	၁၀၀	၀.၀၇
၁၉၈၄-၈၅	၆.၈၁	၈၃.၃၅	၉.၈၄	၁၀၀	၀.၀၈
၁၉၈၅-၈၆	၇.၉၆	၈၃.၆	၈.၃၄	၁၀၀	၀.၁၀
၁၉၈၆-၈၇	၁၀.၈	၇၈.၉၇	၁၀.၂၃	၁၀၀	၀.၁၄
၁၉၈၇-၈၈	၁၀.၉၈	၇၃.၁၈	၁၅.၈၄	၁၀၀	၀.၁၅
၁၉၈၈-၈၉	၁၇.၉၇	၆၉.၈၅	၁၂.၁၈	၁၀၀	၀.၂၆
၁၉၈၉-၉၀	၁၆.၅၁	၆၉.၆	၁၃.၈၉	၁၀၀	၀.၂၄
၁၉၉၀-၉၁	၂၉.၈	၅၅.၇	၁၄.၅	၁၀၀	၀.၅၄
၁၉၉၁-၉၂	၁၈.၈	၆၂.၃၃	၁၈.၈၇	၁၀၀	၀.၃၀
၁၉၉၂-၉၃	၂၅.၄	၅၅.၁၃	၁၉.၄၇	၁၀၀	၀.၄၆
၁၉၉၃-၉၄	၂၇.၂၄	၅၄.၄၂	၁၈.၃၄	၁၀၀	၀.၅၀

စစ်မြစ်။ ။ ရသုံးခန့်မှန်ခြေ ငွေစာရင်းဦးစီးဌာန

တိုက်ရိုက်ခွန်နှင့် သွယ်ဝိုက်ခွန် ပမာဏတို့မှာ တိုးလာသော်လည်း သွယ်ဝိုက်ခွန် ပမာဏ တိုးတက်မှုသည် တိုက်ရိုက်ခွန်ထက် များပေသည်။ တိုက်ရိုက်ခွန်နှင့် သွယ်ဝိုက်ခွန် အချိုးသည် တစ်ထက်လျော့နည်း နေသည်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် ကောက်ခံသည့် တိုက်ရိုက်ခွန်ကို ကောက်ခံမှု နည်းပါးနေသေးကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့အပြင် အခွန်ရငွေ ကောက်ခံရာတွင် သွယ်ဝိုက်ခွန်အပေါ် အလေးပေးကောက်ခံနေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ နိုင်ငံစီးပွားရေး စနစ်ပြောင်းလဲမှုကြောင့် အခွန်ရငွေ ပုံစံမှာ ပြောင်းလဲလာသည် ကို တွေ့ရပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်တစ်ခု၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်သည် ယင်းအခွန်နှစ်ရပ်နှင့် ဆက်စပ်နေ ပေသည်။ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေ အဖွဲ့၏ လေ့လာသုံးသပ်ချက်အရ တိုက်ရိုက်ခွန်ရငွေ သည် သွယ်ဝိုက်ခွန် ရငွေထက် များပြားသော နိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးမှု အဆင့်မြင့်သည်။ တစ်နည်း

^{၂၆} International Monetary Fund

ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အကယ်၍ သွယ်ဝိုက်ခွန်ရငွေသည် တိုက်ရိုက်
ရငွေထက်များပါက ဖွံ့ဖြိုးမှု အဆင့်နိမ့်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^{၁၅}

ယင်းအဆိုပြုချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သွယ်ဝိုက်ခွန်ရငွေနှင့် တိုက်ရိုက်ခွန်ရငွေတို့၏
အဆင့်အား အခွန်ရငွေတွင် ပါဝင်မှုကို လေ့လာကြည့်ပါက ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်
အထိ ကာလကို လေ့လာကြည့်လျှင် သွယ်ဝိုက်ခွန်မှာ ၈၀% နှင့် ၇၀% ပတ်ဝန်းကျင် ရှိပြီး
တိုက်ရိုက်ခွန်မှာ (၁၀%) သာအရေးပါသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် ၁၉၈၉ နောက်ပိုင်းတွင်
တိုက်ရိုက်ခွန်မှာ စုစုပေါင်းအခွန်ရငွေ၏ (၂၀%) ကျော်ရှိပြီး သွယ်ဝိုက်ခွန်မှာ (၅၀%)
ကျော်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ အထက်ပါ အဆိုပြုချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ
နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း ၁၉၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံး
စဉ်က ဖြင့် အခွန်စည်းကြပ်မှု ပုံစံမှာ ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။ သွယ်ဝိုက်ခွန်အပေါ် မှီခိုမှု
အနည်းငယ်လျော့နည်းလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံ
အဆင့်တွင် ရှိသော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးမှု အရှိန်ကို ရရှိနိုင်သည်ဟု ကောက်ချက်ချ နိုင်ပေသည်။

၂-၄။ ။ G.D.P တွင်အခွန်အုပ်စုအလိုက် ပါဝင်မှု အချိုးအစားကိုဖော်ပြခြင်း

တိုင်ပြည်တစ်ခု၏ အခွန်ကောက်ခံမှုကို လေ့လာရာတွင် အခွန်ရငွေဖွဲ့စည်းမှု အပြောင်း
အလဲများ^{၁၆} အခွန်အကောက်ကောက်ခံမှု^{၁၇} အဆင့်တို့ဖြင့် လေ့လာကြပါသည်။ အခွန်ရငွေ
ဖွဲ့စည်းမှု^{၁၈}ကို လေ့လာရာတွင် အခွန်အုပ်စုများ၏ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် ပါဝင်သည့်
ရာခိုင်နှုန်းဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်ပေါ်တွင် ပါဝင်သည့်
ရာခိုင်နှုန်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လေ့လာပါသည်။ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် အခွန်အုပ်စု
အလိုက်ပါဝင်မှုကို လေ့လာခြင်းဖြင့် အခွန်ကောက်ခံမှုအချိုးအစား^{၁၉} ကိုသိရှိနိုင်ပါသည်။
ဆင်းကို အမန်း (၃-၂)၊ ဇယား(၃-၂) ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုံ(၃-၂-၁) ဖြင့်လည်းကောင်း
ဖော်ပြထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်နှင့် ပြည်သူ၊
ပြည်သားများ သုံးစွဲသည့်အပေါ် ကောက်ခံသည့် အခွန်အုပ်စုသည် အများဆုံးဖြစ်ပြီး၊
အကောက်ခွန်မှရငွေမှာ ဒုတိယအများဆုံး ဖြစ်သည် ဆိုသည့် အချက်ကို တင်ပြထားပြီး
ဖြစ်ပါသည်။

ဆက်လက်၍ ဖော်ပြမည့်မှာ - အခွန်အုပ်စုအလိုက် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တွင်
ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းကို ဇယား(၃-၅) ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းဇယားအရ ၁၉၈၃-၈၄ မှ

^{၁၅} Myanmar, An Overview of The Public Finance(staff paper) . I. M. F. 1990.
^{၁၆} Composition of Taxation
^{၁၇} Level of Taxation
^{၁၈} Thelliah, Raja.J. Trend in Taxation in Developing Countries, IMF staff paper, Vol XII,
No.2 July, 1971 P-260
^{၁၉} Structure of Taxation

၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်အထိ (၅)နှစ်အတွင်း စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေသည် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်၏ ပျမ်းမျှခြင်း (၈.၄%) ရှိခဲ့ပါသည်။ ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်နှင့် ပြည်သူပြည်သားများ အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်အုပ်စုသည် ပျမ်းမျှခြင်း (၅.၂%)၊ ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ် ကောက်ခံသည့် အုပ်စုသည် ပျမ်းမျှခြင်း (၀.၇%)၊ အကောက်ခွန်သည် ပျမ်းမျှခြင်း (၁.၉%) နှင့် နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းသုံးစွဲသည့် အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်သည် ပျမ်းမျှခြင်း (၀.၅%) အသီးသီး ရှိကြပါသည်။ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၈၇-၈၈ (၅)နှစ်တာ ကာလအတွင်း စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်တွင် အကောက်ခွန်၏ ပါဝင်မှုမှာ ဒုတိယ အရေးပါဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဇယား(၃-၅)

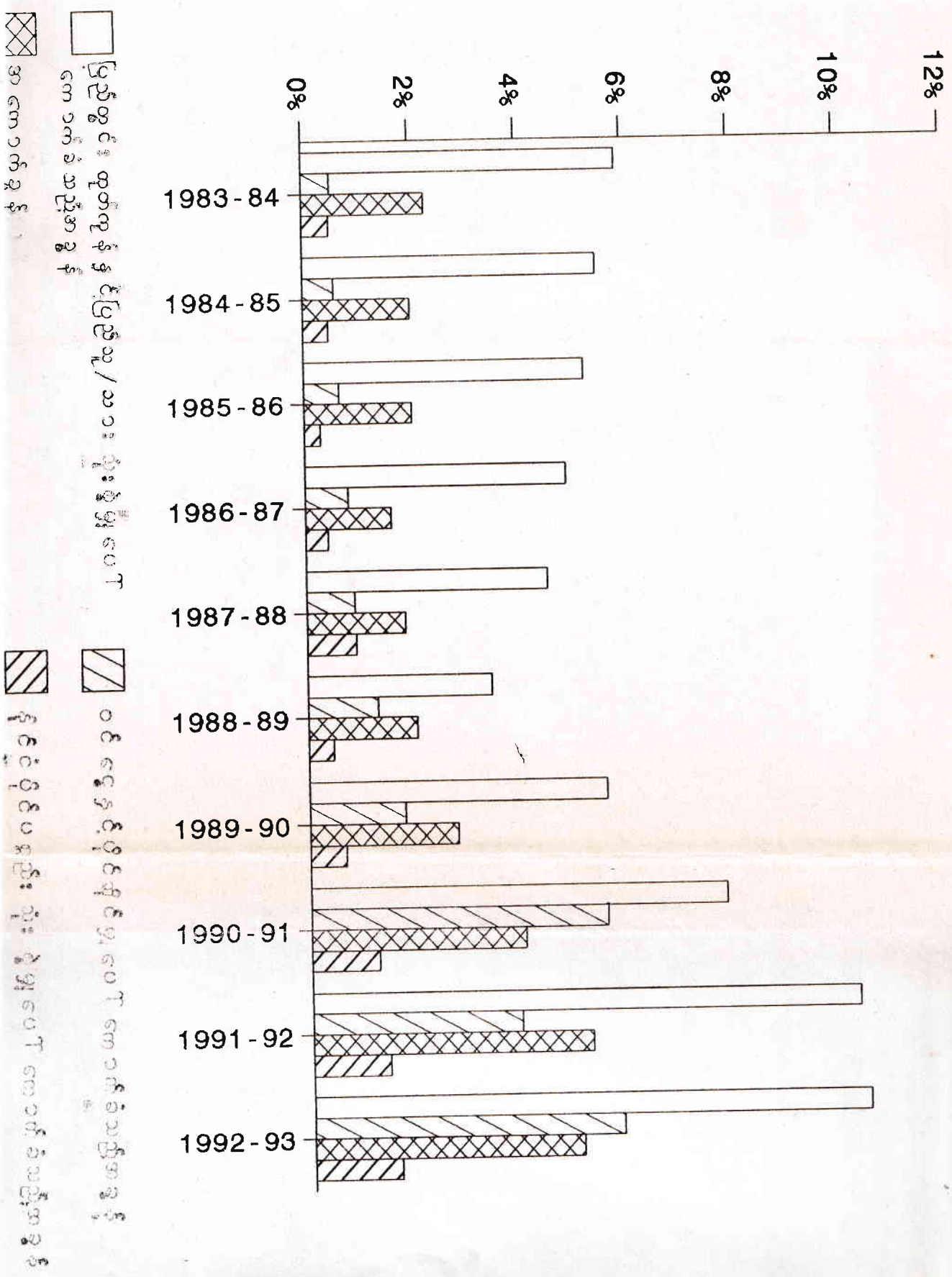
G.D.P တွင် အခွန်အုပ်စုအလိုက် ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း

ခုနှစ်	ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်နှင့်ပြည်သူသုံးစွဲမှုအခွန် %	ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ်အခွန် %	အကောက်ခွန် %	နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်း ကောက်ခွန် %	စုစုပေါင်း အခွန် %
၁၉၈၃-၈၄	၅.၉	၀.၅၃	၂.၃၀	၀.၅၁	၉.၂၄
၁၉၈၄-၈၅	၅.၅၂	၀.၅၈	၂.၀၁	၀.၄၇	၈.၅၈
၁၉၈၅-၈၆	၅.၂၇	၀.၆၆	၂.၀၂	၀.၃၀	၈.၂၅
၁၉၈၆-၈၇	၄.၉၁	၀.၈၀	၁.၆၁	၀.၄၂	၇.၇၄
၁၉၈၇-၈၈	၄.၅၄	၀.၉၀	၁.၈၅	၀.၉၂	၈.၂၁
၁၉၈၈-၈၉	၃.၄၆	၁.၃၁	၂.၀၄	၀.၄၆	၇.၂၇
၁၉၈၉-၉၀	၅.၆၁	၁.၇၉	၂.၇၉	၀.၆၇	၁၀.၈၆
၁၉၉၀-၉၁	၇.၈၄	၅.၅၈	၄.၀၄	၁.၂၇	၁၈.၇၃
၁၉၉၁-၉၂	၁၀.၃၁	၃.၉၄	၅.၂၈	၁.၄၅	၂၀.၉၈
၁၉၉၂-၉၃	၁၀.၄၅	၅.၈၀	၅.၀၆	၁.၆၂	၂၂.၉၃
၁၉၉၃-၉၄	၁၂.၅၉	၈.၀၀	၆.၇၉	၁.၉၉	၂၉.၃၇

စစ်မြစ် ။ ။ နိုင်ငံတော်ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း။

၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ လက်ထက်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု စီးပွားရေးစနစ်မှ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်သို့ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးလာသည်။ ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အခန်းကဏ္ဍကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ကိုင်ခွင့် ပြုခဲ့သည်။ ထိုမျှမက အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း၊ ဥပဒေများ ကန့်သတ်ချက် များကိုလည်း လျော့ပေါ့ပေးခဲ့ပြီး အခွန်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများကိုလည်း ပြုပြင် ပြောင်းလဲပေးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၈၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ၁၉၈၉-၉၀ မှစ၍ အခွန်ရငွေများမှာ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်မှာလည်း တိုးတက်လာပေသည်။ ထို့ကြောင့် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးတွင် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေမှာ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် (၁၀.၈၇%) ရှိရာမှ

අ-3-6 බුද්ධිමත්වත්වන අයුරු වාර්ෂිකව වෙනස්වීම් (1983-84)

၁၉၉၃-၉၄ တွင် (၂၉.၃၇%) အထိတိုးလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းစုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ တွင် ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်နှင့် ပြည်သူပြည်သား သုံးစွဲသည့် အပေါ် ကောက်ခံသည့် အခွန် အုပ်စုသည် အများဆုံးပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စီးပွားရေးနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော ၁၉၉၂-၉၃ တွင် (၁၀.၄၅%) နှင့် ၁၉၉၃-၉၄ခုနှစ်တွင် (၁၂.၅၉%) အထိရှိပေသည်။ ထို့အပြင် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ၊ ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီများ၊ အစုစပ်လုပ်ငန်းများ၊ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သဖြင့် ယင်းတို့မှ ကောက်ခံရရှိသော ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်မှာ ၁၉၈၈ ခုနှစ် မတိုင်မီကာလနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင်၊ သိသာစွာ တိုးတက်လာပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် (၈%) အထိရှိပေသည်။ အကောက်ခွန်မှ ရငွေသည်လည်း (G.D.P) တွင်ပါဝင်မှု များ ပေသည်။ ၁၉၈၈ နောက်ပိုင်း ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်အရ တံခါးဖွင့် စီးပွားရေး မူဝါဒနှင့် အညီ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးကို တရားဝင်လုပ်ကိုင် ခဲ့သလို ပိတ်ပင်ထားမြစ်ထားသော ပစ္စည်းအချို့ကိုလည်း တင်သွင်းခွင့်ပြုခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီ အကောက်ခွန်မူဝါဒများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၈၉ နောက်ပိုင်းတွင် အကောက်ခွန်ရငွေ ပမာဏများလာ သကဲ့သို့ (G.D.P) တွင်ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် (၆.၇၉%) အထိရှိပေသည်။ ယခင်က စီးပွားရေး ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံတော်က လုပ်ကိုင် ခဲ့ပေသည်။ ယခုအခါ ပုဂ္ဂလိက၊ သမဝါယမ၊ ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီများ စသည်တို့က ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ကြသဖြင့် နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းများ သုံးစွဲသည့် အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်မှာ များလာပေသည်။ အထူးသဖြင့် သစ်တောခွန်၊ ရေခွန်၊ တာတမံခွန်တို့မှာ သိသာစွာ တက်လာသည်ကို ရှေ့ပိုင်းတွင် လေ့လာသိရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပိုင် ပစ္စည်းသုံးစွဲသည့် အပေါ်ကောက်ခံသည့် အခွန်မှရငွေသည် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်၏ (၁.၉၉%) အထိ ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တွင် အခွန်အုပ်စု အလိုက် အချိုးအစားကို ဘားဂရပ်ပုံ (၃-၅) ဖြင့်ဖော်ပြထားပေသည်။

စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်တွင် စုစုပေါင်း အခွန်၏ ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ်တွင် (၂၀.၉၈%) ရှိပေသည်။ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် နှစ်တိုစီမံကိန်း၏ ပထမဆုံး စီးပွားရေးနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားပေရာ အခွန်အကောက်များ တိတိကျကျ ကောက်ခံ ခြင်း၊ အခွန်တိမ်းရှောင်မှုများကို ကာကွယ်ခြင်း၊ အခွန်ထမ်းသစ် ရှာခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် ၂၂.၉၄% အထိပါဝင်မှု တိုးလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် (၂၉.၃၇%) ရှိပေသည်။

နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရုံပုံငွေ အဖွဲ့၏ လေ့လာသုံးသပ်ချက်အရ အခွန်ရငွေသည် စုစုပေါင်း တိုင်းပြည်၏ စုစုပေါင်း အချိုးသားကုန်ထုတ် တန်ဖိုး၏ (၂၀%) မကျော်လျှင် အခွန်ဝန်ပိမှု မရှိဘဲ နိုင်ငံစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်သော်လည်း ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ် နှင့် ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် (၂၀%) အထက် တွင်ရှိနိုင်သဖြင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကိုအဟန့်အတားဖြစ်စေ နိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ လက်ရှိ အကောက်ခွန် နှုန်းထားများကိုလျော့ချသင့်ပေသည်။

၃-၅ ။ စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေတွင် စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်မှ ရငွေနှင့် အကောက်ခွန် ရငွေပြောင်းလဲမှုကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း။

နိုင်ငံတော် စီမံခန့်ခွဲရေး ပိုင်း၏ ရငွေပိုင်းတွင် စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်မှ ရငွေမှာ အဓိက အရေးပါသကဲ့သို့ ယင်းအခွန်မှ ရငွေထဲတွင် အကောက်ခွန်မှ ရငွေပါဝင်မှုမှာ အလွန် အရေးပါကြောင်းကို ရှေ့ပိုင်းအခန်း (၃-၁) တွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခန်းတွင် အခွန်အကောက်မှ ရငွေနှင့် အကောက်ခွန်မှ ရငွေတို့ ပြောင်းလဲ တိုးတက်မှုကို လေ့လာဖော်ပြ သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဖော်ပြရာတွင် အချိန်ကာလ ပိုင်းခြား၍ လေ့လာသွားပါမည်။ ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်အထိ ကာလကို ဗဟိုစီမံကိန်း စီးပွားရေး စနစ်ကျင့်သုံး နေသောကာလနှင့် ၁၉၈၉-၉၀ မှ ၁၉၉၃-၉၄ အထိ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ကျင့်သုံးသော ကာလဟူ၍ ပိုင်းခြားလေ့လာသွားပါမည်။

ဇယား(၃-၆)

စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ၊ စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် အကောက်ခွန်မှ ရငွေတို့၏ နှစ်အလိုက် တိုးတက်မှုနှုန်း ပြောင်းလဲမှု

ခုနှစ်	စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ (ကျပ်သန်း ပေါင်း)	တိုးတက် နှုန်း %	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ	တိုးတက်မှု နှုန်း %	အကောက် ခွန်မှရငွေ	တိုးတက်မှု နှုန်း %
၁၉၈၃-၈၄	၇၃၁၀.၀		၄၆၀၂.၁		၁၁၄၃.၅	
၁၉၈၄-၈၅	၇၄၂၁.၉	၁.၅	၄၆၀၀.၉	၀	၁၀၇၈.၀	-၅.၇
၁၉၈၅-၈၆	၇၃၅၅.၈	-၀.၈၉	၄၆၂၁.၉	၄	၁၁၃၀.၃	၄.၈
၁၉၈၆-၈၇	၆၈၉၂.၄	-၆.၃	၄၃၇၅.၂	-၅.၆	၉၄၉.၄	-၁၆
၁၉၈၇-၈၈	၆၇၂၅.၇	-၂.၄	၄၃၇၃.၂	၀	၉၈၆.၅	၄
၁၉၈၈-၈၉	၅၈၇၀.၈	-၁၂.၇	၃၄၂၆.၄	-၂၁.၆	၉၆၂.၈	-၂.၄
၁၉၈၉-၉၀	၈၅၄၅.၂	၄၅.၆	၅၃၁၂.၄	၅၅.၀	၁၃၆၈.၂	၄၂
၁၉၉၀-၉၁	၁၄၀၇၁.၇	၆၄.၅	၉၄၁၆.၇	၇၇.၇	၂၀၃၁.၅	၄၈
၁၉၉၁-၉၂	၁၅၅၂၈.၄	၁၀.၄	၁၀၄၈၀.၂	၁၁.၃	၂၆၃၈.၅	၃၀
၁၉၉၂-၉၃	၁၉၆၈၀.၅	၂၆.၇	၁၂၅၆၂.၆	၁၉.၆	၃၉၃၈.၃	၄၉
၁၉၉၃-၉၄	၂၁၁၈၆.၈	၇.၇	၁၇၀၃၆.၁	၃၅.၆	၅၀၈၆.၉	၂၉

ခေါ်မြစ် ။ ။ နိုင်ငံတော် ရသုံးမုန်းခြေ ငွေစာရင်းဦးစီးဌာန

စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ၊ စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် အကောက်ခွန်မှ ရငွေတို့ ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုကို ဇယား (၃-၆)ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းဇယားအရ လေ့လာကြည့် ပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု စီးပွားရေး ကျင့်သုံးသော ကာလဖြစ်သည့် ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ် မှ ၁၉၈၅-၈၆ အတွင်း စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ၊ အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် အကောက်ခွန်မှ ရငွေတို့မှာ တိုးတက်မှု မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ယင်းကာလအတွင်း နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ တိုးတက်နှုန်းမှာ စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ (-၄.၁%) ရှိပြီး အခွန်အကောက်မှ ရငွေမှ (-၁.၃%) နှင့် အကောက်ခွန်မှ ရငွေတို့မှ (-၄%) သာရှိသည်။ ယင်းကာလတွင် ကျင့်သုံးသော စီးပွားရေး မူဝါဒမှာ ကုန်သွယ်ရေး ပိတ်ပင်တားဆီးမှု ရှိပြီး ပြည်ပနှင့် တရားဝင်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု မရှိခဲ့ချေ။ မောင်ခို ဈေးကွက်များဖြင့်သာ ကုန်သွယ်မှု ရှိခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ အခွန်အကောက် များကို တိတိကျကျ မကောက်ခံနိုင်ချေ။ အခွန်အကောက်များ ကောက်ခံရရှိရေးအတွက် ထောင်ရွက်ရာတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှု အပိုင်းတွင် ကြိုးနီ စနစ်ကြောင့် အခက်အခဲများရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံပိုင်းမှာ ယိုယွင်းပျက်ပြား လာခဲ့သည်။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းသုံး ငွေကြေးစက္ကူများကို ဖျက်သိမ်းဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးမှာ ချွတ်ခြုံကျခဲ့ပေသည်။ ထိုအခြေအနေကြောင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှု ဖြစ်ခဲ့ သည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၈-၈၉ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအမြစ်ရငွေများမှာ ကျဆင်းခဲ့ ပေသည်။

၁၉၈၉ ခုနှစ် ကာလနောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ တက်လာသည့်အခါ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး စနစ်ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့ပေသည်။ ယခင်တံခါးပိတ် စီးပွားရေး မူဝါဒအစား တံခါးဖွင့် စီးပွားရေးမူဝါဒအရ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးရန် ချမှတ်ခဲ့သည်။ ယင်းဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အရ ၁၉၈၉-၉၀ နောက်ပိုင်းကာလ စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ၊ စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် အကောက်ခွန်မှ ရငွေတို့ကို လေ့လာကြည့်လျှင် စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေမှာ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၀-၉၁ ကာလတွင် တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ (၆၄.၅%)၊ စုစုပေါင်းအခွန်အကောက်မှ ရငွေမှာ (၈၅.၅%)၊ အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာ (၄၈%) အသီးသီး တရှိန်တိုးတက်လာပေသည်။ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ်ကာလတွင် စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ၏ တိုးတက်မှု နှုန်းမှာ (၁၀.၄%)၊ စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်မှ ရငွေ (၁၁.၃%)၊ အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာ (၂၉.၉%) ဖြစ်သည်။ တိုးတက်မှု နှုန်းနည်းပါးသော်လည်း ပမာဏ များပြားလာပေသည်။ နှစ်တိုစီးပွားရေး စီမံကိန်းအရ (၁၉၉၂-၉၃) ခုနှစ်ကို ပထမစီးပွားရေး နှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအမြစ်တိုးပွားရေးအတွက် စနစ်တကျ သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများကိုပြုပြင် ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၉၂-၉၃ ကာလတွင် စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေမှာ (၂၆.၅%)၊ အခွန်အကောက်ရငွေမှ (၁၉.၉%) အကောက်ခွန်ရငွေ တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ (၄၉%) အထိတက် လာပေသည်။

ထို့ကြောင့် အချိန်ကာလကို ပိုင်းခြားသုံးသပ်ကြည့်လျှင် ၁၉၈၈ ခုနှစ်မတိုင်မှီ ဗဟိုချုပ် ကိုင်သော စီမံကိန်းချ စီးပွားရေးစနစ်တွင် နိုင်ငံတော်၏ သာမန်ရငွေ စာရင်းပိုင်းတွင် အခွန်၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ တိုးတက်မှု မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ် ပြောင်းလဲ

ကျင့်သုံးလာသည့်အခါ ပြည်ပနိုင်ငံများနှင့် ကူးသန်း ဆက်သွယ်မှု များလာသဖြင့် ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အခန်းကဏ္ဍများပြားစွာ ပါဝင်လာရေးအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့သည်။ ယခင်က နိုင်ငံတော် အဖွဲ့အစည်းများက အဓိကလုပ်ဆောင်ပြီး ကုန်သွယ်မှု အပိုင်းတွင်လည်း ကန့်သတ် တားဆီးမှု များရှိခဲ့ပေသည်။ ယခုအခါ နိုင်ငံတော်၏ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ပြည်သူ့လူထု၏ လူနေမှု အဆင့်အတန်းမြင့်မားရေးအတွက် စီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို လုံးဝပြောင်းလဲလိုက်ပြီး သွင်းကုန်အစားထိုးမူဝါဒ^{၁၀} အစား ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေး မူဝါဒ^{၁၁}ကို ကျင့်သုံးလျှက်ရှိသည်။ အခွန်ဆိုင်ရာ မူဝါဒကို ပြောင်းလဲချမှတ်ခဲ့သည်။ တရားဝင် ဝင်ငွေ ကြေညာလွှာများ တင်သွင်းမှုတွင် ရက်အကန့်အသတ်အတွင်း တင်သွင်းသူများကို အခွန်နှုန်း သက်သာခွင့် ပေးထားခြင်း၊ အခွန်နှုန်းထားများ ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ပေးခြင်း တို့ကို ပြုလုပ် ပေးသည်။ ထို့အတူ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးများ တရားဝင်ဖွင့်လှစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့သဖြင့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် အကောက်ခွန်ရုံးများကို ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ အကောက်ခွန်ရငွေ များသာမက ကုန်သွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်သော ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ လိုင်စင်ခွန်၊ အမြတ်ခွန် စသည့် အခြားသော အခွန်အခများပါ တိုးတက်ရရှိလာပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၈၉-၉၃ ခုနှစ် ကာလအတွင်း စုစုပေါင်း သာမန်ရငွေ၏ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ (၂၅.၅%)၊ စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်မှရငွေ တိုးတက်မှု နှုန်းမှာ (၃၃.၈%) နှင့်အကောက်ခွန်မှ ရငွေ တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ (၃၈.၉%) အသီးသီးရှိပေသည်။

ထို့ကြောင့် ၁၉၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ကာလတွင် ဈေးကွက်စီးပွားရေး ကျင့်သုံးသော ကာလတွင် နိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအမြစ် ရရှိရာ ဇစ်မြစ် ဖြစ်သော အခွန်အကောက်မှ ရငွေများ၊ အကောက်ခွန်မှ ရငွေများ သိသာစွာ တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

^{၁၀} Import Substitution Policy
^{၁၁} export promotive policy

အခန်း(၄)

မြန်မာနယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် အကောက်ခွန်

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် ကစ်နိုင်ငံကုန်သွယ်ရာတွင် အများအားဖြင့် သက်မှတ်ထားသော ဆိပ်ကမ်းမြို့၊ လေဆိပ်စသည် တို့မှတစ်ဆင့် အစိုးရ၏ ကြီးကြပ်မှုများ အောက်တွင် ကုန်သွယ်မှု ပြုကြသည်။ သို့ရာတွင် ဈေးကွက်အခြေအနေအရင်း၊ ငွေကြေးစနစ်အရင်း၊ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေး နှစ်နိုင်ငံနယ်နမိတ် ပိုင်းခြားဆက်ဆံပုံ အရင်း၊ ကုန်စည်များကို နယ်စပ်ဒေသမှ တဆင့်သင့်လျော်သလိုပင် ကုန်သွယ်မှုပြုကြသည်။ ဤသို့တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ ဆက်စပ်နေသော နယ်နမိတ်ကို ဖြတ်ကျော်၍ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ပြုခြင်းသည် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး^၇ ပင်ဖြစ် သည်။

ထို့ကြောင့်မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှာ မြန်မာနယ်စပ်ဒေသများတွင်အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ကျသင့်သော အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ ပေးဆောင်၍ တရားဝင်ကုန်သွယ်ခြင်း ကိုခေါ်ဆိုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု ပြုရာတွင် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ ဖြစ်သော အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ လောနှင့် ထိုင်းနယ်စပ်များတွင် ကုန်းလမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ရေလမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ မူလအစ နယ်စပ် ဒေသ ရောင်းဝယ်ရေးတွင် အများအားဖြင့် နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော လူများ၏ လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော ကုန်စည်များကို အချင်းချင်း ရောင်းဝယ်ခဲ့ကြသည့် အဆင့်သာ ရှိသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် တိုးတက်မှုခြင်း မညီမျှသော နိုင်ငံနှစ်ခုအကြားတွင် လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေး၊ ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှု၊ စားသုံးမှုဈေးကွက် လိုအပ်ချက်များ တိုးတက်လာသော အခါတွင် နယ်စပ်ဒေသအတွက်သာ ရောင်းဝယ်ကြခြင်း မဟုတ်တော့ဘဲ နှစ်နိုင်ငံအကြား ကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှုမျိုးဖြစ်လာသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ၁၉၆၄ ခုနှစ်မှစ၍ ဗဟိုမှ ဦးစီးချုပ်ကိုင်သော ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေးစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းအားလုံး ချုပ်ငြိမ်းပြီး အစိုးရ နှင့် သမဝါယမ အဖွဲ့အစည်းတို့သာ ပြည်ပ ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိခဲ့သည်။ မိုင်အတွင်းပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှု ပမာဏ လျော့နည်းလာခြင်း၊ ခြိုးခြံရွှေ့တာသော အသုံးစရိတ် အနေအထားကြောင့် သွင်းကုန်များ ကန့်သတ်မှု ရှိခဲ့ရာ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများ ရားပါးမှု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူလူထု၏ အိမ်သုံးပစ္စည်းလိုအပ်ချက်ကို မူတည်၍ နယ်စပ် ဒေသများမှ ဝယ်ယူတင်သွင်းမှုများ ပြုခဲ့ကြသည်။

အထူးသဖြင့် တရုတ်၊ မြန်မာနယ်စပ်တလျှောက်ရှိ ဒေသတို့မှာ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာက ပင် ကူးသန်းမှု ရှိခဲ့ပြီး နှစ်နိုင်ငံ ကုန်သွယ်ရေးအဆင့်သို့ ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင် ပန်းဆိုင်-ဝမ်တိန် နယ်စပ်တဝိုက်၌ စတင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်အခါက ၎င်းနယ်မြေသည် ဗကပတို့ ခြေကုပ်ယူထားသော နယ်မြေဖြစ်၍ အစိုးရမှ ယင်းကဏ္ဍကို လစ်လျူ ခဲ့သဖြင့် ကုန်သည်များ၊

^၇ border trade

ပုဂ္ဂလိကများက မှောင်ခိုအနေဖြင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် လိုအပ်သော ကုန်စည်များကို မှာယူ တင်သွင်း ခဲ့ကြပြီး တဖက်နိုင်ငံမှ အလိုရှိသော ကုန်စည်များကို ရာဇဝတ်စွဲစည်းကာ တင်ပို့ခဲ့ ကြသည်။ တင်သွင်းသော ကုန်စည်အများစုမှာ ကုန်ကြမ်းများသာ ဖြစ်ကြောင်း ဟောရသည်။ ကုန်သွယ်သည့် ပစ္စည်းများမှာ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းနှင့် အခြားကုန်ပစ္စည်းများအပြင် အစိုးရမှ တားမြစ်ထားသော အဖိုးတန်ကျောက်စိမ်း၊ ကျောက်မျက်ရတနာများ၊ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ သားရေထည်များ၊ မူးယစ်ဆေးဝါးများ ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် တရားဝင် မှောင်ခိုဈေးကွက်မှာ လည်း ကြီးမားလာခဲ့သည်။

၁၉၈၀ ခုနှစ်ခန့်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ထုတ်ကုန်များ တိုးတက်ရေး (ကုန်ပစ္စည်း ဖေါ်သီရေး) နှင့် မှောင်ခိုလုပ်ငန်းများ ပပျောက်ရေးအတွက် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို အကောင် အထည်ဖော်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အချို့သော နယ်စပ်၌ သောင်းကျန်းသူများ ရှိနေခြင်း၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေသေးခြင်း၊ တို့ကြောင့် လျှင်မြန်စွာ အကောင်အထည် မဖော်နိုင်ခဲ့ချေ။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ တို့မှ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု ပြုလုပ်ရန် သဘောတူညီခဲ့သည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် တရုတ်- မြန်မာနယ်စပ် လျှောက် ဗကပ သောင်းကျန်းသူများကို ပထမရှင်းလင်းခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးပယောဂကြောင့် စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှု ဖြစ်လာ ခဲ့သည်။ နယ်စပ် ဒေသ ကုန်သွယ်မှုအတွက် ထိရောက်စွာ မလုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့ပေ။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက် ခဲ့သောပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး အရေးအခင်းကြောင့် နိုင်ငံပိုင်၊ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံကြီးများမှာ မသမာ သူတို့၏ ဖျက်ဆီးခြင်းကို ခံခဲ့ရသဖြင့် နိုင်ငံတော် ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှုမှာ လွန်စွာ လျော့နည်းလာခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်သူများအနေဖြင့် လူသုံးကုန်၊ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ ပြတ်လပ် ရှားပါးမှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် နယ်စပ်ဒေသများ၌ မှောင်ခိုတင်သွင်းမှု မှာ ပိုမိုများပြားလာပေသည်။ မှောင်ခိုစနစ်ဆိုသည်မှာလည်း တရားဝင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ် ထား၍သာ ပေါ်ပေါက်လာ ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့အကြပ်အတည်းနှင့် ရင်ဆိုင်နေချိန်တွင် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ အစိုးရတက်လာပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဗဟိုမျှုပ် ကိုင်သော ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေး အစားဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာ သည်။ ယင်းဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်အရ ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ၏ အခန်းကဏ္ဍကို တိုးမြှင့် ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနယ်စပ်ဒေသ၌ တရားမဝင်ကုန်သွယ်မှုများ ပပျောက်၍ တရားဝင်ကုန်သွယ် မှုများ ဖြစ်လာစေရန်၊ ကုန်သွယ်မှု စနစ်တကျ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်နှင့် နှစ်နိုင်ငံကြား ချမ်းကြည် ခိုင်မာစေရန်တို့အတွက် တရားဝင်နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် စနစ်တကျ စီမံလာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ (၂၆/၁၀/၈၈) နေ့တွင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု စနစ်ကို ကျင့်သုံးရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာသောဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် အညီ မှောင်ခိုလုပ်ငန်းများ ပပျောက်ရေး၊ ပြတ်လပ်နေသော လူသုံး၊ အိမ်သုံးကုန်ပစ္စည်းများ ပြည်တွင်းတွင် လျှင်လျှင်သုံးစွဲနိုင်ရေးနှင့် တဖက်မှလည်း နိုင်ငံတော်မှ ရသင့်ရထိုက်သော အခွန်ငွေများ ရရှိရေးဟူသော ဦးတည်ချက်ဖြင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် နှစ်နိုင်ငံ နယ်စပ်ဒေသ တလျှောက်၌ ကုန်သွယ်မှု ပြုသော လမ်းကြောင်းမှာ -

၁။ တရုတ်-မြန်မာလမ်းကြောင်း

၂။ ထိုင်း-မြန်မာလမ်းကြောင်း

၃။ အိန္ဒိယ-မြန်မာလမ်းကြောင်း

၄။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာလမ်းကြောင်း တို့ဖြစ်ကြသည်။ အများဆုံး ကုန်သွယ်မှု ပြုသော လမ်းကြောင်းမှာ တရုတ်-မြန်မာလမ်းကြောင်းနှင့် ထိုင်း-မြန်မာ လမ်းကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအလိုက် သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်များနှင့် အကောက်ခွန် ချငှေ့များကို နောက်ပိုင်းတွင် ဖော်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။

နှစ်နိုင်ငံအစိုးရ၏ သဘောတူညီမှု အရတရားပင် ကုန်သွယ်မှု ပြုနေသော လမ်းကြောင်း မှာ တရုတ်-မြန်မာလမ်းကြောင်းနှင့် အိန္ဒိယ-မြန်မာလမ်းကြောင်း၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာ လမ်းကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော နယ်စပ်ဖြစ်သည့် ထိုင်း-မြန်မာမှာ ဖွင့်ပေးသည့် စီးပွားရေးမူအရ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ ရှိသော်လည်း နှစ်နိုင်ငံအစိုးရချင်း သဘော တူညီနှိုင်း ဆောင်ရွက်သော လုပ်ငန်းမဟုတ်ပေ။ တရားဝင်နယ်စပ် ဒေသ ကုန်သွယ်ရေး ခွင့်ပြု ဆောင်ရွက်ကြခြင်းဖြင့် နိုင်ငံအတွက် အောက်ပါအကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိစေခဲ့ပါသည်။

၁။ နိုင်ငံအတွက်ရသင့်ရထိုက်သော အခွန်အကောက်များ ရရှိခြင်း၊

၂။ နိုင်ငံခြားငွေ မသုံးရဘဲ ကုန်ပစ္စည်းချင်း ဖလှယ်မှု ရယူခြင်း၊

၃။ ကုန်ပစ္စည်းများ ပြည်တွင်း၌ ဖောဖောသီသီ သုံးစွဲနိုင်ခြင်း၊

၄။ နယ်စပ်ဒေသ လုံခြုံရေးအာမခံချက် ရှိလာခြင်း၊

၅။ နယ်စပ်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုအရ ကုန်သွယ်မှုပြုရာတွင် အချို့ကုန်သည်များသည် မိမိတို့ အမြတ်ရလိုမျှ တခုတည်းကိုသာ ကြည့်ပြီး အမြတ်ရရှိသော ကုန်ပစ္စည်းများကိုသာ တင်သွင်းကြ သည်။ နိုင်ငံတော်အတွက် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများကို မရရှိချေ။ ထို့အပြင် တဖက်နိုင်ငံမှ ကုန်သည်များ၏ လှည့်ကွက်ကြောင့် မိမိနိုင်ငံ ကုန်သည်များမှာ နစ်နာမှုများစွာ ရှိပေသည်။ ထို့အတူ နယ်စပ်ဒေသတွင် နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းမှာလည်း တန်ဖိုး မတည်ငြိမ်မှုများ ရှိပေသည်။

သို့ဖြစ်၍မြန်မာငွေတန်ဖိုး တိုးမြှင့်လာစေရန်၊ ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်မှု အထိုက်အလျောက် တည်ငြိမ်လာစေရန်၊ ကုန်သွယ်မှု ပိုမိုစည်းကမ်း တကျရှိစေရန်နှင့် မြန်မာ့ကုန်သည်ကြီးများ အတွက် ပိုမိုအကျိုးရှိ စေရန်ဟူသော ဦးတည်ချက်ဖြင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု စနစ်သစ်ကို ကုန်သွယ်ရေး ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနမှ အမိန့်အမတ် (ရ/၉၁) ဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ စနစ်သစ် အရနယ်စပ်တွင် -

(က) နယ်စပ်မှတစ်ဆင့် ပုံမှန် ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်းနှင့်

(ခ) နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်းဟူ၍ နည်းလမ်း နှစ်သွယ် ကျင့်သုံးပေသည်။

၄-၁-၁ ။ ။ နယ်စပ်မှလာသော ပုံမှန်ကုန်သွယ်မှုနည်းလမ်း

နယ်စပ်ဒေသတွင် နယ်စပ်မှတစ်ဆင့် ပုံမှန်ကုန်သွယ်မှု၊ နည်းလမ်းဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းခြင်း၊ ပြည်ပသို့ တင်ပို့ခြင်းများအတွက် အောက်ဖော်ပြပါ နည်းလမ်းစနစ်များဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- (၁) ပုံမှန်ကုန်သွယ်မှု၊ နည်းလမ်းဖြင့် ပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချခြင်း၊ ပြည်ပမှ ဝယ်ယူ တင်သွင်းခြင်း။
- (၂) သွင်းကုန်ကြိုတင်ပေးပို့ပြီးမှ ပို့ကုန်ပြန်လည်တင်ပို့ခြင်းစနစ်ဖြင့် တင်သွင်း၊ တင်ပို့ခြင်း၊^၁
- (၃) အပ်ကုန်စနစ်အရ ပြည်ပမှ တင်သွင်းခြင်းနှင့် ပြည်ပသို့ပြန်လည်ပေးပို့ခြင်း၊
- (၄) ထုတ်ကုန်နှင့်သွင်းကုန် တစ်ပြိုင်တည်း ဆောင်ရွက်ခြင်းစနစ်ဖြင့် တင်သွင်း၊ တင်ပို့ခြင်း၊ တို့ဖြစ်ပါသည်။

နယ်စပ်ပုံမှန် ကုန်သွယ်မှုလမ်းမှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှု စနစ်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပါဝင်ပတ်သက်သော ငွေကြေးစနစ်မှာ ခိုင်မာသော ငွေကြေး (၆) မျိုး ဖြစ်သော ပေါင်စတာလင်၊ ဂျာမန်မတ်၊ ပြင်သစ်ဖရန်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဂျပန်ယန်း၊ နှင့် အမေရိကန် ဒေါ်လာတို့ဖြစ်ပါသည်။ အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းထား ဇယားများအရ သွင်းကုန် အကောက်ခွန်နှုန်းထား ဇယား(၁) ပါနှုန်းထားအတိုင်းဖြစ်ပြီး ထုတ်ကုန်အတွင် ဇယား(၂) ပါ ထုတ်ကုန်အကောက်ခွန် နှုန်းထားအတိုင်း ပစ္စည်း(၅)မျိုးအပေါ်သာ အကောက်ခွန်ကောက်ခံပါသည်။ လုပ်တိုးလုပ်နည်း နှင့်လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်းတို့မှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှု နည်းစနစ်အတိုင်းဖြစ် သော်လည်း ကုန်တန်ဖိုးစာရင်း^၂ မှာ မြန်မာ-တရုတ်နယ်စပ်ဖြစ်ပါက မြန်မာ-တရုတ်နယ်စပ်ဘာသာ ဖြင့် ရိုက်နှိပ်ထားသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှုဘဏ်၏ (IBR) တံဆိပ်ကိုပါ ရိုက်နှိပ်ထားပေသည်။ နိုင်ငံခြားငွေဖြင့် အရောင်းအဝယ် မလုပ်ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံထွက် ကုန်ပစ္စည်း များဖြင့် ပေးချေသော စနစ်တွင် (IBR) ကင်းလွတ်ခွင့်ကို ဘဏ်မှ ဘောင်းခံပြီး အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနသို့တင်ပြရပါသည်။

ပုံမှန်ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်းဖြင့် ခွင့်ပြုထားသည့် ထိုစနစ်လေးမျိုးဖြင့် ကုန်သွယ်မှု ပြုခြင်းကို လက်တွေ့တွင် နယ်စပ်ဒေသ၌ လုပ်ကိုင်မှု နည်းပါးသည်ကို တွေ့ရသည်။

^၁ Import first Export later
^၂ Invoice

နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်းမှာ ယွမ်ငွေနှင့် မြန်မာကျပ်ငွေ တို့ဖြင့် ရောင်းဝယ်သော နည်းလမ်းဖြစ်ပါသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး ကြီးကြပ်မှု ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့များသည် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များက နယ်စပ်ဒေသမှ တစ်ဆင့် ကုန်ပစ္စည်းများ တင်ပို့ခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်းများ အတွက် ခွင့်ပြုချက်ထုတ်ပေးရာတွင် ပြည်ပသို့ တင်ပို့ခြင်းမှ ပိတ်ပင်ထားသော ကုန်ပစ္စည်း (၁၅)မျိုးမှအပ ကျန်ပစ္စည်းအတွက်သာ ခွင့်ပြုချက် ထုတ်ပေးသည်။ ပြည်ပမှ တင်သွင်းရာတွင် ပြည်သူအတွက် အရေးတကြီး လိုအပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများကိုသာ ဦးစားပေးတင်သွင်းခြင်း ခွင့်ပြုပါသည်။ ပုံမှန်ကုန်သွယ်မှုနည်းလမ်းကဲ့သို့ နှစ်နိုင်ငံညှိနှိုင်းမှု စာချုပ်စာတမ်း^၁ နှင့် ကုန်တန်ဖိုးစာရင်းဟူ၍ မရှိပါ။ ဘဏ်မှတစ်ဆင့် ငွေလွှဲစာတမ်းဖွင့်ခြင်းသည်လည်း မရှိပါ။ နှစ်နိုင်ငံ ကုန်သည်များအချင်းချင်း ကုန်ပစ္စည်းချင်းဖလှယ်သည့် သဘော^၂ သက်ရောက်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ ရောင်းဝယ်ဖြန့်ဖြူးရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံက မြန်မာ့ ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် လုပ်ငန်းမှ တဆင့်တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ် ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် လုပ်ငန်းကော်ပိုရေးရှင်းဖြင့် အရောင်း အဝယ်ပြုရန်ဖြစ်ပါသည်။ ကျသင့်သော အခွန်အခများကို အကောက်ခွန်ဌာနကကောက်ခံရပါသည်။ အရောင်းအဝယ် လုပ်ငန်းများကို လုပ်ရာတွင် အခြေခံမူနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်အချို့မှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- (၁) အစိုးရအချင်းချင်း ရောင်းဝယ်မှုပြုရာတွင် ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ တန်ဖိုး၏ ၁၀၀% တန်ဖိုးကို တရုတ်ပြည်မှ ကြိုတင်ညှိနှိုင်းထားသော ကုန်ပစ္စည်းများဖြင့် ပြန်လည်တင် သွင်းရန်။
- (၂) သမဝါယမအဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ထုတ်ကုန်မှ ရရှိသော ငွေ၏ ၅၅% ကိုမိမိတို့ အသင်းအတွက် ဝယ်လိုသော ပစ္စည်းများ တင်သွင်းရန်နှင့် ကျန် ၂၅% ကိုမြန်မာ ထုတ်ကုန် သွင်းကုန်လုပ်ငန်းမှ သတ်မှတ်ပေးသော ကုန်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူတင်သွင်းရန် သတ်မှတ် ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် နောက်ပိုင်းတွင် သတ်မှတ်ထားသော ၂၅% ကို ပယ်ဖျက်ပြီး ရာနှုန်းပြည့် တင်သွင်းခွင့်ပြုပေသည်။
- (၃) ပုဂ္ဂလိက ကုန်သည်များမှာ မြန်မာထုတ်ကုန်၊ သွင်းကုန်လုပ်ငန်း၌ မိမိတို့ တင်ပို့သော ပစ္စည်းအမျိုးအမည်၊ အရေအတွက်၊ အလေးချိန်၊ တို့ကို မှတ်ပုံတင်၍ ရောင်းချရရှိသော တန်ဖိုးအပေါ်တွင် ၄၀% ကို မြန်မာ့ ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် လုပ်ငန်း (MEIC) မှဝယ်ယူ မည့် ပစ္စည်းကို ဝယ်ယူပေးသွင်းရပြီး ယင်းပစ္စည်းကို နယ်စပ်ပေါက်ဈေးဖြင့် ပုဂ္ဂလိက ကုန်သည်ထံ ပေးချေရန်နှင့် ကျန် ၆၀% ကို မိမိကြိုက်နှစ်သက်သော ပစ္စည်းဝယ်ယူ တင်သွင်းခွင့် ရှိပေသည်။ သို့သော် ၁၉၈၉ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁)ရက်နေ့နောက်ပိုင်းတွင် ၅၅% ကိုမိမိအတွက်နှင့် ကျန် ၂၅% ကို အစိုးရအတွက် တင်သွင်းခွင့် ပြုခဲ့သည်။
- (၄) အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် အထက်ဖော်ပြပါ အဖွဲ့အစည်း (၃)မျိုးမှ ဝယ်ယူတင်သွင်း လာသော ပစ္စည်းများကို ၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ အကောက်ခွန်နည်း အက်ဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်း

^၁ Bilateral Trade Agreement
^၂ Barter system

ဖော်ပြထားသော ပစ္စည်းအမျိုးအစား အလိုက် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ အတိုင်း စည်းကြပ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

(၅) ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများကို ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ(၂၆) ရက်နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ဥပဒေအမှတ် (၄/၈၉) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဇယားပါ အခွန်နှုန်းထား အတိုင်းကောက်ခံရန် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့အကောက်ခွန်များ စည်းကြပ်ကောက်ခံရာတွင် တင်သွင်း တင်ပို့သော ပစ္စည်းများအား တန်ဖိုးစည်းကြပ် သတ်မှတ်ရာတွင် သွင်းကုန်ပစ္စည်းများအတွက် ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုးစာရင်း၊ နယ်စပ်ပေါက်ဈေးနှင့် တင်သွင်းသူကြေညာသော တန်ဖိုးတို့ပေါ်တွင်တွက်ချက်သည်။ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းတို့အတွက်မူ ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုးစာရင်း၊ နယ်စပ်ပေါက်ဈေးနှင့် ထုတ်လုပ်သည့် ဒေသပေါက်ဈေးတို့၏ ပျမ်းမျှဈေးနှုန်းနှင့် တင်ပို့သူ၏ ကြေညာသော တန်ဖိုးပေါ်တွင် မူတည်သတ်မှတ်ပေးသည်။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်ချောမွေ့စေရန်နှင့် အနီးကပ်ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်မှု ပေးနိုင်ရန် ကြီးကြပ်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပါသည်။

- ၁။ တပ်ရင်းမှူး ဥက္ကဋ္ဌ
- ၂။ သက်ဆိုင်ရာငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေး ဥက္ကဋ္ဌ
- ၃။ အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဒုဥက္ကဋ္ဌ
- ၄။ မြန်မာ့လူတို့ကုန်သွင်းကုန် လုပ်ငန်းမန်နေဂျာ အတွင်းရေးမှူး
- ၅။ အကောက်ခွန်မြို့နယ်မှူး အဖွဲ့ဝင်
- ၆။ ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးမှူး အဖွဲ့ဝင်
- ၇။ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်မန်နေဂျာ အဖွဲ့ဝင်
- ၈။ ကုန်သည်ကြီးများအသင်းမှ ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့ဝင်

စနစ်သစ်နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးအရ ကုန်သွယ်မှု ပြုရာတွင် စည်းကမ်းချက်များ အနေဖြင့် ကုန်သည်ကြီးများအသင်းဝင် ဖြစ်ပြီး သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် ခွင့်ပြုချက် ရရှိသူသည် တခြားသူသို့ လက်လှဲ ကုန်သွယ်မှု လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိချေ။ ပါမစ်ခွင့်ပြုချက်ရသော ကုန်ပစ္စည်းသား တင်သွင်း တင်ပို့ ရမည်ဖြစ်သည်။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးတွင် တင်သွင်း တင်ပို့သော ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ကန့်သတ်ချက်များ ရှိပါသည်။ နယ်စပ်မှ တဆင့်တင်သွင်းမှု ပိတ်ပင်ထားသော ပစ္စည်းများမှာ စီးကရက်၊ ဘီယာ၊ အရက်၊ တီဗွီ၊ ဗွီဒီယို၊ ရေခဲသေတ္တာ၊ လေအေးစက် တို့ဖြစ်သည်။ တင်ပို့ခွင့်မပြုသော ပစ္စည်းများမှာ- ကုန်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်စာအမှတ် ၂၀/၉၂ ဖြင့် ထုတ်ပြန် တားမြစ်ထားသော ပစ္စည်းများ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့မှာ ကျွန်းသစ်၊ ရေနံ၊ ကျောက်မျက်ရတနာ၊ ဆန်၊ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်၊ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ ဝါဂွမ်း၊ သားရေ၊ မြေပဲ၊ ရေချိုငါး၊ ပုဇွန် (အစိုး၊ အခြောက်)၊ ရေငန်ပုဇွန်အစို့၊ ဆင်စွယ်၊ ကျွဲနွားဆင်မြင်း ရှားပါးတိရစ္ဆာန်၊ ရာဘာ၊ ကြက်၊ ငက်၊ ဘဲ၊ ဆိတ်၊ သိုး၊ (အရှင်နှင့် ပြုပြင်ပြီး) အားလုံး (၁၅) မျိုးအပြင် ခဲ၊ သွပ်၊ ကြေးနီ၊ ခဲမဖြူ၊ ကျောက်စိမ်း၊ ဝဲလ်နှင့် အခြားသတ္တု၊ အမျိုးမျိုးတို့ကို ပုဂ္ဂလိက ကုန်သည်များ အနေဖြင့် တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခွင့် မရှိချေ။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးအရ ပို့ကုန်ရှိမှ သွင်းကုန်ရှိရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော်လည်း ပို့ကုန်ရှားပါးမှု အခက်အခဲကြောင့် နောက်ပိုင်းကွင် ကုန်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနက အမိန့်အမှတ် (၁၉/၉၂) ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ယင်းအမိန့်အရ ပို့ကုန်မပို့မီဖြစ်စေ၊ ပို့ကုန်မပို့ဘဲဖြစ်စေ၊ သွင်းကုန် တင်သွင်းခွင့်ပြုခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး စီမံချက်အရ ကုန်ပစ္စည်းတင်သွင်း၊ တင်ပို့မှုအပေါ် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ အခွန်စည်းကြပ်ရန် စည်းကြပ်တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရာတွင် အစပထမ၌ နယ်စပ်တနေရာလျှင် တမျိုးစီပုံစံအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားမှု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းမှာ သွင်းကုန်ပစ္စည်းကို ပင်ရင်းထုတ်လုပ်သည့် နိုင်ငံ၏ ကုမ္ပဏီရှောင်းဈေးနှင့် ယင်းပစ္စည်းကို တင်သွင်းသည့် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသ၌ လက်လီလက်ကား ဈေးနှုန်းများအပေါ် မူတည်ပြီး စည်းကြပ်ရမည့် တန်ဖိုးကို တွက်ချက်ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နယ်မြေ ဒေသချင်းကွာခြားသည်နှင့်အမျှ တပြေးညီ မဖြစ်ဘဲ အမျိုးမျိုး၊ အဖုံဖုံ ကွဲလွဲခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊ ဧပြီလအတွင်း အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ စည်းကြပ်တန်ဖိုးများကို တပြေးညီဖြစ်အောင် စာရင်းဇယားများ စုစည်းပြုစုသတ်မှတ်ပေး နိုင်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန အနေဖြင့် ပြောင်းလဲလာသော စီးပွားရေးစနစ်နှင့်အညီ နယ်စပ်ကုန်သွယ် ရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် တဖက်တလမ်းမှ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေး နိုင်ခဲ့ပေသည်။

၄-၂။ ။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းဆလိုက် တင်သွင်း၊ တင်ပို့သော ကုန်စည်များနှင့် အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာခြင်း၊

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုစီမံချက်အရ နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်အရ လုပ်ကိုင် နေသော လမ်းကြောင်းမှာ တရုတ်-မြန်မာ လမ်းကြောင်း၊ အိန္ဒိယ-မြန်မာလမ်းကြောင်း၊ နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာလမ်းကြောင်း တို့ဖြစ်သည်။ ကျန်ထိုင်း-မြန်မာလမ်းကြောင်းမှာမူ နှစ်နိုင်ငံ အစိုးရ၏ တရားဝင်သဘောတူညီချက်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်း မရှိသေးသော်လည်း နှစ်ဖက် ပုဂ္ဂလိကကုန်သည်များနှင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း ရှိပေသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းအလိုက် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး စခန်းများ သတ်မှတ်ထားရှိပေသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ မြန်မာ-တရုတ်နယ်စပ်တွင် မူဆယ်၊ နမ့်ခမ်း၊ ကြူကုတ်နှင့် ချင်းရွှေဟော် တို့ဖြစ် ပါသည်။
 - ၂။ အိန္ဒိယ-မြန်မာနယ်စပ်တွင် တမူးမြို့ ဖြစ်ပါသည်။
 - ၃။ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တွင် မြဝတီ၊ ကော့သောင်း၊ တာချီလိတ်နှင့်
 - ၄။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာနယ်စပ်တွင် ဘူးသီးတောင်၊ မောင်းတော တို့ဖြစ်ကြပါသည်။
- အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများမှာ နိုင်ငံရေးအခြေအနေအရ နယ်စပ်ပိတ်ဆို့မှု ရှိတတ်၍ ကုန်သွယ် ရေး ရပ်တန့်မှု ရှိတတ်ပါသည်။

ပုဂ္ဂလိက ကုန်သည်များနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်းဖြင့် တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့တင်ပို့ ရောင်းချရာတွင် တင်ပို့ခွင့်မပြုသော ကုန်ပစ္စည်းများကို ကုန်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်အမှတ် (၁၂/၉၁) ဖြင့် တားမြစ်ထားပါသည်။ ယင်းတို့တို့

ဒယော (၄-က)

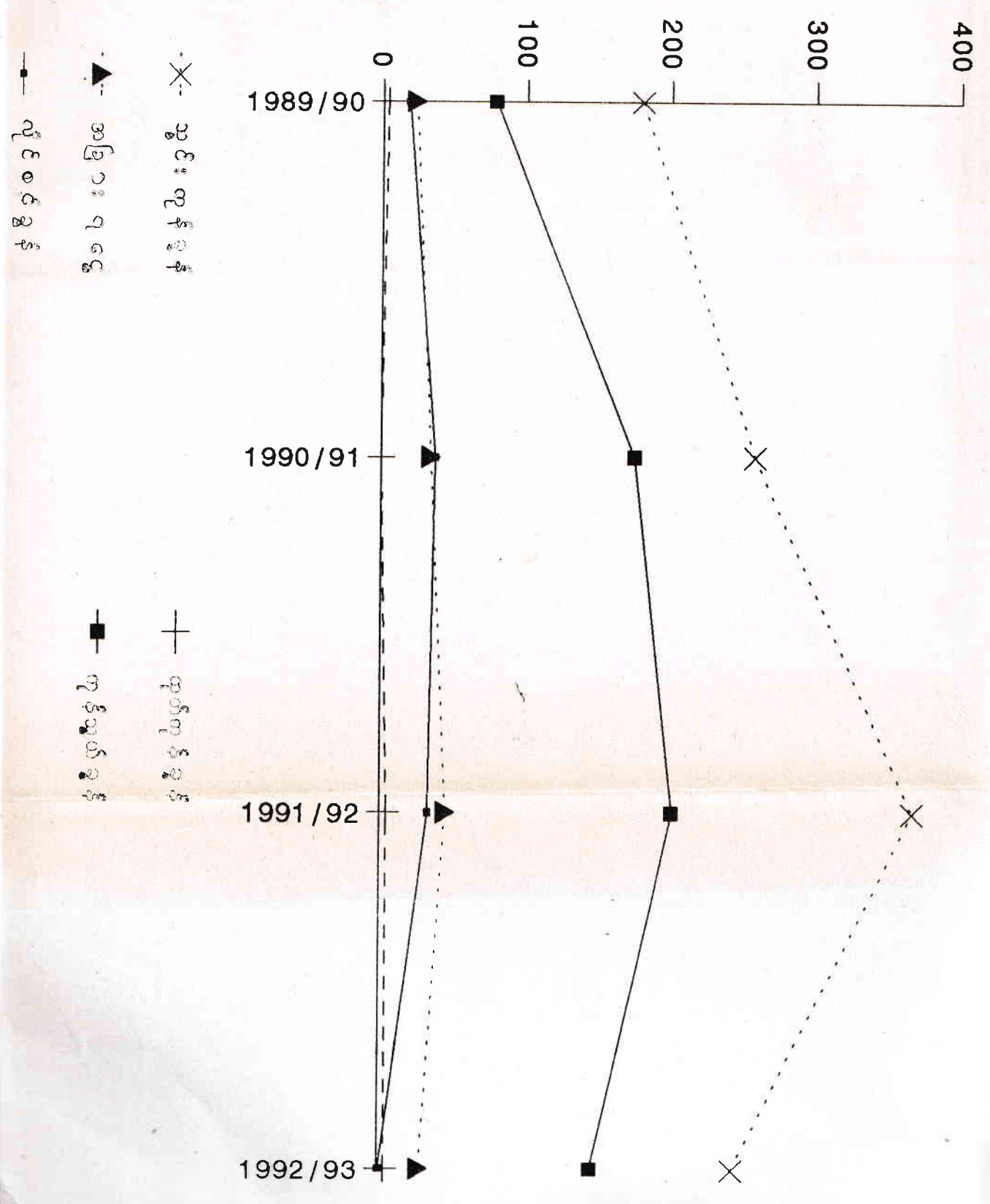
တရုတ်-မြန်မာလမ်းကြောင်းဆရာ အခွန်ကောက်ခံရငွေများ

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

ခုနှစ်	သွင်းကုန်ခွန်	ထုတ်ကုန်ခွန်	စုစုပေါင်း အကောက်ခွန် ရငွေ	အခြားရငွေ	ကုန်သွယ်ခွန်	လိုင်စင်ခွန်	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေများ
	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇
၁၉၈၉-၉၀	၁၅၉.၈၉	၃.၈၂	၁၈၃.၅၁	၂၃.၃၆	၈၈.၁၈	၁၈.၄၃	၃၀၃.၄၀
၁၉၉၀-၉၁	၂၅၈.၆၄	၀.၃၂	၂၅၈.၉၆	၃၄.၃၄	၁၅၅.၂၉	၃၇.၂၉	၅၀၅.၈၈
၁၉၉၁-၉၂	၃၆၈.၀၅	၄.၈၇	၃၇၂.၈၂	၄၅.၆၅	၂၀၂.၁၈	၃၃.၅၃	၆၅၄.၀၅
၁၉၉၂-၉၃	၂၄၄.၆၆	၄.၈၄	၂၄၉.၅၀	၂၈.၆၆	၁၄၈.၃၄	၁၀.၈၇	၄၂၆.၃၇

ခေတ်မြတ်။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

(ගුණ - සාධක : මිලියන)

X--- අලුත් ගසා කැප කිරීම
 ▲--- අලුත් ගසා වැඩි කිරීම
 ■--- අලුත් ගසා වැඩි කිරීම
 ■--- අලුත් ගසා කැප කිරීම

+--- අලුත් ගසා වැඩි කිරීම
 ■--- අලුත් ගසා කැප කිරීම

ရှေ့ပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ-နယ်စပ်ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ သွင်းကုန်ပို့ကုန် အမျိုးအမည်များကို တဖက်ပါ ပုံဇယား (၁) ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

တရုတ်-မြန်မာနယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးမှာ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် တရားဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ အိန္ဒိယ-မြန်မာ တရားဝင်နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးစနစ်မှာ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလမှ စတင် လုပ်ဆောင်ပါသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးစနစ်မှာ ၁၉၈၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှသာ လုပ်ကိုင်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးအရ နယ်စပ်ဒေသ အကောက်ခွန်ရုံးများသည် သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်များနှင့်ပတ်သက်သော အကောက်ခွန်ကိုသာမက အခြားသော ဋ္ဌာနများအတွက် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် လိုင်စင်ခွန်များကိုပါ ကောက်ခံပေးရပါသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု စနစ်အရ အဓိက ကုန်သွယ်မှုပြုသော လမ်းကြောင်း (၄)ခုရှိပေရာ ယင်းလမ်းကြောင်းတစ်ခုတွင် ရှိသော အကောက်ခွန်ကောက်ခံရရှိရာ နယ်မြေဒေသများကို တဖက်ပါပုံ ဇယား(၂)ဖြင့် ဖော်ပြ ထားပါသည်။ ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအလိုက် နယ်မြေဒေသအသီးသီးမှ ကောက်ခံရရှိ သော အခွန်အကောက်များ၏ အသေးစိတ် စာရင်းကို နောက်ဆက်တွဲ ဇယား များဖြင့် ဖော်ပြထား ပါသည်။ တရုတ်-မြန်မာ ကုန်သွယ်မှုလမ်းကြောင်းအရ နှစ်စဉ် ကောက်ခံရရှိသော အကောက် ခွန်ရငွေစာရင်းကို ဇယား (၄-က) ဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။

တရုတ်-မြန်မာလမ်းကြောင်းအရ အဓိကကုန်သွယ်မှုပြုရာ အချက်အချာဒေသမှာ မူဆယ်၊ ကြူးကုတ်နှင့် လားရှိုးမြို့တို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဒေသများမှ ရရှိသော အကောက်ခွန်မှာ အများဆုံးဖြစ်ပေသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်းဖြင့် တင်သွင်းရာတွင် ပြည်သူ့လူထုအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများ၊ စက်မှုကုန်ကြမ်းများ၊ စက်ပစ္စည်း ကိရိယာများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် အထောက်အကူပြုစေမည့်ပစ္စည်းများ၊ ကုန်ထုတ်လုပ် မှုကို အထောက်အကူပြုစေမည့် ပစ္စည်းများကို ဦးစားပေး တင်သွင်းခွင့်ပြုပါသည်။ ပို့ကုန်ခွင့်ပြု ချက်နှင့် ပတ်သက်၍ သတ်မှတ်ထားသော ကုန်ပစ္စည်းများကို လားရှိုးမြို့ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနတွင် ကျသင့်သော အခွန်ပေးဆောင်၍ တဖက်နယ်စပ်မြို့များ သို့တင်ပို့ခွင့် ပြုခဲ့သည်။ ၁၉၉၃ခုနှစ်အတွင်း နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုနည်းလမ်းအရ ပို့ကုန်ပစ္စည်းနှင့် နယ်စပ်မြို့များ ဖြစ်သော မူဆယ်၊ နမ့်ခမ်း၊ ကြူးကုတ်၊ တို့ရှိ အကောက်ခွန်ရုံးများ၍ အခွန်ပေးဆောင်စေ၍ တဖက်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ပုံမှန်ကုန်သွယ်မှု နည်းလမ်းအရ ပို့ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်၍ လားရှိုး မြို့နယ် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတွင် ကျသင့်ခွန်များ ပေးဆောင်စေ၍ တဖက်နိုင်ငံသို့တင်ပို့ခွင့် ပြုခဲ့ပါသည်။

မြန်မာ့နယ်စပ် ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများ၏ သွင်းကုန် ပို့ကုန် အမျိုးအစားများ

တရုတ်

သွင်းကုန်
ကောယာများ
လျှပ်စစ်မော်တာများ
အပ်ချုပ်စက်ခေါင်း
အင်ဂျင်
လယ်ထွန်စက်
သံချောင်းများ
လူသုံးကုန်၊ စာသုံးကုန်စည်
အဝတ်အထည်၊ ဆေးဝါး

ပို့ကုန်
ဆန်
ဆန်ကွဲ
ပဲအမျိုးမျိုး
ပုစွန်လုံး
လိမ္မော်သီး၊ သရက်သီး
ဂဏန်း၊ နမ်း
ဆလွန်းကားများ
ကြိမ်၊ သစ်

ထိုင်း

သွင်းကုန်
အချို့မျိုး
ဆေးဝါး
ဒီဇင်ဘာပစ္စည်း
ပလပ်စတစ်ပစ္စည်း
ချည်မျှင်အထည်
ရာဘာပစ္စည်း
သံစတီး၊ အလူမီနီယံ
လျှပ်စစ်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး

ပို့ကုန်
တိရိစ္ဆာန်အရှင်
သားငါး
ကျောက်မျက်ရတနာ
သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်း
သတ္တုပစ္စည်း
သီးနှံထွက်ပစ္စည်း
ရှေးဟောင်းအနုပညာပစ္စည်း

အိန္ဒိယ

သွင်းကုန်
ချည်ထည်
ပိတ်ပါးစ
ပလေကပ်လုံချည်
စောင်
ဆေးဝါးပစ္စည်းများ
ကွမ်းယာသုံးပစ္စည်းများ
အပ်ချုပ်စက်
စက်ဘီး

ပို့ကုန်
ကွမ်းသီး
တိရိစ္ဆာန်အရှင်များ
ဟဖက်နိုင်ငံမှပြန်လည်တင်ပို့သော
ပစ္စည်းများ
စီးကရက်
ဘိနပ်
ပဲအမျိုးမျိုး
ငရုတ်သီး

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်

သွင်းကုန်
ဆေးပစ္စည်း
ဟောလစ်
မိုင်လို
အိုဗာတင်း

ပို့ကုန်
ကွမ်းသီး
ပဲမျိုးစုံ
နန္ဒင်တက်
စားသောက်ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး
ဆန်စပါး

Reexport product
စာရေးကိရိယာ
အထည်အလိပ်
ကြွေထည်ပစ္စည်း
ငါးဖမ်းပိုက်
စီးကရက်

နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု၊ လမ်းကြောင်းအလိုက် အကောက်ခွန်နယ်မြေများ

တရုတ်-မြန်မာလမ်းကြောင်း

- ၁။ မူစယ်၊ ကြူကုတ်
- ၂။ နမ်းခမ်း
- ၃။ လားရှိုး
- ၄။ သီပေါ
- ၅။ သိန္နီ
- ၆။ မန္တလေး

အိန္ဒိယ-မြန်မာလမ်းကြောင်း

- ၁။ တမူး
- ၂။ ကလေး
- ၃။ ကလေးဝ
- ၄။ တီးတိန်
- ၅။ မုံရွာ

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာလမ်းကြောင်း

- ၁။ မောင်တော
- ၂။ သူးသီးတောင်
- ၃။ စစ်တွေ
- ၄။ ကျောက်ဖြူ
- ၅။ သံတွဲ
- ၆။ ပုသိမ်

ထိုင်း-မြန်မာလမ်းကြောင်း

- ၁။ တာချီလိတ်
- ၂။ မိုင်းဖြတ်
- ၃။ ကျိုင်းတုံ
- ၄။ မိုင်းဆတ်
- ၅။ တောင်ကြီး
- ၆။ လွိုင်လင်
- ၇။ မော်လမြိုင်
- ၈။ ကော့ကရိတ်
- ၉။ ဘားအံ
- ၁၀။ မြဝတီ
- ၁၁။ ခြံတံ
- ၁၂။ ကော့သောင်း
- ၁၃။ ထားဝယ်
- ၁၄။ လွိုင်ကော်

စာမျက်နှာ (၄-၁)

ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန၊ အစွန်အဖျားဌာန၊ အစွန်အဖျားဌာန

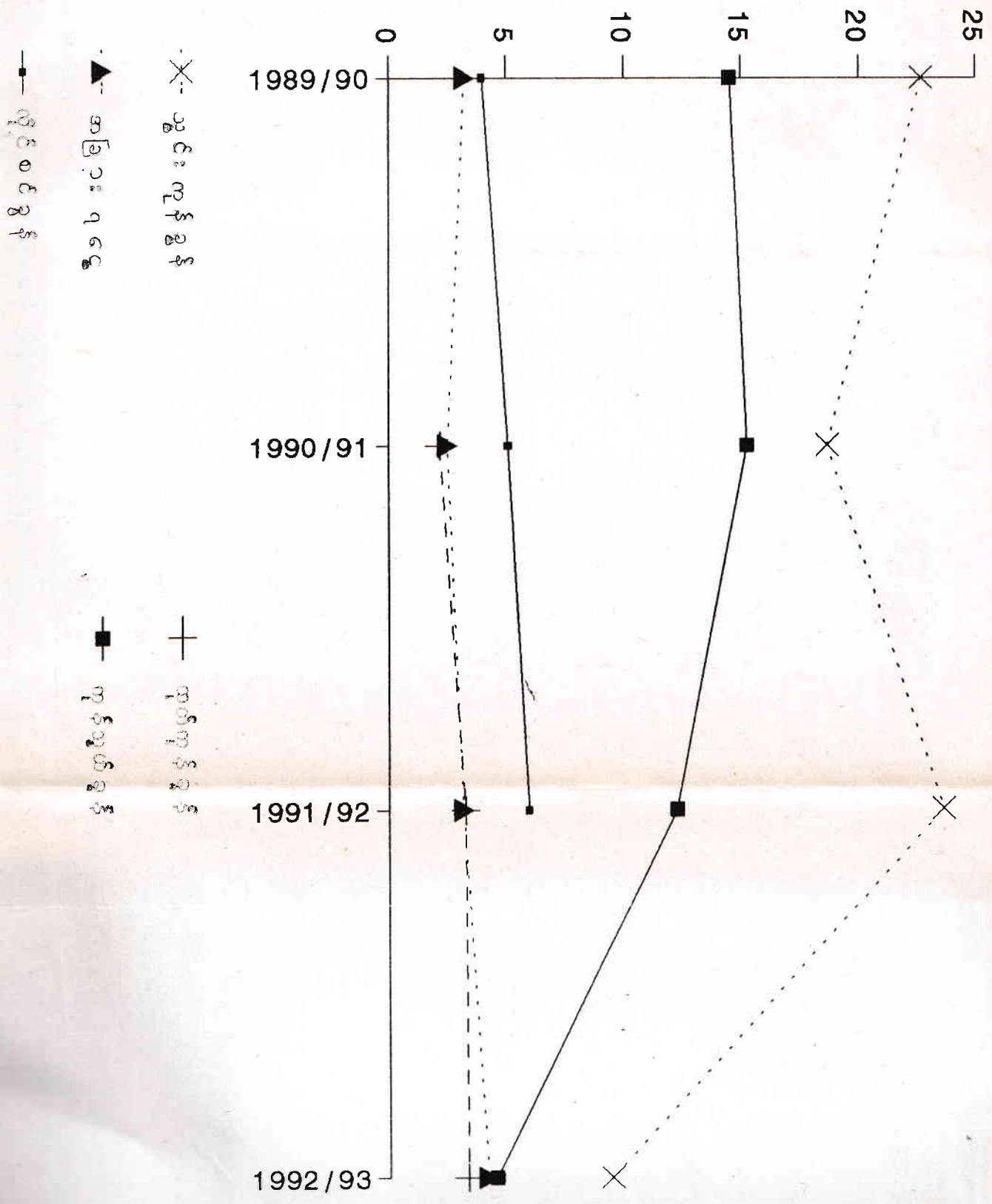
(ကျပ်စာများဖြင့်)

ခုနှစ်	သွင်းကုန်ခွန်	ထုတ်ကုန်ခွန်	စုစုပေါင်း အကောက်ခွန် ရငွေ	အခြားရငွေ	ကုန်သွယ်ခွန်	လိုင်စင်ခွန်	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေများ
၁၉၈၉-၉၀	၂၂.၆၈	-	၂၂.၆၈	၃၂၂	၁၄၅၄	၃.၉၈	၄၄.၄၂
၁၉၉၀-၉၁	၁၈.၆၅	၂.၁၈	၂၀.၈၅	၂၅၀	၁၅၂၆	၅.၀၅	၄၃.၆၈
၁၉၉၁-၉၂	၂၃.၅၉	၃.၂၅	၂၆.၈၄	၃၁၅	၁၂၂၅	၅.၉၈	၅၀.၂၆
၁၉၉၂-၉၃	၉.၅၀	၃.၃၄	၁၂.၈၄	၄၂၀	၄၅၅	-	၂၁.၅၉

စစ်ကြောင်း။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

සමස්ත - මුද්‍රණය වූ පොත: හිටපු: අග: අගුණ පොතේ 9 වැනි පිටුවේ (9-9)

(වර්ෂ - වර්ෂ : වර්ෂ)

- x— පුද්ගලික ආදායම
- ▲— සමස්ත ආදායම
- සමස්ත ආදායම
- සමස්ත ආදායම

အခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးစကင် ဖွင့်လှစ်သည့် ကာလ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းအကောက်ခွန် ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၈၃.၅၁) သန်းရှိပေသည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၅၈.၉၆) သန်းအထိ တိုးလာပြီး (၄၁%) ခန့်တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ်တွင် (၃၅၂.၈၂)သန်း အထိ တိုးလာခဲ့သည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၄၃% တိုးတက်လာပေသည်။ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ်၊ ဘဏ္ဍာရေး နှစ်တွင် ကုန်သည်များ အနေဖြင့် မိမိတို့တင်သွင်းသည့် ထုတ်ကုန်၊ သွင်းကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် တွင် မည်သည့်နယ်စပ်ရှိ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတွင် မဆို တင်ပို့သည့် ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုး အတိုင်း ပြန်လည်တင်သွင်းခွင့် ပြုခဲ့၍ ကုန်ပစ္စည်းတင်သွင်း၊ တင်ပို့များပြားပြီး အခွန်ကောက်ခံ ရရှိမှု များပြားလာပေသည်။ ထို့ပြင် အခြားသော ရငွေများဖြစ်သည့် ကုန်သွယ်ခွန်၊ လိုင်စင်ခွန် တို့မှာလည်း တိုးလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အိန္ဒိယ-မြန်မာ ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအရ တမူးမြို့မှာ အဓိက ကုန်သွယ်မှု အချက်အချာ နယ်စပ်ဒေသဖြစ်သည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး စတင်သည့် အမျိန်ကာလ (၁၉၈၉-၉၀) တွင် အိန္ဒိယ-မြန်မာ ကုန်သွယ်မှု နှစ်ဖက်ကုန်သည်များ သဘောတူညီမှုအရသာ လုပ်ဆောင်ကြ ခြင်းဖြစ်သည်။ တင်သွင်း၊ တင်ပို့သော ပစ္စည်းများမှာ နည်းပါးပါသည်။ ဇယား (၄-ခ) အရ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် အကောက်ခွန်ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၂.၆၈) သန်းသာရှိပေသည်။ နယ်စပ်ဒေသရှိ နိုင်ငံရေး အခြေအနေနှင့် ငွေလဲလှယ်နှုန်း မတည်ငြိမ်မှု တို့ကြောင့် အကောက် ခွန်ရငွေမှာ အတက် အကျရှိပေသည်။ နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေး ပိတ်ဆို့မှု များ ရှိတတ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အကောက်ခွန်ရငွေမှာ အတက်အကျရှိပေသည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်၊ ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၀.၈၅) သို့ကျဆင်းသွားသည်။ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်လျော့နည်းသွား ခဲ့ပေသည်။ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ်တွင် ၂၈% ခန့်ပြန်လည်တက်လာပြီး၊ ကျပ်သန်းပေါင်း ၂၆.၈၄ အထိတိုးလာခဲ့သည်။ အိန္ဒိယ-မြန်မာနှစ်နိုင်ငံ အစိုးရ၏ တရားဝင်နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလမှသာ စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပေသည်။ အဓိကအကောက်ခွန်ရုံးစိုက်ရာ ဒေသမှာ တမူးမြို့ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာဘက်က အဓိကပို့ကုန်မှာ ပဲအမျိုးမျိုး၊ ရေဟ်သီး၊ မန်းကျည်းသီး မှည့် စသည်တို့ဖြစ် သည်။ မြန်မာဘက်မှ အဓိကတင်သွင်းသော ပစ္စည်းများမှာ စောင်၊ ဆေးဝါး၊ စားသုံးကုန်နှင့် အထည်အလိပ်များ စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် တရုတ်ပြည်မှ ကုန်စည်များကို တင်သွင်းပြီး တမူးမြို့မှတစ်ဆင့် အိန္ဒိယသို့ ထပ်ဆင့်တင်သွင်းခြင်း၊ တင်ပို့ခြင်း များ ပြုလုပ်ကြပေသည်။ အိန္ဒိယ-မြန်မာ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး၏ ထူးခြားချက်မှာ အမေရိကန် ဒေါ်လာကို အခြေခံ၍ လဲလှယ်မှု ပြုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ကလေး-တမူး နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး အရ ပုံမှန်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ဖြစ်သည့် ဘဏ်ငွေစာရင်း ဖြင့်ပေးချေ၍ ကုန်ဝယ်ခြင်း၊ သွင်းကုန်ကြိုယူပြီးမှ ပို့ကုန်ပြန်ပေးသော စနစ်နှင့် ကုန်သွယ်ခြင်း၊ အပ်ကုန်ယူ၍ ရောင်းပေးခြင်း၊ အပြန်အလှန်စနစ်နှင့် ကုန်သွယ်မှုပြုခြင်းဟူ၍ ရှိပေသည်။ သို့သော်အိန္ဒိယ-မြန်မာနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် တန်ဖိုးသင့် လုပ်ကိုင် ကြသဖြင့် မြန်မာကျပ်ငွေဖြင့် ဒေါ်လာလဲလှယ်နှုန်းမှာ တန်ဖိုးကျဆင်းလျှက်ရှိပေသည်။ နယ်စပ် ပေါက်ဈေးကို လိုက်၍ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်များမှာ အတက်အကျရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန်ရငွေမှာလည်း အတက်အကျရှိပေသည်။

ဇယား (၄-၈)

ဘဏ်လစာရင်းစာရင်းအကျ အခွန်ကောက်ခံရငွေများ

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

ခုနှစ်	သွင်းကုန်ခွန်	ထုတ်ကုန်ခွန်	စုစုပေါင်း အကောက်ခွန် ရငွေ	အခြားရငွေ	ကုန်သွယ်ခွန်	လိုင်စင်ခွန်	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေများ
၁၉၈၉-၉၀	၇၃၄	၀.၀၀	၇၃၂	၄.၆၀	၁၀၉	၀.၂၄	၁၃.၃၅
၁၉၉၀-၉၁	၃၈၅	၁၃.၁၄	၁၆၈၉	၅.၄၀	၀.၉၃	၀.၂၂	၂၃.၄၄
၁၉၉၁-၉၂	၁၂၁	၃.၅၄	၄.၆၅	၁၀.၉၆	၀.၃၁	၀.၁၄	၁၆.၀၆
၁၉၉၂-၉၃	၁၉၆	၆.၂၉	၈.၂၅	၉.၄၀	၀.၀၁	၀.၁၉	၁၈.၈၅

ခေါ်မြစ် ။ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန

ဆိုင်း-မြန်မာ လမ်းကြောင်းအရ အခွန်ကောက်ခံရခြင်းများ

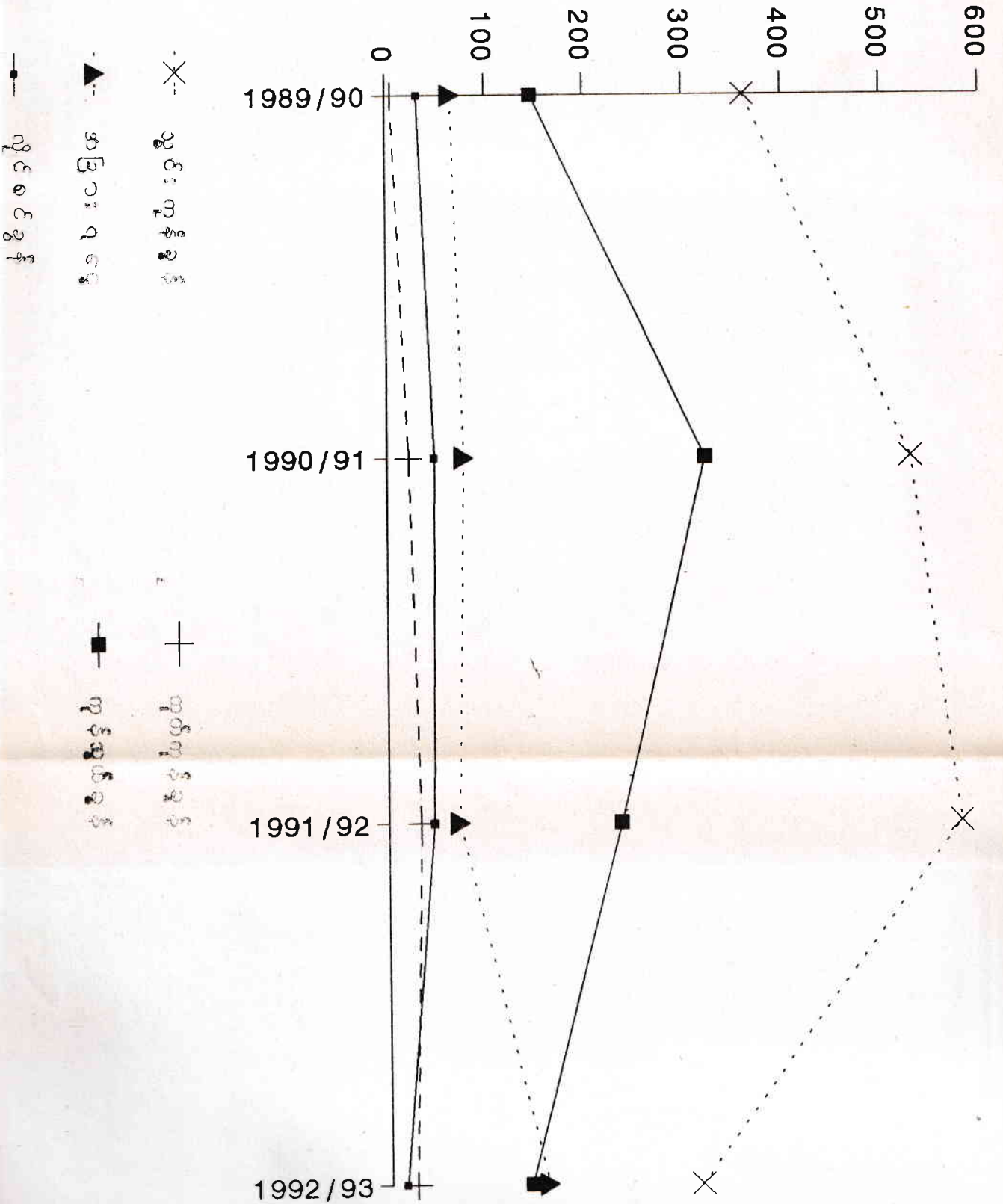
(ကျိတ်ခန်းပေါင်း)

ခုနှစ်	သွင်းကုန်ခွန်	ထုတ်ကုန်ခွန်	စုစုပေါင်း အကောက်ခွန် ရငွေ	အခြားရငွေ	ကုန်သွယ်ခွန်	လိုင်စင်ခွန်	စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေများ
၁၉၈၉-၉၀	၃၆၁.၇၁	၅.၉၀	၃၆၇.၆၁	၆၆.၀၂	၁၄၇.၁၂	၃၂.၁၇	၅၉၂.၉၉
၁၉၉၀-၉၁	၅၂၉.၉၂	၂၁.၉၁	၅၅၁.၈၃	၇၇.၇၆	၃၂၂.၃၈	၄၈.၁၀	၁၀၀၁.၀၇
၁၉၉၁-၉၂	၅၇၈.၆၅	၃၂.၆၇	၆၁၁.၃၂	၇၁.၅၇	၂၃၅.၇၈	၄၅.၈၀	၉၆၄.၄၇
၁၉၉၂-၉၃	၃၁၄.၆၃	၂၅.၆၈	၃၄၀.၃၁	၁၅၉.၃၁	၁၄၁.၉၃	၁၅၂.၉၉	၆၅၆.၈၄

ဇစ်မြစ်။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

ကိုင်း - မြန်မာလမ်း: ဧပြီလ: အရ၊ အချက်အောက်ခံရ ရှေ့ ဖော်ပြသည့်ပုံ (၄ - ခ)

(ကျပ်၊ သန်း ဖြစ်)

× သွင်းကုန်ခွန်

▲ အခြားရရှိ

● လူငယ်စင်ခွန်

+ ကုန်ထုတ်ခွန်

■ ကုန်ထုတ်ခွန်

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းမှာမူ တရားဝင်နှစ်နိုင်ငံ အစိုးရသဘော တူညီချက်ဖြင့် (၁၉၉၅ ခုနှစ်) တွင် စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ကုန်သွယ်မှုလမ်းကြောင်းအရ “မောင်ကော” မှာ အချက်အချာနယ်မြေဖြစ်သည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံထက် စီးပွားရေးအားဖြင့် အဆင့်နိမ့်လှပေသည်။ အဓိကတင်သွင်းသော ပစ္စည်းမှာ အိတ်တင်၊ မိုင်းလို၊ ဟောလစ်၊ စသည်တို့ ဖြစ်ပြီး မြန်မာဘက်မှ တင်ပို့သော ပစ္စည်းများမှာ ဆန်၊ ပဲမျိုးစုံ၊ အထည်အလိပ် တို့ဖြစ်ပါသည်။ ဇယား (၄-ဂ) အရ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် ကောက်ခံရရှိသော အကောက်ခွန်များမှာ ကျပ်သန်း ပေါင်း (၇၄၂) ရှိပြီး ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်တွင် ၁၇၈၅ ကျပ်သန်း အထိ တိုးလာပေသည်။ ယင်းအနက် ထုတ်ကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ ၁၄၁၄ သန်းခန့်ရှိပေသည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှာ စီးပွားရေး အားဖြင့် အဆင့်နိမ့်လှသည့်ပြင် ပြည်တွင်းရိက္ခာ မလုံလောက်မှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆန်နှင့် ပဲမျိုးစုံတို့ကို အဓိကထား တင်သွင်းမှုပြုနေရပေသည်။ သွင်းကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာနည်းပါးလှသည်။ ကုန်သွယ်လမ်းကြောင်း အလိုက် လေ့လာကြည့်ပါက အကောက်ခွန်ရငွေ အနည်းဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုင်း-မြန်မာ ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းမှာ ရှေးယခင်ကပင် ရှိခဲ့ပေသည်။ သို့သော် ယခုထက်ထိ နှစ်နိုင်ငံအစိုးရ၏ တရားဝင်သဘောတူညီချက်အရ လုပ်ဆောင်နေခြင်းမျိုး မဟုတ်ပေ။ ထိုင်း-မြန်မာကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအရ တာချီလိတ်၊ မြဝတီ၊ ကော့သောင်းတို့မှာ ကုန်သွယ်မှု အများဆုံးဒေသ ဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် မတိုင်မီက နယ်စပ် ကုန်သွယ်မှု ခွင့်မပြုခဲ့သဖြင့် ကုန်သွယ်မှု နှင့် ပတ်သက်၍ အဟန့်အတားများ ရှိခဲ့ပေသည်။ တင်သွင်း၊ တင်ပို့သည့် ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အကောက်ခွန် တိမ်းရှောင်မှုများ ရှိပြီး မောင်ခို ဈေးကွက်မှာ ကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှစ၍ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံး လာခဲ့သည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကိုလည်း ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပြီး နယ်စပ်ဒေသ များ၌ အကောက်ခွန် ရုံးများ ထားရှိ၍ အခွန်အခများကို ကောက်ခံစေပါသည်။ နှစ်ဖက် ကုန်သည်များ အချင်းချင်း သဘောတူညီမှုဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဇယား (၄-ဃ) အရ နယ်စပ်ကုန်သွယ် ရေး စတင်သည့် ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်အတွင်း အကောက်ခွန်ရငွေ ကျပ်သန်းပေါင်း ၂၇၁.၆၈ သန်းရှိ ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၀-၉၁ တွင် (၄၈%) ခန့်တိုးတက်လာရာ စုစုပေါင်း (၅၅၁.၈၅) သန်းအထိ ရှိလာပေသည်။ အဓိကကောက်ခံရငွေ သွင်းကုန်ပစ္စည်းများ အပေါ် ကောက်ခံရရှိခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်မှ တင်သွင်းလာသော ကုန်ပစ္စည်းများမှာ အထည်အလိပ်၊ အစားအစာ၊ ဆေးဝါး၊ လျှပ်စစ်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတို့ ဖြစ်ပေသည်။ နိုင်ငံတကာမှ ထုတ်လုပ်သော ပစ္စည်းများကို ထိုင်း နိုင်ငံမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ တင်သွင်းကြခြင်းဖြစ် ပေသည်။ မြန်မာဘက်မှ ပို့ကုန်မှာအဓိကအားဖြင့် သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်း၊ ကျောက်မျက် ရတနာ တို့ဖြစ်ကြပေသည်။ ထိုင်း-မြန်မာကုန်သွယ်မှုအရ နယ်စပ်ဒေသရှိ ထိုင်းဘတ်ငွေနှင့် မြန်မာကျပ်ငွေတို့ဖြင့် လဲလှယ်ဝယ်ယူကြရပေသည်။ ထိုအခါ တရားဝင်ငွေလဲလှယ်နှုန်းနှင့် ပြင်ပငွေလဲနှုန်းတို့မှာ ကွာခြားလှ ပေသည်။ မြန်မာ ငွေကျပ်တန်ဖိုးမှာ ကျဆင်းနေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကုန်သည်များအနေဖြင့် မြန်မာငွေ ကျပ်နှင့် ထိုင်းဘတ်တို့၏ လဲလှယ်နှုန်း ပေါ် မူတည်၍ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်များ တင်သွင်း၊ တင်ပို့မှု ပြုကြပေသည်။ ထို့ပြင် နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ် ဒေသ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ မတည်ငြိမ်မှုရှိသည့်အခါ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းများ

ပိက်ဆိုမှု ရှိကတ်ပေသည်။ ထိုအခါ သွင်းကုန်တင်သွင်းမှု လျော့နည်းသွားတတ်သည်။ ထိုသို့ သောအခြေအနေကြောင့် သွင်းကုန် ပို့ကုန်များအပေါ် ကောက်ခံသော အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာလည်း ကျဆင်းသွား တတ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် ကောက်ခံသော အကောက်ခွန်ရငွေမှာ စုစုပေါင်း ကျပ်သန်း (၃၄၀.၃၁) သာရရှိပြီး ကျဆင်းသွားသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုလမ်းကြောင်း (၄) ခုအနက် တိုင်း-မြန်မာကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်း မှကောက်ခံရရှိသော အကောက်ခွန်မှာ အများဆုံးဖြစ်ပြီး အခြားလမ်းကြောင်းမှ ကောက်ခံရရှိ သောရငွေ ဖြစ်သည့် ကုန်သွယ်ခွန်နှင့် လိုင်စင်ခွန်တို့မှာလည်း များပြားပေသည်။ နှစ်ဖက်နိုင်ငံ အစိုးရအချင်းချင်း သဘောတူညှိနှိုင်း လုပ်ကိုင်နိုင်ပါက ယခုထက် အခွန်အကောက်များကို တိုးမြှင့် ရရှိလာမည်ဖြစ်ပြီး မှောင်ခိုလုပ်ငန်းကိုလည်း အလိုက်အလျောက် ကာကွယ်မှု ပြုနိုင် မည် ဖြစ်ပါသည်။

၄-၃ ။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ကုန်စည်စီးဆင်းမှု မြန်ဆန်ရေး၊ ကုန်ဈေးနှုန်းတည်ငြိမ် ကျဆင်း ရေး၊ ပြည်သူလူထုမှ ဈေးနှုန်းသက်သာစွာဖြင့် ဝယ်ယူအသုံးပြုနိုင်ရေး တို့ကို ရှေ့ရှု၍ နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေး စီမံချက်များကို အကောက်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်စေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှစ၍ တရားဝင်လွတ်လပ်စွာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခွင့် ပေးခဲ့သော နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် တွေ့ကြုံလာရသော ပြဿနာတစ်ရပ် ရှိပေသည်။ ယင်းမှာ နိုင်ငံခြား ငွေလဲ လှယ်နှုန်း ကျဆင်းခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် နိုင်ငံခြား ငွေလဲလှယ်နှုန်း ကျဆင်းခြင်း ပြဿနာပင် ဖြစ်သည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး စတင်ချိန်ကာလ၌ နယ်စပ်ရှိ ငွေလဲ လှယ်နှုန်းကားမှာ မြန်မာငွေကျပ် (၁၀၀) လျှင်ထိုင်းဘက်ငွေ (၆၀)တရုတ် ၁၆ ယွမ်၊ အိန္ဒိ (၄၃) ရူဘီ၊ နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် (၉၀) ကာတာ ရှိပါသည်။ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေး သက်တမ်း (၃)နှစ်အချိန်ဖြစ်သော ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ်တွင် ငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ ထိုင်း (၂၅) ဘတ်၊ တရုတ် (၆)ယွမ်၊ အိန္ဒိယ (၃၀) ရူပီးနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် (၅၄) ကာတာ အထိကျဆင်း လာခဲ့ပါသည်။ ယင်းကို အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးအမျိုးအစားအလိုက် လဲလှယ်နှုန်း
(မြန်မာငွေ ၁၀၀ ကျပ်ပေါ်တွင် အခြေခံထားချက်)

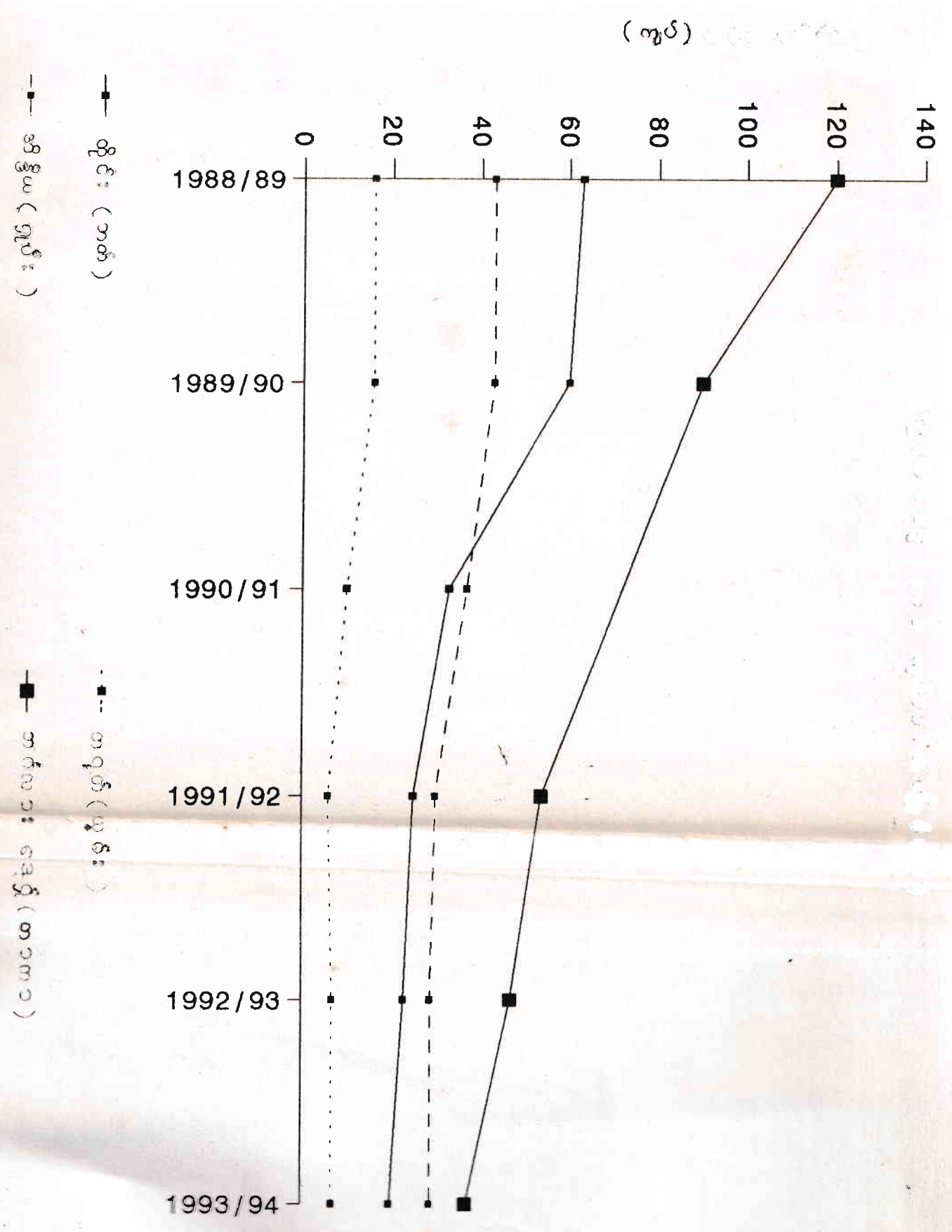
ငွေကြေး	ပြင်ပလဲလှယ်နှုန်း (ငွေ ၁၀၀ ကျပ်)					
	၁၉၈၈-၈၉	၁၉၈၉-၉၀	၁၉၉၀-၉၁	၁၉၉၁-၉၂	၁၉၉၂-၉၃	၁၉၉၃-၉၄
ထိုင်း(ဘတ်)	၆၂	၆၀	၃၃	၂၅	၂၃	၂၀
တရုတ်(ယွမ်)	၁၆	၁၆	၁၀	၆	၇	၇
အိန္ဒိယ(ရူပီး)	၄၃	၄၃	၃၇	၃၀	၂၉	၂၉
ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် (ကာတာ)	၁၂၀	၉၀	-	၅၄	၄၇	၃၇

ခေါ်မြစ်။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

နယ်စပ်ဒေသ၌ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း အပြောင်းအလဲကို တရားဝင်ငွေလဲလှယ်နှုန်းနှင့် ပြင်ပငွေလဲလှယ်နှုန်းဟူ၍ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးယူနစ်အလိုက် မြန်မာကျပ်ငွေ တန်ဖိုး ပြောင်းလဲမှုဇယား (၄-၂-၂) ဖြင့် ဖော်ပြထား သကဲ့သို့ နယ်စပ်အလိုက် ငွေလဲလှယ်နှုန်း ပြောင်းလဲမှုတို့ကို ပုံ (၄-၂-၁) ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

ယင်းဇယားနှင့်ပုံအရ လေ့လာကြည့်ပါက နိုင်ငံခြားငွေနှင့် လဲလှယ်သော မြန်မာကျပ်ငွေ တန်ဖိုးမှာ သိသိသာသာ ကျဆင်းလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ တရားဝင်ငွေလဲလှယ်နှုန်းနှင့် ယှဉ်ကြည့်ပါက ကွာဟမှု ရှိပေသည်။ တရုတ်-မြန်မာငွေလဲလှယ်နှုန်း (ယွမ်နှင့်ကျပ် ငွေလဲလှယ်နှုန်း) သည် ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ငွေ (၁)ယွမ်လျှင် မြန်မာငွေ (၆)ကျပ် ခန့်သာ ရှိရာမှ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် (၁၆.၆၆) ကျပ်အထိ တန်ဖိုးကျဆင်းသွားပေသည်။ တရားဝင်ငွေလဲလှယ်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် တန်ဖိုးကွာဟလှ ပေသည်။ တရုတ်ယွမ်နှင့် မြန်မာငွေကျပ် ပြင်ပလဲလှယ်နှုန်းသည် တရားဝင် လဲလှယ်နှုန်းထက် မြန်မာငွေများစွာ အခွင့်မသားခြင်းသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ သွင်းကုန်အပေါ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့်များစွာ မှီခိုနေရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးတောင့်တင်း ခိုင်မာမှု လျော့နည်းနေသေးသည်ကို သိနိုင်သည်။ ပြင်ပငွေလဲလှယ်နှုန်းသည် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုနှင့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး အခြေအနေ တို့ပေါ် တွင်မူတည်ပေသည်။ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးစနစ်စဉ် အချိန်ကာလ၌ မြန်မာနိုင်ငံ အနေနှင့် တရုတ်ဒေသထွက်ပစ္စည်းများ ဖြစ်သည့် လျှပ်စစ်ပစ္စည်း၊ အဝတ်အထည်၊ အစားအသောက်၊ ဆေးဝါးများ တင်သွင်းခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့်တရုတ်ပြည်ထွက် ပစ္စည်းများမှာ များစွာတင်သွင်း မှုရှိခဲ့သဖြင့် တရုတ်ထွက်ကုန်အပေါ် မှီခိုနေရသည့် သဘောရှိနေပေသည်။ ထိုအခြေအနေ ကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံဘက်မှ ကုန်သည်များ၊ အမြတ်ထုတ်မှု၊ ငွေလဲလှယ်နှုန်း လှုပ်ရှားမှု ရှိပေသည်။ ထို့ပြင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးပေါ်လစီ ပြောင်းလဲမှုပေါ်လည်း မူတည်သည်ကို တွေ့ရပေ သည်။

ထိုင်းဘတ်ငွေနှင့် မြန်မာကျပ်ငွေ လဲလှယ်နှုန်းမှာလည်း ပြည်ပလဲလှယ်နှုန်းမှာ တရားဝင် လဲလှယ်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ကွာဟမှု ရှိပေသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ ပြင်ပငွေ လဲလှယ်နှုန်း ထိုင်းဘတ်ငွေ (၁) ဘတ်လျှင် မြန်မာငွေ (၁.၅၀) ကျပ်ရှိပေရာ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် (၄)

စာမျက်နှာ (၄၄-၂၂)

နယ်စပ်တိုင်းဒေသကြီးများရှိ နယ်စပ်ဒေသများရှိ အလယ်ကျမ်းနှင့် တရားဝင် နိုင်ငံခြားခွန်
 လွှဲပြောင်းနှုန်း (Average rate)

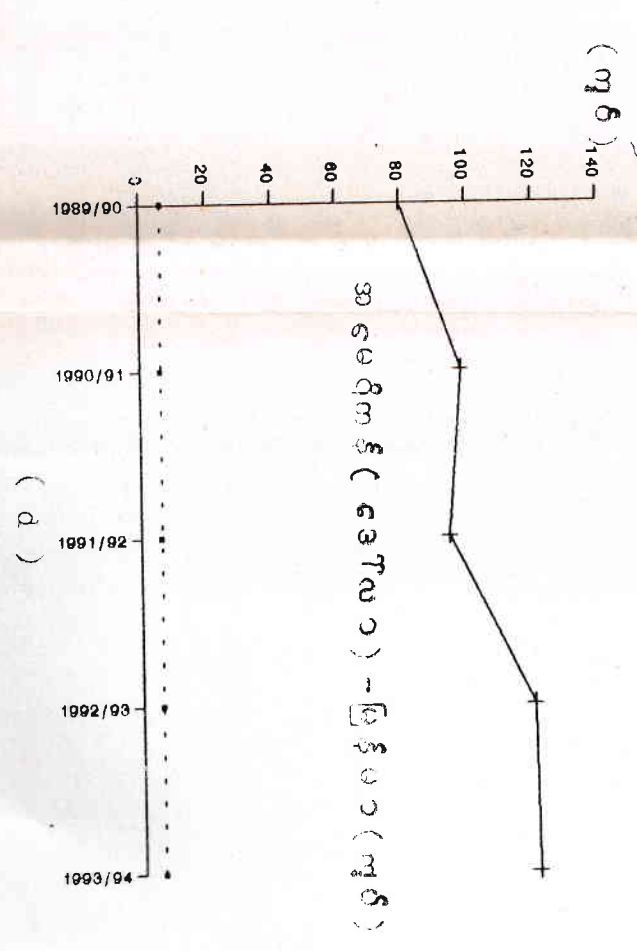
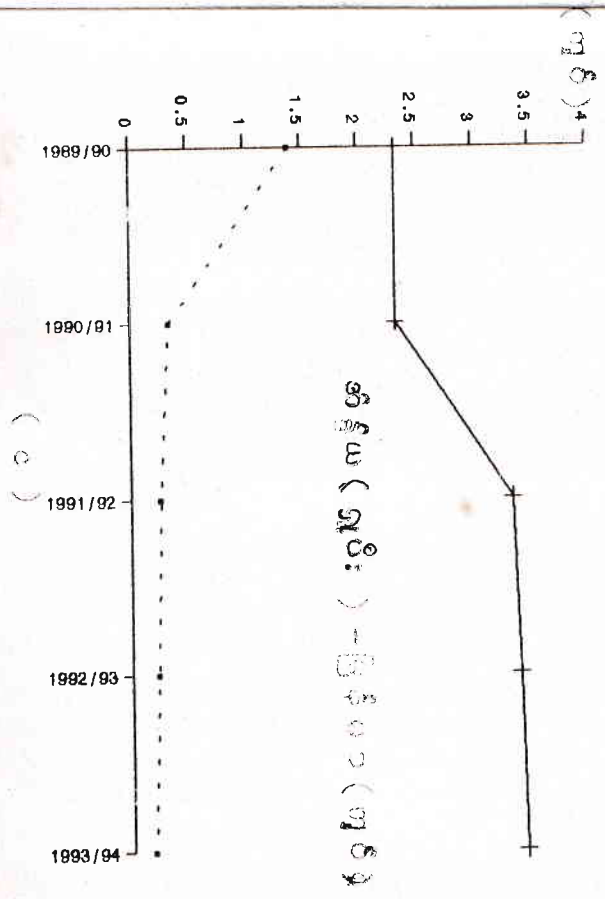
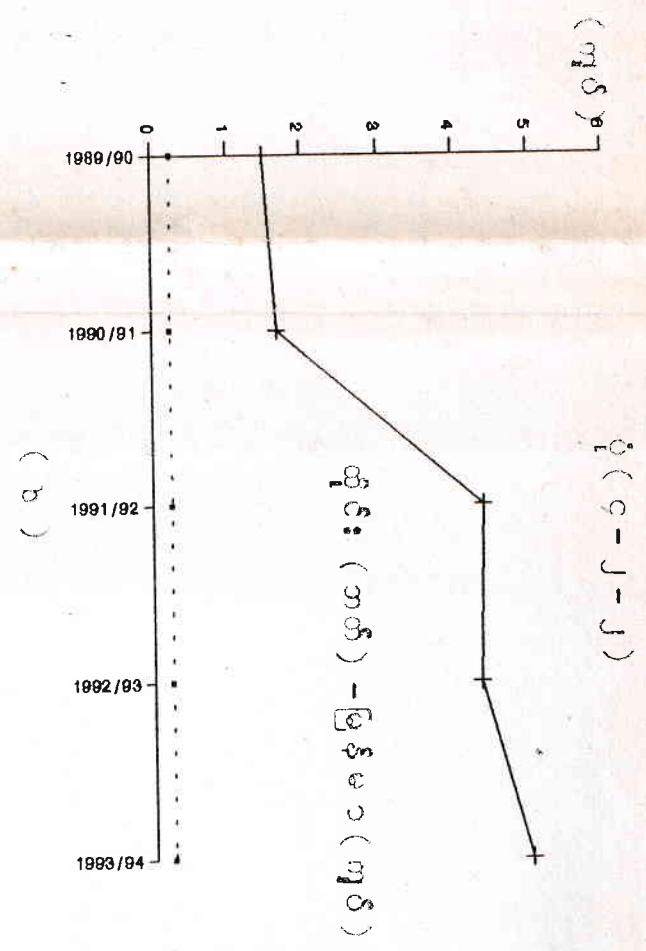
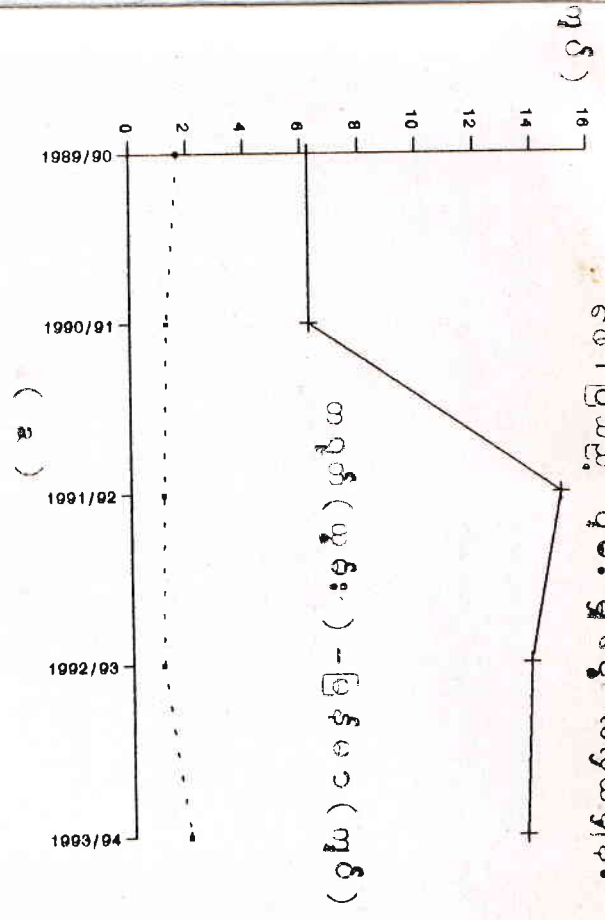
(တစ်ယူနစ်လျှင် ကျပ်ဖြင့်ဖော်ပြ)

ခုနှစ်	တရားဝင် (ယူနစ်)		ထိုင်း (တက်)		အိန္ဒိယ (ရူပီး)		အမေရိကန် (ဒေါ်လာ)	
	တရားဝင် လွှဲပြောင်းနှုန်း	ပြင်ပခွန် လွှဲပြောင်းနှုန်း	တရားဝင် လွှဲပြောင်းနှုန်း	ပြင်ပခွန် လွှဲပြောင်းနှုန်း	တရားဝင် လွှဲပြောင်းနှုန်း	ပြင်ပခွန် လွှဲပြောင်းနှုန်း	တရားဝင် လွှဲပြောင်းနှုန်း	ပြင်ပခွန် လွှဲပြောင်းနှုန်း
၁၉၈၉-၉၀	၁.၆၉	၆၂၅	၀.၂၆	၀.၅၀	၀.၃၉	၂.၃၃	၆.၆၂	၈၀
၁၉၉၀-၉၁	၀.၂၈	၆၂၅	၀.၂၄	၀.၆၇	၀.၃၄	၂.၃၃	၆.၂၁	၉၈.၃၅
၁၉၉၁-၉၂	၀.၁၇	၀.၅၀	၀.၂၅	၀.၃၉	၀.၂၆	၃.၃၅	၆.၁၇	၉၄.၆၆
၁၉၉၂-၉၃	၀.၀၉	၀.၃၉	၀.၂၄	၀.၃၄	၀.၂၃	၃.၄၁	၆.၀၇	၁၂၀.၀
၁၉၉၃-၉၄	၀.၉၇	၀.၃၉	၀.၂၄	၅	၀.၁၉	၃.၄၅	၆.၀၁	၁၂၁.၀

ခေတ်စား။ ။ Monthly Economic Indicators (C.S.O) 1994
 Custom Department

වර්ෂ 1989/90 සිට 1993/94 දක්වා කාලයේදී ප්‍රධාන වශයෙන් සිදු වූ වෙනස්වීම් පිළිබඳව විස්තරයක් සපයීමට මෙහි අරමුණ වේ.

ගොනුව 1: ප්‍රධාන වශයෙන් සිදු වූ වෙනස්වීම්

ကျပ်အလီ တက်လာပြီး မြန်မာ့ငွေတန်ဖိုးကျဆင်းလာပေသည်။ သို့သော် တရုတ်မြန်မာငွေ လဲလှယ်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ထိုင်းဘတ်နှင့် မြန်မာကျပ်ငွေ တို့၏ ပြင်ပငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ သိပ်မကွာလှပေ။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရချင်း တရားဝင် ကုန်သွယ်မှုမျိုး မဟုတ်ဘဲ နှစ်ဖက်ကုန်သည်များ အချင်းချင်း ကုန်သွယ်မှုမျိုးသာ ရှိပေသည်။ တရားဝင် ငွေလဲလှယ်နှုန်း မှာ ထိုင်း(၁)ဘတ်လျှင် မြန်မာငွေ (၀.၂၅) ကျပ်သာရှိပြီး ပြင်ပငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ (၄) ကျပ်ရှိ ပေသည်။ နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ် ဒေသ နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို လိုက်၍ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုမှာ တားဆီးမှု ရှိတတ်ပေသည်။

အိန္ဒိယ-မြန်မာငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ တရားဝင်လဲလှယ်နှုန်းမှာ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် (၁) ရူပီး လျှင် (၀.၃၉) ကျပ်ဖြစ်ပြီး ပြင်ပငွေ လဲလှယ်နှုန်းမှာ (၁)ရူပီးလျှင် (၂.၃၃) ကျပ် ဖြစ်ပေသည်။ အိန္ဒိယ၊ မြန်မာနှစ်နိုင်ငံ အစိုးရ၏ တရားဝင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှာ ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှ စတင် နောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။ ပြင်ပငွေ လဲလှယ်နှုန်းနှင့် တရားဝင် ငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ အခြေအနေ ကွားဟာမျှ ရှိပေသည်။ သို့သော် ယင်းနယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးမှာ ကုန်ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးကို အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် စံထား၍ လဲလှယ်ကာ ကုန်သွယ်မှုပြုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အိန္ဒိယ-မြန်မာ ငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ အရေးပါမှုနည်းပါးလှပေသည်။ အမေရိကန်ဒေါ်လာနှင့် မြန်မာကျပ်ငွေတို့၏ လဲလှယ်နှုန်းမှာ တရားဝင် လဲလှယ်နှုန်းနှင့် ပြင်ပလဲလှယ်နှုန်းတို့မှာ များစွာ ကွာခြားလှပေသည်။ မြန်မာကျပ်ငွေ၏ တန်ဖိုးမှာ များစွာကျဆင်းမှု ရှိပေသည်။ အမေရိကန် ဒေါ်လာမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သုံးငွေကြေးဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးဈေးကွက်တွင် အဓိကထိပ်ပိုင်းမှ ရှိနေပေသည်။

ဤသို့နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းကျဆင်းခြင်းမှာ အကြောင်းတရား များစွာကို အခြေခံ ၍ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသုံးငွေကြေးသည် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်တွင် ငွေမှာ အမျိုးအစားမဟုတ်ခြင်း၊ ငွေမှာနှင့် နိုင်ငံသုံး ငွေကြေးကို အလွယ်တကူ လဲလှယ်နိုင်သော ငွေကြေးဈေးကွက် အရံသင့် မရှိခြင်း၊ ဈေးကွက်နေရာသည် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံတို့၏ နယ်နိမိတ်အတွင်းသို့ သာတည်ရှိခြင်း၊ ပြည်တွင်းဝယ်လိုအားသည် ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံများ အပေါ်မှီခိုနေရခြင်း၊ သွင်းကုန်ကိုသာ အဓိကထားပြီး ပို့ကုန်အင်အား နည်းပါးနေသေးခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ ကုန်စည်များကို၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသုံးငွေကြေးဖြင့်သာ လဲလှယ်ဝယ်ယူရခြင်း၊ မြန်မာ့ကုန်များကို ရောင်းချရာတွင်လည်း မြန်မာငွေကြေးတန်ဖိုးဖြင့် ဈေးဖြတ်ဝယ်ယူခြင်း၊ တရားမဝင်ငွေကြေး လဲလှယ်မှုလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်သူတို့သည် ငွေကြေးမှ အမြတ်အစွန်းရရှိရေးကို ကြည့်၍ ငွေလဲလှယ်နှုန်းကစားခြင်း စသည့် အကြောင်းများ ကြောင့် ငွေလဲလှယ်နှုန်းသည် တစ်စထက်တစ်စ မြင့်မားလိုမှုကို တွန်းအားပေး သကဲ့သို့ ရှိစေ ပါသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ တရားဝင်ခွင့်ပြုလုပ်ဆောင် စေသည့်အခါတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှ ပို့ကုန်သည် သွင်းကုန်ထက် များစွာလျော့နည်းသဖြင့် ငွေပေးငွေယူရင်းတမ်း^၆ တွင် အခွင့်အလမ်းမသာမှုများ ဖြစ်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြင်ပငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ ကျဆင်းနေ ရခြင်း ဖြစ်သည်။

^၆ Balance of payment

ထို့ကြောင့်မြန်မာကျပ်ငွေနှင့် တစ်ဖက်အိမ်နီးနားချင်းနိုင်ငံများ၊ ငွေကြေးကို နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးတွင် တရားမဝင်လဲလှယ်ရာ၌ လဲလှယ်သော နှုန်းထားများမှာ မြန်မာငွေဘက်မှ လှန်သည်များအနေဖြင့် တဖက်နိုင်ငံဖက်မှ ကုန်သည်များ၏ အမြတ်ထုတ်မှုနှင့် တဖက်သတ် အသာစီး ယူမှုများကို လိုက်လျော့ဆောင်ရွက်နေခြင်းကပင်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံသားများ အတွက်ကြီးမားသော ဆုံးရှုံးမှုကို ဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် အစားထိုး၍ (သို့တည်းမဟုတ်) မြူးခြံရွှေတာစွာ သုံး၍ရသော ပစ္စည်းများကို တင်သွင်းခြင်းမပြုဘဲ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ပစ္စည်း များကိုသာ တင်သွင်းမှုပြုကြမည် ဆိုလျှင် ယခုအခြေအနေမျှလောက် ဆိုးကျိုးဖြစ်ပေါ်စေမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ပြင် နယ်စပ်ဒေသငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ အခြေအနေအရပ်ရပ်ပေါ် ပူတည်၍ အချိန် ကာလအလိုက် ပြောင်းလဲမှု ရှိနေပါသည်။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုတွင် ငွေလဲလှယ်မှု ကျဆင်းခြင်းသည် ကိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးကို ထိခိုက်နစ်နာစေနိုင်ပါသည်။ ငွေလဲလှယ်နှုန်း ကျဆင်းနေခြင်းကြောင့် သွင်းကုန်ဈေးနှုန်း မြင့်မားခြင်းကို ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်စည်များ ဈေးနှုန်းချိုသာအောင် ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အစားထိုးနေရာယူ သွားရမည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ သွင်းကုန်အစားထိုးမှု ကိုကျင့်သုံးရာ ရောက်သကဲ့သို့ ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းအားတိုးမြှင့်ရေးကိုလည်း ဦးတည် စေပါသည်။ ထို့ပြင် ပြည်ပနိုင်ငံများ၌ ကုန်သွယ်မှုပြုရာ၌ နစ်နာမှု အတတ်နိုင်ဆုံး နည်းပါး စေရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ ငွေလဲလှယ်မှုကို တည်ငြိမ်ခိုင်ခန့်စေရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄-၄ ။ ။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှ စုစုပေါင်းအကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာခြင်း

နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးမှာ ယခင်ကတည်းက ရှိခဲ့သော်လည်း တရားဝင်မဟုတ်ခဲ့ ချေ။ ကုန်သည်များ အချင်းချင်း ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားသော မှောင်ခိုဈေးကွက် သဖွယ်ရှိခဲ့ သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ တက်လာပြီး ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးစေခဲ့သည်။ ထို့ပြင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီး၊ ကန့်သတ်မှု များကိုပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးခဲ့သည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ် ရေးစနစ်ကို ဖွင့်လှစ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့ပေသည်။ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရတဦးတည်း သာမက ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမအဖွဲ့အစည်းများကိုပါ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ နယ်စပ်ဒေသ များတွင် အကောက်ခွန်ရုံးခွဲများကို ထားရှိပြီး သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်များအပေါ် စစ်ဆေး၍ အခွန် စည်းကြပ် ကောက်ခံစေခဲ့သည်။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအလိုက် စုစုပေါင်းအကောက်ခွန်ရငွေများကို ဇယား (၄-၄-၁) နှင့် ပုံ(၄-၃-၁ က/ခ) ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းဇယားအရ လေ့လာကြည့် ပါက ၁၉၈၉-၉၀ တွင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး မှ ရရှိသော အကောက်ခွန် ရငွေမှာ ကျပ်သန်း ပေါင်း (၅၈၁.၂၉) သန်း ဖြစ်ပြီး ယင်းကောက်ခံ ရငွေများတွင် ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်မှ ကောက်ခံရငွေမှာ အများဆုံးဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း (၆၃.၃%) ခန့်ရှိပေသည်။ တရုတ်-မြန်မာ လမ်းကြောင်းမှ ကောက်ခံရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၈၃.၅၁) ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း (၃၁.၅%)

စာမျက်နှာ (၄-၄-၁)

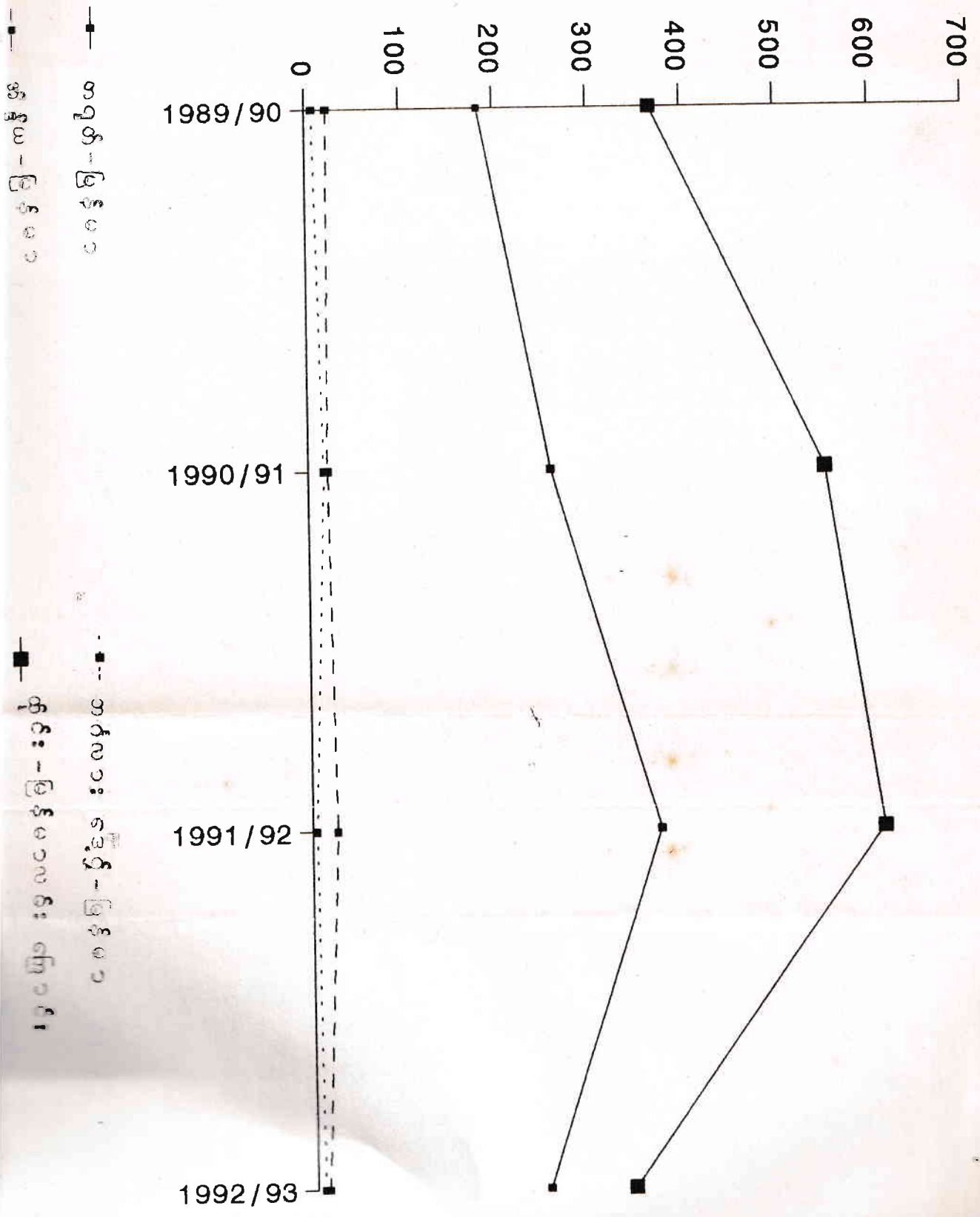
နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းအလိုက် အခွန်ကောက်ခံရငွေ

ခုနှစ်	တရုတ်-မြန်မာ		ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာ		အိန္ဒိယ-မြန်မာ		ထိုင်း-မြန်မာ		စုစုပေါင်းအခွန်ကောက်ခံရငွေ	
	အကောက်ခွန်ရငွေ	ရာခိုင်နှုန်း	အကောက်ခွန်ရငွေ	ရာခိုင်နှုန်း	အကောက်ခွန်ရငွေ	ရာခိုင်နှုန်း	အကောက်ခွန်ရငွေ	ရာခိုင်နှုန်း	အကောက်ခွန်ရငွေ	ရာခိုင်နှုန်း
၁၉၈၉-၉၀	၁၈၃.၅၁	၃၁.၅	၇၄.၂	၁.၃	၂၂.၆၈	၃.၉	၃၆၇.၆၈	၆၃.၃	၅၈၁.၂၉	၁၀၀
၁၉၉၀-၉၁	၂၅၈.၉၆	၃၀.၅	၁၆.၈၉	၁.၉	၂၀.၈၅	၂.၅	၅၅၁.၈၃	၆၅.၀	၈၄၈.၅၃	၁၀၀
၁၉၉၁-၉၂	၃၇၂.၈၂	၃၆.၇	၄.၆၅	၀.၅	၂၆.၈၄	၂.၆	၆၁၁.၃၂	၆၀.၅	၁၀၁၅.၆၃	၁၀၀
၁၉၉၂-၉၃	၂၄၉.၅၀	၄၀.၈	၈.၂၅	၁.၄	၁၂.၈၄	၂.၁	၃၄၀.၃၁	၅၅.၇	၆၁၀.၉	၁၀၀

ခေတ်မြတ်။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

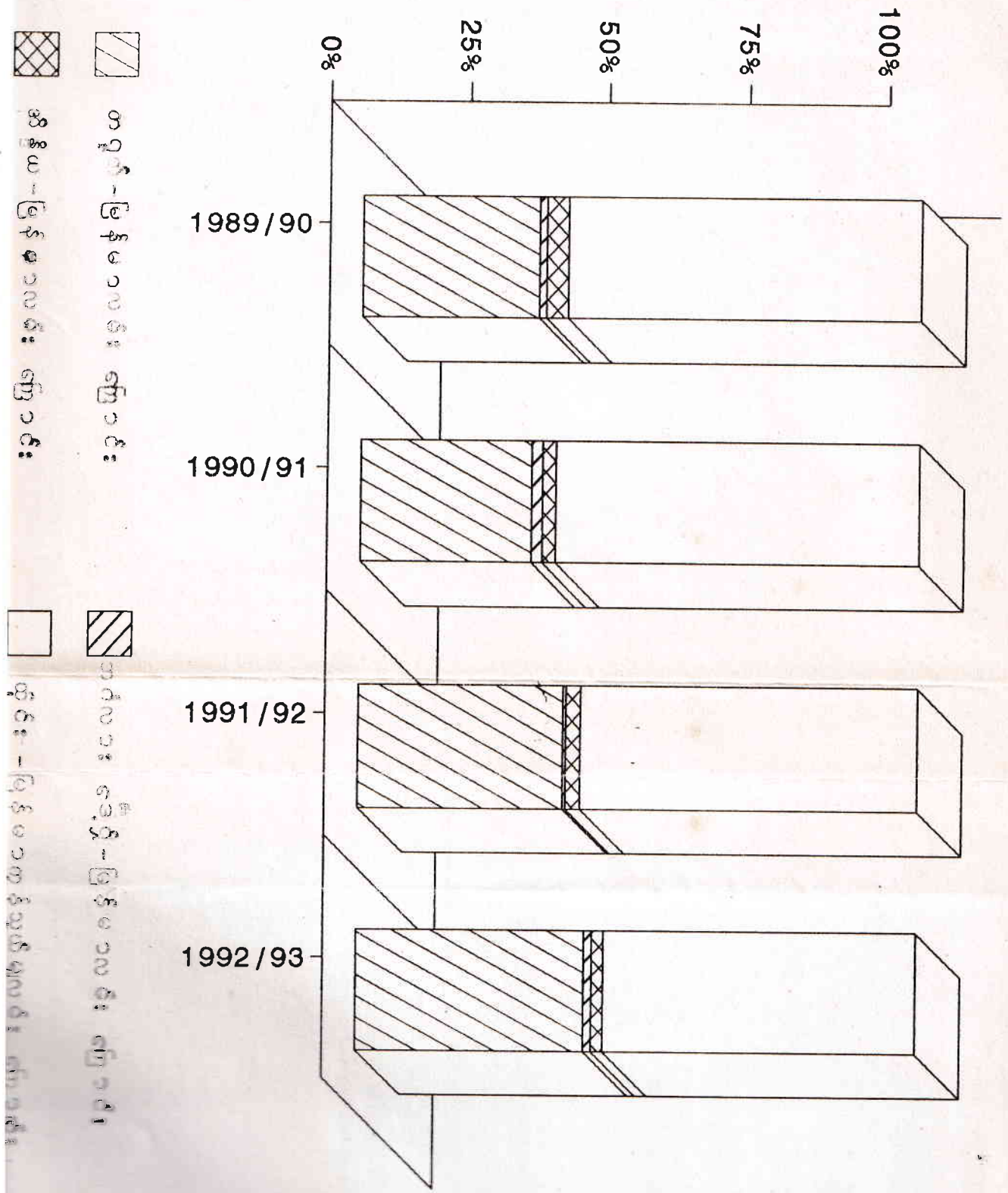
(നൂറ് - ലക്ഷം രൂപ)

കുടുംബശ്രീയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി അനുവദിച്ച സർക്കാർ സഹായത്തിന്റെ (1989-90 - 1992-93)

—•— സർക്കാർ സഹായം
—■— കുടുംബശ്രീ - പ്രവർത്തനങ്ങൾ

---•--- കുടുംബശ്രീ - പ്രവർത്തനങ്ങൾ
---■--- സർക്കാർ സഹായം

തൊഴിലില്ലായ്മ നിരക്കിന്റെ മാറ്റം
 ഘനീകൃത - പ്രകാരമുള്ള തൊഴിലില്ലായ്മ നിരക്കിന്റെ മാറ്റം
 തൊഴിലില്ലായ്മ നിരക്കിന്റെ മാറ്റം
 തൊഴിലില്ലായ്മ നിരക്കിന്റെ മാറ്റം

ခန့်ရှိပေသည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် မြန်မာနှင့် အိန္ဒိယ-မြန်မာ လမ်းကြောင်းကိုမှ ကောက်ခံရငွေမှာ တရုတ်၊ ထိုင်း၊ တို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အလွန် နည်းပါးလှပေသည်။

၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်တွင် နယ်စပ်မှ အကောက်ခွန်ရငွေ စုစုပေါင်းကျပ် (၈၄၈.၅၃) သန်း အထိ တိုးလာပေသည်။ ၁၉၉၁-၉၂ ၌ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၀၁၅.၆၃) အထိဖြစ်လာသည်။ တိုးတက်မှု ရာခိုင်နှုန်းမှာ (၁၉.၆%) ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ကျဆင်းသွားစေသည်။ အကောက်ခွန်ပမာဏအားဖြင့် တိုးလာပြီး ရာခိုင်နှုန်း အားဖြင့်နည်းသွားပေသည်။ အခွန်ငွေစည်းကြပ် ကောက်ခံခြင်းတွင် စနစ်သစ်နယ်စပ်ကုန်သွယ် ရေး စတင်ဖွင့်လှစ်သော နှစ်ဦးတွင် ပိုမိုရရှိကြောင်း တွေ့ရရှိရပါသည်။ ကုန်သွယ်ရေး ဝန်ကြီး ဌာန၏ (၄/၁၁/၉၂) ရက်စွဲပါ အမိန့်အမှတ် (၁၂/၉၂) ထုတ်ပြန်ပြီး ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ယှဉ်ငွေ ဖြင့်ဘဏ်သို့ ပေးသွင်းစေခြင်း၊ ၃၀-၁၁-၉၂ ရက်နေ့စွဲပါ အမိန့်အမှတ် (၁၃/၉၂) အရောင်သွင်း မှု၏ (၂၅%) ကိုသတ်မှတ်ကုန်များသာ တင်သွင်းရခြင်း စသည့် အချိန်ကာလ၌ အခွန်ငွေများ ကျဆင်းသွားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ယခုနောက်ဆုံး ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့် အမှတ် (၁၉/၉၂) ထုတ်ပြန်၍ ကုန်ပစ္စည်းတင်သွင်းမှုကို ပို့ကုန်များမလိုဘဲ တင်သွင်းနိုင်ကြ သဖြင့် ကုန်သည်အများစု နှစ်သက်ကြပြီး အခွန်ငွေများ ပြန်လည်တိုးလာပေသည်။ ၎င်းအမိန့် နည်းတူမည်သူမဆို မိမိတတ်နိုင်သမျှ ငွေကြေးပမာဏဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများကို အခွန်ဆောင်ပြီး တင်သွင်း၊ တင်ပို့ခွင့် ရရှိမည်ဆိုပါက ယခုထက် အခွန်ငွေများများ ရရှိပေမည်။ ထို့ပြင် နယ်စပ် ဒေသကို နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းမှာ တရားဝင်လဲလှယ်နှုန်းနှင့် အလွန်ကွာဟ နေပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တရားဝင်နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ရာ၌ မြန်မာငွေတန်ဖိုးကို လျော့ချ သတ်မှတ်ပေးနိုင်ပါက ကုန်သည်များအနေဖြင့် ကုန်စည်တင်သွင်း၊ တင်ပို့မှု ပိုမိုများပြားလာကာ အကောက်ခွန်ရငွေများ တိုးတက်လာ နိုင်ပေသည်။ ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ပိုင်းအခန်းတွင်လေ့လာတင်ပြထား ပါသည်။

အခန်း(၅)

အကောက်ခွန်မှရငွေ ပြောင်းလဲမှုကိုလေ့လာခြင်း။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် အကောက်ခွန်ကောက်ခံရာတွင် သာမန်အခွန်အကောက်ကောက်ရုံမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံတော်၏စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုပါ ပူးတွဲထမ်းဆောင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ အကောက်ခွန်ဌာနအနေနှင့် စီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်မှုများကို တိုက်ရိုက်ပံ့ပိုး မပေးနိုင်သော်လည်း သွယ်ဝိုက်သည့်နည်းများနှင့် ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးရေး စသည့် ရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် သုံးစွဲနိုင်ရန်အတွက် အခွန်ကောက်ခံကြခြင်းဖြစ်သည်။ အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းသည် တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အပိုင်းနှစ်ပိုင်းမှ ပါဝင် အထောက်အကူပြုပေသည်။ တစ်ပိုင်းမှာ တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော ဘဏ္ဍာငွေ ရှာဖွေပေးရသော အပိုင်းဖြစ်ပြီး၊ ကျန်တစ်ပိုင်းမှာ နိုင်ငံတော်မှ ချမှတ်ထားသော ဖွံ့ဖြိုးမှု ဆိုင်ရာ မူဝါဒများ အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် နည်းကိရိယာအဖြစ် အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းမှ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

နိုင်ငံတော်အတွက် လိုအပ်သော ဘဏ္ဍာငွေကို အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းသည် သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်များ အပေါ် အခွန်အကောက်များ ကောက်ခံ၍ ရှာဖွေပေးပါသည်။ နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှု တိုးတက်လာသည့် အလျောက် အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာလည်း ကိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ နှစ်အလိုက်အကောက်ခွန်ရငွေများကို ဇယား(၅-၁) ဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။ ဇယား(၅-၁) အရအကောက်ခွန်ရငွေများကို ဗဟိုမှရရှိငွေနှင့် နယ်မှကောက်ခံရငွေဟူ၍ ဖော်ပြ ထားပါသည်။ ဗဟိုမှရရှိငွေ ဆိုသည်မှာ လေဆိပ်နှင့် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းတို့မှ တင်သွင်း၊ တင်ပို့သော ပစ္စည်းများအပေါ် ကောက်ခံရရှိသော အကောက်ခွန်ရငွေများကို ဆိုလိုပါသည်။ နယ်မှကောက်ခံရရှိငွေတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း အသီးသီးတွင် ရှိသော အကောက်ခွန်နယ်မြေ (၆) ခုမှနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းအရ ကောက်ခံရရှိငွေများ ပါဝင်ပါသည်။

ဇယားအရ ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်တွင် အကောက်ခွန်ရငွေ စုစုပေါင်းမှာ ကျပ် (၁၁၄၃.၅) သန်း ရှိပေရာ၊ ယင်းအနက်မှ ရန်ကုန်ရုံးချုပ်ဗဟိုမှ ကောက်ခံရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၁၃၉.၃) သန်းရှိပေသည်။ အကောက်ခွန်နယ်မြေ ဒေသမှ ကောက်ခံရငွေနည်းပါးလှပါသည်။ ၁၉၈၄-၈၅ ခုနှစ်၊ ၁၉၈၅-၈၆ ခုနှစ် အကောက်ခွန်ရငွေမှာ တဖြည်းဖြည်းတက်လာသော် လည်း ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၉၆၂.၈) အထိ ကျဆင်းသွားခဲ့ပေသည်။ ယင်းကာလအတွင်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု၊ စီးပွားရေး စနစ်ကိုကျင့်သုံးသဖြင့် အစိုးရကသာ တင်သွင်း တင်ပို့သည့် လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၁၉၈၈ ခုနှစ် ပြည်တွင်း နိုင်ငံရေး ပဋိပက္ခ

° Centralized Economy

ကြောင့် စီးပွားရေးမှာ ရပ်ဆိုင်းလွှားသည့် အနေအထား ရှိပေသည်။ ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ် စုစုပေါင်း အကောက်ခွန် ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၉၆၂.၈) အထိကျဆင်းခဲ့သည်။

ဇယား (၅-၁)

၁၉၈၃-၈၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်အထိ အကောက်ခွန်ရငွေ အခြေအနေ (ကျပ်သန်းပေါင်း)

ခုနှစ်	အကောက်ခွန်ရငွေများ				
	ဗဟို	%	နယ်	%	စုစုပေါင်း
၁၉၈၃-၈၄	၁၁၃၉.၃	၉၉.၆	၄.၂	၀.၄	၁၁၄၃.၅
၁၉၈၄-၈၅	၁၀၇၃.၆	၉၉.၆	၄.၄	၀.၄	၁၀၇၈.၀
၁၉၈၅-၈၆	၁၁၂၈.၃	၉၉.၈	၂.၀	၀.၂	၁၁၃၀.၃
၁၉၈၆-၈၇	၉၄၆.၃	၉၉.၆	၃.၁	၀.၄	၉၄၉.၄
၁၉၈၇-၈၈	၉၈၄.၄	၉၉.၇	၂.၁	၀.၃	၉၈၆.၅
၁၉၈၈-၈၉	၈၈၂.၃	၉၁.၆	၈၀.၅	၈.၄	၉၆၂.၈
၁၉၈၉-၉၀	၉၃၁.၅	၆၈.၁	၄၃၆.၇	၃၁.၉	၁၃၆၈.၂
၁၉၉၀-၉၁	၁၀၈၂.၀	၅၈.၂	၈၄၉.၅	၄၁.၈	၂၀၃၁.၅
၁၉၉၁-၉၂	၁၆၂၂.၈	၆၁.၅	၁၁၁၅.၇	၃၈.၅	၂၆၃၈.၅
၁၉၉၂-၉၃	၃၃၄၈.၇	၈၅	၅၈၉.၆	၁၅	၃၉၃၈.၃
၁၉၉၃-၉၄	၄၂၇၈.၆	၈၄	၈၀၈.၃	၁၆	၅၀၈၆.၉

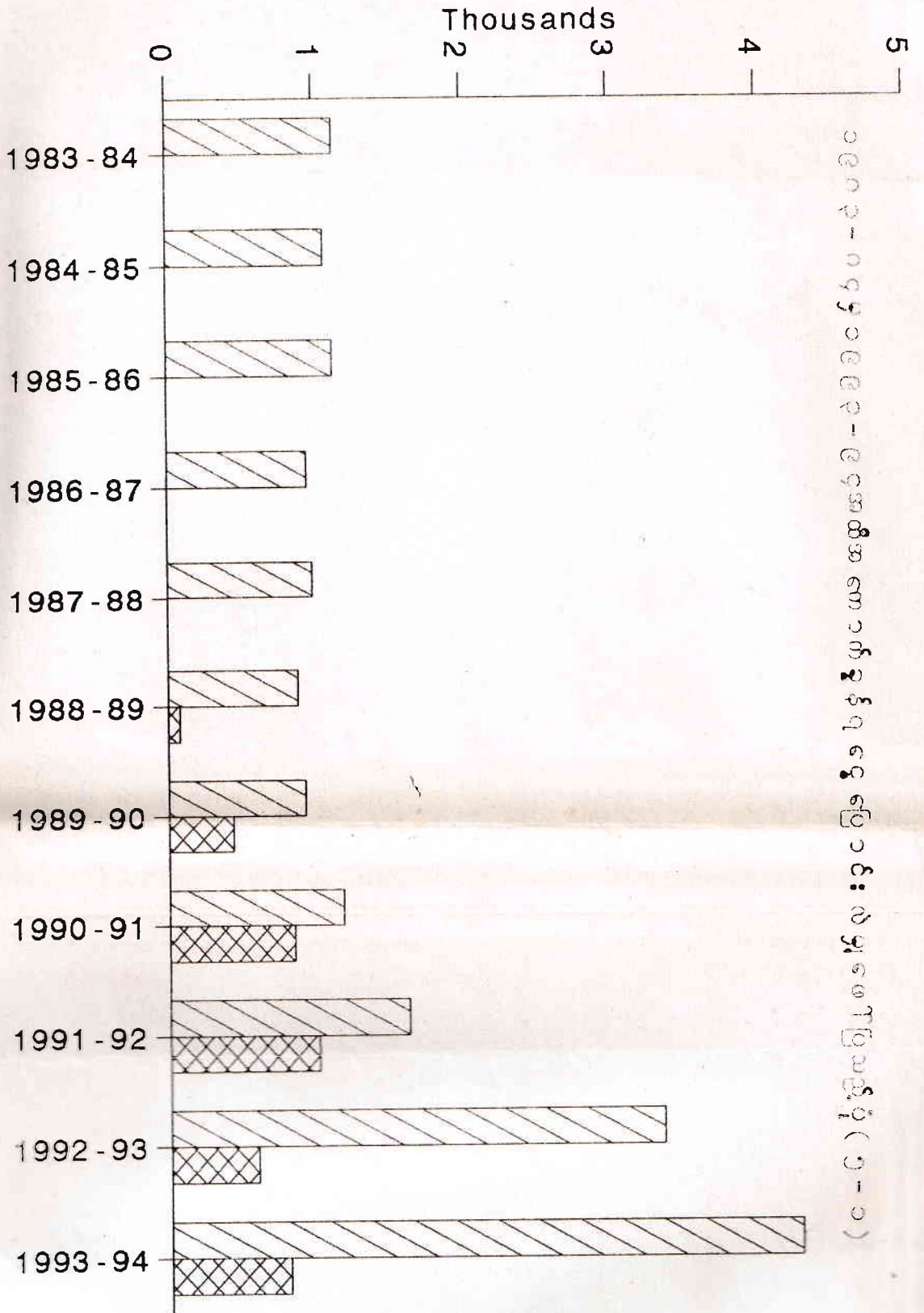
စစ်မြစ် ။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန
C.S.O Monthly Economic Indicators

၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့အစိုးရ တက်လာသည့် အချိန်မှစ၍ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာသော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့်အညီ စီးပွားရေးကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းများ၌ နိုင်ငံတော်သာမက သမဝါယမများ၊ ဖက်စပ်ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ အစုစပ် လုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကများ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်လုပ်ဆောင် လာကြသည်။ ထုတ်ကုန်၊ သွင်းကုန် လုပ်ငန်းများလည်း တနေ့တခြား ကြီးထွားလာသည်။ ပြည်ပပို့ကုန်များ များပြားလာသကဲ့သို့ ပြည်တွင်းသို့ သွင်းကုန်များလည်း တိုးပွားလျက်ရှိသည်။

ထိုသို့ ထုတ်ကုန်သွင်းကုန်လုပ်ငန်း ပမာဏ တိုးတက်များပြားလာသည့် အလျောက် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးကို တဖက်တလမ်းမှ အတောက်အကျပြုနေသော အကောက်ခွန်လုပ်ငန်း များလည်း ပိုမိုတွင်ကျယ်စွာ ဆောင်ရွက်လာရသည်။

ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် အံဝင်ဝင်ကျ ဖြစ်စေမည့် အကောက်ခွန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စနစ်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ ကောက်ခံခဲ့သည်။ ထို့ပြင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင်

 കയ്യൊഴിഞ്ഞുവെച്ചവ (കുറഞ്ഞുവന്നവ) : അറിയാതെ
 വയ്ക്കപ്പെട്ടവ

1983-84 - 1993-94 - വർഷത്തിലെ കയ്യൊഴിഞ്ഞുവെച്ചവ (9-0)

ပုဂ္ဂလိကလွှဲပြောင်းမှု^၁ လုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံတော်က လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ယခင်ကထက် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်လာသဖြင့် အကောက်ခွန် လုပ်ငန်းများ ကိုလည်း ကျယ်ပြန့်စွာ ကောက်ခံလာရသည်။ ပုဂ္ဂလိကများအတွက် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို ၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလမှစ၍ ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်နှင့်အညီ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှ အကောက်ခွန်များကို ကောက်ခံရရှိပေသည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ အစိုးရတက်လာပြီး ၁၉၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခွန်အထုပ်များကို တိုးမြှင့်စည်းကြပ် ကောက်ခံပေးလျက်ရှိပါသည်။ ဇယား(၅-၁) အရ လေ့လာကြည့်ပါက ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၃၆၈.၂) ဖြစ်ပြီး၊ ဗဟိုမှကောက်ခံ ရငွေ မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၆၃၀.၅) ပါဝင်ပြီး နယ်မှကောက်ခံရငွေမှာ (၃၄၆.၇) သန်းဖြစ်ပေသည်။ တရားဝင်နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးကြောင့် နယ်များမှ ကောက်ခံရရှိသော အကောက်ခွန်ရငွေမှာ များလာပေသည်။ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်ကို စီးပွားရေးနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထား သဖြင့် အခွန် အကောက်များကို စနစ်တကျ စည်းကြပ်ကောက်ခံခဲ့သည့်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၃၉၃၈) အထိ တိုးမြှင့်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၅၀၈၆.၉) ကျပ်ထိ ရရှိလာပေသည်။ နယ်မှ ကောက်ခံရငွေများမှာ တိုးလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပါဝင်မှု အချိုးအစားကို လေ့လာ ကြည့်လျှင် အကောက်ခွန်ကောက်ခံ ရငွေမှာ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ် မတိုင်မီက အဓိကအားဖြင့် ရုံးချုပ်မှသာ ဆိပ်ကမ်းနှင့် လေဆိပ်တို့မှ အဓိကကောက်ခံရရှိပြီး နယ်မှရငွေမှာ အလွန်နည်းပါး ပေသည်။ ၁၉၈၉ နောက်ပိုင်းတွင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးအရ နယ်ကောက်ခံရငွေမှာ သိသာစွာ တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင်မူ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို ပုံမှန် ကုန်သွယ်ရေးစနစ်အဖြစ် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် နယ်မှရငွေမှာ ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ သို့သော် ရုံးချုပ်မှ ရငွေမှာ တက်လာပေသည်။ စုစုပေါင်း အကောက် ခွန်ရငွေများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်ကထက် ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် (၃၆%) ခန့် တက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းဇယားအရ အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲလာပုံကို ပုံ (၅-၁) ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် နိုင်ငံအခွန်ဘဏ္ဍာငွေအတွက် အကောက်ခွန်များကို ကောက်ခံပေးသကဲ့သို့ သာမန်ရငွေများကိုလည်း ရှာဖွေကောက်ခံ ပေးလျှက်ရှိ ပါသည်။ ယင်း ကောက်ခံ ရငွေမှာ ကုန်ပစ္စည်း မမှန်မကန် ကြေညာသဖြင့် ဒဏ်ငွေများ၊ တရားမဝင်ခိုးသွင်း ခိုးထုတ်သည့်အတွက် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းပြီး ထုခွဲရောင်းချမှုမှ ရငွေများ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့ပြင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် မိမိဌာနအတွက် သာမက အခြားသော ဌာနအတွက် လည်း ရငွေများကို ကောက်ခံပေးလျက်ရှိပါသည်။ တည်ဆဲဥပဒေအရ ကုန်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာနအတွက် လိုင်စင်ခွန်၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအတွက် ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းခွန်၊

^၁ Privatization

အမြတ်ခွန်၊ ဆိပ်ကမ်းအားဏာပိုင်များအတွက် မီးပြခွန်၊ စသည်တို့ကို ကောက်ခံပေးပါသည်။ ယင်းတို့ကို အခြားသော ရငွေများအဖြစ် ဇယားဖြင့် ဖော်ပြပါမည်။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ ကောက်ခံရာဇယားပေးလျက်ရှိသော အကောက်ခွန်ရငွေနှင့် အခြား ရငွေတို့၏ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတံတွင် ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းကို ဇယား (၅-၂) ဖြင့် ဖော်ပြထား ပါသည်။

ဇယား (၅-၂)

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ ၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်အထိ အကောက်ခွန်နှင့် အခြားရငွေများ

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

ခုနှစ်	အကောက်ခွန် ရငွေ	အခြားရငွေ	စုစုပေါင်း ကောက်ခံရငွေ	စုစုပေါင်းအခွန်ရငွေ တွင်ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်း
၁၉၈၃-၈၄	၁၁၄၃.၆	၁၁၉.၈	၁၂၆၃.၄	၂၇.၅%
၁၉၈၄-၈၅	၁၀၇၈.၁	၁၀၆.၀	၁၁၈၄.၁	၂၅.၇%
၁၉၈၅-၈၆	၁၁၃၀.၃	၁၂၅.၂	၁၂၅၅.၅	၂၇.၂%
၁၉၈၆-၈၇	၉၄၉.၄	၁၂၀.၇	၁၀၇၀.၁	၂၄.၅%
၁၉၈၇-၈၈	၉၈၆.၅	၁၇၂.၀	၁၁၅၈.၅	၂၆.၇%
၁၉၈၈-၈၉	၉၆၂.၈	၁၁၁.၄	၁၀၇၄.၂	၃၀.၄%
၁၉၈၉-၉၀	၁၃၆၈.၁	၁၇၆.၈	၁၅၄၄.၉	၂၉.၁%
၁၉၉၀-၉၁	၂၀၃၁.၅	၂၃၇.၈	၂၂၆၉.၃	၂၄.၁%
၁၉၉၁-၉၂	၂၆၃၈.၅	၂၅၇.၇	၂၈၉၆.၂	၂၇.၆%
၁၉၉၂-၉၃	၃၉၃၈.၅	၃၆၃.၃	၄၃၀၁.၆	၃၄.၂%
၁၉၉၃-၉၄	၅၀၈၆.၉	၃၆၄	၅၄၅၀.၉	၃၁.၉%

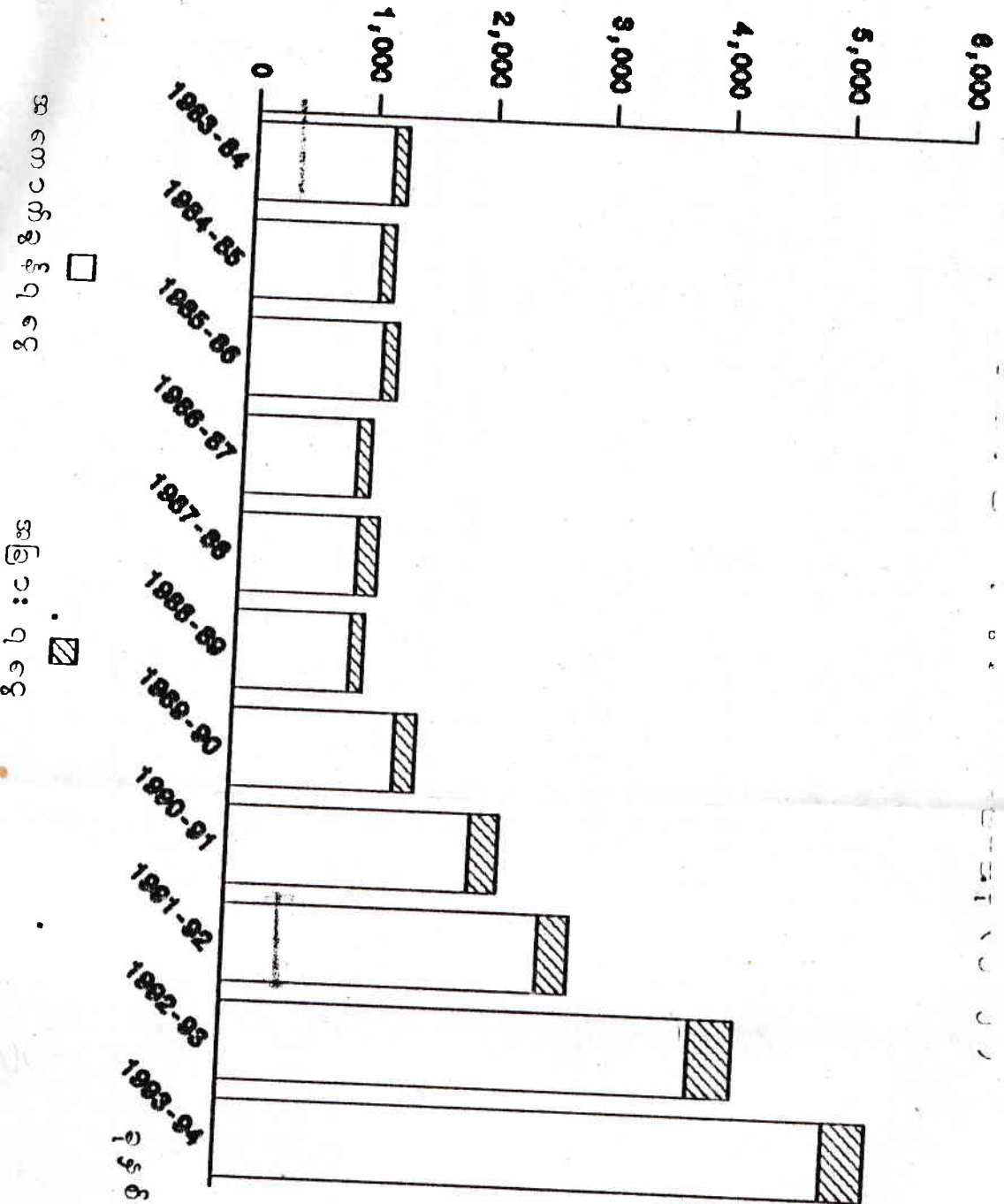
ဇစ်မြစ် ။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

၁၉၈၈ နိုဝင်ဘာလ နောက်ပိုင်းမှစ၍၊ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးမှ ကောက်ခံရငွေများ ပါဝင်သည်။

ဇယားအရ အကောက်ခွန်ရငွေများ ပြောင်းလဲလာမှုကိုအချိန်ကာလပိုင်းခြား၍ လေ့လာ ကြည့်ပါက ၁၉၈၈ ခုနှစ် မတိုင်မှီက အကောက်ခွန်မှ ရငွေများမှာ တိုးတက်လာခြင်း မရှိဘဲ တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ အကြောင်းရင်းမှာ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ် မတိုင်မှီ ကာလတွင် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးစနစ်မှာ တံခါးပိတ်မီးပွားရေး မူဝါဒဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ သွင်းကုန်အစားထိုးမူဝါဒကို အဓိကကျင့်သုံးခဲ့ပြီး၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပို့ကုန်တွန်းအား ပေးမူဝါဒကို ကျင့်သုံးမှု မရှိခဲ့ပေ။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်ပိုင်း အဖွဲ့အစည်းများကသာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် မှောင်ခိုဈေးကွက်ကို

සතොන් ඉස්කූල : ඒ : 1983-84 1984-85 1985-86 1986-87 1987-88 1988-89 1989-90 1990-91 1991-92 1992-93 1993-94
 සතොන් ඉස්කූල ත්වරිත : 1983-84 1984-85 1985-86 1986-87 1987-88 1988-89 1989-90 1990-91 1991-92 1992-93 1993-94

භූමි කි : මිලියන

සතොන් ඉස්කූල
 ත්වරිත

အားပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်စေသည်။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ကုန်သည်များက မှောင်ခိုတင်သွင်း မှုရှိပေသည်။ ထိုအခေါ် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနမှ တရားဥပဒေနှင့် ငြိစွန်းမှု ရှိသော ဝတ္တည်းများကို ဖမ်းဆီး၍ ဒဏ်ငွေတပ်ခြင်း၊ လေလံတင်ရောင်းချခြင်း များရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန်မှရငွေမှာ ၁၉၈၆-၈၇ ခုနှစ်တွင် သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားပြီး အခြားမှရငွေမှာ သိသာစွာ တက်လာပေသည်။ ၁၉၈၇-၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်အထိ (၅) နှစ်တာ ကာလအတွင်း အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ ကောက်ခံရရှိသော ငွေသည် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် ပျမ်းမျှခြင်း (၂၆.၃၂%) ခန့် ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးအခြေအနေ မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် စီးပွားရေး အခြေအနေ အဆိုးဝါးဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ တက်လာပြီးနောက်၊ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အခြေအနေ တည်ငြိမ်လာအောင် ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့ပြီး၊ တံခါးဖွင့် စီးပွားရေး မူဝါဒအရ ကုန်သွယ်ရေးတွင် လွတ်လပ်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အခန်းကဏ္ဍ ကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့သည်။ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ခဲ့ သည်။ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပိတ်ပင်ထားသော ထုတ်ကုန်သွင်းကုန်များ ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့ပြီး၊ ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် လိုင်စင်များဖြင့် တရားဝင်လုပ်ကိုင်စေခဲ့သည်။ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေး ကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ကုန်သွယ်မှု အားပေးလာသည့် အလျောက် အကောက်ခွန်မှ ရငွေများလည်း တိုးတက်လာပေသည်။ ယင်းတို့၏ ရငွေပြောင်းလဲ လာပုံကို ပုံ (၅ - ၂) အရ သိနိုင်ပေသည်။

၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၃၆၈.၁) အထိ သိသာစွာ တက်လာပြီး၊ အခြားရငွေများမှာ လည်း တိုးလာပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ စုစုပေါင်း ကောက်ခံရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၅၄၄.၉) အထိဖြစ်ပေသည်။ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ၏ (၂၉.၃%) ခန့်ရှိပေသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်သို့ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးလာသည့် နောက်ပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍကို များစွာ လွတ်လပ်ခွင့် ပြုခဲ့ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အဖွဲ့ အစည်းများ၊ နိုင်ငံခြား စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများ ကုမ္ပဏီများ ပါဝင်လာပေသည်။ သွင်းကုန် ပို့ကုန်များမှာ အမျိုးအစားများပြားလာသည့် အလျောက် ပမာဏမှာလည်း တိုးပွားလာပေသည်။ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ် အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၃၉၃၈.၃) ဖြစ်ပြီး၊ အခြားရငွေ အပါအဝင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၄၃၀၀.၆)အထိ ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် (၃၄.၂%) အထိပါဝင်ပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေတွင် (၃၁.၉%) အထိပါဝင်ပေသည်။

နိုင်ငံတော်သည် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ဖော်ဆောင်ခဲ့သည်နှင့်အညီ ကုန်သွယ်မှု ပိုင်းတွင် တိုးတက်လာသဖြင့် ယင်းနှင့် ဆက်နွှယ်၍ ရရှိသော အခွန်ရငွေပိုင်းမှာ သိသာစွာ တိုးတက်လာပေသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် မှစ၍ အခွန်ရငွေပိုင်းမှာ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် တိုင်အောင် ကျဆင်းလျော့နည်းသွားမှု မရှိဘဲ တရိပ်ရိပ် တိုးတက်ကောက်ခံ ရရှိလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ထို့ပြင်အကောက်ခွန်မှ ကောက်ခံရငွေမှာလည်း စုစုပေါင်း အခွန်အကောက်

ရငွေ၏ (၃၀%) ကျော်အထိ အရေးပါမှု တိုးလာပေသည်။ အကြောင်းမှာ ကုန်လွယ်မှုတွင် နိုင်ငံတော် အဖွဲ့အစည်းများသာမက၊ ပုဂ္ဂလိက၊ သမဝါယမများ၊ ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီများ စသည်တို့ ပါဝင်လုပ်ဆောင်လာကြသဖြင့် သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် ပမာဏ တိုးပွားလာသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

အကောက်ခွန် ကောက်ခံရာတွင် ယခင်ကထက် ပို၍ ကုန်စည်အမယ်များကို ကျယ်ပြန့်စွာ ကောက်ခံလာနိုင်ပေသည်။ အကောက်ခွန်နှုန်းထား ပြောင်းလဲမှု မရှိသော်လည်း (HS) စနစ်အရ ကုန်စည်အမယ်များ ပိုမိုအသေးစိတ် ကောက်ခံနိုင်သဖြင့် အကောက်ခွန် ရငွေများ တိုးလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် စီးပွားရေး စနစ်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အညီ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲ လုပ်ကိုင်လာသော အကောက်ခွန်စနစ် ပြောင်းလဲမှုတရပ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု တခုဟုဆိုနိုင်ပေသည်။

၅-၁ ။ ။ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် တန်ဖိုးပြောင်းလဲမှုအရ အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာခြင်း။

အကောက်ခွန်ကောက်သည် ဆိုခြင်းမှာ ပြည်ပမှတင်သွင်းလာသော ပစ္စည်းများနှင့် ပြည်ပသို့တင်ပို့သော ပစ္စည်းများအပေါ် သက်ဆိုင်ရာ အကောက်ခွန်နှုန်းထားများနှင့် သက်မှတ် ကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် ပမာဏ ပြောင်းလဲလာသည်နှင့် အမျှ အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာလည်း ပြောင်းလဲလျက် ရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် တန်ဖိုးနှင့် အကောက်ခွန်မှ ရငွေ ပြောင်းလဲမှု တို့ကို ဇယား (၅-၃) ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ ဆိပ်ကမ်းရောက် တန်ဖိုးဖြစ်ပြီး၊ ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ သင်္ဘောပေါ်ရောက် တန်ဖိုးဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဖော်ပြပါ ဇယားအရ (၁၉၈၃-၈၄) ခုနှစ်မှစ၍ (၁၉၈၅-၈၆) ခုနှစ် ကာလကို လေ့လာကြည့်လျှင် ထိုကာလပိုင်းမှာ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးပိုင်းတွင် အစိုးရကသာ ဦးဆောင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသောကြောင့် သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် နှင့် ပတ်သက်၍ ကုန်သွယ်မှု ပိုင်းတွင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းကသာလျှင် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်တန်ဖိုး ပမာဏမှာ (၁၉၈၆-၈၇) ခုနှစ်မှစ၍ ဖာဖြည်းဖြည်းကျဆင်းလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပြည်တွင်း စီးပွားရေးကြပ်တည်းချိန်တွင် နိုင်ငံခြား ငွေကြေးအခက်အခဲကြောင့် သွင်းကုန်မှာ ကျဆင်းလာ ပေသည်။ ပို့ကုန်အနေဖြင့်လည်း ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းချိန်ဖြစ်ပြီး အစိုးရတစ်ဦး တည်းကသာ လုပ်ကိုင်နေသဖြင့် ကျဆင်းလာခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် ကျဆင်းမှုနှင့်အတူ ယင်းတို့အပေါ် ကောက်ခံသော သွင်းကုန်ခွန်၊ ပို့ကုန်ခွန်၊ တို့မှာလည်း လျော့နည်းပေသည်။ ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်တွင် သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၅၁၃၇.၉) ရှိပြီး၊ ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၃၃၈၆.၄) ရှိပေသည်။ ယင်းတို့မှ ကောက်ခံရသော သွင်းကုန်ခွန်မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၁၂၉.၃) နှင့် ပို့ကုန်ခွန်မှာ (၁၄.၃) သန်းရှိပေသည်။ ၁၉၈၅-၈၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင်မူ သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၄၀၆၅.၅) နှင့် ပို့ကုန် တန်ဖိုးမှာ (၉.၄) သန်းအထိကျသွားပေသည်။ ယင်းမှ သွင်းကုန်ခွန်မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၉၇၆.၁) နှင့် ပို့ကုန်ခွန်မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၉.၉) ရှိပေသည်။

ဇယား (၅-၃)

သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် တန်ဖိုးပြောင်းလဲမှုအလိုက် အခွန်ကောက်ခံရငွေ ပြောင်းလဲမှု

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

ခုနှစ်	သွင်းကုန် တန်ဖိုး	သွင်းကုန်ခွန်	ပို့ကုန် တန်ဖိုး	ပို့ကုန်ခွန်
၁၉၈၃-၈၄	၅၁၉၇.၃	၁၁၂၉.၃	၃၃၈၆.၄	၁၄.၃
၁၉၈၄-၈၅	၅၀၄၁.၂	၁၀၆၆.၀	၃၁၃၃.၁	၁၂.၀
၁၉၈၅-၈၆	၄၈၀၂.၀	၁၁၁၆.၉	၂၅၆၆.၁	၉.၅
၁၉၈၆-၈၇	၃၉၃၆.၁	၉၃၆.၇	၂၄၈၈.၅	၉.၃
၁၉၈၇-၈၈	၄၀၆၅.၇	၉၇၆.၁	၁၆၅၅.၂	၉.၆
၁၉၈၈-၈၉	၃၄၄၃.၀	၈၉၃	၂၁၆၈.၉	၁၁.၄
၁၉၈၉-၉၀	၃၃၉၅.၀	၁၀၄၀.၁	၂၈၄၃.၁	၂၄.၁
၁၉၉၀-၉၁	၅၅၂၂.၈	၁၃၆၈.၅	၂၉၅၂.၆	၅၄.၇
၁၉၉၁-၉၂	၅၃၃၆.၇	၂၅၇၂.၅	၂၉၅၅.၉	၆၅.၇
၁၉၉၂-၉၃	၅၃၆၅.၃	၃၈၃၈.၆	၃၉၅၀.၀	၉၉.၇
၁၉၉၃-၉၄	၇၉၂၃.၃	၄၉၅၂.၈	၄၂၂၇.၈	၁၃၄.၁

စစ်မြစ် ။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

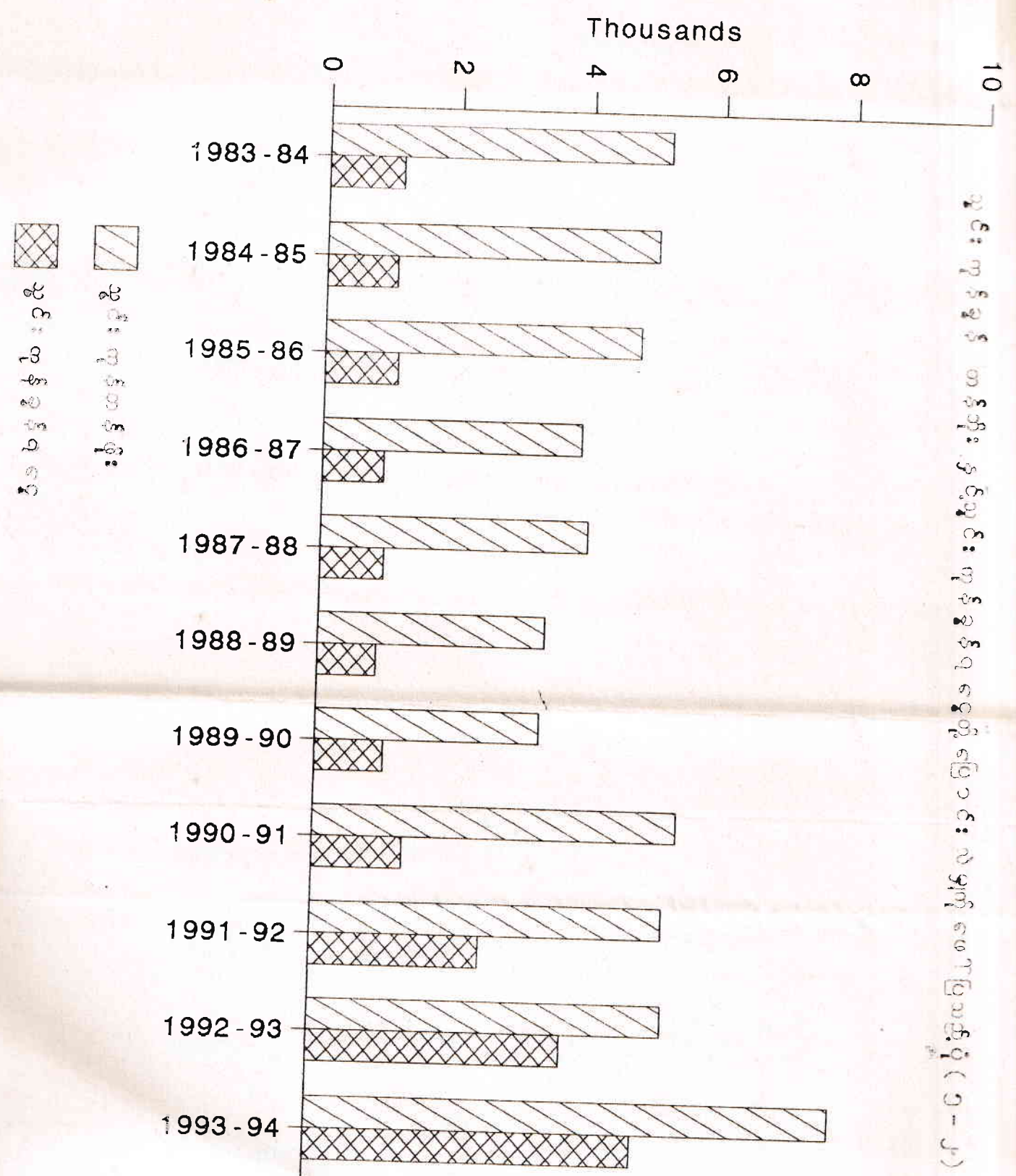
ထို့ကြောင့် ၁၉၈၇-၈၈ ခုနှစ်ရှိ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် တန်ဖိုးနှင့် သွင်းကုန်ခွန်၊ ပို့ကုန် ခွန်တို့ကို ၁၉၈၃-၈၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ (၂၁%)၊ ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ (၅၁%) နှင့် သွင်းကုန်ခွန်မှာ (၁၃.၅%)၊ ပို့ကုန်ခွန်မှာ (၃၀%) အသီးသီး ကျဆင်းမှု ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ် ကာလအပိုင်းအခြားမှာ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အခြေအနေမှာ ပြည်တွင်း နိုင်ငံရေး ဂယက်ကြောင့် အဆိုးဝါးဆုံးဖြစ်ခဲ့ရသည်။

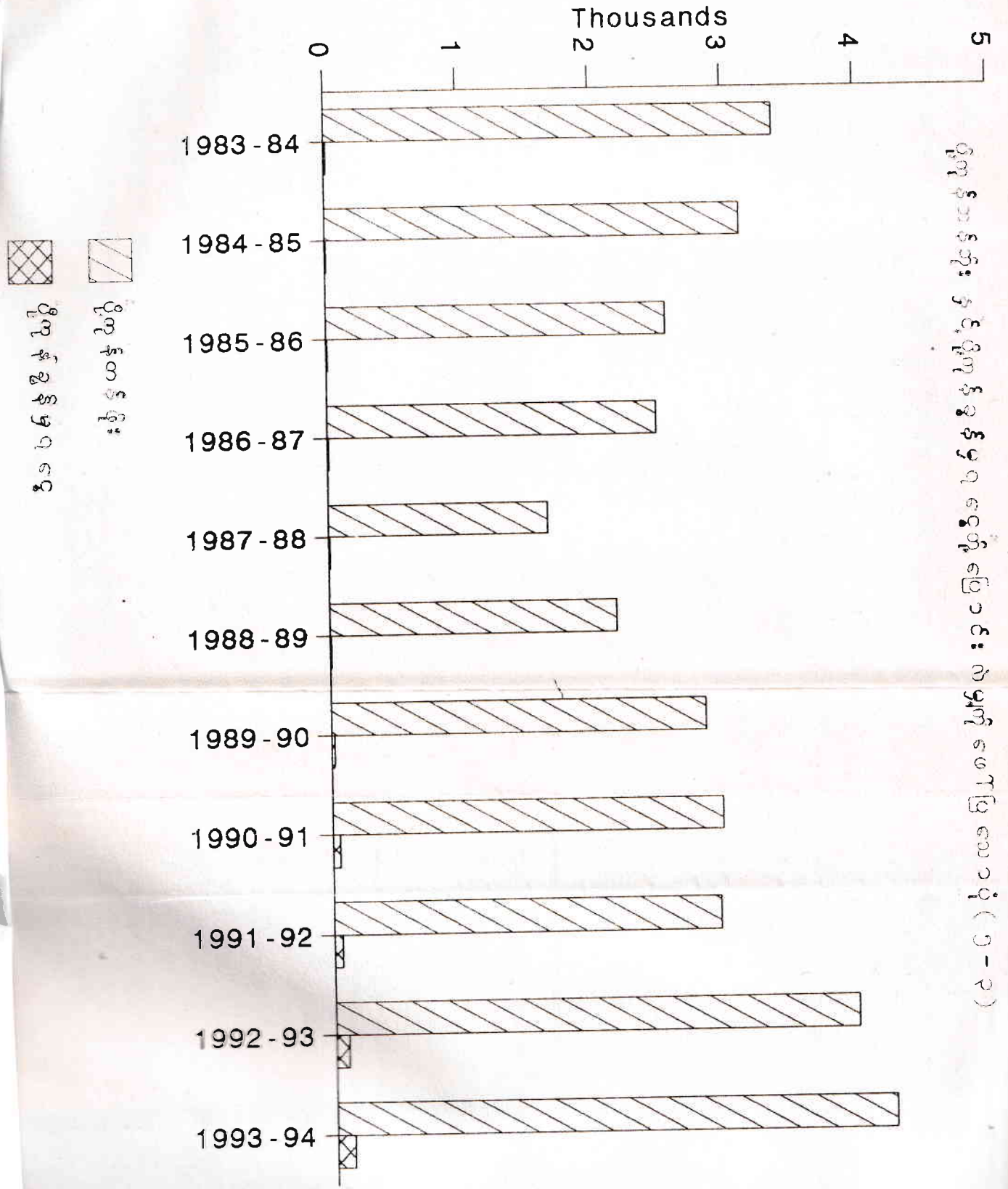
၁၉၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း (၁၀-၉-၈၉)ရက်တွင် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့တက်လာသည့်အခါ၊ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးကို ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံး စေခဲ့သည်။ ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် ပိတ်ပင် ဟန့်တားမှုများကို လျော့ချပေးခဲ့ပြီး နယ်စပ်ဒေသကုန်သွယ်ရေးကို စတင်အကောက်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံပိုင် အဖွဲ့အစည်းများသာမက ပုဂ္ဂလိကများ၊ သမဝါယမများ၊ ဖက်ရှပ်အဖွဲ့အစည်းများ စသည့် ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်ပမာဏမှာ များလာပေသည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကာလတွင် သွင်းကုန်မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၅၅၂၂.၈)၊ ပို့ကုန်မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၉၅၂.၆) ဖြစ်ပြီး သွင်းကုန်ခွန်မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၃၆၈.၅)၊ ပို့ကုန်ခွန်မှာ ကျပ် (၅၄.၇) သန်းဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် အကောက်ခွန်စည်းကြပ် ကောက်ခံခြင်းနှင့်

ပုံစံ: ကုန်ခွန် တန်ဖိုး နှင့် ဆွမ်း ကုန်တန်ဖိုး ကုန်ခွန်ရ ငွေတို့ ပြောင်းလဲခြင်း လိုက်နာမှု ပြဿနာ (၁၅-၂)

ပို့ကုန်ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ပို့ကုန်ကုန်ပစ္စည်းရောင်းချရေးတို့၏ ဝင်ရောက်မှုပမာဏ (၁၀-၃)

 ပို့ကုန်ကုန်ပစ္စည်း
 ပို့ကုန်ကုန်ပစ္စည်း

ပတ်သက်၍ နိုင်ငံကကာအဆင့်မီ “တပြေးညီစည်းဝါးညီစနစ်” ကုန်စည် အမျိုးအစားခွဲခြား နည်းစနစ်၊ “အိတ်ချ်အက်စ်” စနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံး လာခဲ့သည်။ ယင်းစနစ်အရ အကောက်ခွန် နှုန်းထားများမှာ ပြောင်းလဲမှုမရှိသော်လည်း ကုန်စည်အမျိုးအစားများကို ယခင် ကထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ကောက်ခံလာနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အကောက်ခွန်ရငွေများမှာ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ် ကာလပိုင်းတွင် ပိုမိုများပြားလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ်တွင် သွင်းကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၅၅၂.၅)၊ ပို့ကုန်ခွန်မှရငွေမှာ (၆၅.၇) သန်း ဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ကာလတွင် သွင်းကုန်ခွန်မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၄၉၅၂.၈)၊ ပို့ကုန်ခွန်မှာ (၁၃၄.၁) သန်းရရှိပေသည်။ သွင်းကုန်နှင့် ပို့ကုန်တင်ပို့မှုမှာလည်း သိသာစွာ တက်လာပေသည်။

၁၉၉၃-၉၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ရှိ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် တန်ဖိုးနှင့် သွင်းကုန်ခွန်၊ ပို့ကုန်ခွန် ရငွေများကို ၁၉၈၉-၉၀ ဘဏ္ဍာနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် သွင်းကုန်မှာ (၁၃၃%)၊ ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ (၄၉%) တက်လာပြီး သွင်းကုန်ခွန်မှာ (၃၆၆%)၊ ပို့ကုန်ခွန်မှာ (၄၅၆%) ခန့် အသီးသီးတိုးတက်မှု ရှိပေသည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး စနစ်ပြောင်းလဲပြီးသည့် နောက်ပိုင်း ဈေးကွက် စီးပွားရေး စနစ်အရ ကုန်သွယ်မှုပိုင်းမှာ များစွာ တိုးတက်လာသကဲ့သို့ ၎င်းမှ ကောက်ခံရသော သွင်းကုန်ခွန်၊ ပို့ကုန်ခွန် ကောက်ခံရငွေများမှာ သိသာစွာများပြား တိုးတက်လာပေသည်။ နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှုပိုင်းမှာ ပိုမိုကောင်းမွန်လာသော အကျိုးဆက်ကို အကောက်ခွန်အပိုင်းမှ ထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်ပေး နိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ကိုပြင် ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကအခန်း ကဏ္ဍအလိုက် သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန် ပြောင်းလဲမှုတို့မှာ အရေးပါလှပေသည်။ ယင်းကို ဇယား (၅-၄) အရ လေ့လာသိရှိနိုင် ပေသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးစ ကာလတွင် ၁၉၈၉-၉၀ နှင့် ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်တို့တွင် ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ အရေးပါလှပေသည်။ စုစုပေါင်း သွင်းကုန်တွင် အစိုးရ၏ ပါဝင်မှုမှာ (၆၁%) နှင့် ပို့ကုန်တင်ပို့မှုတွင် (၆၃%) ခန့်ရှိ ပေသည်။ ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍမှာ စုစုပေါင်းသွင်းကုန်၏ (၃၈.၈%) နှင့် စုစုပေါင်း ပို့ကုန်၏ (၃၆.၅%) ပါဝင်ပေသည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ၏ အရေးပါမှုမှာ တက်လာပြီး အစိုးရ၏ တင်သွင်း၊ တင်ပို့မှုမှာ တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းလာ ပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ၏ တင်သွင်း၊ တင်ပို့မှုမှာ စုစုပေါင်း သွင်းကုန်၏ (၃၆.၁%) နှင့် စုစုပေါင်း ပို့ကုန်၏ (၅၀.၃%) ရှိပြီး၊ ပုဂ္ဂလိက တင်သွင်းတင်ပို့မှုမှာ စုစုပေါင်း တင်သွင်း တင်ပို့မှု၏ (၆၃.၉%) နှင့် (၄၉.၇%) ရှိသည်။ ၁၉၉၁-၉၂ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း တွင် နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းမှာ ပိုမိုတိုးတက် လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

(နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးစနစ်ကို ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ကူးပြောင်း ကျင့်သုံးရာ တွင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်စေရေးအတွက် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်တွင်း ပြည်ပ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် ပူးပေါင်း၍၊ အကျိုးတူ ဖက်စပ် လုပ်ငန်းများ၊ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များအား အစုစပ်လုပ်ငန်းများနှင့် ကုမ္ပဏီများ ဖွဲ့စည်း လုပ်ကိုင်ခြင်း တို့ကို ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်မှစ၍ မှတ်ပုံတင် လုပ်ကိုင်ခွင့်

စာယင်း(၅-၄)

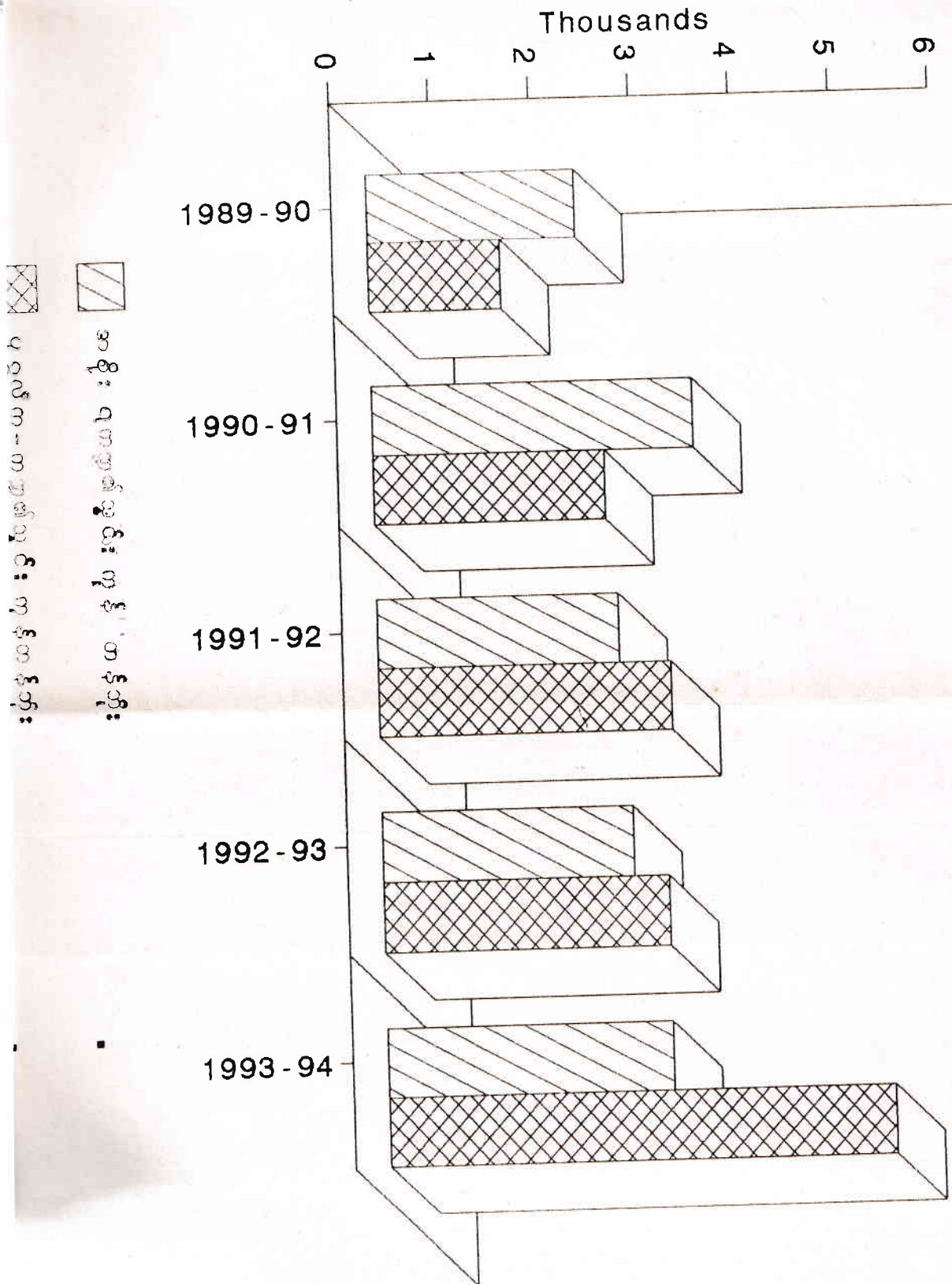
အပိုင်းကိုင် ဗဟိုဌာနက ကုန်သွယ်ရေး ဝင်ရောက်မှုနှင့် ပို့ကုန်တန်ဖိုး၊ ပါဝင်မှုနှုန်းနှင့် အချိုးအစားများ

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

ခုနှစ်	သွင်းကုန်တန်ဖိုး						ပို့ကုန်တန်ဖိုး					
	စုစုပေါင်း	အစိုးရ	ပါဝင်မှု (%)	ပုဂ္ဂလိက	ပါဝင်မှု (%)	အချိုး	စုစုပေါင်း	အစိုးရ	ပါဝင်မှု (%)	ပုဂ္ဂလိက	ပါဝင်မှု (%)	အချိုး
၁၉၈၉-၉၀	၃၃၅၅.၀	၂၀၅၄.၈	၆၁.၁	၁၃၂၀.၂	၃၈.၈	၁.၅:၁	၂၈၃၄.၁	၁၅၅၈.၆	၆၃.၄	၁၀၃၅.၅	၃၆.၅	၃၆.၅
၁၉၉၀-၉၁	၅၅၂၂.၈	၃၂၁၄.၄	၅၈.၂	၂၃၀၈.၄	၄၁.၈	၁.၅:၁	၂၅၅၂.၆	၁၅၈၉.၆	၅၃.၈	၁၃၆၃.၀	၄၆.၁	၄၆.၁
၁၉၉၁-၉၂	၅၃၃၆.၅	၂၄၁၃.၂	၄၅.၂	၂၉၂၃.၅	၅၄.၈	၁:၁.၂	၂၉၂၅.၉	၁၄၅၆.၄	၄၉.၈	၁၄၆၉.၅	၅၀.၂	၅၀.၂
၁၉၉၂-၉၃	၅၃၅၅.၃	၂၅၀၈.၁	၄၆.၈	၂၈၄၇.၂	၅၃.၂	၁:၁.၁	၃၅၉၀.၀	၁၆၅၅.၃	၄၆.၆	၁၉၃၄.၇	၅၃.၃	၅၃.၃
၁၉၉၃-၉၄	၅၅၃၃.၃	၂၈၅၅.၉	၄၆.၁	၂၆၇၇.၄	၆၃.၉	၁:၁.၅၅	၄၂၂၅.၈	၂၁၂၈.၁	၅၀.၃	၂၀၉၇.၇	၄၉.၇	၄၉.၇

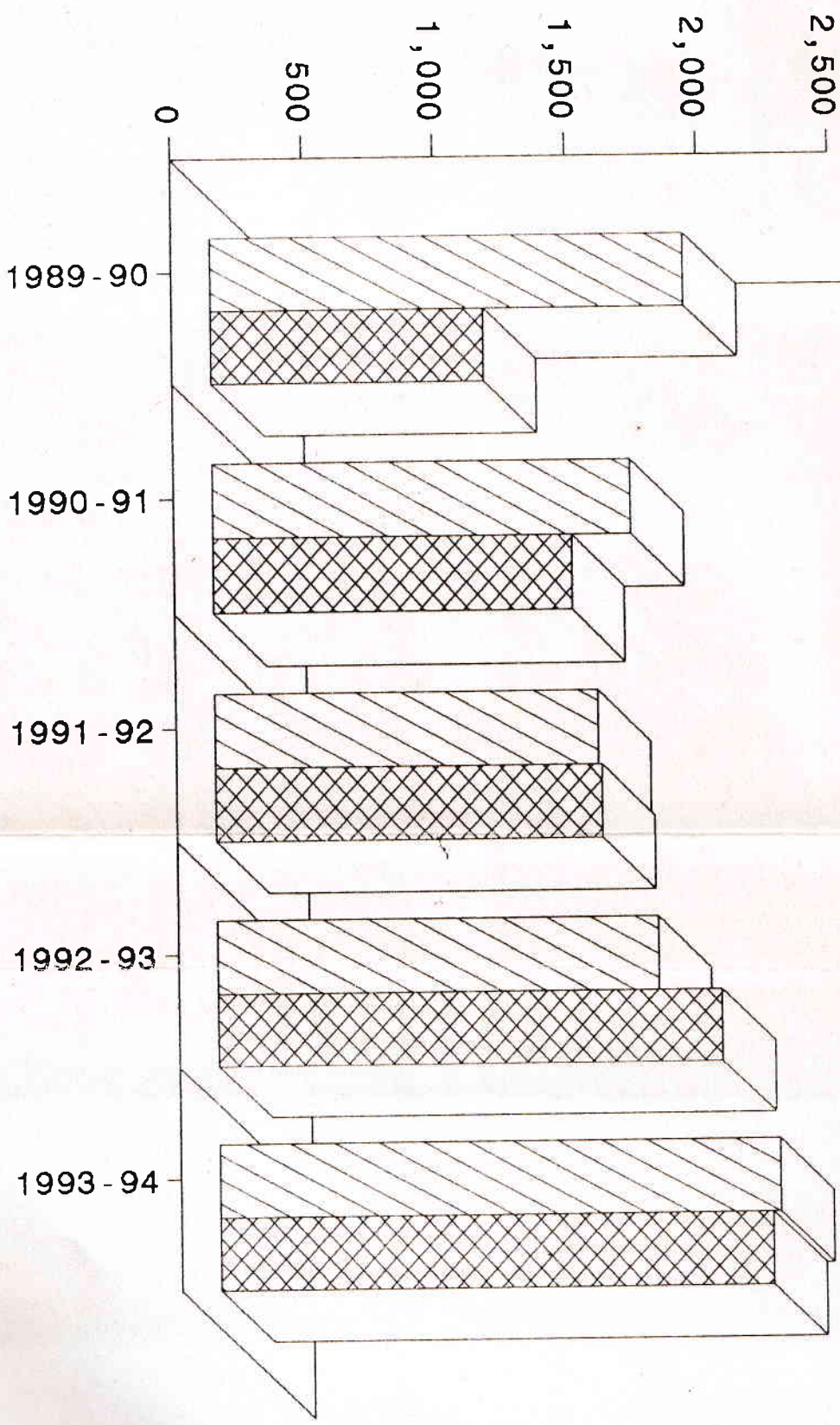
ဇယား ၅-၄ " C.S.O monthly economic indicator, Custom Department

ചുരുക്കം: 1989-90 മുതൽ 1993-94 വരെയുള്ള വർഷങ്ങളിലെ കർഷകരുടെയും മറ്റും സർക്കാർ സഹായത്തിന്റെ അളവ് (കോടി രൂപ)

 കർഷകർ: കർഷകർക്ക് സഹായം
 മറ്റ്: മറ്റ് കർഷകർക്ക് സഹായം

ဆဋ္ဌား ရှုနှုမ်းပုံနှိပ်ကိရိယာများ၏ အသုံးပြုမှုပမာဏ (၁-၁)

 ဆဋ္ဌား ရှုနှုမ်းပုံနှိပ်ကိရိယာများ
 ပုံနှိပ်ကိရိယာအသုံးပြုပမာဏ

ပေးခဲ့သည်။ စတင်ခွင့်ပြုသည့်နှစ်တွင် လုပ်ငန်းရှင် (၁၃၀) သာရှိပေသည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းနှင့် လုပ်ငန်းရှင်ဦးရေ (၁၁၇၀၅) ရှိသည့်အနက် သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန် လုပ်ငန်းရှင်ပေါင်း (၅၅၄၁) ဦးရှိပေသည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း လုပ်ငန်းရှင် ဦးရေ (၁၄၅၄၆) ရှိရာသွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်လုပ်ငန်းရှင်မှာ (၇၃၂၅) အထိတိုးလာပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်းတို့၏ တင်သွင်းမှု အမျိုးအစားမှာ (၁:၂) ဖြစ်ပြီး တင်ပို့မှု အမျိုးအစားမှာ (၁:၂) ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပုဂ္ဂလိကပိုင်း၏ စွမ်းဆောင်ရည် ပိုမိုလာခဲ့ သဖြင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကျင့်သုံးရာတွင် ပဓာနကျသော ပုဂ္ဂလိကအရင်းအမြစ်များကို ဖော်ထုတ်အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှု အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမို မြှင့်မားစေခြင်းတို့ ပိုမိုရပ်လုံး ပေါ်လာကြောင်း ကြေညာပေသည်။^၃

ဤသို့ဖြင့် ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ၏ အရေးပါမှုမှာ အဓိကအခန်းက ပါဝင်လာပေသည်။ ထို့အတူ သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန် ပမာဏမှာ သိသာစွာ တက်လာသကဲ့သို့ ယင်းတို့အပေါ်မှ ကောက်ခံရရှိသော သွင်းကုန်ခွန်၊ ထုတ်ကုန်ခွန်များမှာလည်း တက်လာပေ သည်။

၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်တွင် သွင်းကုန်ခွန်မှရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၀၄၁.၁) ဖြစ်ပြီး၊ ထုတ်ကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၄.၁) အထိရရှိပေသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း တွင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို စတင်အကောက်အတည်ဖော် ဆောင်ရွက်လာသဖြင့် အကောက် ခွန်ရငွေများမှာ သိသိသာသာ တက်လာပေသည်။ အထူးသဖြင့် သွင်းကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာတိုး လာပေသည်။ ပို့ကုန်ခွန်မှာမူ “ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးမူဝါဒ”အရ အချို့သော ကုန်စည် အနည်းငယ် ပေါ်တွင်သာ ကောက်ခံမှု ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပို့ကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ သွင်းကုန်ခွန် လောက် မများပေ။ သို့ဖြစ်၍ အကောက်ခွန်ရငွေမှာ သွင်းကုန်များအပေါ် မူတည်၍ ပြောင်းလဲပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် သွင်းကုန်ခွန်မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၃၈၀၃.၉) ဖြစ်ပြီး၊ ပို့ကုန်ခွန်မှ ရငွေ မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၃၄.၁) ရှိပေသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်နှင့် လိုက်လျော ညီထွေ သော ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍ မြှင့်တင်မှု မူကျင့်သုံးမှုနှင့်အညီ ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် အရေးပါ သော ပုဂ္ဂလိက အရင်းအမြစ်များမှ တစ်ဆင့် အကောက်ခွန် ရငွေများကို တိုးမြှင့်လာပေသည်။ ယင်းသည် အကောက်ခွန် ဌာန၏ လုပ်ဆောင်ချက်များအရ ပေါ်လွင်သော အချက်ဖြစ်ပေသည်။

^၃ Private resource
^၄ privatization
^၅ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစီရင်ခံစာ

၅-၂ ။ တင်သွင်း တင်ပို့သော ကုန်စည်အုပ်စုအလိုက်နှင့် အချို့သော သွင်းကုန် အမယ် များ၏ အရေးပါမှုကို လေ့လာခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ပြည်ပကုန်သွယ်မှုအပေါ်များစွာ မှီခိုရပေသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်အရ ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် ပိတ်ပင်တားမြစ်မှုများ လျော့ချပေးခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ တရားဝင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လမ်းဖွင့်ပေးခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ကုန်သွယ်မှုမှာ ပိုမိုတိုးတက် လာခဲ့ သည်။ အထူးသဖြင့် ပို့ကုန်တင်ပို့မှုထက် သွင်းကုန်တင်သွင်းမှုမှာ များပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ၁၉၉၃-၉၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အထိ တင်သွင်း တင်ပို့သော ကုန်စည် များ ကိုအုပ်စုအလိုက် ခွဲခြား၍၊ ဇယား (၅-၅)၊ (၅-၆) တို့ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား (၅-၅)
သွင်းကုန်ပမာဏနှင့် အုပ်စုအလိုက်ပြောင်းလဲမှု အခြေအနေ
 (ကျပ်သန်းပေါင်း)

	၁၉၈၉-၉၀	၁၉၉၀-၉၁	၁၉၉၁-၉၂	၁၉၉၂-၉၃	၁၉၉၃-၉၄
၁။ စားသုံးကုန်စည်		၄၈၇.၁	၅၇၉.၅	၉၁၃.၄	၁၃၉၁.၂
- ရေရှည်သုံးကုန်စည်		၂၃၀.၉	၂၂၃.၀	၂၃၀.၀	၂၃၇.၅
- စားကုန်		၁၀၈.၅	၁၆၈.၂	၆၂၂.၇	၈၄၁.၆
- အထည်အလိပ်		၃၃.၇	၃၈.၆	၅၅.၉	၁၇၀.၃
- ဆေးဝါး		၉၄.၅	၁၂၁.၀	၁၃.၇	၂၃.၇
- အခြားစားသုံးကုန်စည်		၁၉.၅	၂၈.၇	၀.၈	၁၁၈.၁
၂။ လုပ်ငန်းတွင်သုံးကုန်ကြမ်း နှင့်အရံပစ္စည်း	၁၀၂၄.၅	၁၆၆၁.၆	၁၅၂၃.၁	၁၁၂၈.၁	၂၁၂၇.၈
- ကုန်ကြမ်းပစ္စည်း		၁၀၆၈.၁	၁၀၃၄.၈	၇၆၄.၄	၁၈၁၉.၅
- ကရိယာတန်ဆာပလာနှင့်အရံ		၅၉၃.၅	၄၈၈.၃	၃၆၃.၇	၃၀၈.၃
၃။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုန်ပစ္စည်း	၁၀၇၂.၁	၁၉၀၅.၆	၁၅၇၀.၇	၁၇၅၀.၁	၂၇၇၇.၃
- ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်း		၄၉၉.၈	၄၁၅.၁	၅၉၀.၆	၅၀၇.၆
- စက်နှင့်စက်ပစ္စည်း		၉၂၃.၈	၄၇၀.၆	၃၉၅.၃	၉၂၄.၁
- သယ်ယူပို့ဆောင် ပစ္စည်း		၃၉၉.၆	၆၃၈.၀	၇၂၂.၉	၁၃၆၄.၀
- အခြားရင်းနှီးမှုကုန်စည်		၈၂.၄	၄၆.၉	၄၁.၃	၈၁.၆
၄။ သီးခြားဖော်ပြထားသည့် ကုန်စည်		၁၄၆၈.၅	၁၆၆၃.၄	၁၅၇၃.၇	၁၆၂၇.၁
	၃၃၉၅.၀	၅၅၂၂.၈	၅၃၃၆.၇	၅၃၆၅.၃	၇၉၂၃.၃

နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှ တင်သွင်းမှုများ ပါဝင်သည်။
 သွင်းကုန်ပစ္စည်း ရောက်ရှိမှုပေါ် မူတည်၍ ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုးဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ဖော်ပြပါဇယား (၅-၅)အရ၊ တင်သွင်းသော ကုန်စည်များကို အုပ်စု (၄)ခု ခွဲခြားထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ စားသုံးကုန်စည်၊ လုပ်ငန်းတွင်သုံး ကုန်ကြမ်းနှင့် အရံပစ္စည်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပစ္စည်းနှင့် သီးခြားဖော်ပြထားသည့် ကုန်စည်အုပ်စု (ယင်းတွင်နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးမှ တင်သွင်းသော ပစ္စည်းများ ပါဝင်သည်။) ဟူ၍ အုပ်စု(၄)မျိုး ခွဲခြားထားပါသည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် စုစုပေါင်းတင်သွင်း တန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၅၅၂၂.၈) ရှိပေသည်။ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လာရာ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၈၉၂၃.၃) အထိ တိုးလာသည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ချွှင် (၄၃%) ခန့်တက်လာပေသည်။

ဇယား (၅-၆)

ပို့ကုန်ပမာဏနှင့် အမျိုးအစားပြောင်းလဲမှု

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

	၁၉၈၉-၉၀	၁၉၉၀-၉၁	၁၉၉၁-၉၂	၁၉၉၂-၉၃	၁၉၉၃-၉၄
ပြည်တွင်းထွက် ပို့ကုန်စုစုပေါင်း		၂၉၅၂.၆	၂၉၂၅.၉	၃၅၉၀.၀	၄၂၂၇.၈
၁။ လယ်ယာထွက်ပစ္စည်း		၉၄၂.၄	၁၀၁၀.၇	၁၂၉၉.၂	၁၃၅၇.၈
- ဆန်နှင့် ဆန်ကွဲ	၂၆၆.၃	၁၇၂.၁	၂၅၁.၀	၂၄၉.၂	၂၈၇.၆
- ပြောင်းဖူးစေ့	၁၁.၅	၁၂.၇	၂၈.၁	၂၉.၅	၂၇.၈
- ပဲအမျိုးမျိုး	၁၂၃.၁	၅၁၄.၉	၄၂၈.၉	၆၆၆.၉	၈၂၄.၅
- တိရိစ္ဆာန်အစားအစာ		၁၂.၁	၁၃.၇	၂၆.၅	၃၇.၈
- ရာဘာနှင့် အခြားလယ်ယာထွက်ပစ္စည်း		၂၃၀.၆	၂၈၉.၀	၃၂၇.၁	၃၀၀.၁
၂။ တိရိစ္ဆာန်ထွက်ပစ္စည်း		၄.၆	၄.၄	၁.၉	၅.၀
၃။ ရေထွက်ပစ္စည်းများ		၁၆၄.၈	၁၅၆.၁	၂၅၉.၃	၃၆၈.၂
၄။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်း		၁၁၃၁.၄	၉၄၃.၃	၁၁၂၀.၄	၁၃၅၆.၇
၅။ တွင်းထွက်ပစ္စည်းနှင့်ကျောက်မျက်ရတနာ		၁၇၂.၅	၁၁၁.၃	၁၅၄.၉	၃၆၄.၄
၆။ အခြားပစ္စည်းများ		၅၃၆.၉	၇၀၀.၁	၇၅၄.၃	၇၇၅.၇
၇။ အခြားနိုင်ငံများမှ တင်သွင်း၍ ပြန်ပို့သည့်ပစ္စည်းများ		၉.၃	၅.၉	၆၅.၄	၀
		၂၉၆၁.၉	၂၉၃၁.၈	၃၆၅၅.၄	၄၂၂၇.၈

စစ်မြစ်။ ။ နိုင်ငံတော် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှ တင်ပို့မှုများ ပါဝင်သည်။ ပို့ကုန်ပစ္စည်း ရောက်ရှိမှုပေါ် မူတည်၍ ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုးဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ယင်းတင်သွင်းသော ကုန်စည်များအနက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကုန်ပစ္စည်းကင်သွင်းမှု မှာ အများဆုံးဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း တင်သွင်းမှု တန်ဖိုး၏ (၃၄%) ရှိပေရာ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းတင်သွင်းမှု တန်ဖိုး၏ (၃၅%) ရှိပေသည်။

ဒုတိယအများဆုံး တင်သွင်းသည့် ကုန်စည်အုပ်စုမှာ လုပ်ငန်းတွင်သုံးကုန်ကြမ်းနှင့် အရံ ပစ္စည်း တို့ပင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း တင်သွင်းမှု၏ (၃၀%) ရှိပြီး၊ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် (၂၆%) သာရှိပေသည်။ စားသုံးကုန်စည်အုပ်စုမှာ တင်သွင်းမှု အနည်းဆုံး ဖြစ်ပေသည်။

ပို့ကုန်တင်ပို့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဇယား (၅-၆) အရ ပို့ကုန်များကို လယ်ယာထွက် ပစ္စည်း၊ တိရစ္ဆာန်ထွက်ပစ္စည်း၊ ရေထွက်ပစ္စည်း၊ သစ်တောထွက် ပစ္စည်း၊ တွင်းထွက်ပစ္စည်း များနှင့် အခြားနိုင်ငံများမှ တင်သွင်း၍ ပြန်ပို့သည့် ပစ္စည်းများဟူ၍ ခွဲခြား တားပေသည်။ ယင်းတို့အနက် အဓိကအများဆုံး တင်ပို့သော ပစ္စည်းမှာ လယ်ယာထွက် ပစ္စည်းများပင် ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း ပို့ကုန်တင်ပို့မှုမှာ ၁၉၉၀-၉၁ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၂၉၆၁.၉) ရှိရာမှ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း (၄၂၂၇.၈) အထိ (၄၂%) ခန့် တိုးလာပေသည်။ အကြောင်းမှာ ယခင်ကကဲ့သို့ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းကသာ တဦးတည်း တင်ပို့ခြင်း မဟုတ်တော့ဘဲ ပုဂ္ဂလိက အဖွဲ့အစည်းများကပါ တင်ပို့ခွင့် ရှိလာခြင်းနှင့် "ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးမူဝါဒ" ကျင့်သုံးလာခြင်း ကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။

ဇယား (၅-၇)

၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် အချို့သောအရေးပါ ပို့ကုန်များ တင်ပို့မှု အခြေအနေ (ကျပ်သန်းပေါင်း)

စဉ်	ကုန်စည်အမည်	ပမာဏ
၁။	ဆန်	၂၆၇.၆
၂။	ကုလားပဲ	၁၂၅.၆
၃။	မက်ပဲ	၁၄၆.၉
၄။	ပဲဒီစိမ်း	၁၉၂.၈
၅။	ပဲစဉ်းငုံ	၂၀၀.၉
၆။	ပုဇွန်	၂၆၅.၅
၇။	ရာဘာ	၉၁.၃
၈။	နှမ်း	၁၄၈.၅
၉။	ကျွန်းနှင့် သစ်ဓာ	၁၂၄၁.၀
၁၀။	အခြား	၁၅၄၇.၇
	စုစုပေါင်း	၄၂၂၇.၈

ဖော်ပြခြင်း။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

ယင်းလယ်ယာထွက်ပစ္စည်း တင်ပို့မှုသည် စုစုပေါင်း ပို့ကုန်တင်ပို့မှု၏ (၃၁%) ရှိပြီး၊ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် (၃၂%) ခန့်ရှိပေသည်။ လယ်ယာထွက် ပစ္စည်းများအနက် ပဲအမျိုးမျိုး တင်ပို့မှုမှာ အများဆုံးဖြစ်ပေသည်။

ဇယား (၅-၈)
 အချို့သော သွင်းကုန်စည်များ၏ တင်သွင်းမှု အခြေအနေ
 (ကျပ်သန်းပေါင်း)

စဉ်	ကုန်စည်အမည်	ရာခိုင်နှုန်း %	၁၉၉၃-၉၄
၁။	စားအုံးဆီ	၁၅	၅၁၈.၃၀
၂။	ဆီကြမ်း	၁၅	၄၇.၈၇
၃။	ဓာတုပစ္စည်း	၁၅	၂၈၅.၅၅
၄။	သွပ်ပြား	၁၀	၃၂၆.၈၈
၅။	ဆေးဝါး	၂၀	၇၈.၀၀
၆။	ကားတာယာ	၄၀	၇၃.၁၅
၇။	မော်တော်ဆိုင်ကယ်	၅၀	၁၁၉.၈၀
၈။	မော်တော်ကား	၃၀ - ၃၀၀	၉၃၆.၄၅
၉။	စက်ပစ္စည်း	၁၅	၇၀၀.၄၃
၁၀။	လေအေးစက်	၁၅	၂၂.၁၁
၁၁။	တီဗွီ	၁၅၀	၁၀၈.၂၇
၁၂။	ရေခဲသေတ္တာ	၁၀၀	၂၄.၃၅
၁၃။	ကက်ဆက်	၁၅၀	၁၅.၄၁
၁၄။	ဗွီဒီယိုပြစက်	၁၀၀	၄၁.၈၅
၁၅။	အခြား		၄၆၂၄.၈၈
	စုစုပေါင်း		၇၉၂၃.၃

စစ်မြစ်။ ။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

ဒုတိယအများဆုံး တင်ပို့သော အုပ်စုမှာ သစ်တောထွက် ပစ္စည်းပင်ဖြစ်သည်။
၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း တင်ပို့မှု၏ (၃၂%) ခန့်ပါဝင်ပေသည်။

တင်ပို့သော ကုန်စည်များအနက် အချို့သော ကုန်စည်များ၏ တင်ပို့မှုကို ဇယား
(၅-ရ) အရ၊ လေ့လာကြည့်ပါက အများဆုံး အဓိကတင်ပို့နေသော ပို့ကုန်များမှာ ဆန်၊
ကုလားပဲ၊ မတ်ပဲ၊ ပဲဒီစိမ်း၊ ပဲစဉ်းငုံ၊ ပုဇွန်၊ ရာဘာ၊ နှမ်း၊ ကျွန်းနှင့် သစ်မာ တို့ဖြစ်ပေသည်။
ကုန်စည်အမယ်အလိုက် လေ့လာပါက ၁၉၉၃-၉၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျွန်းသစ်နှင့် သစ်မာမှာ
အများဆုံးဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း ပို့ကုန် တန်ဖိုး၏ (၂၉.၄%) ခန့်ရှိပေသည်။ ဆန်မှာ ဒုတိယ
အများဆုံး ဖြစ်ပေသည်။ စုစုပေါင်း ပို့ကုန်တန်ဖိုး၏ (၆.၃%) ခန့်ပါဝင်ပေသည်။ ပုဇွန် (အစို၊
အခြောက်) မှာ စုစုပေါင်း ပို့၏ (၆.၃%) ခန့်ရှိပြီး၊ တတိယအများဆုံး တင်ပို့သော အုပ်စု
ဖြစ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ အထက်ပါ ဇယား(၅-ရ)အရ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်များမှာ ဆန်နှင့်
ကျွန်းသစ်တို့ အပေါ်တွင် မှီခိုအားထားနေကြောင်း တွေ့ရသည်။

တင်သွင်းသော ကုန်စည်များအနက် အရေးပါသော ကုန်စည်အမယ်အချို့မှာ စားအုံးဆီ၊
ဆီကြမ်း၊ ဓာတုပစ္စည်း၊ သွပ်ပြား၊ ဆေးဝါး၊ ကားတာယာ၊ မော်တော်ဆိုင်ကယ်၊ မော်တော်ကား၊
စက်ပစ္စည်း၊ လေအေးစက်၊ တီဗွီ၊ ရေခဲသေတ္တာ၊ ကက်စက်၊ ဗွီဒီယိုပြစက် တို့ဖြစ်ပေသည်။
ယင်းတို့အနက် အများဆုံးတင်သွင်းသော ကုန်စည်မှာ မော်တော်ကားပင်ဖြစ်ပါသည်။ စုစုပေါင်း
တင်သွင်းမှု၏ (၁၁.၂%) ခန့်ရှိပေသည်။ စက်ပစ္စည်းမှာ ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်ပြီး၊ စားအုံးဆီ
တင်သွင်းမှုမှာ တတိယအများဆုံး ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းကုန်စည်များ၏ ပါဝင်မှုကို ဇယား(၅-ရ)
ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

တင်သွင်းသော တန်ဖိုးနှင့် တင်ပို့သော တန်ဖိုးကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာပါက တင်သွင်းမှု
တန်ဖိုးမှာများပြားလှပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တင်သွင်းမှုအပေါ် ပေးဆောင်ရသော အကောက်ခွန်
အရ သွင်းကုန်ခွန်မှာ များပြားပေသည်။ သွင်းကုန်ခွန်မှာ တင်သွင်းလာသော ပစ္စည်း၏တန်ဖိုး
(ပြည်ပငွေကြေး) ကိုမြန်မာကျပ်ငွေဖြင့် ပြောင်းလဲတွက်ချက်ပြီး ယင်းအပေါ်မှ သတ်မှတ်ထား
သော အကောက်ခွန်နှုန်းထားများဖြင့် ကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်တွင်းအတွက်
လိုအပ်သော ကုန်စည်အမယ်များ (ဥပမာ- စက်ကိရိယာ၊ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်း) ကိုသာ အဓိက
ထား တင်သွင်းပြီး ပြည်တွင်း၌ ထုတ်လုပ်နိုင်သော ကုန်စည် (စားသုံးကုန်စည်) များကို
တင်သွင်းမှု လျော့ချပြီး ပြည်တွင်း၌ ဖူလုံမှု ရှိစေရန် ကြိုးစားသင့်ပေသည်။ သို့မှသာ နိုင်ငံခြား
ငွေ စီးထွက်မှုကို လျော့နည်းစေပြီး တိုင်းပြည်၏ ဘဏ္ဍာငွေ ကုန်ကျမှုကို လျော့နည်းစေ နိုင်ပေ
သည်။ သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းကို အထိုက်အလျောက် လျော့ချပြီး အကောက်ခွန်
ဌာနအနေဖြင့် အချို့သော ကုန်စည်များ၏ အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှု
များ ပြုလုပ်သင့်ပေသည်။ သို့မှသာ အကောက်ခွန်ဌာန အနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏ ဘဏ္ဍာရေး
လိုငွေပြုမှုကို လျော့နည်းသွားအောင် တဖက်တလမ်းမှ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည်။

အလားအလာ

အကောက်ခွန်စည်းကြပ် ကောက်ခံရာတွင် သွင်းကုန်နှင့် ပို့ကုန်ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုး ပေါ်တွင် သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းများဖြင့် သတ်မှတ်ကောက်ခံခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ “ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးမူဝါဒ” အရ ပို့ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ်တွင် ပို့ကုန်ခွန် ကောက်ခံမှု နည်းပါ သည်။ အချို့သော အဓိကပို့ကုန်များ ဖြစ်သည့် ဆန်၊ ဝဲမျိုးစုံ၊ ကျွန်းသစ် စသည်တို့အပေါ်တွင် သာ အနည်းငယ်သော နှုန်းဖြင့်ကောက်ပေးသည်။ သွင်းကုန်ပစ္စည်းများ အပေါ်တွင် ကုန်ပစ္စည်း အမျိုးအစားပေါ် မူတည်၍ သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန်နှုန်းများဖြင့် စည်းကြပ်ကောက်ခံ လေ့ ရှိပါသည်။ စုစုပေါင်း အကောက်ခွန်ရငွေများတွင် ပို့ကုန်ခွန်ထက် သွင်းကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ များပေသည်။ စုစုပေါင်း အကောက်ခွန်ရငွေတွင် သွင်းကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ (၉၇%) ခန့်ပါ ဝင် သည်ကိုရှေ့ပိုင်းအခန်း (၅) တွင်ဖော်ပြပြီး ဖြစ်ပေသည်။

နိုင်ငံတော်၏ သာမန်ရငွေစာရင်းပိုင်းတွင် အခွန်များမှ ရရှိငွေမှာ အဓိက အစိတ်အပိုင်းမှ ပါဝင်ပေသည်။ ယင်းအခွန်ရငွေများတွင် အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာ ဒုတိယအရေးပါဆုံးသော ဝင်ငွေ ရရှိရာဇစ်မြစ်ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် သွင်းကုန်ခွန်နှင့် ပို့ကုန်ခွန် နှစ်မျိုးလုံးမှာ အစိုးရ ၏ ရငွေကိုမြှင့်မားစေသော အခွန်များ ဖြစ်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် သွင်းကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ အဓိကအရေးပါသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သွင်းကုန်ခွန်ကောက်ခြင်းဖြင့် လိုငွေပြု ပြည်ပငွေပေး ငွေယူရင်းတမ်းကို ပြင်ဆင်နိုင်သကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားငွေကိုလည်း ထိန်းချုပ်နိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် တင်သွင်းလာသော ကုန်စည်အမျိုးအမည်အချို့ပေါ်မှ ကောက်ခံရရှိသော အကောက်ခွန်ရငွေများကို တဖက်ပါ ဇယား (၅-၉) အရလေ့လာနိုင်သည်။ ယင်းဇယား ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် သွင်းကုန်ပစ္စည်းအမျိုးမည်အလိုက် သွင်းကုန်တန်ဖိုးနှင့် သွင်းကုန်ခွန်များကို ဖော်ပြထားပေသည်။ ယင်းဇယားအရ သွင်းကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၄၉၅၂.၈) ရှိပေ ရာ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် စုစုပေါင်း အကောက်ခွန်ရငွေ၏ (ကျပ်သန်းပေါင်း ၅၀၈၆.၉) ၏ ၉၇% ခန့် ပါဝင်ပေသည်။ ယင်းဇယားအရ လေ့လာကြည့်ပါက သွင်းကုန်ခွန်အများဆုံး ကောက်ခံ ရရှိသော ကုန်စည်မှာ မော်တော်ကား ဖြစ်ပေသည်။ သွင်းကုန်ပစ္စည်း များအပေါ် အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ရာတွင် နိုင်ငံခြားငွေဖြင့် ဝယ်ယူလာသော ပစ္စည်းများ ဖြစ်သဖြင့် မြန်မာငွေဖြင့် ပြောင်းလဲတွက်ချက်ရပေသည်။ ထိုသို့တွက်ချက်ရာတွင် ဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်ရှိ လာသော နေ့ရက်ရှိ တရားဝင်နိုင်ငံခြား ငွေလဲလှယ်နှုန်းဖြင့် ပြောင်းလဲတွက်ချက်ယူ အကောက် ခွန်စည်းကြပ် ကောက်ခံပေသည်။ ဥပမာ- S.E ဆလွန်းမော်တော်ကား တစ်စီးကို US\$ ၅၀၀၀ ဖြင့် တင်သွင်းသည် ဆိုပါက ၎င်းမော်တော်ကားကို အကောက်ခွန် စည်းကြပ်နိုင်ရန်အတွက် ကားတန်ဖိုးကို မြန်မာကျပ်ငွေဖြင့် ပြောင်းလဲတွက်ယူရပါသည်။ တရားဝင် နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းမှာ (US 1 \$ = 6 Ks) ဖြစ်သဖြင့် ယင်းကား၏ တန်ဖိုးမှာ US\$ 5000 x 6 ks = 30000 Ks ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းတန်ဖိုးအပေါ် မူတည်၍ အကောက်ခွန်နှုန်း (S.E ကားတစ်စီး လျှင် တန်ဖိုး၏ ၃၀၀%) သတ်မှတ်ထားသဖြင့် အကောက်ခွန် ရငွေမှာ ကျပ်-၉၀၀၀၀ ဖြစ်ပေ သည်။

ဇယား(၅-၉)

အချို့သော သွင်းကုန်ပစ္စည်းများ၏ အကောက်ခွန်နှုန်းထားနှင့် အကောက်ခွန်ရငွေ ပေါ်ပြသည့် ဇယား

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

စဉ်	ကုန်စည်အမည်	အကောက်ခွန်နှုန်း %	သွင်းကုန်တန်ဖိုး	အကောက်ခွန်ရငွေ
၁။	စားဆုံးဆီ	၁၅	၅၁၈.၃၀	၇၇.၇၅
၂။	ဆီကြမ်း	၁၅	၄၇.၈၇	၇.၁၈
၃။	ဓာတုပစ္စည်း	၁၅	၂၈၅.၅၅	၄၂.၈၃
၄။	သွပ်ပြား	၁၀	၃၂၆.၈၈	၃၂.၆၉
၅။	ဆေးဝါး	၂၀	၇၈.၀၀	၁၅.၆၀
၆။	ကားတာယာ	၄၀	၇၃.၀၅	၂၉.၂၆
၇။	မော်တော်ဆိုင်ကယ်	၅၁	၁၁၉.၈၀	၅၉.၉
၈။	မော်တော်ကား	၃၀ - ၃၀၀	၉၃၆.၄၅	၁၅၄၅.၁၂
၉။	စက်ပစ္စည်း	၁၅	၇၀၀.၄၃	၁၀၅.၀၆
၁၀။	လေအေးစက်	၁၅	၂၂.၁၁	၃.၃၂
၁၁။	တီဗွီ	၁၅၀	၁၀၈.၂၇	၁၆၂.၄၁
၁၂။	ရေခဲသေတ္တာ	၁၀၀	၂၄.၃၅	၂၄.၃၅
၁၃။	ကက်ဆက်	၁၅၀	၁၅.၄၁	၂၃.၁၂
၁၄။	ဗွီဒီယိုပြစက်	၁၀၀	၄၁.၈၅	၄၁.၈၅
၁၅။	အခြားပစ္စည်း	၆၀	၄၆၂၄.၈၈	၂၇၈၂.၃၁
	စုစုပေါင်း	၆၂	၇၉၂၃.၃	၄၉၅၂.၈

စစ်မြစ်။ ။ New Light of Myanmar

အမှန်တကယ်တွင်မူ နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း^၆မှာ ပြင်ပ၌ (US.1\$ = 120 Ks) ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ရှိနေပေရာ တရားဝင်လဲလှယ်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အဆပေါင်း ၂၀ ခန့်ကွာနေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်ပလဲလှယ်နှုန်းဖြင့် S.E ဆလွန်းကားတစီး၏ တင်သွင်းမှုကို အကောက်ခွန်စည်းကြပ်မည် ဆိုပါက

ဥပမာ- US 1\$ = 120 Ks.
 ကား၏စည်းကြပ်တန်ဖိုး (A/V) = \$ 5000
 မြန်မာငွေဖြင့် စည်းကြပ်တန်ဖိုး = \$5000 x 120 = 600000 Ks
 S.E ဆလွန်းကား၏ အကောက်ခွန် စည်းကြပ်နှုန်း = 300 %
 အကောက်ခွန်ရငွေ = 600000 x 300% = 1,800,000 ကျပ်

⁶ foreign exchange rate

အထက်ပါ ဥပမာအရ တရားဝင်နှုန်းဖြင့် တွက်ချက်ကောက်ခံ ရသော S.E ဆလွန်းကား တစ်စီးပေါ်မှ ရရှိသော အကောက်ခွန်ရငွေမှာ (ကျပ် ၉၀၀၀၀) ဖြစ်ပြီး ပြင်ပနှုန်းဖြင့် ရရှိသော အကောက်ခွန်ရငွေမှာ (ကျပ် ၁၆၀၀၀၀၀) ဖြစ်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း ကွာခြားမှုအလိုက် အကောက်ခွန်ရငွေမှာ ကွာဟမှုရှိသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ထိုသို့ကွာဟမှုသည် အကောက်ခွန်ရငွေပိုင်းကို ထိခိုက်စေပြီး နိုင်ငံတော်၏ အခွန်ဘဏ္ဍာရရှိငွေ ပိုင်းကို လည်းလျော့နည်းစေပေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဘတ်ဂျက် လိုငွေပြုမှုကို ကြီးထွားစေပေသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ နိုင်ငံအတွင်း၌ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု နှုန်း မြင့်မားနေသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေ ပြုမှုမှာ G.D.P ၏ ၄% ခန့်ရှိပြီး ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းမှာ G.D.P ၏ ၃၀% ခန့် ရှိပေသည်။

အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာ နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအမြစ်ရရှိရာ ဖော်ပြစာရင်း ဖြစ်ပေသည်။ အကောက်ခွန်ရငွေ လျော့နည်းပါးက တဖက်မှလည်း ဘဏ္ဍာငွေ ရငွေပိုင်းလျော့နည်းစေကာ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပေသည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာဖာရင်းအရ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှုမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (-၁၅၅၁၇.၄) ရှိပေသည်။ ထိုသို့ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှုကို လျော့နည်းစေရန်အတွက် လုပ်ဆောင်နိုင်သောနည်းမှာ ၂ မျိုးရှိပေသည်။ ယင်းတို့မှာ-

၁။ အစိုးရအသုံးစရိတ်ကို လျော့ချရန်နှင့်

၂။ အခွန်အကောက်ရငွေများကို တိုးပွားလာအောင် လုပ်ဆောင်ရန်

ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းလမ်းနှစ်ခု အနက် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ကို လျော့ချရန်မှာ အရေးကြီးသည်။ အကြောင်းမှာ နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး အတွက် လုပ်ဆောင်နေချိန်ဖြစ်၍ အသုံးစရိတ်ကို လျော့ချရန် မဖြစ်နိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် အခွန်အကောက်ရငွေများကို တိုးပွားလာအောင် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် အခွန်ရငွေ တိုးလာစေရန်အတွက် အခွန်နှုန်းထားများကို မြင့်မြင့်သတ်မှတ်ခြင်း^၁ နှင့် သို့တည်းမဟုတ် အခွန်ကောက်ခံနိုင်သောနယ်ပယ်ကို ချဲ့ထွင်ခြင်း^၂ တို့ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်တဖက်မှလည်း ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းကို လျော့ချနိုင်ရန်အတွက် ငွေတန်ဖိုးလျော့ချခြင်းကို ပြုလုပ်ရပေမည်။ သို့မှသာ အခွန်ရငွေပိုင်းမှာ တိုးလာပြီး ဘတ်ဂျက် လိုငွေပြုမှုကို ကာမိ လာနိုင်ပေမည်။

ဥပမာအားဖြင့် လက်ရှိနိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းအား (၁၀) ဆခန့် လျော့ချပေးနိုင်ပါက အကောက်ခွန်မှရငွေမှာ (၁၀)ဆခန့် တက်လာနိုင်ပေမည်။ သာဓကအားဖြင့်

ယခင်နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း	US 1\$ = 6 Ks
ယခု နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း	US 1\$ = 60 Ks

^၁ budget deficit
^၂ raising tax rate
^၃ broadening the tax base
^၄ Inflation rate

သတ်မှတ်ပါက

S.E ဆလွန်းကား၏ ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဘိုး	= \$ 5000
S.E ဆလွန်းကား၏ စည်းကြပ်တန်ဘိုး	= 5000 x 60 = 300000 Ks.
S.E ဆလွန်းကား၏ အကောက်ခွန်နှုန်း	= 300%
အကောက်ခွန်ရငွေ	= 300000 x 300% = 900000 Ks

ယခင်မူလတရားဝင် လဲလှယ်နှုန်းဖြင့် ရရှိသောအကောက်ခွန် ရငွေမှာ (၉၀၀၀၀) ကျပ်ဖြစ်ပြီး ငွေတန်ဘိုးချပြီး ပြောင်းလဲလာသော လဲလှယ်နှုန်းဖြင့် ကောက်ခံရသော အကောက်ခွန်ရငွေမှာ ကျပ် (၉၀၀၀၀၀) ဖြစ်ပေသည်။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ဆလွန်းကား တစ်စီးအပေါ်မှ ကောက်ခံရရှိသော အကောက်ခွန်မှရငွေမှာ (၁၀)ဆခန့် တက်လာပေမည်။ ဤသို့ ငွေလဲလှယ်နှုန်းကို လျော့ချပေးခြင်းဖြင့် အခွန်အကောက်ရငွေများ တိုးလာသကဲ့သို့ ဘဏ္ဍာငွေ ရပိုင်းမှာ တိုးလာပြီး ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှု ကိုအထိုက်အလျောက် ကာမိနိုင်ပေမည်။

သို့သော် အခွန်ထမ်းဆောင်သူများ အနေဖြင့် ယခင်ကထက် ပို၍အခွန်ပေးရသဖြင့် အခွန်ဝန်ပိုမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ သို့ဖြစ်၍ သွင်းကုန်များအပေါ် စည်းကြပ်သော အကောက်ခွန် နှုန်းထားများကို အထိုက်အလျောက်လျော့ချ သင့်ပေသည်။ သို့မှသာ အခွန်ကောက်ခံသူနှင့် အခွန်ထမ်းဆောင်သူနှစ်ဦး နှစ်ဖက် အကျိုးရှိနိုင်ပေသည်။

အထက်ပါသဘောတရားကို ၁၉၉၃-၉၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ရှိ သွင်းကုန်အမျိုးအမယ် အုပ်စု အချို့၏ စုစုပေါင်း သွင်းကုန်တန်ဘိုးနှင့် ယင်းတို့၏ အကောက်ခွန် စည်းကြပ်မှုနှုန်းနှင့် အကောက်ခွန် ရငွေများအပေါ် အခြေခံ၍ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း ပြောင်းလဲမှုအရောင်း၊ အကောက်ခွန်နှုန်း ပြောင်းလဲမှုအရောင်း၊ အကောက်ခွန်ရငွေ ပြောင်းလဲမှုအပေါ် အကျိုးသက် ရောက်မှုများကို ဇယား (၅-၁၀) ဖြင့် လေ့လာတင်ပြပါမည်။

မူလအခြေအနေအရ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ် စာရင်းအရ အဓိကအများဆုံး တင်သွင်းမှု ပြုသော ကုန်စည် အမျိုးအစား အုပ်စုပေါင်း (၁၄)ခု ရှိပေသည်။ ယင်းတို့အနက် မော်တော်ကား တင်သွင်းမှုမှာ အများဆုံးဖြစ်ပေသည်။ မော်တော်ကားများအပေါ် စည်းကြပ်သော အကောက်ခွန် နှုန်းထားမှာ ကားအမျိုးအစားပေါ် မူတည်၍ နှုန်းထားအမျိုးမျိုး ရှိပေရာ (၃၀%) မှ (၃၀၀%) အထိ ရှိပေသည်။ စုစုပေါင်း သွင်းကုန်တန်ဖိုးတွင် မော်တော်ကား တင်သွင်းမှုမှာ (၁၁%) ခန့် ရှိပြီး စုစုပေါင်း အကောက်ခွန်ရငွေ၏ (၃၁.၂%) ခန့်ပါဝင်သည်။

တရားဝင်လဲလှယ်နှုန်းဖြင့် တွက်ချက်သော သွင်းကုန်များ၏ တန်ဘိုးမှာ ကျပ်သန်း ပေါင်း (၈၉၂.၃) ဖြစ်ပြီး ယင်းအပေါ်မှ ကောက်ခံရရှိသော အကောက်ခွန် (သွင်းကုန်ခွန်) မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၄၉၅.၈၀) ဖြစ်ပေသည်။ ပျမ်းမျှအကောက်ခွန်နှုန်းမှာ (၆၃%) ခန့်ရှိပေသည်။

ဒုတိယအခြေအနေအရ တရားဝင်နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းကို မူလနှုန်းထက် (၁၀)ဆ ခန့်လျော့ချပါက (အမေရိကန် တစ်ဒေါ်လာ လျှင် ၆၀ ကျပ်) နှုန်းသို့ သတ်မှတ်လိုက် သည့်

^{၁၁} tax burden

နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း၊ ပြောင်းလဲမှုနှုန်း အခွန်နှုန်းထား၊ ပြောင်းလဲမှုနှုန်းထား၊ အကောက်ခွန်နှုန်း (ကျပ်သန်းပေါင်း)

ဇယား(၅-၁၀)

စဉ်	ကုန်စည်အမျိုးအမည်	ပုံနှိပ်ခြင်းအခမဲ့ (၁ နှင့် ၆ ကျပ်)	အကောက်ခွန်နှုန်း (၁ နှင့် ၆ ကျပ်)	နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း/ပြောင်းလဲခြင်း	အခြေအနေ (၁ နှင့် ၆၀ ကျပ်)	ပြောင်းလဲခြင်းနှုန်း (၆၀)	အကောက်ခွန်နှုန်း (၆၀)	အခြေအနေ (၁ နှင့် ၆၀ ကျပ်)	အကောက်ခွန်နှုန်း (၁ နှင့် ၆၀ ကျပ်)	အခြေအနေ (၁ နှင့် ၆၀ ကျပ်)	အကောက်ခွန်နှုန်း (၁ နှင့် ၆၀ ကျပ်)	အခြေအနေ (၁ နှင့် ၆၀ ကျပ်)	အကောက်ခွန်နှုန်း (၁ နှင့် ၆၀ ကျပ်)
၁။	စားနပ်ရိက္ခာ	၁၅	၅၀၈-၃၀	၅၅၅	၅၀၈-၃၀	၅၅၅	၅၀၈-၃၀	၅၅၅	၅၀၈-၃၀	၅၅၅	၅၀၈-၃၀	၅၅၅	၅၀၈-၃၀
၂။	ဆီကြမ်း	၁၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅	၅၅၅
၃။	အပူပေးဆေး	၁၀	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈	၃၂၆-၈၈
၄။	သွပ်ပြား	၂၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၅။	အေးဂျင်းပြား	၂၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၆။	တယာ	၅၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၇။	အော်တိုဆိုင်ကယ်	၅၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၈။	အော်တိုဆိုင်ကား	၅၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၉။	စက်ပစ္စည်း	၁၅	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၁၀။	လေအေးစက်	၁၅	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၁၁။	တီဗွီ	၁၅	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၁၂။	ရေခဲသေတ္တာ	၁၅	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၁၃။	ရေခဲသေတ္တာ	၁၅	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၁၄။	ရေခဲသေတ္တာ	၁၅	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀
၁၅။	အခြား	၆၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀	၅၀၀-၀၀

* Average tariff rate = (import duties / import value) x 100 %

အခါ စုစုပေါင်း သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၈၉.၂၃၃) ဖြစ်လာပြီး မူလထက် (၁၈) ဆခန့် တက်လာပေမည်။ တဖက်မှလည်း အခွန်ထမ်းဆောင်သူများ အနေဖြင့် အခွန်ဝန်ပိမ့်မှု မရှိစေရန်အတွက် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို ပျမ်းမျှ (၃၈%) နှင့် လျော့ချမည်ဆိုပါက သွင်းကုန်ခွန် (အကောက်ခွန်) ရငွေ စုစုပေါင်းမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၃၀၁၃၄.၉) အထိတိုး လာပေမည်။ မူလရငွေနှင့် နှိုင်းယှဉ် (၆) ဆခန့် တက်လာပေမည်။ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှုမှာ အကောက်ခွန် (သွင်းကုန်ခွန်) ရငွေ၏ (၃) ဆခန့် ရှိပေရာ တိုးလာသော ရငွေနှင့် နှိုင်းယှဉ် ပါက ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှုကို ကာမိနိုင်ပေသည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အကောက်ခွန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သကဲ့သို့ အကောက်ခွန်စည်းကြပ် ကောက်ခံရာတွင် နိုင်ငံတကာတွင် ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော တပြေးညီ စည်းဝါးညီစနစ် (H.S) ကိုပြောင်းလဲကျင့်သုံးလျက် ရှိသော နိုင်ငံဖြစ်ပေသည်။ ယခင်က ကုန်စည် အမျိုးအမည် (၁၉၃) မျိုးပေါ်တွင် အကောက်ခွန် နှုန်းထား သတ်မှတ် ကောက်ခံနိုင်ခဲ့ပြီး ယခု H.S စနစ်အရ သွင်းကုန်အမျိုးအစားပေါင်း (၁၀၀၀) ကျော်ပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံလာနိုင်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ယခင်ကထက် ကုန်စည်အများအပြားကို အသေးစိတ် တိုးချဲ့ကောက်ခံလာနိုင်ခြင်းသည် အခွန်ကောက်ခံနိုင်သော နယ်ပယ်များပြားလာသည့်သဘော ဖြစ်ပေသည်။ နိုင်ငံတကာ အဆင့်မီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အရှေ့တောင် အာရှ အဖွဲ့ (ASEAN) ဖြစ်လာစေရန် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်နေပေရာ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ၊ နည်းစနစ်များ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးမှု၊ နည်းလမ်းများဖြင့်ပဲ တဖက် တလမ်းမှ ပံ့ပိုးကူညီ လုပ်ဆောင်လျက် ရှိပေသည်။

(ASEAN အသင်း၏ လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှု သဘောတူညီမှု (AFTA)^{၁၅} အရ အဖွဲ့ ဝင်ထိုင်းနိုင်ငံအနေဖြင့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို သက္ကရာဇ် (၂၀၀၃)ခုတွင် ၂၀% အောက် အထိ လျော့ချရန်ရှိပေသည်။^{၁၆} မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ASEAN အဖွဲ့နိုင်ငံ ဖြစ်လာနိုင်စေရန် ၎င်းအဖွဲ့၏ လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်မှု သဘောတူညီမှုအရ ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများ အထူး သဖြင့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို အတတ်နိုင်ဆုံး လျော့ချနိုင်ရန် လိုပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ တတိယအခြေအနေအရ မြန်မာငွေတန်ဖိုးကို လျော့ချသည့် အပြင် အကောက် ခွန်နှုန်းများကို ပျမ်းမျှ ၂၀% နီးပါးလျော့ချသင့်ပေသည်။ ထိုသို့လျော့ချပေးပါက စုစုပေါင်း သွင်းကုန်ခွန်မှ ရငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၅၈၄၆.၆) ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး မူလကထက် (၃) ဆ ခန့် တက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ကျပ်သန်းပေါင်း (၁၀၈၈၃.၈) ခန့် တိုးလာပေမည်။ ၁၉၉၃-၉၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ရှိ လိုငွေပြ (ကျပ်သန်းပေါင်း ၁၅၅၁၈.၄) ကို အထိုက်အလျောက် ကာမိနိုင် ပေသည်။ တဖက်မှလည်း ဤသို့အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ လျော့ချပေးသဖြင့် ယခင် ကထက် တင်သွင်းမှု ပမာဏတက်လာနိုင်ပေမည်။ အထူးသဖြင့် စားသုံးကုန်စည်များနှင့် ကုန်ကြမ်းများ

^{၁၅} Broaden tax bases
^{၁၆} ASEAN free trade Agreements
^{၁၇} The New Light of Myanmar (18th, Sept, 95)

အပေါ် ကောက်ယူနှုန်းများမှာ အနိမ့်ဆုံးနှုန်းဖြစ်သည့် (၅% နှင့် ၈%) ကြားတွင် ရှိပြီး မော်တော်ဆိုင်ကယ်၊ ကား၊ တီဗွီ၊ စသည်ဖိမ့်ခံ ကုန်စည်အပေါ် ကောက်ယူရာတွင် အမြင့်ဆုံး နှုန်းဖြစ်သည့် (၂၀% မှ ၁၀၀%) ကြားတွင် ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်း၌ လိုအပ်သော ကုန်ထုတ်လုပ်မှု၊ အခြေအနေကို လိုက်၍ လိုအပ်သော ကုန်ကြမ်း ပစ္စည်းများ အပေါ်တွင် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို အနိမ့်ဆုံးဖြစ်အောင် သတ်မှတ်သင့်သလို တိုင်းပြည် ဘဏ္ဍာငွေ အခြေအနေအရလည်း အကောက်ခွန်နှုန်းထားများ ကိုပြင်ဆင်ပြောင်းလဲ သတ်မှတ် သင့်ပေ သည်။

သို့သော် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားနှင့်ပတ်သက်၍ ၁၉၉၆ ခုနှစ် ဇွန်လ (၁)ရက်နေ့မှစပြီး သွင်းကုန်တန်ဖိုးစည်းကြပ်သည်နှုန်းထားနှင့် အကောက်ခွန် နှုန်းထားအသစ်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲသတ်မှတ်လိုက်သည်။ ထိုသို့သတ်မှတ်ချက်အရ စည်းကြပ်နှုန်းကို (US 1\$ = 100 kyats)နှင့် သတ်မှတ်ပြီး အကောက်ခွန်နှုန်းထားများမှာ အနိမ့်ဆုံး ၁%မှ အမြင့်ဆုံး ၄၀% အထိသာရှိသဖြင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်နှင့် လိုက်လျောညီထွေ မှုရှိလာပြီး၊ နိုင်ငံဘဏ္ဍာငွေ ရရှိမှုပိုင်းတွင် မူလကထက် (၂ ဆ) နီးပါးခန့် တိုးလာနိုင်ပေ သည်။ ယင်းကို နောက်ဆက်တွဲဇယား(ဆ) ဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။ တဖက်တွင်လည်း ထိုသို့ ပြောင်းလဲလိုက်သဖြင့် သွင်းကုန်ပစ္စည်း၏ ပြည်တွင်းဈေးနှုန်းကိုမြင့်မားစေပြီး ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်စည်များကိုလည်း ဈေးနှုန်းမြင့်တက်မှု ဖြစ်ပေါ်စေသည်ကို တွေ့ရသည်။

နိဂုံး

မြန်မာ့အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနသည် သမိုင်းနောက်ခံ ရှိခဲ့သော ဌာနဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းငယ်၊ ပြည်ငယ်လေးများအဖြစ် အစုစုအကွဲကွဲ အုပ်ချုပ်မင်းလုပ် နေခဲ့ကြစဉ်ကပင် အကောက်ခွန်ကို ကောက်ယူခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ကောက်ယူခဲ့သော အကောက်ခွန်များသည် ပြည်သူတို့အတွက် မဟုတ်ဘဲ မင်းဘဏ္ဍာအတွက်သာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့ သမိုင်းစဉ်တွင် အချုပ်အချာ အာဏာတည်မြဲရေးအတွက် အခွန်အကောက်များ ကောက်ခံရာတွင် ကောက်ခံမှုသည် ခေတ်၏ အခြေအနေများပေါ်တွင် မူတည်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ပဒေသရာဇ်ခေတ်တွင် ဘုရင်အတွက်သာ ကောက်ခံရပြီး အခွန်ပေးဆောင်ရသော ပြည်သူတို့မှာ အကျိုးမဲ့ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ပဒေသရာဇ်စနစ်တည်မြဲရေးနှင့် ဘုရင်အတွက်သာ ဦးတည်ခဲ့လေသည်။ ကိုလိုနီခေတ်အရင်းရှင်များ ကြီးစိုးခဲ့သော ကာလတွင်လည်း အရင်းရှင် စနစ်တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရေးအတွက်သာ အဓိကဖြစ်ခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေးစနစ်တွင် ဆိုရှယ်လစ် အရင်းအနှီး ရရှိရေးအတွက် ရှာဖွေ လုပ်ကိုင်ပေးခဲ့ရသည်။ ခေတ်စနစ်ပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ အကောက်ခွန်၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍ တို့မှာလည်းပြောင်းလဲလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ အစိုးရတက်လာသည့်အခါ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ အလုပ်တာဝန်သည် ယခင်ကဲ့သို့ အခွန်ကောက်ခံသည့်ဌာန သက်သက်မဟုတ်ဘဲ အခြားသော တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပူးတွဲထမ်းဆောင်ရသော ဌာနတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော် အတွက် လိုအပ်သော အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများကို ဥပဒေစည်းကမ်းနှင့်အညီ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အကောက်ခွန်နှုန်း ဇယားအရ အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ ပစ္စည်းတန်ဖိုးနှင့် အမျိုးအစား မှန်ကန်မှုရှိမရှိ စစ်ဆေးခြင်း၊ နိုင်ငံခြားငွေ ယိုဖိတ်မှု မရှိအောင် တရားမဝင် တင်သွင်း၊ တင်ပို့မှုများကို တားဆီးဖော်ထုတ် အရေးယူခြင်း ဈေးကွက်စီးပွားရေးကို ဖိမိးကြောင်းနိုင်မည့် ပြည်ပကုန်သွယ်မှု စာရင်း ဇယားများကို စုစည်းပြုစု ထုတ်ပြန်ပေးရာ ဗဟိုဌာနကြီး တစ်ခုဖြစ်လာပေသည်။ ထို့ပြင် တိုင်းတပါးမှ ခိုးထုတ်သွင်းလာမည့် လက်နက်ခဲယမ်း မီးကျောက်စသည့် ပေါက်ကွဲစေသော ပစ္စည်းများ စစ်ဆေးအရေးယူခြင်း၊ မသမာမှုများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေးကိုလည်း တစ်ဖက်တလမ်းမှ ကာကွယ်ပေးနေပေသည်။ နိုင်ငံခြားသို့ ခိုးထုတ်ယူခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းများကို အကောက်ခွန်မခိုးယူတင်သွင်းခြင်းများကို တားဆီးကာကွယ် ဖမ်းဆီးစေခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးအတွက် အကာအကွယ်ပေးလျက်ရှိပေသည်။ ထို့အတူ နိုင်ငံတော်၏ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ အနုပညာလက်ရာများအား နိုင်ငံခြားသို့ ခိုးဝှက်သယ်ထုတ်ခြင်း၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် ညစ်ညမ်းသည့် စာပေ၊ ရုပ်ပုံများကို နိုင်ငံတော်သို့ တင်သွင်းခြင်းကို တားဆီးခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းပေးနေသည်။

နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းလာသော သက်ရှိသတ္တဝါများ ရောဂါ ကင်းမကင်းစစ်ဆေးခြင်း၊ တင်သွင်းလာသောသစ်နှင့် ပန်းမာလာများအား ကူးစက် ရောက်ဂါပိုးရှိမရှိ စစ်ဆေးခြင်း။

နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းသည့် နို့၊ နို့ရည်များကို ကလေးသူငယ်များ သောက်သုံးရန် သင့်မသင့် စစ်ဆေးပြီး၊ ထုတ်ယူခွင့်ပြုခြင်း၊ စသည်ဖြင့် နိုင်ငံတော် အတွင်းရှိ လုပ်သားပြည်သူများ၏ ကျန်းမာ ကြံ့ခိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေ ရရှိရေး တစ်ခုတည်းအတွက်သာ မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် လူမှုရေးနှင့် ကျန်းမာရေးရှုထောင့်မှလည်း ပံ့ပိုးကူညီ ဆောင်ရွက် ပေးနေသော ဌာနကြီး တစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ အကောက်ခွန် စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်း စနစ် မှာလည်း ပြောင်းလဲလာသော ခေတ်စနစ်နှင့်အညီ ကမ္ဘာ့အဆင့်မှီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပေသည်။

နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးစနစ်ကို ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံး စေခဲ့ သည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အရ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများတွင် အစိုးရတစ်ဦးတည်းမဟုတ်ဘဲ ပုဂ္ဂလိကနှင့် သမဝါယမ အဖွဲ့အစည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိလာသည်။ တနည်းအားဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပုဂ္ဂလိက လွှဲပြောင်း မှုများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်။ နယ်စပ်ဒေသ ကုန်သွယ်ရေးကို တရားဝင် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ကုန်သွယ်မှုပိုင်းတွင် သိသာစွာ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်လုပ်ငန်းများမှာ တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် ကြီးထွားလာသကဲ့သို့ အကောက်ခွန် ရငွေများကို တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် တိုးမြှင့်စည်းကြပ် ကောက်ခံပေးလျက် ရှိပေသည်။

အကောက်ခွန်အဖွဲ့အစည်းမှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်ပေရာ နိုင်ငံ တကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် လိုအပ်ပေသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် အကောက်ခွန် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး ကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံ တကာနှင့် စီးပွားရေး ဆက်သွယ်ရာတွင် နည်းပညာ နည်းပညာဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ ကင်းလွတ်စေရန် တပြေးညီ စည်းဝါးကိုက် စနစ် (H.S စနစ်)ကို၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ်မှ စ၍ ပြောင်းလဲကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထိုစနစ်အရ အကောက်ခွန် နှုန်းထားများပြောင်း ခြင်း မရှိသော်လည်း အခွန်စည်းကြပ်နိုင်သော ကုန်စည်အမယ်များမှာ ယခင်ကထက် ပိုမို များပြားစွာအသေးစိပ် ကောက်ခံလာနိုင်သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် အကောက်ခွန်ရငွေများမှာ ၁၉၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းပေါင်း ၃၉၃၈.၃ အထိ၎င်း၊ ၁၉၉၃-၉၄ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်း ပေါင်း (၅၀၈၆.၉) အထိတိုးလာသည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ယင်းသို့တိုးလာခြင်းသည် ခေတ်စနစ်ပြောင်းလဲမှုနှင့် အညီအကောက်ခွန်စနစ် ပြောင်းလဲမှုတစ်ရပ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု ပင်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်၏ ဈေးကွက် စီးပွားရေး စနစ်အရ ပြည်ပမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ စီးပင်စေရန်အတွက် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေအရ လုပ်ငန်း နှင့် ပတ်သက်၍ တင်သွင်းလာသော ကုန်စည်များအပေါ်တွင် အခွန်ကင်းလွတ် သက်သာခွင့် (၃)နှစ် ပြုခြင်းဖြင့် မက်လုံးပေး ဆွဲဆောင်မှုများ ပြုလုပ်လျက်ရှိပေသည်။ နိုင်ငံတော်အတွက် ထိခိုက်နစ်နာမှု မရှိစေနိုင်သော အရေးကြီး ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ပါက အထူးအမိန့်သုံး၍ ကုန်ပစ္စည်း တင်ပို့ခြင်း၊ ထုတ်ယူခြင်း တို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။

အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ တန်ဖိုးစည်းကြပ်ရာတွင်လည်း ကုန်ပစ္စည်းများ၏ အရေအတွက်၊ အလေးချိန် တို့အပေါ် မူတည်၍ အခွန်ကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပေရာ ငွေကြေး ဖောင်းပွမှုကို အလို

အလျောက် ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်း ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ နိုင်ငံခြားငွေဖြင့် ဝယ်ယူ၍ အခွန်ကောက်ရန် တန်ဖိုးကို တင်သွင်းချိန်တွင် တည်ဆဲ ငွေလဲလှယ်နှုန်းအရ တွက်ချက်ပြီး၊ မြန်မာကျပ်ငွေ တန်ဖိုးဖြင့် သတ်မှတ်၍ အခွန်ကောက်ခံသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာငွေ တန်ဖိုး မြင့်တက်လာပါက အခွန်ရငွေ ကျဆင်းပြီး၊ မြန်မာငွေ တန်ဖိုး ကျဆင်းပါက အခွန် ရငွေ မြင့်လာပေသည်။ ဤသို့ အတိုးအလျော့ အလိုအလျောက် ရရှိနိုင်စွမ်းရှိ၍ တန်ဖိုးပေါ်တွင် ကောက်ခံသည့် စနစ်ကို အလိုအလျောက်ငွေကြေး ဖောင်းပွမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းရှိသော စနစ် ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ယခုအခါ နိုင်ငံတော်၏ ရငွေပိုင်းတွင် အခွန်အကောက်မှ ရငွေမှာ အဓိကအရေးပါလှ ပေသည်။ သာမန်ရငွေပိုင်းတွင် စုစုပေါင်း အခွန်မှ ရငွေမှာ (၆၀%) ကျော်ခန့်ပါဝင်နေပေရာ၊ ယင်းအခွန်ရငွေများအနက် အကောက်ခွန်မှ ရငွေမှာ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် (၁၅%) အထိ ပါဝင် ပေသည်။

ခေတ်စနစ်ပြောင်းလဲသည်နှင့်အတူ အခွန်ကောက်ခံမှု နည်းစနစ်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများ လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ အခွန်တိမ်းခြင်း မရှိစေရန်အတွက်လည်း စနစ်တကျ ကွင်းဆင်း ကောက်ခံမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပေသည်။ အကောက်ခွန်နှင့် ပတ်သက်၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ နည်း ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများကိုလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်၌ ပြဋ္ဌာန်း ထားသော အကောက်ခွန်နည်း အက်ဥပဒေကို ပယ်ဖျက်၍ အကောက်ခွန်နည်း ဥပဒေအသစ်ကို (၁၂-၃-၅၂) နေ့မှစပြီး ပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာနှင့် အဆင့်မီ အကောက်ခွန်ဖြစ်စေရန်အတွက် H.S စနစ် (Harmonized Commodity Discription coding System) ကို (၁-၄-၅၂) နေ့မှစ၍ ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများဖြစ်သည့် တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် တို့နှင့် တရားဝင်နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပြီး၊ နယ်စပ် ဒေသ အကောက်ခွန်ရုံးများကို ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၁၉၉၆ ခုနှစ် “မြန်မာ့ခရီးသွားနှစ်” အတွက်လေဆိပ်၌ ခရီးသည်များ အဆင်ပြေစေရန်အတွက် Green Channel နှင့် Red Channel စနစ်ကို (၁-၈-၉၀) နေ့တွင် စတင်ကျင့်သုံးစေခဲ့သည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အာဏာများကိုလည်း လက်အောက်သို့ ခွဲဝေသတ်မှတ် လုပ်ကိုင်ခွင့် ပေးခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့်အကောက်ခွန်ရငွေမှာ ၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် တိုးတက်လာသည် ကို တွေ့ရပေသည်။ ၁၉၈၉-၉၀ မှ ၁၉၉၃-၉၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကာလအတွင်း ပျမ်းမျှ တိုးတက်မှု နှုန်းမှာ (၃၉%) ခန့် နှစ်စဉ် တိုးတက်မှု ရှိပေသည်။ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန် တန်ဖိုး ၏ (၅%) ခန့် အရေးပါမှု ရှိပေသည်။ စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေ တိုးတက်မှု နှုန်းမှာ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ (၃၆%) ခန့် ရှိပေသည်။

အကောက်ခွန်ရငွေမှာ သွင်းကုန်ခွန်အပေါ်တွင် (၉၀%) ခန့် အမှီပြု နေရပေသည်။ သွင်းကုန်တန်ဖိုး ပြောင်းလဲပါက အကောက်ခွန်ရငွေမှာ ပြောင်းလဲမှု ရှိပေသည်။ နိုင်ငံခြား ငွေလဲလှယ်နှုန်းပေါ် မူတည်၍ သွင်းကုန် တင်သွင်းမှုမှာ အတက်အကျ ရှိပေသည်။ အထူး သဖြင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး စနစ်အရ ကုန်သွယ်မှု ပြုရာတွင် နယ်စပ်ဒေသတွင် ဖြစ်ပေါ်သော ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးအရ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း မြန်မာကျပ် ၁၀၀ လျှင် တရုတ်ငွေ ယွမ်း ၆၀ ရှိရာမှ ၄၀ ယွမ်း သို့ ကျသွားလျှင် မြန်မာငွေ တန်ဖိုး ကျသဖြင့် သွင်းကုန်

တင်သွင်းမှုမှာ လျော့နည်းသွားပေသည်။ ထိုအခါ အကောက်ခွန်ရငွေမှာမူ တရားဝင် လဲလှယ် နှုန်းဖြင့် တွက်ချက် ကောက်ယူခြင်း ဖြစ်၍ အကောက်ခွန်ရငွေ နှစ်နာမှာ ရှိပေသည်။ ပြင်ပငွေ လဲလှယ်နှုန်းအရ၊ မြန်မာငွေ တန်ဖိုး ကျဆင်းနေပြီး၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုများ ရှိနေပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တရားဝင်နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းကို ပြင်ပဈေးကွက် ပေါက်ဈေးနှင့်အညီ ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်သင့်ပေသည်။ တနည်းအားဖြင့် ငွေကြေး ဖောင်းပွမှု အကန်အသင့်လျော့နည်းသွား စေရန် မြန်မာငွေ တန်ဖိုးကို လျော့ချသင့်ပေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ တရားဝင်နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းသည် (အမေရိကန် ၁ ဒေါ်လာ = မြန်မာငွေ ၆ ကျပ်) ကို (အမေရိကန် ၁ ဒေါ်လာ = မြန်မာငွေ ၆၀ ကျပ်) သို့ လျော့ချပေးသင့်သည်။ ကစ်ဖက်မှလည်း အကောက်ခွန် နှုန်းထားများ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် လျော့ချပေးမည်။ အထူးသဖြင့် ယခင်ကကောက်ခံ သော ပျမ်းမျှ အကောက်ခွန်နှုန်းမှာ (၆၀%) ရှိရာမှ (၃၈%) ခန့် လျော့ချသင့်ပေသည်။ သို့မှသာ သွင်းကုန်တင်သွင်းသူများအတွက် အခွန်ဝန်ပီမှု လျော့နည်းစေပြီး၊ စုစုပေါင်း အကောက်ခွန်ရငွေမှာ တိုးလာနိုင်ပေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေမှာ တိုးလာကာ နိုင်ငံတော်၏ သာမန်ရငွေ စာရင်းပိုင်းတွင် ရငွေပမာဏ များလာပေမည်။ ထိုအခါ နိုင်ငံတော် ဘဏ္ဍာငွေလိုငွေပြုမှုကို လျော့နည်းသွားစေကာ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို အတော်အသင့် ထိန်းချုပ် လာနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

နိုင်ငံခြားမှလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံခြားသို့လည်းကောင်း တင်သွင်း တင်ပို့သော ကုန်ပစ္စည်း မှန်သမျှသည် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ဖြတ်ကျော်ဆောင်ရွက်ရသည် ဖြစ်သဖြင့် အစိုးရဌာန အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံခြား သံတမန် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကများမှ တင်သွင်း တင်ပို့မှုတိုင်းသည် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံမှု ပြုကြရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ထိတွေ့ဆက်ဆံရာ၌ ဌာနတွင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစနစ်များ အရလည်းကောင်း၊ ထုတ်ကုန်သွင်းကုန်နှင့် ဆက်နွယ်နေသော အခြား အစိုးရဌာန အသီးသီးတို့၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ ပိတ်ပင် ကန့်သတ်ချက်များ အရလည်းကောင်း၊ စိစစ်မှုများ ပြုလုပ်ရသဖြင့် အခက်အခဲ ပြဿနာရပ်များ ပေါ်ပေါက်လေ့ရှိပေသည်။

ဤသို့ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိ၊ မရှိ စစ်ဆေးရာတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေမှာ ပင်လယ်အကောက်ခွန် အက်ဥပဒေ၊ ကုန်လမ်းအကောက်ခွန် အက်ဥပဒေနှင့် အကောက်ခွန်နှုန်း ထားဥပဒေဟူ၍ (၃)ခုသာ ရှိသော်လည်း အခြားသက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဦးစီး ဌာနများမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေများနှင့် ညီမညီကိုလည်းစစ်ဆေး ကြပ်မတ် အကောင် အထည်ဖော်ပေးရပေသည်။ အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ ကန့်သတ်ချက်၊ ပိတ်ပင်ထားချက်များသည် တင်သွင်း တင်ပို့မှု လုပ်ငန်းများကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှု ဖြစ်စေတတ်ပေသည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ချက်များကို ရေတို အကျိုးစီးပွားအတွက်ထက် ရေရှည်အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းမည့် ဦးတည်ချက်ထားပြီး လုပ်ဆောင်ရန် လိုပေသည်။

နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး မူဝါဒနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာ မည့် ကုန်သွယ်မှု ပမာဏကို ချိန်ဆ၍လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများနှင့် ကိုက်ညီစွာ လုပ်ဆောင်သင့်ပေသည်။ နိုင်ငံတကာနှင့် လုပ်ဆောင်ရသော ကိစ္စရပ်များတွင် အချိန်ကာလသတ်မှတ်ချက်အတိုင်း အဝင်ဝင်ကျ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ အချို့

သော ကိစ္စရပ်များ၌ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စတို့ကို ပြင်ဆင်ဆုံးဖြတ်မှု အချိန်မီ ပြုလုပ်နိုင်ပါက နိုင်ငံတော်အတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ အချိန်မီ ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သော အဖွဲ့အစည်း မရှိသောကြောင့် ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများ အများအပြား ရှိခဲ့ပေသည်။ အနာဂတ် ကာလတွင် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှု၏ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းစနစ်များနှင့် ကျင့်စဉ်များတွင် မိမိ နိုင်ငံအနေဖြင့် လိုက်ပါ လုပ်ဆောင်ရေး ကိစ္စတွင် အချိန်မီ ဆုံးဖြတ်ပေးရန် ကိစ္စများ၊ များစွာ ရှိလာနိုင်ပေသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် အလျင်အမြန် အဆုံးအဖြတ် ပြုပေးနိုင် မည့် (သို့မဟုတ်) မူဝါဒချပေးနိုင်မည့် ကော်မတီတရပ် ဖွဲ့စည်းထားရှိ ရန်လိုပေသည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အေဆီယံ (ASEAN) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်ရန် ကြိုးစား လျှက် ရှိပေသည်။ ထိုအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံဖြစ်စေရေးအတွက် နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု၊ နှုန်းကို လျော့ချပေးရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှု၊ လျော့နည်းအောင် လုပ်ဆောင် ရပေမည်။ တဖက် မှလည်း အကောက်ခွန်နှုန်းထားများကို လျော့ချသတ်မှတ်ပေးရန် လိုပေသည်။ နိုင်ငံတစ်ခု၏ အခွန်မူဝါဒ ဟူသည် တရားသေ သတ်မှတ် ကျင့်သုံးခြင်း မရှိဘဲ အချိန်ကာလနှင့် လိုက်လျော ညီထွေဖြစ်စေရန် အချိန်မှန် ပြန်လည်သုံးသပ်ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံး နေသော ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်နှင့်အညီ အကောက်ခွန်နှုန်း စာရင်း (tariff) ကို အချိန်အခါ နှင့်အညီ ပြန်လည်သုံးသပ် သင့်ပါသည်။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် ပံ့ပိုး ဆောက်ရွက်ရာတွင် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်များနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်က ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေနှင့်အညီလုပ်ဆောင်မှု ရှိမရှိ (ဥပမာ-ကားတင်သွင်းမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်း ပါမစ်ရီမရှိ၊ လက်နက်ခဲယမ်း ဥပဒေ) တို့ကို စစ်ဆေးပေးရသည်။ တဖက်မှလည်း နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအမြစ်တိုးတက်ရေးအတွက် သွင်းကုန်ခွန်၊ ပို့ကုန်ခွန်များကို စည်းကြပ်ကောက် ခံပေးရသည်။ ထို့ပြင် ပို့ကုန်သွင်းကုန် တင်သွင်းတင်ပို့မှုနှင့် ပတ်သက်သော ကုန်သွယ်မှု သတင်း အချက်အလက် စာရင်းဇယားများကို စုစည်းလုပ်ဆောင် ပေးထားသဖြင့် ယင်းစာရင်းအင်း ကိန်းဂဏန်းများသည် ပြည်ပငွေပေး ငွေယူ ရင်းတမ်းရေးဆွဲရာတွင်၎င်း၊ ကုန်သွယ်မှုလက်ကျန်ရင်းတမ်း ရေးဆွဲရာတွင်၎င်း၊ အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ အထက်ပါ လုပ်ဆောင်ချက် (၃)ရပ်ကို လုပ်ဆောင်ရသဖြင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှာ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ဆက်သွယ်လုပ်ဆောင်ပေးရသော အဖွဲ့ (Trading community) တွင် တခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှာ (Trade facilities) ကုန်သွယ်မှု ချောမွေ့စေရန် လုပ်ဆောင်ပေးရသော ဌာနဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အတွက် အခွန်ငွေ ရရှိရေးသာမက နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေးအတွက် ကာကွယ်သင့်သည်များကို ကာကွယ်ပေးနေရ (control) လုပ်ရသောဌာနလည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကုန်သွယ်မှု ချောမွေ့အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း နှင့် ကာကွယ်ခြင်း တို့မှာဆန့်ကျင်ဘက်အသွင် ဆောင်နေပေသည်။ ကုန်သွယ်မှုကို တိုးတက်စေလိုပါက တဖက်မှ ထိန်းချုပ်ကာကွယ်မှုများကို လျော့ချပေးရန် လိုသည်။ အကယ်၍ ထိန်းချုပ်မှုများပါက (trade facilities) ကိုကျဆင်းစေ နိုင်သည်။ ဥပမာ- စားသုံးကုန်စည်တင်သွင်းမှုနှင့် ပတ်သက်၍ လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေးအတွက် စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် (control) ရှိပါက တဖက်မှ ကုန်သွယ်မှုကို ထိခိုက်စေနိုင် သည်။

ထို့ကြောင့် Trade Facilities နှင့် Control ကိုမျှမျှတတ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လက်ရှိလုပ်ထုံးလုပ်နည်း (procedure) နှင့် ဥပဒေ များကို ပြောင်းလဲသင့်သည်များ ရှိသည်။ အဓိကအားဖြင့် procedure ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတကာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် တတ်နိုင်သမျှ လက်ခံသုံးစွဲသင့်ပေသည်။ ဥပမာ- Tokyo Convention များရှိသော စည်းမျဉ်းများ ကျင့်သုံးရန် လိုသည်။ အထူးသဖြင့် Information Technology ကိုအသုံးချနိုင်ပါက ပိုမိုကောင်းမွန်လာနိုင် ပေသည်။

ယခုအခါ H.S စနစ်အရ ကုန်စည်ခွဲခြားခြင်းစနစ်ကို ကျင့်သုံးလာသဖြင့် ယခင်ကထက် ကုန်စည်အရေအတွက်များစွာကို ကောက်ခံလာနိုင်သည်။ လေဆိပ်တွင်လည်း အဝင်အထွက် ဓရီးသည်များကြန့်ကြာခြင်း မရှိစေရန် အစိမ်းရောင်လမ်းကြောင်းနှင့် အနီရောင်လမ်းကြောင်း တို့ကို နိုင်ငံတကာအဆင့်မှီ လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ G.A.T.T တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း (valuation) ကိုလည်း သက္ကရာဇ် (၂၀၀၀)တွင် ကျင့်သုံးရန် စီစဉ်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယခင်ကနှင့်မတူ procedure ထဲမှာရှိသော အချို့သောလုပ်ရပ် (process) အဆင့်ကို လျော့ချရန် လိုပေသည်။ အခြား procedure အဆင်ပြေစေရန် Information Technology ကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပေသည်။ Information Technology မှာအဓိကအားဖြင့် သတင်းအချက်အလက်ပေးပို့ နိုင်သော စနစ်ဖြစ်ပြီး computer နှင့် Tele-communication Technology တို့ပေါင်းစပ် ပါဝင်ပေသည်။ Information Technology ကို အသုံးချရာတွင် အစပိုင်း၌ Trade communication ပိုင်းတွင် ပါဝင်သောသူများထံမှ သတင်းအချက်အလက် ရရှိအောင် လုပ်ဆောင်ထားနိုင်မှ အဆင်ပြေနိုင်သည်။ ဥပမာ- ကုန်စည်တခု (ကား) ဆိုပါစို့၊ ယင်းကား နှင့် ပတ်သက်၍ တဖက်နိုင်ငံမှ တင်ပို့လိုက်ပါက ယင်းကားနှင့် ပတ်သတ်၍ အမျိုးအစား၊ ထုတ်လုပ်သည့်စနစ်၊ နေ့စွဲ၊ တန်ဖိုး၊ ဈေးနှုန်းစသည့် သတင်းအချက်အလက်အားလုံးကို computer system ဖြင့်ချိတ်ဆက် သိထားပါက မိမိနိုင်ငံမှ ယင်းကားနှင့် ပတ်သက်၍ ကြိုတင် ပြင်ဆင်နိုင်ပြီး၊ အကောက်ခွန် စည်းကြပ်မှုကို အဆင်ပြေစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး စာရွက်စာတမ်း လိုအပ်မှုလည်း လျော့နည်းသွားနိုင်သည်။ အခြား လိုအပ်ချက်များလည်း လျော့နည်းသွားကာ လိုအပ်သော ကိစ္စရပ်များအတွက် သတင်းအချက်အလက်များကို လိုအပ်သည့်အချိန်တွင် အလွယ်တကူရရှိနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် computer data ပို့ပေးနိုင်ရန် Telecommunication စနစ်ကောင်းရန် လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ Business Process reengineering လုပ်ငန်းကို စတင်လုပ်ဆောင်လာနိုင်သည်။ ယခင်စနစ်အရ ကုန်စည်တစ်ခုနှင့် ပတ်သတ်၍ အသေးစိပ် သတင်းအချက်အလက် စာရင်းဇယား ရရှိရန် တစ်ဦးချင်းစီအား ဖြန့်ခွဲ၍ လုပ်ဆောင်စေရသဖြင့် အဆင့်ဆင့်ကြန့်ကြာမှုရှိတတ်သည်။ Information Technology အရစာရင်းအချက်အလက်များ ကို တိတိကျကျ သိလာနိုင်သဖြင့် တဦးတည်းဖြင့် လုပ်ဆောင်လာနိုင်ပေသည်။ ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင် လာနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ကုန်သွယ်မှု အဆင်ပြေချောမောစွာ လုပ်နိုင် သကဲ့သို့ ကာကွယ်ထိန်းချုပ်မှုပိုင်းကို လွယ်ကူစွာ လုပ်ဆောင်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၁၉၈၃-၈၄ မှ ၁၉၉၃-၉၄ အစွန်အဖျားအလိုက်နှင့် အစွန်အဖျားအားအလိုက် ရင်းနှီးငွေများ

(ကျပ်သန်းပေါင်း)

	၁၉၈၃-၈၄	၁၉၈၄-၈၅	၁၉၈၅-၈၆	၁၉၈၆-၈၇	၁၉၈၇-၈၈	၁၉၈၈-၈၉	၁၉၈၉-၉၀	၁၉၉၀-၉၁	၁၉၉၁-၉၂	၁၉၉၂-၉၃	၁၉၉၃-၉၄
၁။ ပြည်တွင်းထွက်ကုန်နှင့် ပြည်သူ၊ ပြည်သားသုံးစွဲမှုပေါ်ကောက် သည့်အခွန်	၂၉၃၉.၆	၂၉၂၆.၃	၂၉၅၂.၄	၂၉၂၂.၈	၂၄၁၆.၅	၁၆၃၀.၂	၂၉၅၀.၅	၃၂၃၁.၅	၅၁၄၅.၆	၅၅၂၃.၉	၅၃၀၂.၄
၁-၀ ယစ်မျိုးခွန်	၅၆	၅၈	၈၂	၈၄	၉၀	၉၅	၁၂၈	၁၉၁	၂၁၄	၄၆၃	၅၅၂
၁-၂ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်	၀.၅	၀.၈	၀.၅	၀.၆	၀.၅	၄.၁	၂၄.၅	၂၉၅.၂	၃၉၀၅.၆	၄၀၈၈.၀	၅၃၃၃.၁
၁-၃ လိုင်စင်ခွန်	၈၁.၁	၅၄.၄	၅၉.၅	၆၈.၈	၃၈.၉	၆၃.၈	၅၉.၂	၁၆၀.၄	၂၂၆.၁	၁၄၈၀	၂၀၀
၁-၄ အောင်ဘာလေသိန်းဆုခွန်	၈၉.၅	၉၄.၁	၁၀၅.၅	၁၁၅.၆	၁၂၉.၉	၉၅.၃	၂၄၃.၂	၄၂၃.၅	၈၄၀.၅	၁၁၁၉.၄	၁၃၃၅.၃
၁-၅ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးခွန်	၈.၅	၁၀.၈	၁၀.၈	၁၁.၁	၁၁.၂	၁၅.၁	၄၄.၅	၄၆.၃	၅၂.၃	၆၀.၈	၈၈.၆
၁-၆ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်	၁၆.၈	၂၁.၃	၁၈.၆	၁၉.၅	၂၂.၈	၂၁.၂	၄၅.၅	၉၅.၆	၁၃၄.၉	၂၆၁.၃	၂၅၉.၅
၁-၇ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုခွန်	၂၅၃၆.၈	၂၅၄၈.၃	၂၅၂၉.၀	၂၄၉၆.၆	၂၂၀၄.၄	၁၄၃၆.၈	၂၂၉၀.၅	၁၉၉၂	၃၃၂	၀	၀
၂။ ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုပေါ် ကောက်ခံသည့် အခွန်အကောက်	၂၆၆.၁	၃၁၃.၃	၃၆၈.၄	၄၅၂.၅	၄၈၀.၀	၆၀၅.၅	၈၆၆.၉	၂၈၆၃.၃	၁၉၆၉.၈	၃၁၈၀.၃	၄၆၄၁.၆
၂-၀ ဝင်ငွေခွန်	၅၅၂	၅၃၂	၅၃၃	၆၅၆	၆၈၆	၁၄၉.၆	၅၉၃	၅၉၃	၈၅၂.၆	၂၀၂၂.၆	၂၉၉၈.၆
၂-၂ အမြတ်ခွန်	၂၁၉.၁	၂၆၅.၁	၃၀၅.၅	၄၁၉.၁	၄၃၀.၅	၄၅၂.၈	၈၃၉.၆	၂၀၈၁.၄	၉၅၄.၆	၁၂၁၆.၂	၁၅၄၁.၅
၃။ အကောက်ခွန်	၁၁၄၃.၆	၁၀၅၈.၀	၁၁၃၀.၂	၉၄၉.၄	၉၈၉.၉	၉၆၂.၈	၁၃၆၈.၂	၂၀၃၁.၄	၂၆၃၈.၃	၂၅၅၁.၁	၃၉၃၈.၄
၃။ နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းအသုံးပြုသည့် အပေါ်ကောက်ခံသည့်အခွန်	၂၅၂.၈	၂၅၃.၃	၁၅၀.၅	၂၃၀.၆	၄၈၉.၉	၂၁၅.၆	၃၂၅.၆	၆၃၅.၅	၅၂၄.၆	၈၈၃.၃	၁၁၄၄.၅
၃-၀ မြေခွန်	၄၀.၀	၄၁.၅	၃၉.၃	၄၀.၄	၃၁၅.၂	၁၀၅.၄	၄၃.၁	၅၅.၁	၄၄.၈	၄၉.၂	၄၆.၉
၃-၂ ရေခွန်၊ တာတာမံခွန်	၁၄.၄	၁၅.၃	၁၄.၈	၁၄.၅	၁၀.၅	၂၀.၁	၁၈.၆	၁၈.၆	၁၆.၅	၁၈.၄	၁၃.၅
၃-၃ သစ်တောပျက်ပစ္စည်းခွန်	၁၅၈.၀	၁၅၄.၉	၅၅.၁	၁၃၅.၅	၁၂၃.၈	၄၀.၄	၃၅၅.၆	၃၅၅.၆	၃၅၃.၃	၅၀၃.၅	၆၆၆.၂
၃-၄ ဓာတ်သတ္တုခွန်	၅၄	၈၂	၈.၄	၆.၆	၆.၃	၄.၈	၅.၅	၅.၂	၄.၉	၅.၈	၁၁.၉
၃-၅ အင်းဆိုင်ခွန်	၃၂.၈	၃၃.၃	၃၃.၀	၃၃.၀	၃၃.၉	၄၅.၁	၉၁.၅	၂၁၂.၈	၂၈၄.၄	၃၀၈.၆	၄၁၆.၉
၃-၆ ကြက်ပေါင်စားခွန်	၀.၀	၀	၀	၀	၀.၂	၀	၀	၀.၅	၀.၅	၁.၆	၀
စုစုပေါင်း	၄၆၁၂.၁	၄၆၈၀.၉	၄၆၂၂.၆	၄၄၅၅.၂	၄၃၅၃.၂	၃၄၂၆.၄	၅၃၁၂.၄	၉၄၁၆.၅	၁၁၄၈၀.၂	၁၂၅၆၂.၆	၁၅၀၃၆.၁

စနစ်ပြစ်။ ။ နိုင်ငံတော် ရသုံးစွဲမှုပေါ်ကောက်ခံစားခွန်

၁၉၉၆ ဇွန်လမှစ၍ပြောင်းလဲလာသော စည်းကြပ်တန်ဖိုးနှုန်းနှင့်အကောက်ခွန်နှုန်းများအရအကောက်ခွန်ရငွေပြောင်းလဲမှု (ကျပ်သန်းပေါင်း)

စဉ်	ကုန်စည်အမည်	အကောက်ခွန်နှုန်း %	မူလအခြေအနေ (၁ ဒေါ်လာ = ၆ကျပ်)		လျှော့ချပြီး အကောက်ခွန်နှုန်း %	ပြောင်းလဲပြီးအခြေအနေ (၁ဒေါ်လာ = ၁၀၀ကျပ်)	
			စုစုပေါင်း သွင်းကုန်တန်ဖိုး	သွင်းကုန်ခွန်		ပြောင်းလဲပြီး စုစုပေါင်း	သွင်းကုန်ခွန်
၀၁။	စားဆွမ်းဆီ	၁၅	၅၁၈.၃၀	၇၇.၅၅	၁.၀	၈၆၃၈.၃၀	၈၆.၃၈၃
၂။	ဆီကြမ်း	၁၅	၄၇.၈၇	၇.၁၈	၁.၀	၇၉၇.၈၀	၇၉.၇၈
၃။	ဓာတုပစ္စည်း	၁၅	၂၈၅.၅၅	၄၂.၈၃	၁.၀	၄၇၅၉.၁၀	၄၇၅.၉၁
၄။	သွပ်ပြား	၁၀	၃၂၆.၈၈	၃၂.၆၉	၁.၀	၅၄၄၈.၀၀	၅၄.၄၈
၅။	ဆေးဝါး	၂၀	၇၈.၀၀	၁၅.၆၀	၁.၅	၁၃၀၀.၀၀	၁၉၅.၀၀
၆။	ကားတယာ	၄၀	၇၃.၁၅	၂၉.၂၆	၄.၀	၁၂၁၉.၂၀	၄၈.၇၆၀
၇။	မော်တော်ဆိုင်ကယ်	၅၀	၁၁၉.၈၀	၅၉.၉၀	၅.၀	၁၉၉၆.၇၀	၉၉.၈၃၀
၈။	မော်တော်ကား	၃၀ - ၃၀၀	၉၃၆.၄၅	၁၅၄၅.၁၂	၃-၃၀	၁၅၆၀၇.၅၀	၂၅၇၅.၂၃၀
၉။	စက်ပစ္စည်း	၁၅	၇၀၀.၄၃	၁၀၅.၀၆	၁.၀	၁၁၆၇၃.၈၀	၁၁၆.၇၄၀
၁၀။	လေအေးစက်	၁၅	၂၂.၁၁	၃.၃၂	၁.၀	၃၆၈.၅၀	၃.၆၈၀
၁၁။	တီဇွိ	၁၅	၁၀၈.၂၇	၁၆.၂၄	၁၅.၀	၁၈၀၄.၅၀	၂၇၀.၆၇၀
၁၂။	ရေခဲသေတ္တာ	၁၀၀	၂၄.၃၅	၂၄.၃၅	၁၀.၀	၄၀၅.၈၃	၄၀.၅၈၀
၁၃။	ကက်ဆက်	၁၅	၁၅.၄၁	၂၃.၁၂	၁၅.၀	၂၅၆.၈၃	၃၈.၅၂၀
၁၄။	ဗွီဒီယိုပြစက်	၁၀၀	၄၁.၈၅	၄၁.၈၅	၁၀.၀	၆၉၇.၅၀	၆၉.၇၅၀
၁၅။	အခြား	၆၀	၄၆၂၄.၈၈	၂၇၈၂.၃၁	၇.၅	၇၈၀၈၁.၃၀	၅၇၈၁.၀၉၀
	စုစုပေါင်း		၇၉၂၃.၃၀	၄၉၅၂.၈၀		၁၃၂၀၅၅.၀၀	၉၂၆၀.၇၈၂

စစ်မြစ်။ ။ အကောက်ခွန်နှုန်းစီးပွား

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ ခင်နှင်းဝေ၊ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၏ လုပ်ငန်းနှင့် အကောက်ခွန် ဥပဒေ ထူးခြားချက်၊ အကောက်ခါန့် မဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ (၄)၊ ၁၉၈၂။
- ၂။ ငြိမ်းချမ်း(မောင်) တက္ကသိုလ်၊ အကောက်တော်မှသည် အကောက်ခွန်ဆီသို့၊ စာပေဗိမ္မာန် စာမူဆုရ၊ ၁၉၉၃
- ၃။ စာပေဗိမ္မာန်၊ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ(၁၄)၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၇၅
- ၄။ တက်တိုး၊ အကောက်ခွန်နှင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၊ အကောက်ခွန်မဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ(၂)၊ ၁၉၈၀။
- ၅။ တင်(ဦး)၊ မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံ စာတမ်းနှင့် ဘိုးတော်ဘုရား၏ ရာဇသတ်ခေါ်သော အမိန့်တော်ကြီး၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမတွဲ၊ ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာန၊ ယဉ်ကျေးမှု ဗိမာန်ဦးစီးဌာန၊ ၁၉၈၃။
- ၆။ မောင်မောင်တင်(ဦး)၊ မဟာဝိဇ္ဇာ၊ မြန်မာမင်းလက်ထက်တော် စာတမ်းများ၊ စပယ်ဦးစာပေ ဖြန့်ချိရေး၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၂။
- ၇။ မြန်မာပုံမှန် ကုန်သွယ်မှုနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု စနစ်၊ အကောက်ခွန် မဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၉၄။
- ၈။ လုပ်သားပြည်သူ့နေစဉ်၊ ဆောင်းပါးပေါင်းချုပ်၊ အတွဲ ၁၄၊(၁၉၉၀)၊ အတွဲ ၃၂ (၁၉၉၁)
- ၉။ လှမောင်၊ ဒေါက်တာ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး အဟန့်အတားများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတို့ အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ အကောက်ခွန် မဂ္ဂဇင်း ၁၉၉၄ စုနှစ်။
- ၁၀။ လှမောင်(ဒေါက်တာ) စီးပွားရေး၊ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးနှင့် အကောက်ခွန် အကောက်ခွန် မဂ္ဂဇင်း ၊ (အမှတ်-၁၅)၊ ၁၉၉၄-၉၅။
- ၁၁။ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အခြေအနေများ တင်ပြချက် (၁၉၉၃-၉၄)

- ၁၂။ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု ဝန်ကြီးဌာန၊ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အခြေအနေများ တင်ပြချက် (၁၉၉၃-၉၄)
- ၁၃။ ADB, Asian Development Review, Volume 12, No.2, 1994.
- ၁၄။ Balassa, Bela and Associates, The structure of protection in Developing countries (382.71 Bal) United State, Baltimore, 1971.
- ၁၅။ C.S.O, statistical Year Book (1989-91), monthly economic Indicator
- ၁၆။ Goode, Richard., Government Finance in developing countries. Washington.D.C, The Brookings Institute, 1984.
- ၁၇။ IMF, Myanmar, An overview of the Public finance, (Fiscal Affairs Department, July, 1990;
- ၁၈။ IMF, Myanmar, Strengthening tax and customs administration, fiscal affairs department, June, 1991
- ၁၉။ Myat Thein, U, A financial programme for Economic stability and growth in myanmar (1996/97-1997/98), August, 1995. Mimeograph, Yangon.
- ၂၀။ Thai Economy towards the year 2000, Institute of Developing economics, Tokyo, 1994. (ASEDP)
- ၂၁။ Ulbrich, Hoiley, International Trade and finance (Theory and policy)